HADRIANVS
S. ROM. ECCLESIÆ CARDINALIS,

DE SERMONE LATINO, & modis Latine loquendi.

AB INNVMERIS FERE, Quibus ſcatebat, mendis Expurgatus, & in ſuum priſtinum candorem Reſtitutus.

QVIBVS LATINE LOQVENDI Modis acceſſerunt in calce operis Horatii Tuſcanellae Italicae interpretationes.

VENETIIS,
Apud Ioannem Variſcum, & Socios.

INDEX FIDELISSIMVS
Modorum Latinè Loquendi, qui in hoc opere continentur.

Ce

Inire

Multo

Perſcri-

Super

FINIS.

HADRIANVS CARDINALIS

SANCTI GRISOGONI

Carolo Principi Hispaniarum Salutem.

COnsiderāti mihi, in hoc meo secessu, Princeps maxime, genus latinè loquēdi, quod circa magni Ciceronis tempora politum, nitidum, candidum, naturali quadam copia, felicitateq; prouenit, nihil admirabilius videtur, q̃ eos autores, viros illos quidem omni bonarum literarū, artiumq; genere eruditos, vno propemodum modo, vnaque natiua, germanaq; lingua locutos esse: priores, posterosq; ita longe ab illo candore abesse, vt non idem Latinus sermo, sed aut omninò dissimilis, aliusve, aut prorsus mutatus esse videatur, vt iure dicat Quint. Dicendi mutauimus genus, & post pauca. Quid multis? totus prope mutatus est sermo: Festus verò Pompeius, Latinè inquit loqui, a Lātio dictū est: locutio adeo est versa, vt vix vlla pars eius maneat innoxia. Cum aūt mihi tantum nunc ocij sit, quātum antea negotij esse solebat, & (quod Deo acceptum refero) ab omni reipub. cura vacem; quę res maxime literis deditum aīum iam inde à puero, varijs officijs, aut potius laboribus, ęrumnisq; disiunxerat, Latini sermonis non vulgares, aut circunforaneos locos, sed intimo eorum, quos dixi, autorū sacrario abditos, & vetustate obrutos, eruere, & in lucem proferre curaui, tibiq; inscripsi, quem naturę vis, patrius auitusq; splēdor, & ineuntis feruor adolescentiæ, vt alijs animi corporisq; dotibus, ita literis quoq; ad spem summā, culmēq; & fastigium maximarum rerum excitat, & adducit. Erat in animo prosequi cęptum iam pridem opus, sacros veteris instrumenti libros ex Hebręo ad verbum in Latinū sermonem vertendi. Sed cum me procella tp̄is in Tridētinas rupes, quo Iudæi ob Simonis cædem ne aspirare quidem

audent,

audent,detruſerit, atq; animus inquies nihil agere nō poſſet,hæc ſum aggreſſus:quæ ſi grauitate, aut magnitudine paria non fuerint,vtilitate quidem,vt arbitror , & ſplēdore tuo non minora reddentur. Sed ratio,& quędam operis ſimilitudo exigere viſa eſt,vt commētariolum alium quē de Sermone Latino nuper edideram,ijs quę poſtea de modis Latine loquendi collegi,quaſi cuiuſdam pręfatiunculę loco preponerem. Is autem erat eiuſmodi.

CVm Bononiæ viri me aliquot eruditi,officij cauſa conueniſſent,cōmētaremurq́; inter nos,vt fit inter literarum ſtudioſos,de Latini ſermonis elegantia, audiremq́ue eorum pleroſq; Apuleij,Sidonij,Capellæ , Fulgentij non tam verbis,q̃ fętoribus ſcaturire , verbaq; de induſtria ꝓmere aliorum etiam autorum,quæ aut abſoleta nimis,aut noua & omnino barbara viderentur , multaq; ego libere (vt ſoleo)contra eorum ſermonis inſolentiā,non ſine ſtomacho, protuliſſem , idq́ue eo animoſius eſſem aggreſſus,quod viderem non tam paucorum ipſorum , qui mecum ita eſſent congreſſi,quam cæterorum fere noſtri temporis hominum vnum,atque eundem eſſe errorem,foreq́; breui,vt relicta vetere,veraq; Latinitate, in aliam omnino linguam,& quaſi barbariem commigremus: ea omnia lōgiuſculo tractata ſermone,& altiore repetita principio, perpetuaq; oratione,iccirco colligere,ac literis mandare volui,vt qui hęc legerint,malorum autorū imitatione omiſſa,perfectos illos Latini candoris parentes agnoſcant,ſtudeant,emulentur. Sed iam quid cum illis egerimus,exponamus.

QVatuor propemodum poſt Romam conditam,vidētur Latinorum doctorum fuiſſe tempora, antiquiſſimum,antiquum,perfectum,imperfectum.

ANtiquiſſimum reperimus ab vrbe condita perueniſſe vſq; ad Liuium Andronicum,interuallumq́; illud quatuordecim & quingentorum annorum fuiſſe Marcus Tullius in Bruto commemorat. Et Horat. primum hunc ſcriptorum fuiſſe ſignificat,cum dicit. Habet hos , numeratq́;

ratq; poetas. Ad nostrum tẽpus Liui scriptoris ab ęuo. In quo quidem tpis interuallo fuisse per multos doctos, suspicari magis (vt inquit Cic.) quàm intelligere possumus; cum nulla penitus eorum extent in literis monumẽta, prę ter orationem Apij Cæci, & quasdam mortuorum laudationes, sicut in Originibus scriptum reliquit Cato.

ANtiquum verò tempus id dicemus, qđ ab ipso Liuio vsq; ad ętatem Ciceronis interfuit, quod quidem vix centum annos, vt ex ipso Cicerone colligitur excessit. In hoc aũt tpis spacio, & si q̃plurimi doctissimi viri floruerunt, eos tñ horridioribus verbis vsos, & sine cultu, & verborum delectu locutos fuisse, Ciceronis sequens ętas notauit. vt verum id esse appareat, quod dicitur. Nihil esse simul inuentum, & perfectum. Repertores enim fuerant, & quasi architecti latinitatis, vt præclare dicit Hora. lingua Catonis, & Enni, Sermonem patrium ditauerit, & noua rerum nomina protulerit. Nam Liuium anno ipso ante Ennium docuisse fabulã, & Catonem Ennij fuisse ęqualem scribit Cic. in Bruto, qui Liuiũ inepte scripsisse testatur, dicens eum docuisse fabulam non satis dignam, quæ iterum legeretur. Et de Ennio Ouid. de tristibus, Ennius ingenio maximus, arte rudis. Testificatur hoc ipsum Suetonius in libello de claris grammaticis, iis verbis, Grãmatica Romę ne in vsu quidem olim nedum in honore fuit, nullo liberalibus disciplinis vacante. Initium quoque eius mediocre extitit, siquidem antiquissimi doctorum qdam, & poetæ, & semigræci erant, Liuium, & Enniũ dico, quos vtraq; lingua domi forisq; docuisse adnotatum est. Catonis verò orationes, vt illis tẽporibus, valde Cicero in Bruto laudat. Addit tamen significare illas formam quãdã ingenij, sed admodũ impolitã, & planè rudẽ. Et paulo post, Antiquior, inquit, est Catonis sermo, & quędã horridiora verba, ita enim tunc loquebantur. Et eundẽ iam desitum legi testatur, cum ait, Catonem vero quis nostrorum oratorum, qui quidẽ nunc sunt, legit? aut quis nouit omnino? Et subdit, non ignorare se, nondũ satis esse politum hunc, & quę-

& quærendū esse aliquid perfectius. Quo tempore etiam fuit Cornelius Cætegus, quem Cicero primum fuisse eloquentem affirmat, Ennii testimonio, qui in annalibus suis sic de eo scripsit; Additur orator Cornel. suaui loquente ore Cætegus. Paulò vero post fuerunt Næuius, Plaut⁹, Cęcilius, Pacuui⁹, Actius, C. Lælius, P. Scipio, Grachi fratres, Scæuola, L. Crassus, M. Antonius, Philippus, C. Cotta, & innumeri alii, quos ætas Ciceronis modo priscos, modo veteres, modo patres, interdum antiquos, aliquando superiores appellat. Quos quidem veteres nimis antique, & pleraque dure locutus notauit Horatius, cum dicit.

Si veteres ita miratur, laudatque poetas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet, errat.
Si quaedam nimis antique si pleraque dure
Dicere credat eos, ignaue multa fatetur,
Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat aequo.

Cicero quoque veterū illū sermonē se quoq; improbare ostendit, cum in Bruto dicit. Illius aūt ętatis qui sermo fuerit, ex Næuianis scriptis colligi potest, & subdit, Cæciliū, & Pacuuiū male locutos videmus. Hinc Quintili. Actio, inquit, & Pacuuio nitor: & summa in excolendis operibus manus magis videri potest tpibus, quā ipsis defuisse. Idē dixit Lucretiū non facere phrasim, idest corpus eloquentiæ, Martialis etiā de iis ait. Actius, & q̄cquid Pacuuiusq; vomunt. Et Cicerò in Bruto. Carbonis, & Grachi habem⁹ orationes, nondū satis splēdidas verbis, sed acutas, & subdit. C. Grachum de superioribus solum lego, manus tñ extrema non accessit operibus eius, præclare inchoat multa, perfecta non planè, Et iterum, L. Cotta cum verbis, tū etiam sono quasi subrustico persequebatur, atq; imitabat̄ antiquitatem. Et in eodem. Curionis loci sanè inanes: verumtñ nondum tritis nostrorum hominum auribus, nec erudita ciuitate tolerabiles. Et Quint. pueros monet, ne veterum admiratores sint, dum sic præcepit. Nequis pueros antiquitatis nimius admirator in Gracchorū, Catonisq; & aliorum similium lectione durescere velit, fient enim

horridi, & ieiuni. Tum aũt quod quasi per gradus eloquẽtia ad pfectionem ascenderit testatur Cic. in eod. Bruto, cum dicit. Quę fuerit ascensio, & quàm in oĩbus rebus difficilis optimi perfectio, atq; absolutio, ex eo qđ dicam ęstimari potest. Et paulo post, connumeratis aliquot oratoribus, qui seni iam Ennio successerant, subiungit. Iam enim erat q̃dam vnctior, & splendidior consuetudo loquendi. Et subdit. Sergius deinde Galba princeps ex latinis contulit orationi propria ornamenta. Videre licet alios deinde gradus, cũ idem Cicero subdit. L. furius Pilus pbene loq latinè putabat, literariusq́ue quã cæteri. L. Scæuola, paulò ẽt copiosior, & addit. Erat ẽt Philippus in primis, vt tpibus illis, Græcis literis institutus. Et in eodẽ Bruto: ad Grachorũ ætatẽ laus eloquentiæ pfecta nondũ fuit. Eloquentiæ aũt veluti gradus, vt dixi, factos esse docet idem Cic. in Tusc. dicens. At contra oratorẽ celeriter cõplexi sum⁹, nec eũ primo eruditũ, aptũ tñ ad dicendum, post aũt eruditum; Nam Galbam, Africanũ, Lælium doctos fuisse memoriæ traditũ est. Studiosum aũt eum q hos ætate anteibat, Catonẽ; post vero Lepidum, Carbonẽ, Gracchos, deinde ita magnos nostram ad ætatem, vt non multũ aut nihil oĩno Græcis cederetur. Et alibi, P. Scipio Latine loquẽdo oẽs superabat. Et iterum, Quinti Catuli non antiquo illo more sed penè hoc nostro. Et Cic in eod. Bruto notat ætatem ætati suę proximam nondũ pfecte locutã, dicens: inferioris aũt ætatis erat proximus L. Sisenna doctus vir, studijs optimis deditus, bene Latine loquens. Huius oĩs facultas ex historia ipsius pspici potest. Qui cum facile oẽs vincat superiores, indicat tñ quantum absit à summo; nã vsus est aliqñ veteribus verbis, & ab vsu pfecto, & aurib⁹ eruditis remotis. Recte. n. loqui putabat esse, inusitate loqui. De his gradibus Quintilianus ita meminit. Fuerunt q̃dam genera dicendi conditione tpm horridiora, alioqn magnam vim ingenij pſeferentia. Hinc sunt Lelij, Africani, Catones, Gracchi; mediã illam formam tenent L. Crassus. Q. Hortẽsius, tum deinde efflorescit non multũ inter

ſe diſtantium huiuſmodi oratorũ ingens prouentus. Sed Cornelius Tacitus de claris oratoribus hanc diſtinctã imperfectionẽ veterum notat in his verbis. Quod ad Ser. Galbam, & C. Leliũ attinet, & ſi quos alios antiquorũ agitare non deſiſtis, non exigit defenſionem, cũ fatear q̃dam eloquentiæ eorum, vt naſcenti adhuc, nec ſatis adultæ defuiſſe. Sed hanc nimiam veſtutatẽ Cic. oĩno explodendam in Bruto monet. Sed nimia, inquit, vetuſtas nec habet eam quam quęrimus ſummitatem, nec eſt ſanè tolerabilis.

HActenus de tpe antiquo, deinceps de pfecto dicem⁹. Cęſar, vt idẽ Cicero refert, rõnem adhibens, conſuetudinem priſci ſermonis vitioſam, & corruptam, pura & incorrupta conſuetudine emendabat, ſplendidã quãdam minimèq; veteratoriam rõnem dicendi tenens, ſcripſitq; ad Ciceronẽ, de ratione latinè loquẽdi, ac primo in libro dixit. Verborum delectum originẽ eſſe eloquentiæ, eiuſq; copiæ principẽ inuentorẽq; Ciceronem eſſe. Quod affirmare videtur & ipſe Cicero, dum in Bruto ſic loquitur, Certè nos, & boni aliquid attulimus iuuentuti, magnificẽtius quàm fuerit illud genus dicendi, & ornatius, & nocuimus fortaſſe, quod veteres orationes poſt noſtras non à me quidẽ (meis.n. illas antepono) ſed à pleriſq; legi ſunt deſitę. Et ſubdit. Cum aũt anno poſt ex Sicilia me recipiſſem, iam videbatur illud in me quicquid eſſet, eſſe perfectum, & habere maturitatẽ quandã ſuam. Fuiſſe aũt eandem perfectionem in pleriſq; Ciceronis ęqualibus, teſtaẽ idem in eodem libro, vbi connumeratis compluribus ſui tpis oratoribus, Nec vlla inquit, ętate vberior oratorum fœtus fuit. Et in eodem: triginta annis mihi Craſſus ætate præſtabat. Quod idcirco poſui, vt dicendi prima maturitas, in qua ætate extitiſſet, poſſet notari, & intelligereẽ iam ad ſummum penè eſſe pductam: vt ei nihil fermè quiſq̃ addere poſſit. Et idem in Tuſculanis non ſolùm perfectionem ętatis ſuæ teſtatur, ſed interituram breui eloquentiã prædicit, Oratorum, inquit, laus ita ducta ab humili venit ad ſummum, vt iam quod natura fert in omnibus re-

bus, fere senescat, breuiq; tempore ad nihilum ventura videatur. De cuius ætatis perfectione, Cicero in quadã epistola ad Atticum de Tulliola filia loquens, Ego inquit, ijs temporibus tam eruditis quantum fieri poterit, illam cõsecrabo omni genere monumentorum. Et Horatius. Venimus ad summum fortune, pingimus, atq; Psallimus, & luctamur Achiuis doctius vnctis. Et Solinus de Augusto loquens. Quod tempus, inquit, ferme solum repertũ est, quo plurimum & arma cessarunt, & ingenia floruerunt, Et Plinius de naturali historia de M. Varrone loquẽs. In illa, inquit, ingeniorum, quæ tunc fuit multitudine. Et Horatius veterum ætatem carpens, & suam perfectam affirmans, de Lucilio sic scribit:

Si foret hoc nostrum fato delapsus in euum
Detereret sibi multa, recideret omne, quod vltra
Perfectum traheretur, & in versu faciendo.
Saepe caput scaberet, viuos & roderet vngues.

Et Quintilianus post quam vt potuit, defendit Lucilium à nota Horatij, qui eum fluere lutulẽtum dixerat, perfectiorem eo Horatium fatetur, cũ dicit. Multo est tersior, ac purus magis Horatius. Hanc pfectionem Idem Quintilian⁹ dat Tibullo, dicens. Tersus atq; elegans videtur esse Tibullus, sunt qui Propertium malint. Et idem de Virgilio loquens, vt illi naturæ cęlesti atq; immortali cesserimus, ita curæ, & diligentiæ. Et subdit, Cæteri longi sequentur. Et de Cicerone: Nec vero quod in quoque optimum fuit, studio cõsecutus est tantùm, sed vt plurimas, aut potius omnes ex seipso virtutes extulit, immortalis illa ingenij & beatissima vbertas, & subdit: Vt non hominis nomen, sed eloquentiæ videatur. Et de Cæsare, quod perfecte loqueretur, Cicero in Bruto, Cæsar latine loquebatur elegantissime, nec id solùm domestica consuetudine, tamen vt esset perfecta illa bene loquendi laus, multis literis, & ijs q̃dem reconditis, & exquisitis summo studio, & diligentia est consecutus. Erat pręterea Hortensius (vt inquit Cicer.) verborum splendore elegans. Erant in L. Torquato plu-

plurimæ literę:non hę vulgares,ſed interiores, & reconditæ,& ſumma verborum grauitas & elegantia. L.Domitius nulla quidem arte,ſed Latine dicebat. Erat Piſoni verborum delectus elegans. In M.Claudio autem verbũ nullũ,aut durum,aut inſolens,aut humile,aut in longius ductũ. Marcellus lectis verbis vtebatur. Quid plures huius ætatis coner pręterea conquirere?quorũ nomina vt doctiſſimorũ virorũ multis in locis connumerata comperire poterimus: Scripta aũt cum ſint vetuſtate deleta, nuſquam reperiemus,quin potius eius tpis ea proferamus,quorum monumenta quotidie in manibus verſantur. Lege multorum epiſtolas,quę inter Ciceronis epiſtolas leguñt,vt Seruij Sulpitij,M. Marcelli, Q.Metelli Celeris,Q.item Metelli nepotis,P.Vantij,L.Luceij, M.Bithinij, Curionis,M. Celij,Dolobellæ,Gn.Planci,Galbę,C. Aſinij Pollionis,M. Lepidi,A.Cecinnæ,Decij Bruti. M.item Bruti, C.Caſsij, C.Marij,P.Lentuli,Trebonij,M.Catonis,C. Cæſaris,Gn. Pompeij, Q.Ciceronis filij, Cornelij Balbi, Opij, Hircij quos,& penè infinitos alios eruditiſsimos viros florentiſſima hæc Ciceronis ætas effudit, dices in hac ſola ineſſe ſuccum illũ, & quaſi ſanguinem incorruptæ Latinitatis, ac non fucatum,ſed naturalem quendã eloquentię nitere candorem, pari propemodũ ingenij felicitate, & verborum elegantia,vt ſi titulos dempſeris, illas non facile a Ciceronis epiſtolis internoſcas, Quod pclare Cornelius Tacitus de claris oratoribus comprobat,cũ dicit. Sicut apud nos Cicero qdem cęteros eorũdem tpm diſertos anteceſſit,ſic Caluus,& Aſinius,& Cæſar, & Brutus iure prioribus,& ſequentibus anteponuntur. Nec refert quod inter ſe ſpecie differant, cum genere conſentiant: at aſtrictior Caluus:numeroſior Aſinius, ſplendidior Cęſar, amarior Cælius,grauior Brutus,vehementior,& hac valẽtior Cicero, oẽs tñ eandem ſanctitatem eloquentiæ ferunt, vt ſi omnium pariter libros in manum ſumpſeris,fatearis quãuis in diuerſis ingenijs, eſſe quãdam iudicii ac voluminis ſimilitudinem,& cognationem.

SEd iam de imperfecto, & corrupto potius, ac vitioso tpe vt proposuimus, aliquid afferemus. Secuta post ętatem Cic. alia dictorum ętas satis vel eorum proprio testimonio indicauit, non solũ quantũ à cacumine, & fastigio ꝑcedentis ætatis abfuerit, verùm ẽt mutato dicendi genere, & eloquentia oĩ propè in barbariem versa, ad imum celerius quidem q̃ ascenderat, properarit. Quod vt luce clarius videatur, pauca quæ ex multis, breuitatis causa, collegi, labenti stilo veluti quodam inducto freno subnectam. Seneca in prologo primę declarationis. Vt possitis, inquit, ęstimare quantum quotidie ingenia decrescant, & nescio qua iniquitate, & ad malum pronitate naturę, eloquentia se retro tulerit. Quicquid habet Romana facundia, quod insolenti Græciæ aut apponat, aut pręferat, circa Ciceronem effloruit. Oĩa ingenia, quæ lucem nostris studiis attulerunt, tunc nata sunt. In deterius quotidie data res est, vt ad summum perducta, rursus ad infimũ velocius quidẽ quàm ascenderat, relabatur. Quod etiã affirmat Statius in epistola Syluarũ suarũ, dicens, Manlius certe Vopiscus vir eruditissimus, q vendicat à situ literas iam pene fugiẽtes. Et Quinti. Dicendi, inqt, mutauimus genus, & vltra nobis q̃ oportebat indulsimus. Et alibi. Quid multa? totus propè mutatus est sermo. Et Diomedes grammaticus hãc literarũ bonarũ quasi ruinã testatur, cum dicit, Iniecit postera ætas manum, & veluti disciplinam pristini seculi, ita sermonem fastidire cępit, & noua veluti parturire verba. Et alibi quasi ante oculos ponit non solùm imperfectionẽ sue seculi, sed etiam nostri, dum ait, Quid quod nihil iam proprium placet, dum parum creditur disertum, qđ alius dixerit? A corruptissimo quoq; poetarum figuras, seu trãslationes mutuamur, tum demum ingeniosi, si ad intelligẽdos nos opus sit ingenio. Et A. Gellius, Aĩaduertere est pleraq; verborum Latinorum ex ea significatione, in qua nata sunt, decessisse, vel in aliam longè, vel in proximam; eamq; decessionem factam esse consuetudine, & inscitia temere dicentium, quę cuiusmodi sint, non didicerunt.

Cor-

Cornelius vero tacitus in eo libello, quē de claris oratoribus scripsit, hęc oīa latius ꝓsequitur, cum in dialogo Maternum quærentē inducit, Exprime inqͬ, Materne causas, cur tm̄ ab eloquentia eorum recesserimus, cum ꝑertinꝫ cētum viginti annos ab interitu Ciceronis in hunc diē effici ratio temporum collegerit. Et subdit. Quis.n. ignorat eloquentiā, ac cęteras artes desciuisse ab ista vetere gloria nō inopia hoīum, sed desidia iuuentutis, & negligētia parentum, & inscitia ꝑcipientium, & obliuione moris antiqui? Quæ mala primū in Vrbe nata, mox per Italiam fusa, iam in prouincias manāt. Quod adeo negligitur ab horum tēporum disertis, vt in actionibus eorū, in quoq; verbo quotidiani sermonis fęda ac pudenda vitia deprehendātur. Et subdit, Vt in paucissimos sensus, & angustas sententias detrudāt eloquentiā velut expulsam regno suo, vt quę olim oīum artium, vt dicunt, pulcherrimo comitatu pectora implebat, nunc circuncisa, & amputata, sine apparatu, sine honore penè dixerim, sine īgenuitate, quasi vna ex sordidissimis artibꝰ discaſ. Ergo hāc primā, & pręcipuā causam arbitramur, cur tm̄ ab eloquentia recesserimus. Impfectionē etiā sui tꝑis testatur Plin. In Epist. naturalis historiæ, cum libros suos respersos esse affirmat plurimū rerum, aut rusticis vocabulis, aut externis, imo barbaris, nō sine honoris ꝓfatione ponēdis. Et vt ꝑ gradus ad summum ascenderat eloquētia, sic eam per gradus ad imum descendisse videamus. Macrobius etiā tēpora sua impfectione infecta significat, cum dicit: Petitum, impetratūq; volumus, vt æqui boniq; cōsulant, si in nostro sermone natiua Romani oris elegātia desideretur. Apuleius aūt, quē nostri tꝑis magis curiosi quā eruditi sequi, & ęmulari student, in principio oꝑis sui latinas literas ignorare fatetur, In vrbe, inqͭ, Latia aduena studiorum. Quiritium indigena sermonē, erumnali labore, nullo magistro præeunte, aggressus excolui. En ecce precamur veniam, si qd exotici, ac forensis sermonis rudis locutor effudero. Iam hęc quidem ipsa vocis immutatio desultoriæ sciētiæ sty-

lo, quem accesſimus reſpondet: Quis, rogo te, ferat non tam Apuleium, qui vt mali edificij dñs, ſe architectum nõ adhibuiſſe, ita literas, ſine pręceptore coluiſſe gloriatur, quàm aliquos eſſe, qui malint fœtores, & quiſquilias eius colligere, q̃ verborũ floribus ꝑfectisſime Ciceronis ætatis, q̃ ſignauimus inherere? Sed qd: alij Apuleio ſimiles, inſequentiũ ætatũ autores de ſeipſis & temporũ ſuorum inſcitia balbutiant videamus. Sidonius de ſuis nugis. Talis eſt ordo, inquit, vt ſine plurimis, nouisq; verbis, quę præfata pace plurimorũ eloquentium ſpecialiter tibi, & Cõplatonicis tuis nota ſunt, nugæ ipſę nõ valuerint expediri. Et alio in loco de liberalibus artibus agens ita loquit. virtutes artium iſtarum ſeculis potius priſcis ſeculorũ rector ingenuit. quæ per ætatem mundi iam ſeneſcentis laſſatis veluti ſeminibus, emedulatæ, parum aliqd hoc tpe, atq; id in paucis mirandum ac memorabile oſtentant. Et alibi. Increbuit, inqt, multitudo deſidioſorum, vt niſi vel paucisſimi meram Latialis linguę proprietatẽ de triuialium barbariſmorũ rubigine vendicaueritis, eã breui abolitã defleamus. Et Fulgentius. Noſtri, inqt temporis erumnoſa miſeria non dicendi petit ſtudiũ, ſed viuendi ſter ergaſtulum Nec famæ asſiſtendum poeticæ, ſed fami conſulendũ domeſticę. Martianus vero Capella, Martianum filium nugas ſuas non ferentem introducit: dum in principio operis ſui ſic orditur, Dũ crebrius iſtos Hymenęi verſiculos, neſcio qd inopinum intactumq; moliens, reſperſum capillis albicantibus, verticẽ, incrementisq; luſtribus decuriarum, nugulas ineptas nõ perferens, Martianus interuenit. Quid de alijs aliarũ ætatum hoibus dicam? quorum nonnulli etiam noſtri temporis ſcriptores: cum quid ſcribere ſunt aggresſi, nõ ſolum bonorum verborum delectum neglexerunt, ſed illud maxime ſtuduerunt, vt vel veteratorum rubiginem, vel nouorum autorum aſperitatem ſuis ſcriptis admiſcuiſſe, & ſimilitudinem pesſimi cuiusq; & corruptisſimi vltro appetijſſe videantur. Quo factum eſt, vt non ſolum proprietatem Romani ſermonis;

verum oẽm penè illam suauitatem, & quasi salubritatem Latinę dictionis amiserint, obliti hunc esse legẽdi fructũ, æmulari meliora: & q̃ in alijs maxime probes, queque inter optimi cuiusq; & elegãtissimi dicta mireris, in aliquẽ vsum nó sine venustate, atq; luce, ac mũditia verborũ cócina deriuatione cõuertere, sicuti Cicero, & eius ętati cãdissimi autores fecerũt, quãuis ad illud fastigiũ, illã summitatẽ, & ꝓpe diuinitatẽ, aspirare nemo possit: illa.n. sublitas, quãquã imitabilis illa quidem videtur cupienti, nihil tñ est experienti minus, audendum tñ & ita anitendũ, vt quod assequi non possumus, imitari saltẽ voluisse videamur. Sed qm̃ nihil nos pręcipiendi causa dicere, neq; magistri, sed æstimatores videri volumus: nec sermonẽ nunc tam informamus bonũ: qui deterrimus malum, quantum Cicero, & ea ætate Latinitatis principes noua verba vitauerint, vnde oĩs Latinę linguę pernicies cõparata est, breuiter ostendamus. Cic. in oratore oratorẽ instruẽs ita pręcepit. Ergo ille tenuis orator modo sit elegãs, nec in faciendis verbis erit audax, & in trãsferẽdis verecundus, & parcus; & in priscis, reliquisq; ornamẽtis, & verborum, & sententiarũ remissior. Quintilianus vero vsitatis, inq̃t, verbis tutius vtimur: noua nõ sine quodã periculo fingimus. Nã si recepta sunt modicã laudẽ afferunt, repudiata etiam in iocos exeunt. Audendũ tñ, nanq; vt ait Cic. etiã quę primo dura visa sunt, vsu molliuntur: sed nobis nõ est cõcessa fictio nominũ. Siqs autem dixerit ideo nouanda esse nobis verba, quod eorũ penuria laboremus, audiat Ciceronẽ, qui de natura deorũ ita loqtur: Quod illa quę a Gręcis accepissent, Latinę dici posse diffiderent, In quo genere tantum ꝑfecisse videmur, vt a Gręcis ne verborum qdẽ copia vinceremur. Vt in Tusculanis. O verborũ inops interdum, qbus abundare te semp putas Grecia. Et de finibus bonorum & malorum, Sed ita sentio, & sępe disserui, Latinã linguã non modo nõ inopẽ, vt vulgo putãt, sed locupletiore esse q̃ Gręcã. Sed dicet aliq̃s parienda esse necessario noua verba, cum qd ex Gręco vertendum sit, &

 mi

minus occurrat verbũ Latinum vſitatum. Sunt.n.(vt inq̃t Cic. de finib⁹ bonorũ, & malorum) imponẽda noua nouis rebus noĩa. Sed ad hoc quaſi reſpondere videt̃ A. Gellius cum dicit. Cum q̃d ex Græco, quod nõ placeret, trãsferre voluiſſem, hoc ego ſuꝑſedi vertere, quia nouis, & incõditis vocib⁹ vtẽdum eſſet, quas pati aures ꝑ inſolẽtiã vix poſſint. Sed ipſe idẽ Cic. q̃ dixit verba noua pariẽda eſſe, imponẽdaq́; noua nouis rebus noĩa vſuq́; molliẽda, q̃ dura præ nouitate viderẽtur, q̃ abſtinẽs illorum fuerit, quam ve nouitatẽ verborum vitauerit, infra ponemus. Cũ in Bruto, Declamo verbũ ſui tꝑis nouum dicere vellet, Cõmentabat, inq̃t declamitãs: ſic.n. nunc loquunt̃. Et idẽ in libello de mundo, Vt in ſingulis, inq̃t, eſſent bina media, vix.n. audeo dicere medietates, ſed quaſi ita dixerim, ita intelligatur. Et in Philippicis. M. Antonium notãs, quod verbum nouum ꝓtuliſſet, ita dicit, Tu porrò ne pios q̃dẽ ſed piiſſimos q̃ris, & quod verbum oĩno nullum in lingua latina eſt, id ꝓpter tuã diuinã pietatẽ nouum inducis. Varro autem de lingua latina docet antiquos etiã vitaſſe verba nimium noua, Extremum, inq̃t, nouiſſimum quoq́; dici cœptum vulgo, quod mea memoria, vt Aelius Gallus, ſic ſenes aliq̃n nimium nouum quod eſſet, vitabant. Et A. Gellius. Quod a M. Varrone ꝓloquium a M. Cicerone ꝓnunciatum dictum eſt. Quo Cic. tñ vocabulo, tantiſper vti ſe atteſtatus eſt, quoad melius inq̃t, inuenero. Quintilianus autẽ veriloquium, inq̃t ipſe Cic. qui finxit reformidat. Et Cic. de finibus bonorum, & malorum, quaſi cum dolore dixit, vt ita dicã, indolẽtia. Varro vero de analogia verborum Repertores verborum nouorum dãnat, oſtẽdens ipſas aures nouitates has quodãmodo reſpuere, cum dicit, Tãtum inter duos ſenſus intereſſe volunt, vt oculis ſemꝑ aliquas figuras ſuppellectilis nouas cõquirant, contra aures expertes velint. Quotus quiſq́; iã ſeruos habet priſcis nominibus? q̃ mulier ſuum inſtrumentum veſtis, atq́; auri veterib⁹ vocabulis appellat? ſed indoctis nõ tam iraſcendum, quam huiuſce prauitatis patronis. Et idẽ Aeditium

dici

dici oportere censet magis quã Aedituum, quod alterum sit recenti nouitate fictum, alterum antiqua origine incorruptum. Sed pro eo a plerisq; Aeditus dr̃, noua & cõmentitia vsurpatione. Quæ oĩa cum ita sint, A Gellius quasi de ijs sententiã ferens libro vndecimo, ita scriptum reliqt. Verbis vti aut nimis obsoletis, exculcatisq;, aut insolentibus, nouitatisq; durę, & illepidę, par esse delictum videtur. Sed molestius equidẽ, culpatiusq; esse arbitror, verba noua, incognita, inaudita dicere: q̃ inuulgata & sordẽtia. Noua autẽ videri dico etiã ea, quæ sunt inusitata, & desita, tametsi sint vetusta. C. etiã Cęsar libro de analogia monuit, infrequens atq; insolens verbum tanquã scopulum fugiendum esse. Suetonius quoque de Augusto scribens, Genus eloquentię inqt, secutus est elegans, & tẽperatum, vitatis sententiarum ineptijs, atq; inconcinnitate, & recõditorum verborum (vt ipse dicit) fœtoribus, pręcipuãq; curam dixit, sensum animi q̃ apertissime exprimere; Cacozelos autẽ, & antiquarios, diuerso genere vitiosos, pari fastidio spreuit. Sed nec Tiberio parcit exoletas interdũ, & reconditas voces aucupanti. M. quidẽ Antonium vt insanum increpat, quasi ea scribentẽ, quæ mirentur potius hoĩes quàm intelligãt: Sed opus est inqt, dare te operam, ne moleste scribas, aut loquaris. Quin Augustum. A. Gellius ab eloquentia, & latinitate laudat, dum dicit, Diuus etiã Augustus memoriarum veterum exequentissimus, linguę Latinę non nescius, munditiarum patris sui in sermonibus sectator. Et Cic. de oratore, præclare monet vitanda esse verba prisca, & a cõsuetudine sui tẽporis, quo perfectio sermonis vigebat, remota, cum dicit: sunt enim illi veteres, qui ornare nondum poterant ea, quæ dicebant, omnes propè pręclare locuti, quorum sermone assuefacti qui erunt, ne cupientes quidem poterunt loqui nisi Latinè. Neque tamen erit vtendum verbis ijs, quibus iã consuetudo nostra nõ vtitur, nisi aliquãdo ornandi causa parcè. Sed vsitatis ita poterit vti lectissimis, vt vtatur is, qui in veteribus erit scriptis studiose, & multum volutatus

lutatus,atq; vt latinè loquamur non solùm videndũ est vt & verba afferramus ea, quę nemo iure reprehendat. hęc Cic. Sed quanquã in omni re difficillimum est forma optimi exponere,quod aliud alijs videtur optimus. (Varia.n. sunt iudicia,nec facilis explicatio,quę forma excellat) dubitari tñ a rectè considerantibus nequaquã poterit , quin illa multorum nostri temporis insulsitas , & insolentia,ac quædam(Vt ita dicam)orationis insania,siccitas,inopia,a malorum autorum lectione,& imitatione nascatur. Quare cum sit eloquentię,sicut reliquarum rerum fundamentum sapientia. Vnde in poetica testatur Horatius.

Scribendi recte sapere est,& principiũ,& fons:& in bonis oĩa quę summa sunt,iure laudentur,verborum bonorum delectus est in primis sapienter habendus, idq; facile assequemur , si delegerimus nostratia , non peregrina; ꝓpria,non inepte translata;vsitata, nõ noua;pura,nõ horrida;luminosa,nõ tenebricosa.Quod cõtingere certe nulli poterit nisi ei,qui autores diuinę illius Cice. ætatis perlegerit.Sublimitas.n. & magnificentia, & nitor, & authoritas ex optimis illis eius seculi autoribus tantúmodo prouenit;ij soli locutionẽ emendatã,& Latinã orginẽ,& quasi solũ,ac fundamentũ quoddã eloquentię posuerunt. Insequentium autẽ autorum lectio doctrinam q̃dem diuersarum rerum conferre poterit, elegantiã autẽ,& nitorem verborum nõ poterit:quin potius mixtura verborũ, q̃bus illi vsi postea fuerunt, oẽm propè florem incorrupti illius sermonis,quẽ q̃s ex optimorum lectione collegerit, breui quasi de manibus excutiet, barbarumq; oĩno reddet. Cũ autẽ quicq̃d literis mandatur, id cõmendari omni eruditorum iudicio deceat:sitq; decus hominis ingenium,ingenij vero eloquẽtia:nec tam preclarum scire latinè, quam turpe nescire:eniti, & toto (vt aiunt) pectore incumbere debemus,vt nõ vulgares literas,sed interiores, & ꝑfectas, verborũ grauitatẽ, & elegantiã, nitorẽ & cãdorẽ,atq; verã deniq; Romani sermonis eloquẽtiã de ꝑfectorũ illorũ quos cõnumeraui,autorũ fontibꝰ hauriamus:Abiecta ob-

solera,

soleta, prisca nimiũ & vetusta priorũ, nouaq; oĩa sequẽtiũ autorũ fugiam⁹. Sed in hoc verborũ delectu aurium quoque quoddã iudiciũ adhibendũ est, quod non arte aliqua perpendit̃, sed quodã quasi naturali sensu, prudẽtiaq; pcipitur. Cũ vero ex verbis oĩs cõficiat̃ oratio, atq; iccirco illustria verba ex optimo quoque id ætatis autore legenda sint, vt latina, & elegans surgat oratio: Id quoq; maximè obseruandũ est, ne qua nimis elaborata cõcinnitas, lumen eloquẽtię potius extinguat quã accẽdat. Remouẽdus erit igit̃ (vt ait Cic.) oĩs insignis ornatus, nec calamistri qdem adhibebunt̃: fucati etiã medicamenta candoris, & ruboris oĩa repellẽtur, elegantia tantũ, & munditia q̃ratur, sermo purus, & Latinus remaneat, dilucidus, lucultus, politus, planus: qd deceat circũspicietur. Oĩs enim pars orationis esse debet laudabilis, sic vt verbũ nullũ nisi graue aut elegãs excidat. Cũq; in oĩbus, rebus videndũ sit, quatenus, ne nr̃a modũ excedat oratio, vna, breuiq; Cice. clausula cõcludemus. Sit, inq̃r, modo is, qui dicet, aut scribet institutus liberaliter, educatione, doctrinaq; puerili, & flagret studio, & a natura adiuuet̃: & vniuersorũ generũ infinitis disceptationib⁹ exercitatus, ornatissimos scriptores, oratoresq; ad imitandũ cognouerit, næ ille haud sanè, quẽadmodũ verba struat, & illuminet a magistris istis requiret, ita facile in rerũ abundãtia ad orationis ornamenta (duce natura ipsa si modo est exercitata) labetur, Hęc ille. Exercitatione autẽ hęc oĩa facile consequemur. Stilus.n. optimus scribẽdi artifex, structurã non inopẽ, nõ minutã, non interpunctã, sed locupletẽ, numerosam, aptamq; cõficiet. Omissis igitur, & repudiatis nouitijs istis, & semidoctis, qui ignobilia nimis, & sordentia, nouata, fictaq; verba de imp̃fectis autorib⁹ eruere, & in vsum latinæ linguæ introducere, ac veluti ciuitate donare, & quasi latinã coloniam deducere gestiunt, literarum ostentatione inepti verius q̃ gloriosi, elaboremus veluti apes lectissimis floribus insidere. Prosequi.n. quod quisq; vnquã vel cõtemptissimorum hoĩum dixerit, aut nimię miserię est, aut certe inanis

iactantiæ,

iactantiæ,& detinet atq; obruit ingenia,melius alijs vacatura. Eruditionẽ vernaculã,ac plebeiã,& verborũ mõstra vitent vs eorũ hoĩm, q inqnatè, & parum composite minusq; eleganter scripserunt, quorũ ita est confusa oratio, ita perturbata, tantaq; insolentia ac puersitate verborum interlita, vt oratio,quæ lumen rebus adhibere debet, obscuritatem potius,& tenebras afferat. Dum.n.exquisitis, nouisq; verbis vti volunt,infantissimi reperiũtur, q velut Silennæ Simioli, cum emendatores visitati sermonis esse velint, deterreri non possunt,quo minus inusitatis verbis vtantur,nihil aliud recte,& latinę loqui putantes, nisi noue, & inusitate loq. Verbisq; impropriis gaudentes,redundantibus,obscuris:ambiguis,nouis, Gręcanicis,quo magis eorũ expugnandus est sermo, fugiendaq; barbaria:edilcẽda de Cicerone,& Ciceronis ęqualibus vera Latinitas, q̃ nihil aliud est,nisi incorrupta loquẽdi obseruatio secundum Romanã linguam. Cuius (vt dixi) licèt veteres illi, quos cõnnumeraui,quasi genitores extiterint:eam tñ seculum illud Ciceronis emẽdauit,excoliuit, expoluit. Sed satis sit hoc admonendi,non docendi causa dixisse, pp agrestes quosdã,& indomitos certatores. Qui cum imitari nesciãt autores bonos, malos causa nouitatis extollunt. Nec id vitio mihi dari debet. An (vt ait Varo) reprehendendus sit, q orationem nimis valentẽ pp malam consuetudinem traducit in meliorẽ? An cum quis perperã consueuerit qd facere in ciuitate,non modò patiemur,sed ẽt pœna affimus? Idem, si qs perperam cõsueuerit dicere verbum,nõ corrigemus cum id fiat sine pœna? adde qđ perfugio literarum nihil gratius,nihil iucundius, nihil hoĩe libero dignius inuenio, agitatio enim mentis institutę ad agẽdum semp aliquid dignum viro, tantisper adqescit, dũ in literarum studiis versat. Ea enim vel discendo, vel scribendo alitur,in eaq; scientiæ,& cognitionis delectatione pfunditur,fitq; (vt ait M. Varro) vt dum ista musitamus pluribhoris viuamus:quanquam ea demum sola dicenda est vita:quę sine Christo deo non viuitur. Vale.

DE

DE MODIS LATINE LOQVENDI.

MIror admodum post aureũ illud Ciceronis seculum, plerosq́; doctissimos viros, q̃ ad nostram vsq; memoriã, multa eruditissime scripserunt, ne odoratos q̃dem esse tam suaues dicendi flosculos, q̃ passim fragrant, & enitescũt in lectione perfectissimorũ autorum, quos quasi inuictissimos Heroas immortalis illa, ac ꝓpe cęlestis Ciceronis ętas, veluti equus ille Troianus effudit, è q̃bus ego (quod sine arrogantia dixerim) accurrate, diligenterq́; nonnullos collegi, ac propemodum in fasciculos manipulosq́; sigillatim, ac suo quenq; loco disposui: quo & his literulis desiderium Vrbis Romæ, à quo tot iam annos absum, lenirẽ, & simul vt bonarũ literarũ studiosis ac posteritati vtcunq; prodessem. Cum aũt sint nonnulli, q̃ non modò elegantiam verborũ, sed proprietatem ipsam & verum ac natiuum dicendi succum nihil faciãt, ad sensum verò solum respiciãt, in eaq́: hæresi ita hęreant, atq; tabescant, vt ad suam opinionem etiam leges per capillos attrahant repugnãtes. Adducunt enim Vlpianum, qui de adimẽdis legatis, lege, Siquis. Sed melius est, inq̃t, sensum, q̃ verba amplecti: & eundẽ de ꝑscriptis verbis, lege, Natura rerum inductũ est, vt plura sint negotia, quã vocabula, & Celsum de legibus, Scire leges, non hoc est, verba earũ tenere, sed vim ac potestatẽ habere. & Paulum de fundo instructo, lege, Cũ delanionis. Optimũ ergo esse, Pedius ait, non propriã verborũ significationẽ scrutari, sed in primis q̃d testator demonstrare voluerit. Iidem non attẽdũt, id solùm à iurisconsultis ꝑscribi, cum q̃d manifestè colligitur, aliud quẽ sensisse quã dixisse, aut scripsisse; q̃d ꝑcipue in testamentis vsu venire solet, in cęteris vero veluti capite sancitum esse, vt proprietas verborũ, q̃bus singulis

tota

tota oratio conficitur, omnino obseruetur. Nam quis nescit proprietatē verborum neglecta, quibus totū orationis corpus, velut quibusdā filis contexitur, orationē ipsam cō turbari incertamq; & ambiguā reddi? Quā opinionē à legibus pfectam, leges ipsę aperte postea infirmant, vt Martianus de legatis tertio, Non aliter, inquit, à significatione verborum recedi oportet, q̃ cum manifestum est, aliud sensisse testatorē. Et suadit, Cum plerunq; abusiue loquātur, nec propriis nominibus ac vocabulis semper vtātur. Et scæuola de suppellectili legata, lege Labeo, Non enim, inquit, ex opinionibus singulorum, sed ex cōi vsu noīa (inquit Seruius) exaudiri debere. Et subdit, & quidem non arbitror quenq̃ dicere quod nō sentit, vbi maxime nomine vsus sit, quo id appellare solet. Et post paulo, Non tñ à Seruio dissentio, non videri quenq̃ dixisse, cuius non suo nomine vsus sit, Et Paulus de rebus dubiis, lege; In ambiguo sermone non vtrunq; dicimus sed duntaxat qđ volumus. Itaq; qui aliud dicit quam vult, neq; id dicit, quod vox significat, quia non vult, neq; id quod vult, qa id non loqtur. Similiter sentire videtur Diodorus, cui Crono cognomen fuit, Nullū inquit, verbū est ambiguū; nec quisquam ambiguū dicit aut sentit, nec aliud dici videri debet, quā quod se dicere sentit is, qui dicit. At cū ego, inquit, aliud sensi, tu aliud accepisti, obscure magis dictum, quā ambigue videri potest. Quare (vt Bruto ait Cicer.) cum confluxerint in hanc vrbem multi inquinate loquentes ex diuersis locis, eo magis, expurgandus est sermo, & adhibenda ratio, quæ mutari non possit, nec vtendum prauissima consuetudinis regula. Nam cum eloquentia (vt ait Cic. de optimo genere oratorum) constet ex verbis & sententiis, perficiendum est vt pure, & emendate loquētes, quod est Latine verborum, & propriorum, & translatorum elegantiam persequamur, sed iam quod instat agamus.

QVam abstrusus, & quamdiu apud veteres, veluti de industria, latitans modus hic dicendi, à multis non intellectus, à nullis fere recte obseruatus est?

Acce-

Acceptum enim referre, expensum ferre, nemo hactenus (quod sciam) recte colligit. Quæ verba cum frequēter apud bonos auctores diuinæ illius Ciceronis ætatis legissem, collatis locis, & discussis, id videtur mihi esse, acceptū referre, qđ puerso loquendi modo dicūt ponere ad introitū. Expensum aūt ferre id esse, quod corrupto sermone dicūt ponere ad exitum. Quod vt clarius cognoscatur, loca ipsa, quæ collegi ponere, & paulo altius repetere statui: Duę erant apud veteres tabulę, vt etiā nunc fit, Vna accepti, altera expensi. Hę postea mutato dicendi genere, vt in plerisq; aliis, à multis tabulæ dati, & accepti dictę sunt. Sed nos optima quęq; verba latina q̄renda censemus, barbara & noua relinquenda. Quod aūt accepti, & expensi tabulæ vocarent, Cicero testatur pro Roscio comedo, cum dicit; Tabulas Fānius accepti & expensi profert suas, & paulo post. Vtrū cętera noīa in codicem accepti, & expēsi digesta habes, an nō? & ibidē; Nō habere se hoc nomē in codice accepti, & expensi: in eodem. Qn̄ sextertium. ccclij. in Codice accepti, & expensi nō sunt? & subdit; Tum in codice acceptum, & expensum esse debuit. Plautus in Mostellaria, Bene igit rō accepti atq; expensi inter nos cōuenit. Cicero in Verrem. Núc ad sociorū tabulas accepti, & expensi reuertamur. Cū aūt scribebant in tabula accepti, se pecuniam ab Titio dedisse. Titio dicebāt pecuniā acceptā referre: Vbi vero in altera tabula notabant se pecuniā Titio dedisse. Titio scribebant pecuniam expēsam ferre. Declarat hoc Asconius Pedianus cū dicit: Quæstores vrbani ęrrariū curabāt, eiusq; pecunias expensas, & acceptas in tabulas publicas referre cōsueuerāt, ex qbus postea modus loquēdi translatus est, vt cū qd officij in nos ab aliquo cōferatur, id nos illi acceptū referre: contra, si qd ab eo aduersi accidat, improbitati illius expensum ferre dicamus, vt vtrunq; genus loquēdi, q̄ his subscripsimus loca manifestius demōstrabunt.
Cic. pro Aulo Cecinna: Hac emptione facta, pecunia sol-

uitur a Cesemnia, cuius rei putat iste ratioñe reddi nõ posse, ꝙ ipse tabulas euerterit, se aũt habere argentarij tabulas, in q̃bus sibi expensa pecunia lata sit, acceptaq; relata, quasi id aliter fieri oportuerit: cum oĩa ita facta essent, queadmodũ nos defendimus. Idem in Verrem, Propter quod minus Dolobella Verri acceptũ retulit, quàm Verres illi expensum tulit. In eũdem. Homo stultissime, atq; amentissime, tabulas cum conficeres, & cũ extraordinaria pecunia crimẽ subterfugere velles, satis te elapsurum oĩ suspitione arbitrabare, si q̃bus pecuniã credebas, iis expensam non ferres, neq; in tuas tabulas vllum nomen referres, cum tot tibi nominibus Curtij referrent, quid proderat tibi expensum illi non tulisse?

In eundem, Fęneratio erat eiusmodi iudices, vt etiam hic quęstus huic cederet. nam quas pecunias ferebat ijs expensas, quibus cum contrahebat, aut scribæ istius, aut Timarchidi, aut etiam ipsi isti, referebat acceptas.

In eundem. Si mihi acceptum nõ retulisset, putabat se aliquid defensionis habiturum.

In eundẽ Verrem. Sexcenta milia accepta pupillo Malleolo retulit, & subdit. Qñ Chrysogono expensa lata sunt? Ibidem, Tamen sextertia sexcenta milia cum accepta retulisset: sextertia quinq; milia soluta non sunt.

Idem in Philip. 11. Ego amplius sextertiorum ducentis acceptum hęreditatibus retuli.

Idem pro Roscio Comędo, qui pecuniam expensam tulerunt, & subdit: ille, si non iussu huius expensum tulisset, non scripsisset. Et vt intelligatur acceptum referre, vel expẽsum ferre, id esse quod dixi, scribere videlicet, quẽ debere vel creditorem esse, etiam si pecunia data non esset, declarat Cic. in eodem Roscio, dicens; Hæc pecunia necesse est, aut data, aut expensa lata, aut stipulata sit. Datam non esse, Fanius confitetur: expensam latam non esse, codices Fannij confirmant: stipulatam non esse taciturnitas testium concedit.

Idem Rufo. Si mihi expensa ista sextertia centum tulisses.

Idem

Idem Attico, Pro eo tibi præsentem pecuniam solui impe raui, ne tu expensum muneribus ferres.

Eidem, videas enim vnde nũmi sint, mihi feras expẽsum.

Idem in philippica, Quis vnquam in illo inuentus est, qui Lucio Antonio mille nummum ferret expensum?

Hor. Gratus Alexandro regi magno fuit ille
Cherilus, incultis quis versibus, & male natis,
Retulit acceptos regale numisma Philippos.

Iulianus de iure dotium. l. Talis. Socer genero suo sic lega uerat. Titio filiæ meæ nomine. C. hæres meus damnas esto dare, hanc pecuniam generum petere debere, & & exactam, acceptà legatis referri. Vlpianus ad senatus cons. Trebellianum. l. mulier. Dicendum est, potius fru ctibus hoc expensum ferendum, quam fideicommisso.

Alphęnus de manumissionibus. l. seruus, Sed si interea dũ eum manumitteret, acceptum seruo retulisset, videri peculij fuisse.

Floren. de pignoraticia actione. l. Cũ & sortis noĩe, & vsu rarum aliquid debeatur, ab eo, qui sub pignoribus pecuniã debet, quicquid ex venditione pignorarum recipietur, primum vsuris, quas tunc deberi constat, deinde si quid superest, sorti acceptum referendum est. Põponius de peculio. l. Si mulier, Item si mulier creditori vi ri fundum vendiderit, & tradiderit ea cõditione, vt em ptor acceptam pecuniam viro referat.

Papinianus, qui potiores. l. si prior. Vt primam tantum pe cuniam expensam ferat.

Titius Liu. ab vrbe cõdita. Homines prope. 40. produxisse dicitur, quibus sine fœnore pecunias tulisset.

Labeo de legatis. l. Qui concubinam: Quod acceptum in tabulis ex ea hæreditate retulisset.

Hircius in cõmẽ. Pecuniæ locupletibus imperabant, quas Longius sibi expensas ferri non tantum patiebatur, sed etiam cogebat. Ibidem. Sanatis vulneribus accersit om nes, qui sibi pecunias expensas tulerant, acceptasq; eas iubet referri, quibus parũ videbatur imposuisse oneris,

ampliorem pecuniam imperat. Ibidem, Sibi quod rapuerant, acceptum referebant, quod interciderat aut erat interpolatum, Cassio assignabant.

Liquet ergo quod dixit, Acceptū referre, id esse, quod in rationibus, in tabula videlicet accepti describebatur, vel solutum esse ab aliquo, vel pro solutione admissum, & id esse ferre expensum, quod in tabula expensi notabatur, quē debere stipulata pecunia, vel alia re contracta, & vt notis seculo nostro verbis vtar, Acceptum referre erat, ad introitum quē facere creditorem, & expensum ferre, erat ad exitum facere debitorē. Quod declarat etiam Asconius Pedianus cum dicit: Expēsum ferre, est scribere te pecuniam dedisse. Id quoq; aduertendū est; Non solū dici pecuniam acceptā referri, aut expensam ferri, verumetiā & alia quoque opera, vt infra Cicero in Ver. Rabonio inde acceptum retulit.

Cęlius Ciceroni. Mentio facta est de legione ea, quàm expensam tulit C. Cæsari Pompeius.

Marcel. ad legem Iuliam reperundarum, lege, Lex Iulia; illud quoq; cauetur, ne expensum feratur opus publicum faciendum, frumentum publice dandum, præbendum, apprehendendum, sarctatecta tuendo, antequam perfecta, probata, pręstita legerint.

Iabolemus de suppellectili legata l. Qui vestē cōem oēm & res plurium generum, supellectili expensum ferre solitus erat. Plau. sine accepto posuit, quod pauci hactenus (vt arbitror) intellexerunt cum in Asinaria dixit, Itaq; ab asinos relatum precium Sauriæ, numerari iussit seruo suo Leonidæ, idest precium acceptum relatū Sauriæ, quod in ratione accepti Saurię adscriptum erat ab asinos, numerari Leonidæ seruo iussit.

Cicero etiam acceptum similiter omisit, cum in Verrem dixit: vt si hanc ex fœnore populo pecuniam non retuleris, reddas societati.

Hactenus de proprietate, vel de modo dicendi eorum verborum diximus; mox pauca de translatione dicemus.

Cato

Cato Cic. Si tu, quà in re nihil fortuito sed summa tua ratione, & cōtinētia Reip. prouisum est, diis immortalib⁹ gratulari nos, quā tibi referri acceptū mauis, gaudeo.

Cic. Attico; Te etiam atq; etiā oro, vt me totum tuendum suscipias; vt si hi salui erunt, quibus curę sum, vnà cum his possim incolumus esse, salutemq; meam beneuolētiæ tuę acceptam referre. Eidem, Vt ita diceret, se quod esset senator, quod ciuis, quod liber, quod viueret, mihi acceptum referre.

Idem pro Cluētio, Voluit eum aliquid acceptum referre liberalitati suę. Idem pro eodem, Verùm oēm tranquillitatem, & quietem senectutis refert acceptam clementiæ tuæ. Plancus Ciceroni, Quod sperant, quod audēt, omne Cæsari acceptum referre possunt.

T. Liuius ab vrbe cond. Nec senatui, sed familiæ Liciniæ acceptum referebant.

Id quoq; aduertendū est, vt supra dixi translationē quoq; fieri in verbo expensum fero, dum aliquid male curat, vt Scæuola; Quæ in fraudem.l. Pupillus. Creditores suæ negligentiæ expensum ferre debent.

A L I V S.

QVotiescunq; bonos autores legens, incurro in vnum aliquod ex his, quæ iam dudum colligo, neganter dictis, totiens mihi vehementer gaudeo, ac quasi grādem aliquē nitidumq; vnionē inuenerim, letitia gestio, mox varietatem eorum considerans, eam voluptatē mente melius concipio, q̃ verbis exprimo, aut in publicū profero, mirariq; non desino, cum illorum perfectissimorum virorum diuinitatem, tum multorum barbariem, ac quasi oculis obductam caligine: videre licet vel ex his clausulis, quas infra scripsi: Aliud, aliter, contra, secus, iuxta, statim, proxime, par, æque, idem, simile, magis, pariter, qn̄doq: etiam comparatiuum, & alijs huius modi (non enim oēs collegisse me putem) q̃ eleganter post hic particulas, ac, atq;, vt quàm, & quanta varietate obtineant. Quare vix considerari potest, quàm belle: &

quàm diuerse, quàmve apposite, & proprie ijdem viri disertissimi illis vtantur. Igitur primum de Alio cum particula ac coniuncto, mox de reliquis aliqua subiiciamus.

Terenti. in Phormione; Aliud mihi respondes, ac rogo.

Varro de re Rustica. Armentarius nō aliud, ac bubulcus.

Cicero in Verrem: Ne alio mense, ac fas erat, comitia haberentur.

Idem Attico: Quod quidem agere si liceret, alio modo ac nunc agendum esset.

Idem de oratore: Potest enim non solùm aliud mihi, ac tibi, sed mihi ipsi aliud aliàs videri.

Idem pro Marco Cælio. Lux deniq; longe alia est Solis ac lychnorum.

Idem pro Cor. bal. Quid ergo hi possunt aliud iudicare, ac iudicauerunt.

Idē de arte Rethorica. Aut si alia ratione, aut aliā ob causam, ac dicet se reus fecisse, demonstrabit esse factum.

Cæsar in com. Qui longe alia ratione, ac reliqui Galli bellum gerunt.

Vatinius Ciceroni, Longe alia conditione ego sum, ac cęteri imperatores.

Tit. Liuius ab vrbe cond. Aliam suam, ac trasfugarū causam esse.

De alio cum particula atque coniuncto.

Plautus in Psedulo; Illi sunt alio ingenio, atq; tu.

Terent. in And. Alium nunc censes esse me atq; olim cum dabam.

Idem in Eunucho: Verreor ne aliorsum atq; ego feci acceperit.

Varro de lingua Latina: Potest enim esse Saturn' hic alia de causa dictus, atq; in Sabinis.

Cic. pro Planco. Nec erit hæc alia ratio Planco, atq; Laterensi.

Idem attico: Mihi videris aliud tu honestum, meq; dignū in hac causa iudicare, atq; ego existimem.

Idem

Idem pro Murena, Si aliquid, atq; existimas.
Idem Lentulo. Non alius essem atque nunc sum.
Idem de oratore, Tantum & aliud esse, atque hoc, & hoc sine illo summum esse posse.
Idem pro Cluentio, Si ipse A. Cluentius sententiam de iudicijs rogaret, aliam nō diceret, atque ij dixerunt, quorum sententijs Cluentium condemnatum esse dicitis.
Idem in Academicis: Cum aliud agnosceret, atq; sentiret.
Idem in rethorica, Alio nomine illam rem de qua agitur, appellari oportet, atque aduersarij dicunt.
Idem pro Aulo Cecinna, Longe alia ratione Recuperatores ad agendū hac actione venio, atq; initio veneram.
Idem Terentię Nostra factum esse negligentia, vt longe alia in fortuna esset, atque eius pietas, ac dignitas postulabat.
Cæsar in com. docet longe alia ratione esse bellum gerendum, atque antea gestum sit.
Idem ibidem, Longe aliud sibi capiendum consilium, atque antea senserat.
Idem ibidem: Ac longe aliam esse nauigationem in cōclu so mari, atque in apertissimo oceano perspiciebant.
Salustius in Catilina, Ad hæc quicunq; aliarum partium, atque Senatus erant, conturbari remp. quàm minus va lere ipsi malebant.
Cæsar in com. Aliæ sunt legati partes atque imperatoris. Hircius in commentarijs: Neque enim aliud ius esse Cappadociæ, atque Armeniæ.
Ibid. Si alio esset littoris Aegyptj natura, atque omnium reliquorum.

Hęc non habentur in exemplari Romano.

Appendix. c. Cæsar in Anticatone priore. Vno enim accepto, quem aliusmodi, atque omnis natura finxit, suos quisque habet charos.
Cælius in primo: Neque ipsi eos alij modi esse, atque Hamilcar dixit.
Vbi aduertēdum, alij esse varij casus, quemadmodum, &

 alius,

alius,quod non solùm masculino,verumetiam in fęmi nino genere ostenditur.

Cęlius in primo. Antequam Barcha perierat, alij rei causa in Africam missus.

De particula Similiter,cum ac,atque,vt coniuncta.

Cicero de natura deorum: Tu autem quid quæris? similiter facis,ac me roges.

Idem in Philippica prima: Neq; vere illum similiter, atq; ipse eram,commotum esse vidi.

Idem de officiis: Similiter eos facere,qui inter se contenderent,vter remp.potius administraret, vt si nautæ inter se certarent, quis eorum potissimum gubernaret.

Paulus de liberis,&c.l. Filius familias: Miles similiter vt paganus nominatim à patre,aut hæres scribi aut exhæredari debet.

De particula simili,ac dissimili, cum atque & ac,coniuncta.

Plautus in Bacchidibus; Haud consimili ingenio atq; illic est. Terêt.in prolog.Phormi.Ne simili vtamur fortuna atq; vsi sumus Ci.pro G.Rabirio: Et similis viri tu vlcisceris patris mortem,atq; ille persequeretur fratris sui?

Idem de finibus bonorum & malorũ; Itaq;,& similis erit finis boni atq; antea fuerat.

Idem de lege Agraria, Hic tamen excipit Pompeiũ simillime, vt mihi videtur,àtq; in illa lege.

Idem Attico, Aut quiescendum,quod non dissimile, atq; ire non Solonium,aut Antium.

Cæsar in com. Hortatur eos, vt simili ratione,atq; ipsi fecerunt,suas iniurias persequantur.

T.Liuius ab vrbe condita, Hæc sunt Tribuni cõsilia vestra haud hercule dissimilia,ac si quis ex ęgro qui curari se fortiter passus,exemplo conualescere possit.

Ibidem, Similem pauorem inde, fugamq; fore, ac bello Gallico fuerat.

Neratius de acquirendo rerũ dñio.l. Quod in littore, Nec dissimilis eorum conditio est,atq; piscium,& ferarum.

Tripho eo.tit.l. Si is. Simile est atq; ĩ hæreditate,& subdit.

Nunquid

Nunquid simile est, atq; cum stipulatur?

De particula Item, cum atque, & vt coniuncta.

Varro de lingua Latina, Analogia non item ea definiẽda, quæ dirigitur ad naturam verborum, atq; illa, quę ad vsum loquendi.

Idem de re rustica. Alij ad cursuram, alij ad prædam non item sunt spectandi, atque habendi.

Ibidem; Hosce item vt equuleos, & educunt, & alunt.

De comparatiuo cum ac, & atque coniuncto.

Cicero Attico, Mihi quidem videtur diutius absuturus ac vellem.

Catul. Ille non minus atq; tu pectore vritur intimo flamma, sed penitus magis; Horatius.

In Achaia langues minus ac me. Idem,

His me consolor victurum suauis, ac si

Quęstor auus pater, atq; meus, patru vsq; fuissent.

Plautus in mercatore; Amicitior mihi nullus viuit, atque is est.

Terenti. in Andria. Non apollinis magis hoc verum atqs hoc est.

Horatius. Arctius atq; hædera procera astringitur Ilex.

De particula Secus, cum ac, atque quam coniuncta.

Plaut. in capt. Ne me secus honore honestes, quã ego te.

Cicero de oratore; Me nõ multo secus facere, cum de oratore disputem, ac facerem si esset mihi de histrione dicendum.

Idẽ pro Lucio Murena: Non secus, ac si meus esset frater.

Ibidem; Non dixi secus ac sentiebam.

Idem Attico; Velim domum ad tuos scribas, vt mihi tui libri pateant non secus, ac si ipse adesses.

Idem pro Planco, cuius ego salutem non secus, ac meam tueri debeo.

Idẽ de oratore; Sed paulo secus a me, atq; illo distributa.

Idem; sed aliquanto secus, atq; in tradenda arte dici solet.

Idem de natura deorũ. Quoniam cœpi secus agere, atq: initio dixeram.

Ver-

Virgilius. Haud ſecus, atq; alto in luco. Idẽ. Haud ſecus, ac iuſti faciunt.

Labeo de acquirendo rerum dominio. l. ſi epiſtolam. Non ſecus, atq; in continenti agro.

De particula Aliter, cum ac, atque, vt, coniuncta.

Plautus in Truculento, Sed longè aliter eſt amicus, atque amator.

Terentius in Adelphis; Nunquam te aliter atq; es, in animum induxi meum.

Idem in Heautont. Aliter tuum amorem, atq; eſt accipis, nam & vita eſt eadem, & animus erga te idem, ac fuit.

Varro de lingua latina: Aliter, atq; in reliquis dicitur.

Idem de re ruſtica; De emptione aliter dico, atq; fiet.

Idem: aliter quadrigarius, ac deſultor.

Idem. Nec multo aliter tuendum hoc pecus in paſtu, atq; ouillum:

Idem de lingua latina: Hoc nunc aliter fit, atq; olim.

Ibidem: Quędam aliter olim, ac nunc.

Cicero de oratore: Vrbana etiam diſſimulatio eſt, cũ alia dicuntur, ac ſentias.

Ibidem. Cum aliter ſentias, ac loquare.

Idem pro P. Sylla. Torquatus rurſus in me irruit, me accuſat, ait aliter, ac dictum eſt, in tabulas publicas retuliſſe.

Idem in partitionibus oratorijs, Caſu cum aliter cecidit, ac ſperatum & putatum ſit.

Idem in Saluſt. Neq; enim qui ita viuit vt tu, aliter ac tu loqui poteſt.

Idem de oratore: Aliter dicenda, ac intelligerentur.

Idem de officiis Aliter de illis ac de nobis iudicamus.

Cæſar in com. Sed ratio ordoq; agminis aliter ſe habebat, ac Belgæ ad Neruios detulerant.

Ibidem: coactus eſt aliter, ac ſuperioribus annis exercitũ in Hybernis collocare.

Cicero pro Sexto Roſcio Amerino: aliter cauſam agi, atq; ille exiſtimaret.

T. Liuius ab vrbe condita: Longe aliter patres, ac plebem affe-

affecere.

Cicero ad pontifices:proinde quaſi iſti aut de Gn.Pomp. aliter atq; ego exiſtimo,ſentiant.

Ibidem,Dubitans,timens,hæſitans,omnia aliter,ac vos in monumentis habetis,& pronunciarit,& fecerit.

Idem de arte Rhetorica:Aut aliter hoc in ſermone, atq; in dicendo ſit vtendum.

Ibidem cum aliter quid accidit, atque hi qui arguuntur,arbitrati eſſe dicuntur.

Idem de oratore.Mouent illa etiam,quę coniectura explanantur longe aliter,atque ſunt.

Idem pro Tito Annio Milone.Quãobrem iudices, vt ad cauſam crimenq; aliquando veniamus,ſi neque omnis confeſsio facti eſt inuſitata, neque de cauſa quicquam noſtra aliter,ac nos vellemus à Senatu iudicatum eſt.

Idem in Epiſtola ad Seruium Sul.Aliter cecidiſſe rem exiſtimas,atque opinatus ſis.

Idem de finibus bonorum,& malorum. Hic loquebatur aliter,atque omnes ſentiebant.

Idem Curioni.Sed aliter,atque oſtenderam facio.

Idem pro domo ſua. Hæc hoĩes improbi ad quoſdã viros fortes longe aliter,atque a me dicta ſunt detulerunt.

Idem in Verrem.Quod iſte aliter, atque vt edixerat,decreuiſſet.

Paulus de rei vend.l.Pompo.Aliter,atque ſi certis religionibus poſſideatis.

Vlpianus de ſeruitutibus.l.Quotiens, Nihilſ agitur aliter, atque ſi concedas mihi,ius tibi non eſſe in fundo tuo.

Idem quando dies &c l.Quanquam. ſemel cedit dies aliter,atque ſicui in menſes ſingulos,vel in dies, vel in annos ſingulos quid legetur.

Idem de hæredibus inſtit.l.Circa eos, Celſus.lib.25.ff.de probat.aliter,atque probat in illa inſtitutione.

De particula contra,cum ac, atque,quam, coniuncta.

Cic.pro Cornelio Balbo. Si denique aliqd qđ non contra ac liceret factum diceretur,ſed cõtra atque oporteret.

Idem

Idem de oratore: Vt cõtra, ac dicat accipi, & sentiri velit.
Idem in Verrem. Si hęc contra, ac dico essent omnia.
Idem de finibus bonorum, & malorum, Itaque contra est ac dicitis.
Idem de diui. Vides tamen omnia ferè cõtra, ac dicta sunt euenisse.
Idem in Philippica duodecima, Præsertim cum contra, ac Deiotarus sensit victoria belli indicauerit.
Salust. in Cati. Vbi videt Catilinam contra, ac ratus erat contendere.
Cicero pro P. Sylla. Iam enim faciã criminibus omnibus pene dissolutis contra, atq; in cæteris causis fieri solet.
Idẽ in Catilinã, Itemq; iusserunt simulacrũ Iouis facere maius, & in excelsũ collocare, cõtra atq; antea fuerat.
Idem in somnio Sci. Qui versatur retro, contrario motu, atque cœlum.
Cæsar in com. Qui cõtra, atq; dictum pręliũ cõmisissent,
Cic. pro A. Cecinna, Miror te hoc in hac te alieno tempore & contra quàm ista causa postulasset, defendisse.
Idem pro Cluentio: Generi sui contra quàm fas erat amore capta.
Idem pro domo sua, Aut quid de vestro iure, aut religione contra quàm proposueram disputabo.
Idem de arte rhetorica, Summa imprudentia est, cum qs contra quàm scriptum sit, aliquid probare velit.
Idem in Pison. Vt senatus contra quàm ipse censuisset ad uestitum rediret.
Vlpianus de seruitutibus, quod vi, aut clam. l. Prætor ait. Si quis contra quàm prohiberetur fecerit.
Idẽ, quod vt aut clam. l. Si alius. Ait Iulianus, ꝗ ante nũtiationis remissionẽ cõtra quã ꝓhibit⁹ fuerit opus fecerit.

De particula Proxime, cum atque, coniuncta.

Cicero Dollobellæ. Non possum ego non aut proxime atque ille, aut etiam æque laborare.

De particula Statim, & confestim cum atq. quam coniuncta.

Marcellus de fidei cõmissarijs libertatibus. l. Cum fidei.

Potest

Poteſt confeſtim vt fuerit alienatus petere.

Vlpianus de ædilitio ędicto.l.Aediles. Iudici eorũ ſtatim atq; iudex factus eſt, omnium rerum officium incũbit.

Martianus de officio procõſulis.l.Omnes proconſules ſtatim quàm vrbem egreſſi fuerint, habent iuriſdictionẽ.

Paulus ad Senatuſcõſultus Velleianũ.l.Debitrix. Quamuis ſtatim atque interceſſerat mulier, competierat.

De particula Aeque, & perinde cum ac, at, atq. vt quam, coniuncta. Et primo de Aeque ac.

Plautus in Stico, Scis tu te facta velle æque, ac tu velis.

Terentius in Andria, Quis miſer æque, ac ego?

Cic.Cur.Cui charus æq; ſis, ac iucundus, ac fuiſti patri.

Aeque Atque.

Plau.in Aul.Pumex non æque aridus, atq; hic eſt ſenex.

Cæſar in commen. Aequa ferè latitudine, atque ille congeſtus ex materia.

Cic.pro Cluentio: Aeque poſt hac, atque illum dictatorium gladium pertimeſcamus.

Idem pro Sex.Roſc.Ame. Aeque turpe atq; illud, de quo ante dixi.

Titus Liu. ab vrbe cond. Quos territos æque, atq; hoſtes timebat.

Aeque Quam.

Plautus in Stico, Ridiculus æque nullus eſt, quã dũ eſurit.

Idem in Aulularia. Nunquam ęque patri nuncium lepidum attulit, quàm ego nunc meę heræ nunciabo.

Tit.Liu.ab vrbe condita. An eſt qui dubitet, Tribunos plebis vllis iniurijs veſtris, ęque quàm munere patrum in plebem offenſos eſſe?

Aeque vt.

Cic.pro do.ſua. Itaq; libentiſſime prædicabo, Cn.Pompeium ſtudio & autoritate, ęque, vt vnumquemque veſtrum pro ſalute mea laborauiſſe.

Idem Attico. Et ſimul quod ęque ea quę ſunt, vt ea quę certe futura ſunt, videre non poſſum.

Tibullus. Nec tibi ſit mea lux æque tam feruida cura.

Vt video paucos ante fuisse dies.

Aeque Absolute.

Terentius in Hecyra; Aeque eadē ſtudeant, velintq; oīa.

Perinde Atque.

T. Liu. ab vrbe condita. Perinde atque capta vrbe.

Perinde vt.

Cic. pro Cluen Nam perinde vt opinio eſt de cuiuſcunq; moribus.

T. Liuius ab vrbe cond. Nec perinde vt noluiſſet.

Ibidem: perinde vt eueniret res.

Perinde Quaſi.

Cic. pro P. Quintio, Atq; hæc perinde loquor, quaſi in ipſo illo tpe, cū te prætor iusſiſſet ex edicto posſidere.

Idem pro T. Annio Milone, Hoc.n. ſæpe ab iſtis dicitur, perinde quaſi Appius ille Cæcus viam muniuerit.

Idem pro Cluentio. Peinde quaſi ego non ab initio huius defenſionis dixerim.

Idem pro eodem. Perinde quaſi exitus rerum, non hominum conſilia, legibus vindicentur.

De particula pari, ac pariter, cum ac, atque, vt, coniuncta.

Plautus, in Menæch: Ecaſtor pariter hoc atque alias res ſoles.

Idē in Aulu. Pariter moratus vt pater, auuſq; huius fuit.

Cęſar in commen. Pari ſpatio tranſmiſſus atque in Gallia eſt in Britaniam.

Cic. de na. de. Neq; enim mihi par ratio cum Lucilio eſt, ac tecum fuit.

T. Liu. ab vrb. cond. trucidant fœminas pariter ac viros.

Idem L. ibidem. Nequaquam pari ad patienda ea robore, ac Romani fuiſſent.

Ibidem: amici pariter ac nunc ſubiecti, ac obnoxij vobis minus eſſemus.

De particula pro eo, cum atque coniuncta, quę omittere nolui, tametſi a recentioribus dicta ſunt.

Vlpianus de teſta l. Ad teſtium, Si quis ex teſtibus nomen ſuum nō adſcripſerit, veruntamen ſignauerit, pro eo

eſt:

eſt: atque ſi adhibitus non eſſet.

Idem de noui operis nunciatione.l.Prætor.pro eo haben dum eſt,atque ſi nullo iure factum eſſet.

De particula in partem,cum atque coniuncta.

Cęſar in com. In partem iuris, atq; ipſi erant receperunt.

De particula idem, cum ac,atque coniuncta.

Plautus in Moſtellaria. Eundem animum oportet mihi eſ ſe gratum, vt impetraui, atque olim priuſquam id extu li,cum illi ſublandiebar.

Varro de ling. Lat. Idem ac diceretur, aut hic lepus, & hic nemus.

Cato de re ruſtica. Pomarium ſeminarium ad eundem modum,atque oleaginum facito.

Ibidem. Denſas eodem modo componito,atque ſpiram.

Titus Liuius de bello Puni. Ipſa re intellecturos nequaquam idem eſſe Syracuſas,ac Leontinos oppugnare.

Vlpianus. Si cui pluſquam per legem &c.l. Niſi dolus.

Non eandem cauſam eſſe decẽ aureorum, quos annuos tibi reſtes Pompeię Criſpinæ patronæ tuę relictos proponis,atque fuit alimentorum.

Hircius in com. Cum ſe inferiores eiuſdem generis ac ſaporis aqua dicerent vti,atque antea conſueuerant.

Ibi. Nõ oportere illũ eodẽ vti veſtitu,atq; ipſe vteretur.

De particula iuxta,cum ac, atq; mecum,tecumq. coniuncta,& quandoque abſolute poſita.

Varro lib.2. rerum ruſticarum. Fœminas iuxta ac mares habere ſolebat.

Cicero oratione qua gratias agit poſt reditum. Officijs iuxta,ac ſi meus frater eſſet ſuſtentauit.

Salluſtius in Iugurtino, Præterea tranſuerſis itineribus, quotidie caſtra mouere,iuxta ac ſi hoſtes adeſſent.

Plaut. in Aſinaria. Dixi tibi mater, iuxta mecũ rem tenes.

Idem in Aulu. Dixi tibi nunc, iuxta rem mecum tenes.

Salluſtius in Catilina. Nunc vero quo in loco res ſitę ſint, iuxta mecum omnes intelligitis.

Plautus in Perſa, Iuxta tecum, ſi tu neſcis, neſcio.

Ibidem. Iuxta tecum ęque nescito.
Sallustius in Iugurtino. Iuxta boni maliq;, strenui, & imbelles multi obtruncati sunt.
Ibidem, Neque loco neq; mortali cuiquam, aut tempori satis credere ciues, hostes iuxta metuere.
Ibidem. Hyemem, & ęstatem iuxta pati.
Ibidem Plebi, patribusque postquam inuidia decesserat, iuxta charus.
T. Liuius ab vrbe cond. Absentium bona iuxta, atque interemptorum diuisa fuerunt.
Ibidem. Trucidant inermes iuxta, atque armatos.
Idem de bel. Punic. Nauales socij iuxta effusi ac si insulas prędarentur.
Idem ab vrbe cond. Iuxta hyeme atque æstate, bella gerere posse.
Idē de bello Macedonico, Humanū genus, vestrū nomen imperiūq; iuxta ac deos immortales iāpridē intnetur.

ALTER.

QVanta est in multis bonarū literarū inscitia? quā inepte, Deus bone, & ineleganter nonnulli dū se latine loqui putāt, nouitatibus gaudent? Quis nō dicit vnū & duo? Primum, & secundū? ecquis nō dicit vigesimoprimo die? semel & bis? At videre licet, vel ex his, q̄ subieci, quantum ab illa vera, germanaq; Latina defecerint, & quātum loquedi, dicēdiq; mutauerint genus: nā perfectissimo illo seculo, nō vnum & duo, sed vnū, & alterum, nō semp p̄ primū, & secundū, sed frequētius primū & alterum, nō vigesimoprimo die, sed altero & vigesimo die, nō semel & bis, sed semel & iterum dicebant. Qui vero dixerunt vnum, aut alterum significare vnū aut duo, vel de duobus vnum, & alterum significare, vnum, & duo: vel de duobus vnum & alterum semper dici, in eadem erroris naui versati sunt, nam vnus & alter modus erat proprius loquendi, vnus aut duo non proprius, & vnus aut alter, & primus & alter de duob⁹ non semper, sed aliquando dicitur. Quandoq; vero alter,

ter & alter, loco vtriusq; dicebat, vt īfra melius videbit.

Terentius. Venit Vnus & item alter.

Cicero Attico. Quid.n. est tantum in vno aut altero die?

Idem pro Aulo Cluētio: Vnus & alter dies intercesserat: cum res parum certa videbatur, Et paulo post: Qui cū vnum iam & alterum diem desideraretur.

Ibidem: Habetur vna & altera concio vehemēs & grauis.

Idem in Verrem: Rex primo nihil metuere, nihil suspicari, dies vnus & alter, plures, non refertur.

Ibidem: vnum & alterum mensem, prope annum, deniq; domi tuæ piratę aliquo tempore capti sunt.

Ibidem. Tum repente iste testes citari iubet, dicit vnus, & alter breuiter.

Idem Apio pulchro, Si quem tibi item vnum, alterumve diem abstulerit.

Virg. Iamq; dies, alterq; dies processit.

Ouidius in Saph. Et sub ea versus vnus, & alter erit.

Catul. Quam veniens vna atq; altera rursus hyems.

Horat. in sermon. Ducendus comes vnus, & alter.

Ibidem: Ne si vafer vnus & alter.

Idem in Epist. Si versus paulo concinnior vnus, & alter.

T. Liuius ab vrb. cond. Vno aut altero abrepto.

Ibidem, Bellum in Sicilia iam alterum annum geritur.

Ibidem; Vni aut alteri militi.

Idem de bello Pun. Vno aut ad summum altero precio.

Idem pro Gn. Planco: Quorum alter exercitum perdidit, alter vendidit, emptis prouincijs à Senatu, à repub. a bonis omnibus defecerant.

Idem pro Lucio Mure. Neq; in vno aut altero animaduersum est.

Vlpianus de iudicijs. l. Nonnunq̄, Post vnum, vel alterū.

Idem de ędilitio edicto. l. Quis sit fugitiuus. Idem ait, nec eum qui ad fugam gradum vnum, alterumve promouit, esse fugitiuum.

Idem de noui operis nunciatione. l. Stipulatio, Non si vnū vel alterum cementum fuerit positum.

Alphenus de iudicijs.l.Proponebatur: Si vnus aut alter.

Quo loco multi post illud Ciceronis diuinum seculum, deprauato dicendi genere, ferè semper dicunt primũ, & secundum. Veteres illi (vt diximus) plerunq; primũ, & alterum dicebant.

Cato de re rustica, Prima est lenis, altera est crispa.

Cicero in Ver. Alterum, tertium, quartum permulta erãt eiusmodi nomina.

Ibidem. Primo die testium tanto numero citato, alter dies amicis istius, & defensoribus tertius dies, sic hominẽ prosterneret.

Idem pro A. Cluent. Vnum, alterum, tertium annum Saxia quiescebat.

Idem in Tusculanis, Primũ posuit eam, de qua modo dixi, quę orta esset ex præsentione rerum futurarum, alterã quam cepimus ex magnitudine commodorum.

Idem de natura deorum, Vnus is modus est, de quo satis dixi, qui est susceptus ex pręsentione rerum futurarũ, alter, ex perturbationib⁹ tempestatum, tertius ex commoditate rerum.

Idem in secunda Philip. Proximo, altero, tertio, deniq; reliquis consecutus diebus. Horatius. Mille talenta rotundentur, totidem altera porro, tertia succedant.

Videre etiam licet quanta sit venustas in iis dicendi modis, Alterum tantum, tria tanta, sexcenta tanta, bis tãta.

Plaut. in Epidi, Imo etiam si alterum tm̃ perdundum est.

Idem in Bacchidi. Alterum tantum auri non meream.

Cic. de orat. Vt necesse sit partem pedis, aut ęqualem esse alteri parti, aut altero tanto, aut sexqui esse maiorem.

Calistus de iu. fisc. leg. Non intelligit, Totum cum altero tanto cogitur soluere.

Scæuola de alimentis.l. Libertis, Eo amplius alterum tantum quantum in singulis in numero præter cibaria, & vestiaria, dari voluit.

Tit. Liuius ab vrb. con. Alterum tantum ex latino delectu adiiciebatur.

plau.

Plau. i Trinu. Tribus tãtis illi minus reddit quã obſeueris.

Idem in Bacch. Sexcenta tanta reddam ſi viuo tibi.

Idem in Pſeud. Quaſi mihi non ſexcenta tanta ſoleant credier.

Idem in Mercatore, Imo bis tãto valeo quàm valui prius.

Idem de Amphit. Bis tanto amici ſunt inter ſe q̃ prius.

Varro libro tertio rerum ruſt. Ea pars reddiderit eo anno bis tantùm quàm tuus fundus.

Hircius in comment. Accedebat propè alterum tantum,

Ibidem. peditum ac leuis armaturę quater tantis.

His ſubijciam autoritates de modo dicendi, quē præpoſui de altero & vigeſimo, & his ſimilibus, q̃uis deficiente iam priſco illo eloquētię candore, T. L. & eius æquales, ac illis ſuccedentes, vnum & viginti qñq; etiam dixerunt. Sed primum meliora, deinde de fęce hauriemus, vt planè quod intereſt diſcrimen appareat.

Cic. pro Cornificio: Liberalibus literas accepi tuas, quas mihi Cornificius altero & xx. die (vt dicebat) reddidit.

Idem pro Milone. Vbi particulam alter, poſtponit, cũ ſuperius eam præpoſuiſſet: Centeſima lux eſt hæc ab interitu P. Clodij, & opinor altera.

T. Liuius ab vrb. cond. Anno trigeſimo altero, q̃ condita Roma erat.

Idem tandem mutato aliquantulum dicendi genere, ibidem dixit, Vna & viginti & legionibus eo anno defenſum imperium Romanum eſt.

Et ibidem: Signa vnum & triginta capta: paulopoſt. Vnũ, & triginta oppida ceperunt.

Idem ſeruauere elegantiſſimi illi viri in aduerbijs, ſemel, iterum, tertiũ, vt ſupra diximus: quo loco ineptiſsime dicunt, ſemel, bis, ter, vel ſemel, ſecundo, tertio.

Cic. in Bruto. Antiſtius Piſo ſæpe dicebat, minus ſæpe Põponius. raro Carbo, ſemel, aut iterum Philippus.

Idem de diuinatione: Quod ſemel ille, iterumq; neglexit.

Ibi. A ſenatu ludos illos iterum inſtauratos memorię proditum eſt.

Cicero de natura deorum. Venereum iaciat aliquãdo, nõnunquam etiam iterum ac tertium.

Vulpiasius de recep. Arb. l. Labeo: Post causam semel atq; iterum tractatam.

T. Liuius ab vrb. con. Iulium ter, Virginium iterum apud Macrum Licinium inuenio.

Ibidem. Iterum ac tertio venisse tradunt.

Idem, de bello Punico: Ter perditæ patriæ sustinendũ crimen est, semel cum defectionem inisti ab Romanis, iterum cum pacis cum Annibale fuisti autor, tertium hodie cum restituendæ Romanis Capuæ mora atq; impedimentum tu es.

Ille alter, frequẽti in vsu apud antiquos reperitur, parum tamen hactenus obseruatum.

Cic. Att. De illo altero quẽ scribis tibi visum esse non aliẽnũ, Eidẽ, De illo altero scio eqdẽ venire nũc nil posse.

Idem de oratore. Quid ille alter? quid petam præsidij?

Ibidem, Nam illud alterum genus, quodquod est, temporibus, locis, reis definiunt.

Sallustius in Iugur. Adherbalẽ, omnesq; qui sub imperio Micipsæ fuerãt, metus inuadit, in duas partes discedũt. Numidæ plures Adherbalem sequuntur, sed illum alterum bello meliores.

Ibidem In diuisione, quæ pars Numidæ Mauritaniam attingit, agro, virisq; opulentior, Iugurtę traditur, illam alteram specie, quam vsu potiorem, quę portuosior & ædificiis magis exornata erat, Adherbal possedit.

Sed nota non semper dici, vnum & alterum, vel primum & alterum, sed quandoq; dici alterum & alterum, loco vtriusque, vt supra diximus.

Cic. de diuinatione. Cum duo quidã Arcades familiares iter vnà facerent, & Megaram venissent, alterũ ad cauponem diuertisse, ad hospitem alterum.

Idem de natura deorũ. Non vides solem deũ esse, lunãq; quorũ alterũ Apollinem Gręci, alteram Dianã putant.

Ibidẽ, Ioues tres numerãt, in Arcadia alterũ patre Aethe

re, alterū patre Cęlo, tertium Cretensem Saturni filiū.

Idem in Tusculanis. Nam duæ sunt ex opinione boni quarum altera Voluptas, altera Cupiditas.

Idem pro Publio Quintio. Quæ res in ciuitate duę plurimum possunt, hæ contra nos ambæ faciunt in hoc tempore, summa gratia & eloquentia, quarum alteram C. Aquili vereor, alteram metuo.

Horat. Fraternis animis quicquid volet alter, & alter.

Cic. pro P. Sylla. Ita charus vtrisq; est, atq; iucundus, vt nō alteros demouisse, sed vtrosq; constituisse videatur.

Idem pro Q. Ligario, Ergo hæc duo tēpora carent crimine, vnum cum est legatus profectus, alterum cum efflagitatus a prouincia prępositus Africę est. Tertium tempus est, quo post aduentum Vari in Africa restitit.

Idem pro Cluen. ille iterum, ille tertiò auctionibus factis pecuniam dedit.

Ibidem, Quamobrem alteram partem causæ sic agemus, vt vos doceamus, alteram partem sic, vt oremus.

Idem pro domo sua. Eiciuntur duo, quos videre improbi non poterant, alter per honorem turpissimum, alter ꝑ honestissimam calamitatem.

ADEO.

PRinceps illæ latinæ eloquentię Cicero, ac cæteri eius ętatis autores, vt reliquis oībus, ita elegantissime particula, Adeo, vsi sunt, quā præ cæteris, obseruatione prę cipua dignam, colligendam duxi. Cui veteres illi coniūctionem, Atque, pręponentes, significare eam aliqñ potius, aliqñ etiam, voluerunt, vt infra aperte ostenditur.

Cic. Seruio Sul. Sed aliquid atq; adeo multa afferunt de suo. Trebonius Cic. Nihil adolescente tuo, atq; adeo nostro amabilius.

Cicero pro Plan. Insector, posco, atq; adeo flagito.

Idem pro Cluentio: Clamore omnium de foro, atq; adeo de ciuitate esse sublatum.

Idē ꝓ Roscio, Hoc cōsilio, atq; adeo hac amētia impulsi.

Idem in Ver. Atq; adeo anteq̄ de incommodis Siciliæ di-

co, pauca mihi videntur de prouinciæ dignitate, vetustate, vtilitate dicenda.

Idem in Catilinã, Crescit in dies singulos hostium numerus, eorum autem castrorum imperatorem, ducemque hostium; intra mœnia atq; adeo in senatu videmus.

In eundem, Qui de huius vrbis, atq; adeo orbis terrarum exitio cogitant.

Idẽ Atti. Cũ Philotimo loquere, atq; adeo Terentiã habebis Idibus.

Idem in ver. Domo eius emigrat, atq; adeo exit, nam iam antea emigrarat.

Idem in eundem, Ex Sicilia discedendum, atq; adeo fugiendum esse arbitretur.

Ibidem, Quę si magna, atq; adeo maxima vobis videntẽ, quam variè & copiose dicantur expectare nolite.

Ibidẽ, Cũ magno detrimẽto, atq; adeo exitio vectigaliũ.

Ibidem, At q̃ legem corrigit iudices, atq; adeo totã tollit?

Ibidem, Cũ hęc essent ita cõstituta, Verres tot annis, atq; adeo seculis, inuentus est, qui hæc non commutarit.

Plautus in Casina, Esurio, atq; adeo nunc haud parũ sitio.

Terentius, Memini, atq; adeo longum est expectare.

Plaut. in Amp. Imo præter me nemo atq; adeo tu Blepharo iudex fies.

Idem in Casina. Dum mihi volui, huic dixi, atq; adeo dũ mihi cupio, perperam iamdudum hercle fabulor.

T. Liu. ab vrb. cond. Non petẽtem, atq; adeo absentem etiã creatum credidere.

ALLEGARE, LEGARE, ABLEGARE.

Allegare, legare, ablegare à multis improprie passim dicitur. Non. n. verbi proprietatem attendũt, sed vulgarem errorem persequuntur: nam cum autorem aliquem in rem suam adducere, aut citare volũt, allegare illum dicunt, cum allegare sit quasi in legationem quẽ rogatum pro paruis, priuatisq; causis mittere.

Legare pro publicis, magnisq; rebus: Ablegare vero est fere in exilium eiicere, aut à conspectu remouere, vt infra patebit.

Alle-

Allegare.

Plautus in Epid. Si allegassem aliquem ad hoc negotium.
Idem in Pseud. Pseudolus tuus allegauit hunc.
Idem in Casina, Pater allegauit villicum, qui posceret sibi istā vxorē, & subdit, Filius aūt allegauit armigerū suū.
Idem in prologo Casinæ: Conseruatam vxorem, cōserui duo expetunt, alium senex allegat, alium filius.
Idem in Amph. Aliquem hominem allegent, qui mihi aduenienti os ocillet probe.
Idem in Persa: Imò alium allegauero, qui vendat, qui esse se peregrinum prædicet.
Terent. in And. Te obsecro, vt non credas a me esse allegatum hunc senem.
Cicero Catoni, Extremū, inquit, illud est, vt quasi diffidens rogationi meæ philosophiam ad te allegem.
Idem M. Marcello, Si mihi tecum minus esset, quàm est cum tuis omnibus, allegarem ad te illos, a quibus intelligis me præcipue diligi.
Idem pro sex. Ro. Am. Nam statim Chrysogonus, & ipse ad eos accedit, & homines nobiles allegat ijs qui peterent, ne ad Syllam adirent.
Idem in Phili. Cretensis iudex, isq; nequissimus, quemadmodum ad hunc reus alleget?
Q. Cic. de petitione cōsulatus ad M. Tullium, Hi rogandi oēs sunt diligēter, & ad eos allegandū est persuadendūq; est ijs, nos semper cum optimatibus de repub. sensisse.
Cic. in Verrē, Cū sibi oēs ad istū allegatione difficiles, omnes aditus arduos, ac potius intercluses viderent.
Ibid. Primo necessarios istius ad eū allegatos eē dicebat.
Ibi. Petit a me, Rabirius, & amicos allegat, facile īpetrat.

Legare.

Sallustius in Iugurtino, Legantur tamen in Africam maiores natu, nobiles, amplis honoribus vsi.
T. Liu. de bello Mac. Consulē legari ad id bellum placuit.
Plau. in Amp. Delegit viros primorum principes, eos legat Telebois.

Cic.pro P.Sextio.Ne iſti q̄dē,quos legatos non mō nullo ſenatus cōſulto, ſed ēt īpugnāte ſenatu,tute tibi legaſti.

Idem ad atticum, Me legatum iri non arbitror.

Idem ad eundem, Meam ſtultam verecundiam, qui legari noluerim ante res prolatas.

Idem in Verrem vtrunque declarat cum dicit: O dij immortales, quanta iſte cupiditate, quātis allegationibus, illam ſibi legationem expugnauit?

Idē Aulo Cecinnę: Caſſiū ſibi legauit, Brutū Gallię p̄fecit.

In Ver. Centuripini Andronem Centuripinum legarunt ad Apronium.

Ablegare.

Plau.in Casſina. Hinc adoleſcentē pegre ablegauit pater.

Te.in Hecy. aliquo eſt mihi ablegādus, dū parit Philome.

Varro de re ruſt. Pecus a prato ablegandum, & omne iumentum.

Cicero Attico, A fratris aduentu me ablegat.

T.Liu.ab vrbe cond. Sub tēpus pueros venatū ablegauit.

Idem de bel. Pu. Ablegandum eò, vnde ad nos fama accedere non posſit.

Ibid. Deinde vbi ablegatum velut de induſtria M. Marcellum viderunt.

Ibidem. Niſi tota procul Sicilia ablegarentur.

Ibi. Remotam in perpetuum, & ablegatam vrbe, & ab repub. iuuentutem.

Ibidem. Ablegatione iuuentutis ad Vellitermum bellum.

Idē de bello Ma. Orare vt ſe extra Italiā aliquo ablegarēt.

AMPLIVS.

AMplius aduerbiū eſt, quādoq; cōparatiuum, Aduerbum tritū eſt, ſed videre licet q̃ eleganter cōparatiuo antiqui vſi ſint: in quo obſeruandū eſt, eos quādoq; ipſum cōparatiuum non ſolū ablatiuo, ſed etiā accuſatiuo, quandoq; & nominatiuo ſine particula quàm iunxiſſe. Quę, & eiuſmodi, qui ſedulo obſeruauerit, & ſcriptis ſuis intermiſcuerit, paruo negocio elegās euadet.

Idem fecerunt de particulis Plus, minus, abhinc.

De particula Amplius, nominatiuo coniuncta.

Cicero pro Roscio Comœdo, Amplius sunt sex menses.

Idem in Ver. cum enim Syracusis Amplius centum ciues Ro. cognoscerent.

Cæsar in cõmen. Inueniebat ex captiuis, Sabini flumen a castris suis non amplius decem millia passuum abesse.

Hircius in cõmen. genitiuo coniunxit, cum dixit: Amplius duorum millium terga vertebant.

T. Liu. de bello Pun. Amplius populi fuerũt centũ viginti.

Ibidem, Amplius sex millia hominum capta.

De particula amplius, accusatiuo coniuncta.

Cic. in Ver. Qui cum amplius centum ciues Ro. haberet ex conuentu Syracusarum.

Idem ad Atticum: Qui ager, vt dena iugera sint, non amplius hominum quinque millia potest sustinere.

Idem pro Roscio Comœdo. Tu hoc nomen triennium amplius in aduersariis iacere pateris?

Cęsar in cõ. Cũ ipsi nõ amplius octingẽtos equos haberẽt.

Ibidem. Amplius horas quatuor fortissime pugnauerũt.

Virgilius in Bucolicis. Tres pateat cœli spatium non amplius vlnas.

Salluft. in Catil. Quod amplius annos. xxx. Tribunus atq; præfectus aut legatus fuerat.

T. Liu. ab vrb. cond. Ceperunt amplius tria milla hoĩum.

Pom. L. Domitio: Nõ ampl' xiij. cohortes Luceriã coegi.

De particula amplius, & diutius, ablatiuo coniuncta.

Terẽtius. Sexaginta annos nat' es, vt cõijcio, & eo ampli'.

Cicero pro Roscio Comœdo. Hoc nomen triennio amplius in aduersarijs relinquebas.

Idẽ pro Luc. Flacco. Laodiceæ xx. pondo paulo amplius.

Idem pro Caio Quintio, Annum, & eò diutius post mortem Caij Quintij.

Cęsar in cõm. Quę castra, vt fumo, atq; ignibus significabat, amplius passuũ millibus octo in latitudinẽ patebãt.

Ibidem: Millibus amplius quingentis in longum patet.

Cęlius Cic. Amplius quadraginta diebus.

T.L. ab vrbe cond. Pugnatum amplius duabus horis est.
Idem de bello Punico, Victi amplius ducenti cecidere.

De particula plus ablatiuo, accusatiuo, & nominatiuo iuncta, & primum de ablatiuo.

Teren.in Hecy.Dies triginta,aut plus eo in naui fui.
Cic.pro Pub. Quinto, Ac tecũ plus anno vixit in Gallia.
Idem pro Planco, Nõ possum dicere eum præfuisse, neque possum negare eum abfuisse, sed nõ plus duobus, aut tribus mensibus.
T. Liuius de bello Punico, Ab vtraq; parte sexcentis plus peditibus,& dimidium eius equitum cecidit.
Ibidem,Fama tenuit haud plus fuisse modio.
Ibidem,Non plus vno Romanorum amisisse.

De plus, iuncta accusatiuo.

Cato in re rust.Ne plus quatuor digitos transuersos emineant.
Cęlius Ciceroni,Hic multum ac diu ludetur,atq; ita diu, vt plus biennium in his tricis moretur.
Vitruuius. Ita a pariete distẽt,vt ne plus pateat palmum.
Idem,Disponantur inter se,ne plus spatium habentes pedes binos.
Idem.Dum ne plus inter duos nodos alligationibus binos pedes distent.
T.L.de bel.Mac. Aberat acies eorum paulo plus quingentos passus.

De plus, iuncta nominatiuo.

T.L.de bello Mac. Plus quinquaginta hoĩum ceciderunt.
Ibidem, Paulo plus trecenta vehicula missa.
Idem de bello punico,Hoĩum eo die cęsa plus duo milia.
Ibidem,Plus tamen duo milia hostium eo die cæsa.
Ibidem.Plus decem milia capta.

De particula Minus, nominatiuo, accusatiuo,& ablatiuo coniuncta, & primum de nominatiuo.

Cic.in Verrem: Iussit vt quę statuę C.Verres ipsius,& patris & filij essent,eas q̃stores demoliendas locarẽt,dũq; ea demolitio fieret, senatores triginta nõ min⁹ adessẽt.
T.L.de bello punico. Minus duo millia hoĩum effugerũt.

Ibidem.

Ibidem: Haud multo minus, quàm mille capta:
Idem, Hispani paulo minus mille hoīes pacti trāstulerūt signa.

De accusatiuo.

Ibidem; Nunquam vix minus quatuor pedes alta iacuit.
Vitruuius, Aluei autem latitudo inter parietem & pluteum non minus sit pedes senos.

De ablatiuo.

Cicero pro Lucio Flacco, Ante pedes prætoris in foro expensum esse auri pondo centum paulo minus,
Cæsar in cōmen. Minus horis tribus millium pedum. 15. in circuitu munitionem perfecerunt.
Ibidē. A millibus passuū minus duobus castra posuerunt.
Vitruuius, Cum nō minus tribus corijs fuerit deformatū.

Obseruatum item est, in aduerbio ab hinc, quandoq; ablatiuo, quandoque accusatiuo iungi.

Ter. in And. Abhinc triennium ex Andro commigrauit huic viciniæ.
Cic. pro Cornelio Balbo: Etenim si Gn. Pompeius ab hinc annos quingentos fuisset.
Idem in Ver. Horum pater ab hinc duos, & viginti annos mortuus est.
Ibidem quęstor, C. Papi. cōsule, fuisti abhinc annos quatuordecim.
Idem in Philipp. Etenim si ab hinc annos prope. xx. hoc ipso in templo negaui posse mortem immaturam esse consulari, quanto verius nunc negabo seni?
Idem de diuina. Demosthenes quidem, qui abhinc annos prope quadrigentos fuit.
Horatius. Scriptor abhinc annos centum qui decidit.

De ablatiuo.

Cic. pro Roscio Comœdo; Criminatio tua, quę est Roscium cum Flauio pro societate decidisse, quo tempore? abhinc annis quindecim.
Idem Attico pro Corni. Me abhinc annis amplius 25. spopondisse dicit. Flauius Alphæuus de iudicijs. l. Proponebatur? Qui abhinc centum annis fuisset.

ACCIPERE

HIc quoque loquendi modus non est prætereundus; quo ætas illa aurea Ciceronis vtebatur.

Cum enim aliquis vulnerabatur, accepisse eum vulnera, Romano dicendi more dicebant. Notādi sunt etiam, & alij modi loquēdi ab hoc verbo accipio profecti, vt accipere cladē, accipere iniuriam, accipere detrimētum, accipere conditionem, accipere hospitio, accipere plagam; Male acceptus, bene acceptus, & huiusmodi.

Cic. in Phi. Ipseq; Caius Pansa consul. imp. cum inter media hostium tela versaretur, vulnera acceperit.

Idem pro Mil. Primum illud vulnus accepit, quo teterrimam mortem obiret.

Idem in Catil. Ille tum graue vulnus accepit.

Idem in Verrem. Si illum locum aperuerimus suspitioni, aut crimini, accipiendum est statim vulnus.

Idem Bruto. Pansa fugerat vulneribus acceptis, quæ ferre non potuit.

Idē Seruio Sulpit. Nunc autē accepto hoc tam graui vulnere, etiā illa, quæ consenuisse videbātur, recrudescūt.

Idem Quinto fratri. Cum Sextius multis in tēplo Castoris vulneribus acceptis, subsidio Bestiæ seruatus esset.

Cęsar in commen. Cum circunuentus multis vulneribus acceptis cecidisset;

Ibidem Quorum alter accepto vulnere occupatus, per suos pro occiso sublatus est.

Virgilius. Vulneraq; illa gerens, quę circum plurima muros Accepit patrios.

Idē; sed neq; vim plumis vllā, nec vulnera tergo accipiūt.

Ouid. de Fastis.

Diffugiunt hostes, inhonestaq; vulnera tergo Accipiunt.

Ser. Sul. Cice. Nunciauit. M. Marcellum collegam nostrum postcenę tempus a P. Magio Chilone familiari eius pugione percussum esse, & duo vulnera accepisse, vnum in stomacho, alterum in capite secundum aurem.

Cic.pro Publio Sextio, Tribunum plebis viginti vulnerib. acceptis, iacentem moribundumq; vidisti.
Idem pro P. Sylla, Accepit P. Sylla iudices vulnus vehemens, & mortiferum.
Idem pro Cn. Planco. Cũ pseuerantiam sententię suę, nõ salutem reip. retinuisset, tñ ob illam, qua illud voluntarium vulnus accepit, iustissimos oĩum Metellorum cõstantia, & clarissimos triũphos gloriæ laude superauit.
T. Liu. ab vrb. cond. Vulnere accepto ęgre à circunstantibus ereptus est. Ibidem: Multa vulnera accepta.
Idem de bel. Pu. Sub caudis qua maxime mollis cutis vulnera accipiunt.
Idem: Cum multa Romani milites acciperent vulnera.
Idem ab vrb. cond. Plures vulnera accipiunt.
Ibidem. Plura accipiunt quàm inferunt vulnera.
Vulpianus de S.con. Syllani. l. cum aliter. Aut alia vulnera isti acceperunt.

Accipere plagam.

Varro de re rust. Si qua in tonsura plagam accepit, eum locum alligat pice liquida.
Cice. Attico: Atq; ille locus inductus est à me diuinitus, ne vna plaga accepta P.C. conciderent.
Idem Tironi. Maximam plagam accepit, quod is qui summam autoritatẽ in illius exercitu habebat, T. L. Labienus, eius socius sceleris esse noluit.
Eidem. Nihil video quod spernẽdum putem iure, pręsertim, cum ea plaga in Asia sit accepta.
Idem de Fato, Eam plagam potius accipiam, quam Fato omnia fieri comprobem.
Idẽ in Ver. Tu, inq̃, tantã plagã tacitus accipere potuisses.

Accipere cladem.

T. Liu. ab vrb. cõd. Post acceptam proximę pugnę cladẽ.
Ibidem, Ex insidiis propè magna accepta clade.

Accipere iniuriam.

Cicero in Verrem, Nulla priuatim accepta iniuria.
Idem Quinto Fratri. Qui accepta iniuria illa spectacula

quærebat.

Cęſar in com. Ne quam noctu oppidani à militibus iniuriam acciperent.

Plautus in Mercato. Ad cęnam vocat, venio, decumbo, acceptus hilare atq; ampliter.

Idem in Cistellaria, Ita lepide, nitideq; in prādio accepiſti apud te, vt ſemper meminerim, & ſubdit. ita hodie hic acceptę ſumus ſuauibus modis.

Varro de ling. la. Ita ī prādio nos lepide, nitideq; accepiſti.

Idē de re ruſt. & me abſente patrono, hoſpitio accipiebat.

Ibidē, His omnibus ita acceptis, vel compoſitis, præcipua cura domini requiritur.

Cic. de oratore. Ego vero atq; hilare acceptus inquit.

Plau. in Amp: Aduenientem hic me hoſpitio pugnæ accepturus eſt.

Ibidem, Familiaris accipiere faxo haud familiariter.

Accipit hoſpitio.

Virg. Accipit hoſpitio Cice. in ſomnio Scipionis, Poſt aūt regio apparatu accepti, ſermonē in multā noctem produximus.

Male acceptus.

Cic. in Ver. Epicrates homines multis verbis male acceptos dimiſit.

Ibidem, Male accipit verbis Rabonium.

Lentulus Ciceroni, Excluſus enim Antiochia Dolobella, & in oppugnando male acceptus, nulla alia confiſus vrbe, Loadiceam, quæ eſt in Syria ad mare, ſe contulit.

Hircius in commentariis, Itaq; aduerſarij male accepti, tum demum pręſidia contulerunt.

Brutus Ciceroni, Recurri ad meas copiolas (ſic enim eas vere appellare poſſum) ſunt enim extenuatiſsimæ, & inopia omnium rerum peſſime acceptę.

Accipere conditionem.

Cęſar in com. Reſpondit non eſſe conſuetudinem populo Romano, accipere ab hoſte armato conditionem.

Accipere detrimentum.

Ibidem, Quod detrimentū culpa, & temeritate legati ſit acce-

acceptum, Cicero pro lege Manilia, Nam in cæteris rebus cum venit calamitas, tum detrimentum accipitur. Ibidem, Neq; eos quicquam aliud assequi classium nomine, nisi vt detrimentis accipiendis, maiore affici turpitudine videremur.

Accipere dolorem.

Cic. pro do. sua. Accepi pontifices magnum atq; incredibilem dolorem.

Accipere beneficium.

Cic. de prouinciis consularibus. Sed non is solum gratus esse debet qui accepit beneficium, verumetiam is, cui potestas accipiendi fuit.

ASSIGNARE, TRIBVERE, Attribuere, Adscribere.

PLerique post Ciceronem autores, verbum Imputo dixerunt nouo, & commenticio verbo. Antiquiores vero doctissimi, & clarissimi viri, quos nunquam satis laudare possumus, non imputo, sed assigno, adscribo, attribuo dicebant, vt infra patebit.

Assignare.

Cicero in Aulo Cecinna, De quo quicquid detrahas, necesse est, aut infirmitati, aut inuidiæ assignetur.

Idem pro Tito Annio Milone Nec postulaturi, vt si mors P. Clodij salus vestra fuerit, idcirco eam virtuti Milonis potius quàm P. R. felicitati assignetis.

Idem ad Quintum fratrem, Improbitati, & sceleri meo potius quàm imprudentiæ misericordiæq; assignes.

Idem Attico, Si perturbatior est, tibi assignato.

Eidem, Quomodo vero se res habeat, nihil assignabis, nec patriæ, nec patri.

Idem in opere quod inscribitur Brutus, hæc si minus apta videntur huic sermoni Brute, Attico assigna.

Idem pro Caio Rabirio Posthumo. Nec vero id huiusmodi quisquam, sed tempori assignandum putauit.

Tit. Liu. de bel. Ma. Flens petiit, ne vnius amentiam ciuitati assignaret.

Tribuere.

Idẽ in Bruto, Peto a te, vt id non modò negligentiæ meę, sed ne occupationi quidem tribuas.

Attribuere.

Idem de ora. Hoc si tu cupidius factum existimas, Cæsari attribues.

Idem de natura Deo. At nonnunquã bonos exitus habẽt boni, eos quidem adscribimus, attribuimus sine vlla ratione diis immortalibus.

Idem in Verrem, Quis illuc Apronio attribuebat?

Ibidem: Omnes id Verri tunc attribuebant.

Ibidem, Dicerem hoc totum mihi esse attribuendum iudices, si illi vnquam à me hoc postulassent.

Ibidem, Vt aliis causam calamitatis attribueret.

Ibidem, dico aut omnes extra culpam fuisse, aut si vni attribuenda culpa sit, in eo maximam fuisse.

Q V A M.

QVam elegans est, & plenus Romani cãdoris hic quoque dicendi modus, quẽ pauci obseruare studuerũt; nam quis est nostrorũ, qui non dicat, Nouẽ annis post quam huc veni, nouem annis anteq̃ Romam essem ingressus? Qui modus loquẽdi, & si latin⁹ dici potest, elegans tñ, & eruditi illius seculi, dici nõ potest, quo seculo ita dicebant, post nouem annis quàm huc veni, Ante nouẽ annos quã Romã essem ingressus. Et cũ dicebãt: Nouem annis ante, vel nouem annis post, raro subiũgebant quàm, sed post ponebant, vt infra colligetur.

Cato. de re rust. Postridie, aut post diẽ tertiũ, q̃ lecta erat.

Ibidem: Post annum tertium quàm seueris, incendito.

Cicero Attico: Quatuordecim annis post prætor est fact⁹ Tuditanus, quàm consul Mummius.

Idẽ de oratore lib. 2. Postero igit die quàm illa erant acta.

Idem contra Rullum: Cum multis annis post petiissent, quàm pręrores fuissent.

Cicero filius Tironi, Aliquando venerunt post diem quadragesimum, & sextum, quàm à nobis discesserant.

Cęsar in com. Post diē quartū, quā est in Britaniā ventū.
Catul. Smyrna mei Cinnæ nonā post deniq; messem.
Quā cœpta est, nonamq; edita post hyemem.
Hircius in com. Post diem tertium, quàm Africā attigit.
Asconius Ped. Post nouē deinde annos, quā sublata erāt.
Idem, Post diem tertium, quàm Cato est absolutus.
Idem, Post diē aūt quartum, q̃ postulatus erat Scaurus.
Idem, Post diem trigesimum ferè q̃ erat Clodius occisus.
Idem. Ante sexdecim annos, quàm hæc dicta sunt.
Idem, Post pauculos statim dies, q̃ inierat tribunatum.
Idem, Post septimum annum, q̃ Carthaginensibus bello secundo data est pax.
Idem, Hęc oratio dicta est L. Cæsare, & Figulo consulib^{9}, post annum, quàm pro Cornelio dixerat.
Idem, Ante annum, q̃ hęc dicerentur, acta est.
Paulus de Nautico fęnore. l. Fęnerator, Si nauis postea perierit, q̃ dies præfinitus, periculo exactus fuerit.
Vulpianus de manumissio. l. Qui duos: Post annum quàm moriar liber esto, & subdit, Post annum, quàm hoc testamentum factum fuerit.
Papin. de peculio castrensi. l. Pater, Quod si filius post annum, quàm militare desierit, iure communi testamento facto, vita decesserit.
Martia. de muneri. l. Reus. Post annū, quā reus delat^{9} est.
Scæuola de l. in vxorem, Post annos complures, q̃ facit testamentum.
T. Liu. vero, labēte iam in deterius latino illo candore, absolute absq; aliqua particula post, vtitur, vt ab vrb. con. Septimo die, q̃ profectus erat in castra, redit.
Ibidē. Lilybęū tertio die, quàm profectus inde erat, rediit.
Ibidem. Tertiodecimo die, q̃ profectus erat inde, Lilybeū reuectus.
Idē de bel. pu. Octauo mense, quā cęptum oppugnari, captum Saguntum.
Idē ab vr. cō. Die xx. q̃ creat^{9} erat, dictatura se abdicauit.
Ibidem. Quadringentesimo anno, q̃ vrbs Romana cōdita

erat,quinto trigesimo,quàm a Gallis recepta.
Idē de bello Macedonico: Altera die, q̃ a Brūdusio soluit.
Ibidem; Die tertiò,quàm petierant.
Ibidem: Anno t,igesimo altero,q̃ condita erat Roma.

AMABO.

AMabo,quæ interiectio amantis?est,poetę illius singularis seculi qn̄doq; cum pronomine,interdū absolute,qn̄q; non ad vnum,sed etiam ad plures:oratores vero,& qui solutam scripserunt orationem, longe aliter vsi sunt,vt Ama me,amabo te frequenter dicerent.
Plautus in Menęchmis:amabo mi Menæchme.
Idem in Persa,Dic amabo.
Idem in Rudente;Quo amabo ibimus?
Ibidem: Ite inquam domum amabo.
Idem in Truculento,Properate,afferte mensam amabo.
Idem in Mercatore. Amabo ecastor mi senex eloquere.
Idem in Menæchmis. Pallam illam amabo, quā tibi dudū dedi,mihi eam redde.
Idem in Sthicho. Qui amabo pater?
Catulus. Amabo mea dulcis Isiphilla.
Cicero Cassio: Et amabo te cū dabis post hac aliquid domum literarum,mei memineris.
Idem Attico: Nostra autem negotia,quoniam Romæ cōmoraris,amabo te explica.
Eidem. Amabo te , incumbe in eam rem,& ad me scribe.
Eidem, Ama me,non libenter vidi,sed modò succèset,modò gratias agit.
Eidem,Expecta amabo te.
Idem Quinto fratri. Amabo te mi frater,nisi vno meo fato,& tu,& omnes mei corruistis.
Idem Attico,Sed amabo te,nihil incommodo valetudinis feceris.
Eidem,Macte,sed amabo te,perfice mihi totū negocium.
Idē Curioni. Sed amabo te,cura,& cogita nihil noui , sed illud idem quod initio scripsi.
Idem Quinto fratri,Amabo te,aduola,consolabor te.

Idem Attico. Cura, amabo te, Ciceronem nostrum.

Cęlius Ciceroni: Amabo te, si quid quod opus fuerit Appio facies, ponito me in gratiam.

Ibidem, Amabo te, impera tibi, hoc curare soles libenter.

ABDO.

NEmo est fere, qui ignoret Abdere qđ significet, modum tñ loquendi, quo eo verbo doctissimi illi Romana lingua vsi sunt, quotusquisq; est, qui norit? aliqua vero, q̃ sparsa multis in locis apud eos fluunt, sub oculos subijcere studui, vt sint legentibus pręsto ad imitandũ.

Terentius in Hecyra, Rus abdidit sese.

Cicero Curio: Abdo me in bibliothecam, itaq; opera efficio tanta, quanta fortasse tu senties.

Idem Planco, Abdidit se in intimam Macedoniã, quo potuit longissime a castris.

Idem in Pisonem; Domum se abdidit, inde nocte intempesta crepidatus, veste seruili, nauem conscendit.

Idẽ ꝓ Mil. Cũ se ille fugiẽs, in scalarũ tenebras abdidisset.

Idem Attico. In Aegyptum nos abdemus.

Idem, Vtar tuo consilio, neq; me Arpinũ hoc tpe abdam.

Dolobella Ciceroni, Si se ille abdiderit in classem.

Cęsar in com. Aut se in Menapios abderet.

Ibidem. Reliqui sese fugæ mandarunt, atque in proximas syluas abdiderunt.

Idem, Finibus suis excesserant, suaq; omnia exportauerant, seq; in solitudinem, ac syluas abdiderant.

Virgilius tñ, cum iã ętas illa aurea, q̃ suspicere nõ desino, propè obsolesceret, ablatiuo vsus est, cũ in Geor. dixit.

Abde domo, nec turpi ignosce senectę, Et ęqualis eius T.L. ab vr. con. Se in suis, inquit, quisq; tectis abdiderũt.

Ibidem. Consules in priuato abditi.

ASPIRARE.

QVam parũ notum est, & in vsu positum occultiore significato verbum Aspiro? q̃ eleganter, q̃ apposite, diuini illi latinitatis parẽtes, eo vsi sunt? quorum aliqua loca his subieci, ex quibus liquido nihil aliud aspira-

re intelligimus, q̃ accedere, pvenire, assequi, attingere.

Varro in libro rerum rusticarum. Ad quæ granaria nulla aura humida è propinquis locis aspiret.

Cic. Trebatio. Subinuideo, inquit, tibi, vltro te esse accersitum ab eo, ad quē cęteri nō propter eius superbiã, sed propter occupationem aspirare non possunt.

Idē in orat. Ad eã laudē q̃ volumus, aspirare nō possunt.

In eodē, ex bellica laude aspirare ad Africanũ nemo pōt.

Idem Attico: Vectium in rostra produxit, eumq; eo loco constituit, quo Bibulo consuli aspirare non liceret.

Idem in Ver. Quo classes sępe conatę, nunquam aspirare potuerunt.

Idem in Tuscul. Hæc etiam in equuleum conijciũtur, quo vita non aspirat beata.

Ibidē: Metrodorus occupaui, inquit, te fortuna, atq; cepi, oēsq; aditus tuos ĩterclusi, vt ad me aspirare nō posses.

AFFECTVS.

Affectus plerunq; longe aliud significat, q̃ quod passim inuenitur. Affectus iniuria, affectus contumelia, affectus molestia. Sed interiore, ac reconditiore significato id est, quod vitiatum, infirmum, ęgrotum.

Cicero de oratore, Affectus, inquit, senectute.

Idē Attico. Quē qdē Neapoli affectum grauiter viderã.

Idem in Verrem Nemo Agrigēti, neq; ætate tam affecta, neq; viribus tam infirmis fuit.

Propertius, Iupiter affectę tandem miserere puellæ.

Cornelius Celsus: Vbi lien affectus est, intumescit.

Ibidem: Ad renes vbi affecti sunt, diu male habent,

Cæsar in com. Qui sunt affecti grauioribus morbis.

Ibi. Neq; affectũ valetudine filiũ exponere in terrã patit̃.

Ibidem, in corpore affecto.

T. Liu. ab vrb. cond. Color imperatoris, quem affectum visuros crediderant.

Ibidem: Corpora affecta tabo.

Ibidem: Vires corporis affectæ.

Ibidem. Affecti pleriq; principum.

 Ibi-

Ibidem, Exercitũ affectũ ꝑlio, ac via nocturna excepere.
Ibidem, Affectæ Veienti bello reipub. remedio fuit.
Papinianus ad legem falcidiam. l. In ratione. Qui moriente domino, ea valetudine affecti fuerant, vt eos non posse viuere certum esset.
Sed & eius verbi est alius quidã secretior sensus, quo meo iudicio inchoare significet, vt Cicero de prouin. cõsularibus. Bellũ affectũ videmus, & vere (vt dicam) penè confectũ, sed ita, vt si idem extrema prosequitur, qui inchoauit, iam oĩa perfecta videamus. Et in eodem. Nam ipse Cęsar qdem cur in prouincia commorari velit, nisi vt ea, quæ per eum affecta sunt, perfecta reip. tradat?

ADVERSARIA.

OPerepręcium est non ignorare, Aduersaria quę sint, quo noĩe antiqui illi multo aliter, ac vulgato sensu vtebantur. Erant. n. aduersaria, quantũ colligere potui libelli ratiocinatorum, in qbus primum rationes accepti, & expẽsi negligẽter, & sine ordine scribebant, mox in codicẽ diligẽtissime ꝑscriptę referebantur. In qua re aduertendus est hic quoq; elegans dicendi modus. Nã referre in codicem, & in tabulas, dicebant vel noĩa, vel pecunias, aut res alias, cum ꝑ ordinem, vt dixi describebant. Secus cum in aduersarijs aliqua notabant, sine ordine & in confuso, & negligenter id faciebant.
Cice. in fragmento orationis pro Roscio Comędo. Nõ habere se hoc nomen in codice accepti, & expensi relatũ confitetur. sed in aduersarijs patere cõtẽdit. Vsq; eo ne te diligis, & magnifice circũspicis, vt pecuniã nõ ex tuis tabulis, sed aduersarijs petas? Suũ codicẽ testis loco recitare arrogantiæ est, suarum perscriptionũ, & liturarũ aduersaria ꝓferre non amẽtię est? Quod si eandẽ vim, diligẽtiã, autoritatẽq; habẽt aduersaria quã tabulę, qd attinet codicẽ instituere, cõscribere, ordinẽ conseruare, memorię tradere literarũ vetustatẽ? Sed si ꝙ aduersariis nihil credimus, idcirco codicẽ scribere instituim⁹, ꝙ ẽt apud oẽs leue, & ĩfirmũ est, id apud iudicẽ graue, & san-

ctũ esse ducet? Quid est ergo quod negligẽter scribim⁹ aduersaria? q̃d est quod diligẽter cõficimus tabulas? qua de cã? Quia hęc sunt mẽstrua, illę sunt ęternę: hęc delẽtur statim, ille seruantũ sancte: hęc parui tpis memoriã, illæ perpetuę existimationis fidem, & religionem amplectuntur, hęc deiecta, illę sunt in ordinẽ cõfectæ; Atq; ita aduersaria in iudiciũ protulit nemo, codicem protulit, tabulas recitauit. Tu. C. Piso tali fide, virtute, grauitate, autoritate ornatus, ex aduersariis pecuniam petere non auderes. Et subdit.

Quæro quampridem hoc nomen Fanij in aduersaria retulisti? & subdit.

Cur tãdiu iacet nomen in aduersariis? & subdit.

Tu hoc nomẽ triẽniũ amplius ĩ aduersariis iacere pateris?

AMO.

AMo te multum, Valde te amo. Modus hic loquendi magnam affert latinitati gratiam, est enim cãdori illi Romano proprius, nec fuco aliquo inquinatus.

Ci. ad Att. de municipiis: Qđ mihi polliceris valde te amo

Ad eundem: Te multum amamus, quod ea abs te diligenter, paruoq; curata sunt.

Ibidem: Multum te amo, quod respondisti M. Octauio.

Terentius, Ecquid nos amas de fidicina hac.

Cic. Attico, De Randusculo Numeriano Multum te amo.

ACQVIESCERE.

ET illud notaui, qđ ab iis, quos dixi, pfectissimis autorib⁹ vsurpatũ est. Nõ. n. (vt vulgus putat) Acqescere cõsentire est, sed significat cũ quadã aĩ voluptate, qeteq; cõsistere ĩ re aliqua, ĩ qua pri⁹ ĩ dubio, aut solicitudine aĩus fuisset, sicut Cic. & alij, quos subieci clare ostẽdũt.

Cic. in Epistola ad Sulpitium: His vero temporibus habemus aliud nihil, in quo acquiescamus, & subdit.

Seruius qdẽ tuus in oĩb⁹ ingenuis artib⁹; imprimisq; hac, in qua me ego scripsi acquiescere, ita versatũ vt excellat.

Ad eundem: Vt eius in bonis acquiescam.

Et iterum: Literis tuis lectis aliquantulum acquieui.

Idem

Idem Attico; Acquiesco enim scribẽs ad te,& legens tua.

Eidẽ. Interim velim mihi ignoscas, quod ad te scribo tam multa totiẽs, acqesco enim, & tuas volo elicere literas.

Eidem: Sed intererat enim vbi acquiescerem.

Idem de ami. Vicissim autem senes in adolescentum charitate acquiescimus.

Idem de diu. Qui iam ætate prouecti, in nostris libris acquiescunt.

Idem M. Varroni. Artes nostræ nescio quomodo nunc puberiores fructus ferre videntur, quàm olim ferebant, siue quia nulla nunc in re alia acquiescimus, siue quia grauitas morbi facit, vt medicinæ egeamus.

Idem pro rege Deiotaro: In tuo ore vultuq; acquiesco.

ADESSE.

ADesse nihil aliud profecto est, quàm pręsentem esse. Architecti tamen illi latinitatis nobiles, quandoque coram vel præsentem, quandoque vtrunque ei verbo addebant, quo firmius opus exurgeret.

Plautus in Mostell. Adsum præsens pręsenti tibi.

Teren. Ac non quia ades præsens dico.

Cic. pro domo sua: Adest præsens vir singulari virtute.

Idem in Anto. Coram aderit præsens tibi ipse, & ille quẽ insimulas respondebit.

Idem de officijs; Ad id quod adest, quodque pręsens est, paulatim se accommodat.

Idem in Ver. Adsunt homines ex tota prouincia nobilissimi, qui præsentes vos orant, atque obsecrant iudices.

Idem Cas. Fit enim nescio quo modo, vt quasi coram adesse videare cum scribo.

Virg. Coram quem quæritis adsum Troius Aeneas.

APPOSITE.

NOmine apposito, & aduerbio apposite, vsi sunt autorum probatissimi quiq;, præsertim pater & eloquentiæ decus Cic. quod perinde est, ac si dicamus, aptum, accõmodatum, apte, accommodate.

Varo de re rusti. Galli appositi, sed maxime ad iumenta.

Ibidem. Maxime ad id pecus appositum.

Ibi. Est.n. quod eũ inquinat locũ appositũ ad agriculturã.

Cic. Attic. Sed iam extrudimur, nõ a Planco, nam is quidem retinet, verũ n ab ipso loco minime apposito ad tolerandum in tanto luctu calamitatem.

Idem in verrem, Menses mihi tres cum eripuessetis ad agendum maxime appositos.

Ibidem, Qui ita natus est, ita educatus, ita factus, & animo, & corpore, vt multo appositior ad deferenda, quã ad auferenda signa esse videatur.

Ibidem. Homo bene appositus ad istius auaritiam.

Idem de arte rhetorica; Dicere apposite ad persuasionẽ.

ADAERESCERE.

ADhærescere, tritum vbiq; & verbum, & significatũ: sed nõ omnibus, eius (vt dicũt) regimen notum.

Accusatiuo.n. præcedẽte ꝑpositione quã, datiuo frequentius iungitur. Quæ res eo mirabilior est, quo verbũ id cum prępositione ad, q̃ accusatiuũ requirit, cõponitur.

Quod item fit persæpe in verbis aggredior, adiũgo, adeo, applico, aspicio, adrepo, & similibus.

Plautus in Penulo Ne ad fundas viscus adhæresceret.

Cicero pro Publio Sextio. Ad columnam adhærescere.

Idem de finibus bonorum, & malorum, Vt homines ad eorum saxa discendi cupiditate adhærescerent.

Idem in academicis quæstionibus. Quasi tempestate delati, ad eam tanquam ad saxum adhærescunt.

Idem ad Pont. Ne in hanc tantam materiem seditionis ista funesta fax adhæresceret.

Idem de natura deorũ. Quod genera, quãq; disparia partim submersarum, partim fluitantium & innãtium belluarum partim ad saxa natiuis textis adhærentium.

Idem de oratore. Et ad genus id, quod quisq; vestrum in dicendo probaret, adhęrescerent.

Cęsar in commen. Hæc casu ad turrim adhærescit.

Aggredi pro incipere.

Cic, de na. deor. Tũ Cotta, q̃a sic aggredior, inq̃t, ad hanc disputa-

disputationē, q̃ si nihil vnq̃ audierim de dijs īmortalib.
Idem pro P. Sextio; Tamen aggrediar ad dicendum:
Ibidem: Non agrediar ad illa maxima, atque amplissima.
Idem de oratore: Cum ad causam sum aggressus.
Idem pro Cor. Balbo; Priusquam aggrediar ad ius, causamq; Cornelij.
Idē pro Lucio Flacco; Aggrediar iā ad singulas ciuitates.
Idē de legibus: Priusquā aggrediamur ad leges singulas.

Adiungere, & accedere,

Terētius in Andria, Vt animū ad aliquod studiū adiūgāt.
Idē in Eunucho, Accede ad ignē hūc, iā calesces plus satis.
Cic. in Philippica sexta. Cęsar se ad neminem adiunxit.
Idem de arte rhetorica. ad eam causam, qua commotum se peccasse dicet, poterit adiungere.
Idem, Postea ad id quod definieris factum eius, qui accusabitur, adiungere oportebit.
Idem in Topicis, Omnibus est ius parietē directum ad parietem cōmunem adiungere, vel solidū, vel fornicatū.
Idem in Philippica quinta; Et Pompeius ad L. Syllę maximum imperium, victoremq; exercitum accessit, Cæsar se ad neminem adiunxit.
Idem pro C. Rab. Adiungemus ad hanc labem, ignominiamque mortis, etiam Caij Marij nomen.

Adire.

Plautus in Asinaria. Ad me aditis vicissim.
Idem in Trinummo. Tute ad eum adeas.
Idem in Menechmis; Adibo ad hominem.
Terent. in Andria; Quid tibi videtur, adeon ad eum?
Cic. pro lege Manilia. Qui omnium mentes eorum, qui ad remp. adeunt maxime perspiciunt.
Idem pro lucio Flacco; Ad quem adit:
Idem in Ver. Sese a suis ciuibus hæc habere mandata, vt ad Verrem adirent.
Ibidem. Cęteri hæredes, adeunt ad Verrem.
Ibidē: Vt si vobis videretur, adiremus ad eorum Senatū.
Ibidem; Cum ad prætorem in ius adissemus.

Ibidem; Patri exacta ætate, & adoleſcenti filio adeundi ad illum miſerum poteſtatem nunquam eſſe factam.
Ibidem, Aditum eſt ad libros Sibyllinos.
Ibidem, Homines tenues obſcuro loco nati, adeunt ad ea loca, quæ nunquam antea viderunt.
Idē pro Ro. Comędo; Ad arbitriū hoc animo adimus; vt neq; nihil, neq; tm̄, quantū poſtulauimus, cōſequamur.
Idem pro Sexto Roſcio Ame, Poſtremo iſto hortatore ad Syllam legati non adierunt.
Cæſar in com. Vniuerſi ad Cæſarem adierunt.
T. Liuius de bello punico; Qui ad lacum Auerni adiſſent.
Idē de bello Macedonico; Scriba ad tribunos plebis adit.

Applicare.

Terentius in Andria, Hi ſe ad nos applicant.

Aſpicere.

Varro libro ſecundo rerū ruſticarū, Simul aſpicit ad me.
Ibidem, Fundanius aſpicit ad ſcrofam.

Accedere.

Varro de ruſtica, Docent ſylueſtria, ad q̄ ſator nō acceſſit.
Terentius in Phor. Voluntas veſtra ſi ad Poetā acceſſerit.
Ibidem: Si ad matris mammam non accedet.
Cic. pro C. Rabirio, Deinde vos Quirites, quorum poteſtas proxime ad deorum immortalium accedit, oro, atque obſecro.
Ibidem. Ad quem cum acceſſiſſem, Axius Appio ſubridens, Recipis nos, inquit, in tuum Ornithona, vbi ſedes inter aues.

Adrepere.

Varro de re ruſt. Ne mus, aut lacerta adrepere ad columbaria poſſit.

ACCIPERE.

Accipere eodem exemplo literas, Hic quoq; modus latine loquendi elegātiſſimus eſt, ſignificatq; quod corrupto, deprauatoque dicendi genere, fere apud oēs dicitur, eiuſdē tenoris, vel duplicatas literas accipere; quę barbaries ita inoleuit, vt proprium, verumq; quē dixi, loquendi modum nemo iam aut pauci agnoſcāt.

Cic.

Cic. Corn. Hæc ferè ad eas literas, quas eodem exemplo binas accepi.

Idem Ser. Sul. Licèt eodem exemplo sæpius tibi huius generis literas mittam.

Eidem: Accipio excusationem tuam, qua vsus es, cur sæpius ad me literas vno exemplo dedisses.

Idem Tre. Quis solet eodem exemplo plures dare, quamquam sua manu scribit?

Idem Planco. Binas a te accepi literas eodem exemplo.

Bruto Ciceroni: eodē exēplo literę a te mihi redditę sunt.

ARTERIA.

LIcet aliqui Latinius Arteriam, quam venam dici putent, autoritates tamen, quas infra posui, opinionem eorum contra stare videntur.

Cicero de fato. Si cui venę sic mouentur, is habet febrem, & is febrem non habet. Ouid. de Ponto.

Et iam deficiens sic ad tua verba reuixi.
Vt solet infuso vena redire mero. Ibidem.
Sæpe aliquem solers medicorum cura reliquit.
Nec spes huic vena deficiente cadit.

Idem in Metamorphosi, Saliunt tentatę pollice venæ.

Persius. Tange miser venam, & pone in pectore dextram. Nil calet hic.

Sabinus in epistola Paridis pro Helena,
Dumq; suo tentat salientem pollice venam.

Vitruuius, Vti medicis & musicis, & de venarū rythmo, & de pedum motu.

Cornelius Col. Si circa frontem intentę venæ mouentur.

Ibidem, Periculosissimum tum est, si venę quoque ibi vehementer agitantur.

Ibidem. Vbi venarum exigui imbecilliq; pulsus sunt.

Ibidem. Tum requiruntur etiam, quare venæ nostrę modo submittant se, modo attolant.

Ibidem. Sed primo qdē die nulluc humor dari debet, nisi subito sic venę cōciderūt, vt cibus quoq; dari debeat.

Ibidem, Venas enim maxime credimus fallacissimæ rei.

Ibidem

Ibidem: Venas autem conſpectus medici mouet.
Ibidem: Si venæ non æquis interuallis mouentur.
Ibidem, Vrina fallax, vena fallacior.

A T.

NOn caret magna elegantia hæc quoq; particula. At, qua vario modo vſos bonos illos autores reperimus. De qua & ſi aliqui non pauca dixerunt, ea nos vel declarare apertius, vel plura addere vtile duximus.

Virgilius in principio libri, & capite verſuũ illam locauit, At regina graui iã dudũ ſaucia cura, Vulnus alit venis.

Quandoque eſt execrationi preuia, vt idem:
At tibi pro ſcelere exclamat, pro talibus auſis.
Di (ſi qua eſt cęlo pietas, quę talia curet)
Perſoluant grates dignas & pręmia reddant Debita.

Teren. in And. At tibi Di dignum factis exitium dent.

Quandoque optantis, vt Plaut. in Perſa; At tibi Di omnes bene faciant.

Aliquando geminata admirationem oſtentat, vt Plautus in Mercatore; At at meus hic quidem pater eſt.

Teren. in And. At at hoc illud eſt, hinc illæ lachrymę.

Horatius aliquando imprecando exclamat, & interrogat. At o deorum quiſquis in cęlo regis terras, & humanum genus, quid iſte fert tumultus?

Interdũ cũ admiratione laudat, vel vituperat interrogãs, vt Teren. in Eunuco. Fucũ factũ mulieri, at quem deũ?

Cicero pro domo ſua. At quæ dea eſt?

Idem Peto. Habuiſſes enim non hoſpitem, ſed contubernalẽ, at quem virum? non eum, quem tu ſolitus es promulſide conficere.

Idem pro Aulo Cluen. Vna mater oppugnat, at quę mater? quam cęcam crudelitate, & ſcelere ferre videtis.

Idem pro Tito Annio Milone. Itaq; anteuertit, at quo die?

Idem pro Publio Sylla. At quos viros?

Idem pro Lucio Flacco. Et quos teſtes?

Idem in Bruto. Gn. Pomp. Sexti filius, at quem numerum obtinebat?

Idē, Attico. At q̄bus verbis? & prorsus gestis amplissimis?

Quandoq; orat. Cic. pro do. sua. At videte hominis intolerabilem audaciam?

Idem in Ver. At videte hominis impudentiam, atq; arrogantiam iudices.

Interdum simpliciter interrogat. Cicero in Verrem. At p deos immortales, quid est quod de hoc dici possit?

Nōnunq̄ affirmat, vt Ter. in Eun. At dil gēter, At mature.

Quandoq; per Ironiam quandam inducitur.

Cicero in Verrem: At mores commodi, quis cōtumacior? quis inhumanior? quis superbior? At hęc sine cuiusquā malo, quis acerbior? quis insidior? quis crudelior vnquā fuit? Quandoq; saltem significat.

Cato de Re Rustica: Si non eodem die, at postridie.

Cicero Curioni: Nostram suffragationem si minus potentem, at probatam tamen, & iustam.

Idem pro Lucio Flacco, Si non propinquitatis, at ætatis suæ, si non hominis, at humanitatis rationem haberet.

Quandoq; idem, quod, sed, significat.

Cic. pro Tito Annio Milone. Quid porro quærendum est? factum ne sit? At constat. A quo? At patet.

ABESSE BIDVI.

ABesse bidui, non biduo, aut per biduum dicitur, idq; sine alio verbo coniuncto, licèt subintelligatur itinere, aut via, sed talis erat loquendi modus.

Cic. Atti. Nos in ea castra properabamus, quæ aberāt bidui.

Eidem, Hæc dictaui sedens in reda, cum in castra proficiscerer, à quibus aberam bidui.

Est hic quoq; modus loquendi apud veteres, vt cum quid erant dicturi, quod arrogans videri posset, quasi excusando dicerent, Absit verbo inuidia, id est odium, nam quandoq; eo nomine inuidia nuncupatur.

T. Liu. ab vr. con. Absit verbo īuidia, & ciuilia bella sileāt.

Ibidem, absit inuidia verbo.

Idem de bello Macedonico. Absit verbo inuidia.

ABESSE.

NOtę significationis est abesse, modus aũt dicẽdi, q ex eo verbo ꝓcedit, nõ est ꝑtereundus. Dicitur. n. Quid abest huic hoĩ? Pleriq; aũt mutato dicendi genere, dicũt. Quid deficit huic hoĩni? vel. Quid deest huic hoĩ?

Cic. pro Cornelio Balbo. Quid abest huic homini? quod si adesset, iure hoc, & tribui, & concedi putaremus.

Idem de oratore, Quid huic abesse poterit de maxima rerum scientia.

ASSIGNARE.

ASsignare, præcipuè agris conuenit, cum ij vel militibus, vel emptoribus, aut alijs iussu magistratuũ aut dominorum assignantur.

Cic. in Phi. secunda. Duo milia iugerum campi Leontini sexto Clodio rhetori assignasti, & quidem iniuria.

Idem Attico, Mihiq; ex agro tuo tantum assignes, quantũ in eo corpore assignari potest.

Oratius, agros assignant, oppida condunt.

T. L. de bello Macedonico, agrum eis assignaret.

Ad uerbum, ad vnum.

Ad uerbum, ad vnum, idest, quod ineptę dicunt, de verbo ad verbum, & vsq; ad vnum.

Cic. de finibus, Fabellas Latinas ad verbum de Græcis expressas, non inuiti legunt.

Idem de amicitia. De amicitia vero omnes ad vnum idẽ sentiũt.

Virg. Iupiter omnipotens si nondum exosus ad vnum
Troianos, si quid pietas antiqua labores
Respicit humanos, da flãmam euadere classi. Nunc pater.

Arbitratu meo.

Arbitratu meo frequentius dicebant, quam arbitrio meo. Nonnulli vero contra, vt alia bona corrupere, vt frequentius arbitrio quàm arbitratu dicant.

Cic. de senectute, Eius disputationis sententias memoriæ mandaui, quas in hoc libro exposui arbitratu meo

Idem de legibus. Concedũt, vt eum arbitratu meo diligã.

Idem

Idem Attico Arbitratu meo viuendi.

Adiicere oculum.

Adiicere oculum puellæ,eſt certo modo loquendi id, qđ peruerſe dicitur,oculum in puellam dirigere.

Cice.in Ver.Partim plane videbant, adiectum eſſe oculũ hæreditati.

ANimi cauſa,officij cauſa,verbi cauſa, verbi gratia,valetudinis cauſa,honoris cauſa,& honoris gratia,exẽpli cauſa, modi ſunt loquẽdi,Romana elegãtia referti.

Var.de re ruſt.Honoris cauſa menſæ ſuæ die feſto dignetur adhibere.

Cic.pro Sext.Ro.Ame. Alterum in vrbe ſecũ honoris cauſa habere.

Plautus in Amph.Nunc huc honoris veſtri venio gratia.

T.L.de bello Macedonico.Honoris cauſa legatos mittere.

Animi cauſa.

Plaut.in Aſinaria.Sine me amare hunc vnum Argyrippũ animi cauſa quem volo.

Idem in Curculione:Dico me illo aduenisſe animi cauſa.

Idem ĩ mercatore.Miſer,mihi amicũ paraui animi cauſa.

Varro de re ruſtica:Dic aliud genus Ornithonis, qui animi cauſa conſtitutus a te,ſub Caſſino fertur.

Officii cauſa.

Tit.Liuius ab vrb.cond.Quæ officij cauſa ab domo proſecutę fuerant.

Ibidem.Scipionem officij cauſa conuenerant.

Verbi cauſa. Verbi gratia.

Cice.de arte rhetorica.Verbi cauſa maieſtatem minuere, dicere aduerſarium maieſtatem minuiſſe.

Idem de fato. Si quis verbi cauſa oriente canicula natus eſt,in mari non morietur.

Idem in Academicis,verbi cauſa,tria pauca ſunt,an ne?& ſubdit:Sin autem vſq; ad nouem verbi gratia.

Idem de finibus.Verbi gratia,propter voluptatem.

Exempli cauſa.

Cice.de offi. Exẽpli cã ponaĩ aliquid, quod pateat latius.

AVTEM.

PArticula Autem, interiore significato, quęso doctissimi quiq; attendite, permulcebit enim aures, & illis iucundissimo veluti cantu pruriet.

Cicero Attico, Quod ad te scriptum est à Cincio de Statij sermone, in quo molestissimum est, Statium dicere à me quoq; id consilium probari, probari autem? de isto hactenus diximus.

Eidē. Quid tandē isti mali in tā tenera insula nō fecissent? fecissent aūt? imo qd ante aduentum meū non fecerūt?

Eidem. Sed ferendus tibi in hoc meus error, ferendus aūt? Imo vero etiam adiuuandus.

Eidem. Et si intelligis q̃ meum sit scire, & curare quid in repu. fiat, fiat autem? imo vero etiam quid futurum sit.

QVam elegantes dicendi modi ad extremum, à principio, ab initio, à primo, qn̄q; absolute sine prępositione, principio, initio, primo, ab illis veteribus introducti sunt, quorum loco incuria postea multam barbariem suppleuit.

A principio.

Cic. Attico. Sed ego à principio cum diuinare de belli diuturnitate possem.

Eidem: Sed hęc a principio tibi præcipiens quantum profecerim non ignoro.

Eidem. Nosmetipsi, qui Lygurgei à principio fuissemus quotidie demitigamur.

Eidem. Ac vellem à principio te audisse.

Ab initio.

Eidem. Quod tibi esse, & antiquissimum, & ab initio fuisse, vt primum Asiam attigisti constante fama, atq; omnium sermone celebratum est.

A primo.

Eidem. Nec vero ille vrbem reliquit, qui eam tueri non posset, nec Italiā, quod ea pelleretur, sed hoc à primo cogitauit omneis terras, omnia maria mouere.

Ibid. Tuas nūc epl̄as à primo lego, hę me paulū recreant.

Eidem.

Eidem. Vtinam a primo tibi esset visum.
Idem de fi. Nunc vero à primo quidem mirabiliter occulta natura est.

Principio.

Idem de offic. Principio generi animātium omni est à natura tributum.
Virg. Principio cęlum, & terras, camposq; liquentes.

Initio.

Cic. Attico. Cum id mihi præpositum initio non fuisset.
Eidem. Me adhuc hæc duo fefellerunt initio spes compositionis.

Primo.

Terentius in Ecyra. Nec illi credebam primo.

Ad extremum.

Cic. Attico. Illud te ad extremum & horo, & hortor.
Eidem. Aiebat illum primò sanè diu multa, ad extremum autem manus dedisse.
Eidem. Addidit ad extremum cum iam dimissa concione reuocatus à Vatinio fuisset, se audisse à Curione his de rebus conscium esse Pisonem generum meum.
Eidem. Cui consuli non animus ab initio, non fides ad extremum defuit,
Oratius. Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.

A L I E N V S.

Alienus est idem quod extraneus, sed incuria factum est, vt extraneo solo multi vtantur.
Alienum vero pene ab omnibus pręteritur.
Terent. in Ecyra. Cum eam prosequitur alienus puer.
Idem in Heautonti. Ne istuc inducas in animum tuū, alienum esse te.
Cic. Attico, Neq; vtar meo chirographo, neq; signo, si modo erunt eiusmodi literę, quas in alienū incidere nolim.
In eo significatu est, quod Plautus in Amphitrione dicit. Certè ędepol me alienabis nunq̄ quin noster siem.

A C V T V M.

Non id est tātūmodo acutum, quod vulgo putant, cu-

ſpide faſtigiatum, vt pũctim cędat. Sed acutum etiã id eſt, quod in aciem cęſim attenuatur. Acuere.n. ferrum eſt ita cõcinnare, vt acie bene incidat, nõ ſolum cęſim, ſed etiam punctim. Retuſum eſt, quod vel cuſpide, vel acie vſu nimio vel alio caſu perſtricta hebetatur.

Plautus in Epidico, Acutum cultrum habeo.

Cicero de diuinatio. Aliæ agrorum partes, quæ acuta ingenia gignant, aliæ quæ retuſa.

Idem in Tuſcu. At vocem cytharędi non audiunt, ne ſtridorem quidem ſerrę cum acuitur.

Virgilius, Ferrum acuunt portis.

Idem in Georg. Carduus, & ſpinis ſurgit Paliurus acutis.

AGERE INIVRIARVM.

Agere iniuriarum, & hic elegans modus, prope deſertus, euocãdus eſt. Id enim dicebatur cũ quis pro acceptis iniuriis aliquem poſtulabat, & coram iudice iniuriarum cauſam agebat.

Cic. in arte rerh. Agit is, cui manus pręciſa eſt, iniuriarũ.

Agere ad praeſcriptum.

Agere ad Præſcriptum, modus eſt loquendi perelegans quo id ſignificatur, quod agere ſecundum imperium, aut datam legem.

Cęſar in commẽ. Alter omnia agere ad præſcriptum, Alter libere ad ſummam rerum conſulere.

ANIMADVERTI.

Animaduertere actiuum à multis obſeruatum: Paſsiuum vero quoniam omiſſum eſt notandum duxi.

Cæſar in comm. Animaduerſum eſt vitium munitionis.

Ibidem: Terrore hominum animaduerſo.

Ibidem: Hac re animaduerſa, Cæſar iubet ſigna conuerti.

Ibidem: Qua re animaduerſa, Ambiorix pronunciari iubet, vt procul tela conijciant.

ATTRECTARE.

Attrectare de ſacris pręcipue dicitur. Virgilius.

Tu genitor cape ſacra manu patriosq; penates.

Me bello ex tãto digreſſũ, & cęde recẽti, Attrectare nefas.

T. Li-

T. Liuius ab vrbe cond. Quod signum more vetusto, nisi certæ gentis sacerdos attrectare non esse solitus.

ANIMO PRAESENTI.

Animo presenti modus est loquendi, cum nõ ignaue, sed acurate, & sedulò quid agitur.

Teren. in Eunucho: Animo hæc præsenti vt dicas.

Asconius Pedianus: Animaduertitur sensibus presenti animo vtentibus.

ADSCRIBERE.

Adscribere nõ est (vt aliqui putant) iuxta scribere, sed aliquid addere, vel subiũgere ad id quod scriptũ sit.

Cic. Atti. Sed cũ id ad me Tullia scribat orans, vt qd ĩ Hispania geratur expectem, & sp adscribat id videri tibi.

Idem Ruffo: Illud me non aĩaduertisse moleste ferrẽ, vt adscriberem te in Phano pecuniam iussu meo deposuisse, & paulo post: Nõ adscripsi id qđ tua nihil referebat, ego tñ adscripsisse mallem id quod te video desiderare.

Idem At. Terentia tua magnos articulorũ dolores habet, & te sororemq; tuam, & matrem maxime diligit, salutemq; tibi plurimam adscribit.

BENE VERTAT, MALE VERTAT.

Modus est loquendi optantis, vel imprecantis, id est orare, vt res bene, vel male cadat.

Plau. ĩ Au. Quę res recte vertat, mihiq;, tibiq;, tuęq; filię.

Idem in captiuis; Quæ res bene vertat mihi, meoq; filio.

Ibidem; Istud dij bene vertant. Virgilius.

Hos illi (quod nec bene vertat) mittimus hædos.

BARBARVM.

Cum Græci Barbaros (Festo autore) oẽs præter seipsos dicant, loca, quæ infra notaui, aliter accipienda sunt, atq; ab plerisq; interpretibus accipiuntur.

Barbarum.n. id significat, qđ alienũ, peregrinũ, externũ.

Plautus in Asinaria. Nomen huic Græcæ Onigros est fabulæ. Demophilus scripsit, Marcus vertit barbare.

Idem in Trinummo: Nam nomen Græcæ huic est thesauro fabulæ, Phileno scripsit, Plautus vertit barbare.

Hora. Sonante mixtum tibiis carmen lyra.
Hæc Dorium, illa Barbarum.

Idem. Græcia Barbariæ lento collisa duello.

CADERE BENE, MALE, Opportune, Commode.

BEne & male cadere, opportune & cõmode cadere, & cadere absolute, modus est loquendi, cuius loco a multis dicitur Bene & male succedere siue accidere.

Cicero Attico. Cecidit belle.

Ibidem: Quod si auderē, Athenas peterē, sane ita cadebat vt vellē, nunc & nostri hostes ibi sunt, & te nō habem⁹.

Idem de Oratore, Sed hoc tamen cecidit opportune.

Ibidem. Hoc loco Sulpitius, insperāti mihi, inquit, & Cottę, sed valde optanti vtrique nostrum cecidit.

Idem in Verrem. Hoc adhuc percommode cadit.

Cęsar in com. Vbi tantos suos labores, & apparatus male cecidisse viderunt.

BENE AVDIRE, MALE AVDIRE.

MAle audire non est (vt vulgus putat) qui obtusas aures habens, male audit, nec econtrario, Bene audire est, qui liberas habet ad audiendum aures. Verùm is q de se male, vel bene, aut rumorem de se malum, aut bonum spargi percipit.

Teren. in Phor. Bene dictis si certasset, audisset bene.

Ibidem. Si herum insimulabis auaritiæ, male audies.

Idem ī Ecyra, Sine me hoc effugere obsecro vulgus, quod male audit mulierum.

Cic. Atti. Nonnulli amici Apij ridicule interpretātur, qui me idcirco putāt bene audire velle, vt ille male audiat.

Idem in Oratore. Non quo libenter male audiam, sed qa ego causam non libenter relinquo, nimium patiens, & lentus existimor.

Ibidem. Cum Quintus Opimius consularis, qui adolescētulus male audisset festiuo homini Egilio, qui videret molior, nec esset, dixisset. Qui tu Egilia mea, quādo ad me venis cum tua colu & lana? non pol, inquit, audeo,

nam me ad famosas vetuit mater accedere.

Idem in Verrem. Quæ Romæ magna est infamia, pretio accepto edixeras, ea sola te ne gratis in prouincia male audires, ex edicto Siciliensi sustulisse video.

Idem de Finibus. Esse hominis ingenui, & liberaliter educati, velle bene audire a parentibus.

BELLE HABERE, BENE MVLTI, BONA Pars, Bono esse, Multo mane, Bene mane.

OBseruare Latini oẽs debent, & qui latinitatis studio vsi sunt, vel minima queq; eorum, quæ Cicero, & eruditissimi illi Ciceronis æquales in operibus suis scripta reliquerunt, qualia sunt Belle habere, bene multi, bona pars, bono esse, multo mane, bene mane.

Cic. pro. L. Mur. Posthumus obuiam cum bene magna caterua sua venit.

Idem de Oratore. Habetis sermonem bene longum.

Idem Attico: A Curione mihi literę bene longę.

Cassius Ciceroni: Classis bene magna.

Asinius Pollio Ciceroni. Habet inermes bene multos.

Dolobella Cic. Terentia minus belle habuit, sed certum scio iam conualuisse eam.

Cic. de Orat. Aiebat bonam partem sermonis in hunc diẽ esse dilatam.

Ouidius in Fastis. Pars bona montis erat.

Cic. Atti. Ad eum septimo Idus literas dedi bene mane.

Eidem: Binas quidem tuas Beneuenti accepi, quarum alteras Fesulanus multo mane mihi dedit.

Hircius in com. Bene magna comparata manu prouinciã vastare cępit.

Ibidem: Bene magna multitudo.

Ibidem: Bene magnum tempus consumpserunt.

Ibidem: Bene multis vulneribus affecti.

Ibidem: Nostri ex humili cõualle bene lõge sunt digressi.

BONI CONSVLE.

BOni consule, modus loquẽdi veterum illorũ, id significat quod bonũ iudica. Perfecti. n. illi latinitatis prin-

cipes iudicare, consulere dicebãt; vt si dicas. Rogo boni cõsulas, id sit, quod, rogo bonũ iudices. Ouid de põto.

Vt tamen hoc ita sit. munus tua grande voluntas,
Ad me peruenit, consuluitq; boni. Ibidem.
Quæ quanquam amisisse pudet, quia parua videntur.
Tu tamen hæc quæso consule missa boni.

CAPVT.

INficiari nemo etiã mediocri ingenio audeat, esse modum quendam loquendi, qui linguã Latinam a Barbara distinguat. Nã verba, ac vocabula qd per se, & sigillatim significẽt, innumeri Grãmatici copiose disseruere. Sed qs iis cõiunctis, composita oratione, vsitato more loquẽdi modus in veteribus, ac perfectis autorib⁹ obtinuerit, nemo hactenus (quod sciam) plane cõsiderauit.

Caput. n. illud est, caput cęnę, caput & origo; caput malorum, caput factionis, & capiti tuo, quod genus execrationis est, & huiusmodi boni autores per translationẽ, mira cum iucunditate suis scriptis interseruerunt.

Plaut. in Penulo. Capiti vestro istud quidem.

Virg. Capiti cane talia demens Dardanio, rebusq; tuis.

Idem. Di capiti ipsius generiq; reseruent.

Cælius Ciceroni. Te ad nonum Calendarum Iunij, Subrostrarij (quod illorum capiti sit) dissiparant periisse.

Plaut. in Mercatore. Ad capita rerum peruenias.

Idẽ ĩ Asina. Ego caput huic here argẽto fui hodie repiũdo

Cic. M. Mar. Caput illud est si ista vita tibi commodum esse videatur.

Idem Seruio Sul. Caput illud est, vt Lisonem recipias in in necessitudinem tuam.

Idem Attico. Caput illud est, quod scis.

Eidem; Quarum literarum erat caput, Aquiliam nouercã non esse laturum.

Eidem, Quod caput est ipsum non noui.

Idem de dinina. Sed quod caput est, cur isto modo iã oracula Delphis non eduntur?

In Philip. secunda. Caput aũt literarum, sibi cum illa Mi-

ma post hac nihil futurum.
Idem Bruto, Caput autem est hoc, quod te diligentissime percipere, & meminisse velim.
Idē in Officijs. Caput aūt est ī omni ꝓcuratione negotij & muneris publici, vt auaritiæ pellat̄ ēt minima suspicio.
Idē in Ver. Et qđ caput est rei frumētarię cāpus Leōtin⁹.
Idem in tuscula. Negauit se iure illo nigro, quod cæne caput erat delectatum.
Cic. pro Tito Annio Milone, Quid qđ caput audacię est?
Idem, Quas senatui gratias agit post reditum suum, cum præclarum caput recitaretur.
T. L. ab vrbe cond. Cum caput rerum omnium in omni hostium equitatu Massinissam fuisse sciret.

Capite aperto, Capite obuoluto.

T. Liuius de bello Punico, Capite aperto est ductus.
Ibidem. Obuolutum caput est.
Idem ab vrbe con. Caput obuoluto, infelici arbori reste suspendito.

C V M.

QVis erit, qui legens, quas infra scripsi autoritates de clausula Cū, quēadmodū pręcellentis ingenij Vates illa vsi fuerint, qn̄ tēpus significare voluerūt, nō supra modū oblectet, mihiq; arrideat, q eas prim⁹ (vt opinor) notaui, & vndiq; decerptas, quasi in aceruū cōgessi.
Plau. in Truculēto, Iā bienniū est, cū mecū esse ille cępit.
Ibidem. Illi quidem haud diu est, cum dentes exciderūt.
Idem in Persa, Nondum sex menses Megaribus huc est cum commigrauit.
Idem in Mostel. Quia septem menses sunt, cum in hasce ædes pedem nemo intro detulit.
Idem in Menechmis, Plus triginta annis natus sum, cum ego interea loci, nunquam quicquam facinus feci peius, neque scelestius.
Idem in Bacchidibus, Iam aderit tempus, cum sese etiam ipse oderit.
Teren. in Heauton. Si vnquam vllum fuit tempus mater,

cum ego voluptati tibi fuerim.
Idem in Adel Videre videor iam illum diem, cum hinc egẽs profugiet aliquo militatum.
Idem in Ecyra. Hunc videre semper optaui diem, cum ex te esset aliquis, qui te appellaret patrem.
Cic. pro Murena. Qui locus est iudices? quod tẽpus? quæ dies? quæ nox? cum ego non ex istorum insidijs, ac mucronibus, non solùm meo, sed multo etiam magis diuino consilio eripiar, atq; euolem?
Idem Cassio. M. Fabium, quod mihi amicum tua cõmendatione das: nullũ in eo facio quæstum. Multi enim anni sunt. cum ille in ære meo est, & a me diligitur.
Idẽ de Ora. Iã anni ꝓpe quadringẽti sunt, cũ hoc ꝓbatur.
Idem Attico. Vtinã illum diem videam, cum tibi gratias agam, quod me viuere coegisti.
Eidẽ: Eandẽ virtutẽ istã, veniet tẽpus, cũ grauiter gemes.
Idem pro Titio Annio Milone, erit illud profecto tempus, & illucesset aliquando ille dies, cum tu salutaribus (vt spero) rebus tuis, sed fortasse motu aliquo cõmunium temporum, qui quam crebro accidat, experti debemus scire, & amicissimi beniuolentiam, amicitiam, & grauissimi hominis fidem, & vnius potest homines natos fortissimi viri magnitudinem animi desideres.
Idem Atti. Triginta dies erant ipsi, cum dabã has literas.
Idem Cæsari. Aliquot enim sunt anni, cum vos duos elegi, quos pręcipue colerem.
Idem Attico, Vtinam eum diem videam, cum ista oratio ita libere vagetur, vt etiam in Siccę domum introeat.
Idem pro eodem. Dies nondum decem intercesserant, cum ille alter filius infans necatur,
Ibidem: Vnus & alter dies intercesserat, cum res parum certa videbatur.
Ibidẽ: Anni sunt octo, cum iste in ista meditatione versat.
Ibidem in Philip. vigesimus annus est, cum omnes scelerati me vnum petunt.
Idem Attico, Sed tu omnia consilia differebas in id tempus

pus

pus cum sciremus, quæ Brundusij acta essent.
Eidem, Ipse discrutior venisse tempus, cum iam nec fortiter, nec prudenter quicquam facere possim.
Eidem, Biennium iam præterijt, cum ille Callipides assiduo cursu cubitum nullum processit.
Idem in Verrē. Vna nox intercesserat, cū iste Dorotheū. sic diligebat, vt diceres omnia inter eos esse cōmunia.
Idē de Oratore, Vix annus intercesserat ab hoc sermone cohortationis meæ, cum iste accusauit. C. Norbanum.
Idem de officijs. Nōdum centum & decem anni sunt, cū de pecunijs repetundis a Lucio Pisone lata lex est.
Idem de diuinatione. Quoniam multi anni sunt, cum bella a proprętoribus, & proconsulibus administrantur.

Virgilius in Georgicis.

Scilicet & tempus veniet cum finibus illis,
Agricola incautus terram molitus aratro.
Exesa inueniet scabra rubigine pila.
Idē, En erit vnq̄. Ille dies mihi, cū liceat tua dicere facta,
Idē. Nec lōgū in medio tpš, cū clamor ad aures Peruenit.
Idem; Turno tempus erit, magno cū optauerit emptum,
Intactum Pallanta.
Idem; Tertia iam Lunæ se cornua lumine complent.
Cum vitam in Syluis inter deserta ferarum.
Lustra domosq; traho.
Idē; Septima post Troiæ excidium iam vertitur æstas;
Cum freta, cum terras omnes, tot inhospita saxa,
Syderaq; emensæ ferimur.
Idem; Vix hęc ædiderat, cum effusis himbribus atra
Tempestas sine fine furit.

Ouidius de Fastis.

Iam tria lustra puer furto conceptus agebat,
Cum mater nato est obuia facta suo.
Tit. Liu. ab vrb. cond. Per multi iam anni erant, cum nulla certamina fuerunt.
Idem de bel. Pu. Dies haud multi intercesserant, cum legati venerunt.

Idem

Idem ab vrbe cond. Tricentesimus sexagesimusquintus annus vrbis Quirites agitur, cum non vniuersa Hetruria vobis bello par est.

Conturbare.

COnturbauit me (fateor) cum intelligere satis nõdum possem, quid verbum Cõturbo penitiore significato sibi vellet, cum euolutis tandem diuersorum autorum scriptis, id mihi visus sum ꝑcepisse. Est enim cõturbare id ferè quod decoquere, quod vt alijs post iudicandum melius reliquã, loca ipsa, ex quibus collegi, subijciam.

Cic. ad Atticũ, Illi dij sunt irati huiusmodi Gręco, q̃ conturbare q̃dẽ putat sibi licere, quod equitibus Romanis.

Idem Q. Cic. Fratri. Misi ad Cæsarem eodem illo exẽplo literas, locum autem illius de sua egestate ne sis aspernatus. Ad quem ego rescripsi, nihil esse, quod post hac artis nostræ fiducia conturbaret, lusiq; in eo genere, & familiariter, & cum dignitate.

Idẽ pro G. Planco. Nam q̃d ais Cassi, nõ plus me Planco debere, quã bonis oĩbus, quod ijs ęque mea salus chara fuerit: ego me debere bonis omnibus fateor, sed etiã ij quibus ego debeo boni viri, & ciues, Comitijs edilitijs aliq̃d sę meo noĩe debere Planco dicebant. Verùm fac me multis debere, & in ijs Plãco, Vtrũ igitur me cõturbare oportet? an cæteris cum cuiusq; dies venerit, hoc nomen debitoris quo vrgetur nunc cõpetitor, dissoluere: quãquã dissimilis est pecunię debitio, & gratię. Nã q̃ pecuniã dissoluit, statim nõ habet id quod reddidit. Qui autẽ debet, ęs retinet alienum. Gratiã autẽ, & qui refert habet, & qui habet in eo ipso quod habet refert.

Vulp. de Institoria actione: lege. Quicunq;. Idẽ Labeo ait: Si q̃s pistor seruũ suũ solitus fuerit in certũ locũ mittere ad panẽ vẽdendũ, deinde pecunia accepta ꝓsenti, vt ꝑ dies singulos ei panes ꝑstaret, cõturbauerit, dubitari nõ oportet, q̃n si ꝑmisit ei dari summas, teneri debeat.

Alphenus de in rem verso; lege, Quidam seruus. Boues vendiderat, alios redemerat, nummos venditori non

foluerat, poſtea conturbauerat, qui boues vendiderat, nummos a domino petebat actione de peculio, aut quod in rem domini verſum eſſet.

Conſcendere.

CONſcendere proprie nauigantium eſt: quod ab vſu prope cõmuni receſſit. Ita.n.tritum erat, vt quandoq; abſolute a perfectiſſimis illis autorib⁹ diceretur.
Cic.Att.Idib⁹ Martijs Põpeium a Brudunſio cõſcendiſſe.
Cæſar in commen. Erat completis littoribus contentio, qui potiſſimum ex magno numero conſcenderent.
Ibidem, Tandem idoneam tempeſtatem nactus, milites equitesq; conſcendere naues iubet,
Idem de bello ciui. Nõ minori animo, ac fiducia, quã ante dimicauerant, naues conſcendunt.
Ibid. Noĩatim euocati, atq; obſecrati, naues cõſcendunt.
Ibidem: Aequo vt animo mancipia, atq; impedimenta in Italia relinquerent, ipſi expediti naues cõſcenderent.
Virg. Bis denis Phrygium conſcendi nauibus æquor.

Corrumpere.

COrrumpere vulgata ſignificatione, id eſt certe, quod inquinare, contaminare, vitiare. Conſiderantibus autem, & diuerſa bonorum autorum loca rimantibus, interior quidam ſenſus occurrit, quo meo iudicio id ſignificet, quod deſtruo, rumpo, rodo, perdo.
Plautus in Amphit. Tace, ne corrumpe oculos.
Idẽ ĩ Mercatore; Nimiũ ſtulte facis, oculos corrũpis tales.
Varro de re ruſt. Neque rubigo frumenta, atque arbores corrumpit.
Idem; Capræ omnia nouella ſata carpendo corrumpunt.
Cicero. pro Att. Lici. Tabulas, quas idem dicis ſolere corrumpi, deſiderare.
Idem in Verrem: Vt tabulas publicas corrũpere auderes.
Cæſar in com. Vt æquo animo ipſi ſua frumenta corrumperent.
Salluſtius in Catilina, Dubitando & dies prolatando, magnas oportunitates corrumpere.

Idem

Idem in Iugurtino: Pręda omnis a profugis corrupta,
Ibidem: illaq; & domum, & semet igni corrumpunt.
Ibidem; Nam cum fontis venæ paulo processerant, igni aut lapidibus corrumpebantur.
Propertius; Et sępe immeritos corrūpas dentibus vngues.
Idem, Illa puellarum ingenuos corrumpit ocellos.
Idem. Corrumpit dura catena manus.

Ouidius de arte amandi.

Quid teneros lachrymis corrumpis ocellos?
Idē de Ponto. His ego demens ausim corrūpere nomen.
Idem de amoribus.
Quid fles, & madidos lachrymis corrumpis ocellos?
Vulpia. locati, & cōducti, lege, Sed addes, Sed prælū, & trapetum vitiatum dn̄m reficere debere, quod si culpa coloni quid eorum corruptum sit, ex locato eum teneri.
Idem eo. ti. l. ex conducto, Sed & si Vredo fructum oliuæ corruperit, aut solis feruore non assueto id acciderit, damnum domini futurum.
Idem ad. l. Aquiliā. l. si seruus. Si quis alteri damnum fecerit, quid vsserit, fregerit, ruperit iniuria, quanti ea res erit in diebus xxx. proximis, tantum ex damno dare damnatus esto, & subdit;
Celsus ait; Lex ruperit, rupisse verbum fere oēs veteres sic intellexerunt, corruperit, & subdit, Celsus nō neget fractum, & vstum contineri corrupti appellatione.
Labeo eo. tit. Si riuum, quem faciendum conduxeras, & feceras, antequam eum probares, labes corrupit, tuum periculum esse Paulus respondit.
Paulus de vsufructu. l. titius, Meuius villā vetustate corruptā, necessariā cogēdis, & cōseruādis fructib^s ędificauit.
Idē de liberali causa, lege, Liberalis; Fieri enim pōt, vt fiducia libertatis, & surripere quędā, & corrūpere, atq; cōsumere ex bonis eorum, quibus seruiebat, ausus sit.
Cæsar in cōm. Corruptis equis macie, conandum sibi aliquid Pompeius de eruptione existimauit.
Ibidē; itaq; quodcunq; addebatur subsidio, id corruptum

timore fugientium terrores,& periculum augebat.
Hircius in comment. Frumento incenso, vino, oleo, ceterisq; rebus, quæ ad victum parari solent corruptis.
Ibidem, Rebus ad victum pertinentibus corruptis.
T.Li.ab vrb.con. Causando corrūpi equos insula iclusos.
Ibi. Caue ne tot meritorū gratiā, maiore culpa corrūpas.
Ibidem, Alia disiecerunt, alia igni corruperunt.
Ibidem, Ad frumenta, quę iā in horreis erant corrūpēda.
Idem de bello Punico. Captum oppidum cū ingenti p̄da, Quanquā pleraq; à dominis de industria corrupta erant.
Ibidem,: Tectis primis incensis, ac frugibus corruptis.

CONSEQVOR, ET ASSEQVOR.

Consequor, & assequor vno propemodum, eodemq; modo dicendi, censeri possunt, vt si dicamus; Nō me es assecutus, vel consecutus, idem significet, quod non potuisti ad me peruenire.
Teren.in Heautont. Hæc vbi aperuit hostium, continuo huc se coniecit intro, ego consequor.
Ci. At. Quāobrē te oro des operā, vt me statum ɔsequare.
Eidem. Si.n.es Romę, iā me assequi nō potes, sin es in via cum eris me assecutus, corā agemus, quę erūt agenda.
Eidem. Cum p̄sertim nō dubitaremus, quin si etiā tutum iter nobis fuisset, te tamē iam consequi non possemus.
Idem in Catilinam, Aurelia via profectus est, si accelerare volent, ad vesperum consequentur.
Cęsar ī com. Hoc pręlio facto, reliquas copias Eluetiorū vt consequi posset, Pontē in Arare faciendum curauit.
T.L.de bello Pu. Peditū agmē, q̄a assequi terra nō potui.
Idē.in Brutios Raptim ne Gracchus assequeret̄ cōcessit.
Idem de bello Macedo. Paucos moratus dies, dum se copię assequerentur.
Idem ab vrb.con. Nocte prægressum eum assequitur locis planis, ac patentibus.

CAVEOR, ET GEMOR.

Caueor, & gemor sæpenumero scriptū reperi (vt opinor) à paucis obseruatum.

Cicero Seruio Sulpitio; Quę esset tua in hoc, pestifero bello cauendo, & prædicendo sententia.
Idem Attico: Atq; hic status, qui vna voce omniū gemit.
Eidem; Cætera quę quidem prouideri poterūt, cauebunt.
Eidem, O hominem cauendum mihi.
Eidem. Fidem vobis habendā non esse, me vero cauendū.

COMMODVM.

COmmodum, discesseram cum venisti.i. oportune, in tempore, aliquando vix, tantum. Modus hic loquēdi elegans frequenti in vsu est apud bonos autores.
Plau. in Merca. Si istac ibis cōmodum obuiā venies patri.
Idem in Trinummo. Namq; hoc cōmodum orditur loq.
Idē in Milite: Hem te ipsum q̄ro cómodū vir lepidissime.
Terent. in Eunucho, Commodum huc aduenerat.
Cic. Attico. Commodum discesserat Hilarius librarius.
Eidē, Cōmodū ad te miserā Demeā, cū heros ad me venit
Eidem, Commodum ad te dederam litteras de pluribus rebus, cum ad me bene mane Dionysius fuit.
Eidem, Cōmodum discesseras heri, cum Trebatius venit.

AMAT, VT CVM MAXIME.

AMat vt cū maxime, modus est loquendi Romano cādore perfusus, Id enim significat, qđ illiterati dicūt. Amat, sicut vnquam, vel nunquam magis.
Cice. Q. Fratri: Domus celebratur ita vt cum maxime.
Terent. in Ecyra. Amabat vt cum maxime tū Pamphilus.

CEDO.

CEdo aduerbium quandoq; ab veteribus etiam ad plures referebatur.
Cic. de sene. Cedo q̄ vestrā rēp. tantā amisistis, & tā cito?

CONSENTIRE.

COnsentire, intimo modo loquendi est, quod conuenire, concordare.
Cic. in Academicis qō. Sed mihi neutiquā cor consentit, & subdit, Apparet enim iam cor cum oculis consentire.
Idem At. Quoniam cum consiliis tuis, mea & facta, & cōsilia consentiunt.

Idem de diu. Animorum consentientium multitudine cõpletum esse mundum.

Idem de reditu suo, Tanta consensione Italiæ.

Idem de natura deorum. Itaq; illa mihi placebat oratio de conuenientia, consensuq; naturæ.

Ibidem: ita feruntur, moderanturq; cursus, vt ad omnia conseruanda, & tuenda consensisse videantur.

Idem Planco: Quæ autem recitatæ sunt literæ in senatu, nequaquam consentire cum oratione Furnij visę sunt.

CONDICERE.

Condicere, penitiore significato erat, Denunciare, cõstituere, decernere, & in cęnis eo verbo præsertim veteres vtebantur.

Pla. in Sti. Hoĩes seruulos, potare, amare, atq; ad cęnã cõdicere.

Cic. Lentulo: Nam cũ mihi condixisset, cęnauit apud me in mei generi Crassipedis hortis.

T. Li. ab vrb. con. Rex his ferme verbis patres consulebat. Quarum rerum, litium, causarum, condixit pater patratus populi. Ro. Quiritium, patriparato priscorum Latinorum, hominibusq; priscis Latinis.

LOCI, ET CAELI GRAVITAS.

Loci, & cęli grauitatẽ dicebãt antiqui, eo modo dicendi, quo multi peruerse, vt cętera, malum aerẽ dicunt.

Cic. Att. Et cũ reliquis etiam loci grauitas hic miserrimè perferrẽda est.

Eidẽ: Iam enim corpore vix sustineo grauitatẽ cęli huius.

Varro de re rustica, In Apulia loca calidiora & grauiora.

Ibidem in regionibus quę grauitate cęli, soliq; sterilitate vastantur.

CERTVS.

Veteres verbũ hoc Certus, sermoni latino occultiore & vario significato qñq; interserebãt. Quod nõ ab re sit obseruasse. Proderit enim nõ parũ studiosis, si sedulo hos flosculos attenderint. Qui vero affirmant in plurali certos dici, non certũ, errasse facile deprehendunt.

Cicero in Verrem: Confirmat se homines certos rei causa in Siciliam, & terra, & mari missurum.

Ibidem

Ibidem, Tum iste continuo mittit hoĩes certos Melitam.

Ibidem: Certos homines in Quinqueremi misisse.

Idẽ. ĩ Catilinã: Certos hoĩes delectos, ac descriptos hẽbat

Cicero Attico: Hominem certum nisi de comitibus meis.

Eidem: Certos homines ad mulieres miseram,

Eidem: Statim dedi literas, vt ex Cypro equites ante certam diem decederent.

Idem Cassio: Qui cum essent missi, vt Antonio ex senat⁹ sententia certas res nunciarent, cum ille earum rerum nulli paruisset, vltro ab illo ad vos ĩtolerabilia retulerũt.

Cic. ad Pon. Hanc iucundissimam vitæ atq; officiorum omnium societatem certi homines fictis sermonibus, & falsis criminibus diremerunt.

Ibidem: Neq; ille tot suspitionib⁹ certorum hominum, & scelere exulceratus.

Idem pro Sex. Roscio Amerino, Si tibi fortuna non dedit, vt patre certo nascerere.

Virgi. Equidem per littora certos Dimittam.

Horatius, Nam si natura iuberet,
A certis annis æuum remeare peractum.

T. Liuius ab vrbe cond. Cum in diem certam, vt ad locũ Ferentinæ conueniant edicit.

CEDERE VITA, CEDERE PATRIA.

VErbũ Cedo vulgare prope est, & per ora etiã vulgariũ in horas singulas venit. Vnũ tñ eius verbi modũ quo veteres illius diuini seculi vtebanĩ, non ab re collegisse sit, à paucis (vt arbitror) hacten⁹ recte obseruatũ. Nã cedere vita, cedere patria, cedere foro, rarissime repit. Addita vero pręposítione frequẽtius, vtrunq; dicendi genus, quod pene iam ab vsu recessit, elegantiæ plenũ est.

Cic. Attico, Salue, inquit Arrius, hoc est Roma decederet

Idem Bruto, Vos fortasse sapientius excessistis vrbe ea, quam liberaueratis.

Idem in secunda Philippica, Qui cum multa vita excedẽs prouidet, tum quod te consulem non vidit.

Asinius Pollio Ci. Finibus meę prouincię nusquã excessi.

Virgilius.

Inuitus Regina tuo de littore cesſi.

Idem, posſuntq; ſolo decedere noſtro.

Idem, Tacitusq; mea decedere terra.

Cic. ad Octauiũ, Cedã tibi in pręſentia foro, curia, & ſanctiſſimis deorũ immortaliũ tẽplis, in quib. reuiuiſcente iã libertate, deinde rurſus oppreſſa, ſenatus nihil cõſuli tur. timet multa, aſſentitur oĩa. Cedam vrbe, q̃ per me cõſeruatã vt eſſet libera, in ſeruitute videre nõ potero. Cedã vita, quę quanq̃ ſollicita eſt, tñ ſi profutura eſt reip. bona ſpe poſteritatis me conſolatur, qua ſublata non dubitanter occidam, atq; ita cedam, vt fortuna iudicio meo, non animus mihi defuiſſe videatur.

T. Li. de bello Punico: Cedere poſſeſſionẽ magnæ fortunę

CADERE CAVSA.

CAdere cauſa, hoc eſt, quod vulgo dicunt, perdere, aut ſuccumbere:

Cicero de Ora. Vt ei quẽ defẽdebat cauſa cadere liceret.

Idem pro Lucio Murena, Et ſi turpe exiſtimas, te aduocato, illum ipſum, quem contraueneris, cauſa cadere.

Pau. de iure fiſci. lege in frandem; Vt ſi vſus is contra interdictum fuerit, cauſa cadat.

COHORS.

NOn eſt cohors ſolùm militũ, quod penè vulgare eſt: ſed etiã familia primarij viri. Quod vt inter omnes conſtet, loca quamplurima his ſubieci.

Ci. in Verrẽ? Quę cohors, & q̃ comitatꝰ fuerit meminiſtis.

Ibidem. Cohortem àutem Metelli quam vocat, quid erat quod corrumperet?

Ibidem, Recuperatores dicit ſe de cohorte ſua daturum.

Ibidem. Negas de conuentu Recuperatores daturum, cohortem tuam proponis.

Ibidem: Apronio permittis, vt quos velit, de cohorte ſua ſumat Recuperatores.

Horatius; Laudat, Brutum, laudatq; cohortem.

Idem: Vt iuueni placeat, percontare, vtque cohorti.

Catulus; Pisonis comites cohors inanis.

Confirmare.

COnfirmare cum de valetudine loquimur, significat melius habere, & vires recuperare.

C. Tironi; Satis enim te mature videro, cum plane confirmatum videro.

Eidem. Adhuc dum mihi nullo loco deesse vis, nunquam te confirmare potuisti.

Eidem; Cum te bene confirmaris ad nos venias.

Crepare cum accusatiuo.

CRepare cum accusatiuum habet, id significat, quod loquitur, prædicat.

Horatius.

Sulcos, & vinea crepat mera, præparat vlmos.

Idem: Si quid Sternitius veri crepat.

De, & ex.

PArticula, siue præpositio De, quantam venustatẽ, gratiam atq; elegantiam obtineat, quamve crebro operi intermixta reperiatur tametsi aliqui obseruauerũt, quo tamen bonarum literarum studiosi hoc, & alia eiusmodi imitari facilius possint quasi in albo prætoris, huic folio ob oculos subscripsi.

Plautus in Capti. Emit hos de pda, ambos de Quęstorib⁹.

Idẽ in Rudente. Nã de nocte multa, impigreq; surrexi.

In Mostellaria. Nõ bonum est somnus homini de prãdio.

In Curculione. De illo emi Virginem.

In Trucul. Nam mihi de vento miserę condoluit caput.

Teren. in Andria; Clamat de via.

Idem in Adel. Imo de nocte censeo hodie.

Idem in Phor. Vbi agrũ de nostro patre colendũ habebat.

Ca. de re rust. De domino colono bonoq; ædificatore melius emetur.

Varro de re rustica, De asinis quemq; amplissimum & formosissimum quem possunt eligunt.

Ibidem. Quas mihi apposuisti in villa Rheatina ad lacum velini eunti, de controuersijs.

Cic. Lentulo. Ego tua gratulatione commotus, quod ad me pridem scripseras velle te bene euenire, quod de crasso domum emissem.

Idē de Ora. Eqdē sępe hoc audiui de patre, & socero meo

Idem Attico, Postea Messala de Pompeio quæsiuit.

Eidem. De Antiocho scire poteris.

Eidem, Neq; facturus quicquam nisi de meo consilio.

Idem de Diui. Et eum admiratum quæsisse de Deo, quod iam illud esset tale monstrum, & Deum respōdisse, Vastitatem esse Italiæ.

Idem in Academicis quęstionib⁹. Nisi de via sessus esset.

Idem de Diui. Et redemptor, qui columnam illam de Cotta, & de Torquato conduxerat faciendam, non inertia, aut inopia tardior fuit.

Idem in Verr. Cum consilio causam Mamertinorum cognoscit: & de consilij sententia Mamertinis se frumentum non imperare pronunciat.

Ibidem. At de consilij sententia pręclarum recitari consilium iudices audistis.

Idem pro Sex. Roscio Ame In dominos quæri de seruis iniquum est.

Idem pro L. Flacco. Fundum Cirneum Romæ mercatus est de Pupillo Metulonio.

Idē i Bru. Tū ego audiui eqdē ista, inq̄, de maiorib⁹ natu.

In partitionibus Oratoriis, Qui cum in dominos de seruis queri noluissent, tamen de incestu, & cōiuratione, quæ facta me consule est, querendum putauerunt.

Cic. pro L. Cor. Balbo, Audiui hoc de parente meo.

Idem Fabio Gallo. Quęsiui de mea Tullia quid egisset.

Idem. Q. fratri, Efficiam, quod sępe viatoribus, cum properant, euenit, vt si serius, quam voluerint forte surrexerint, properando, etiam citius quàm si de nocte vigilassent, perueniant quo velint.

Cæsar in com. Cum de tertia vigilia Petreius & Affranius castra mouissent.

Idē Oppio, ac Cor. Balbo, Misit ad me Gn. Magiū đ pace

Idem in com. De tertia vigilia cum legionibus tribus e castris profectus, ad eam partem peruenit.
Ibidem, Ad cęsarem de pace miserunt.
Ibidem, De media nocte missus equitatus.
Hor. Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones.
Ouid. de pont. Terraq; de fructu q̃ sit amara docet.
Ibidem, Quę proprium mixto de sale pondus habet.
Ibi. ad Corinnā, Hei mihi de monitis torqueor ipsę meis.
T. L. ab vrb. cond. Quæro de te, arbitreris ne.
Papi. ad S. C. Treb l, Heredes, Peto de te vxor charissima.
Cic. Atti. Quęsiuit ex eo, placeret ne iudices à p̄tore legi.
Ibidem, Cum autem ex eo quęreret quid videret.
Idem de Diuina. C. Marium cum fascibus laureatis ex te quęrere, quid tristis esses?

Dicere testimonium, & testimonia.

QVam pulchrum est bone deus hoc quoq; dicendi genus, qđ ex vno, eodemq; thesauro bonorum autorū nuper erui, à paucis (vt arbitror) cōsideratū, cū optima quęq;, sine attentione p̄tereuntur. Dicere.n. testimoniū viri illi clarissimi ꝓferre solebāt eo modo loquēdi, quo aut testificari, aut probare etiam dici cœptum est.
Cic. de Oratore. Num igitur placet cum de eloquētia prę cipias aliquid etiam de testimoniis dicendis, quasi in arte tradere?
Idem ad Quintum fratrem: Cum testimonium secundū fidem & religionem grauissime dixissem.
Idem pro Sylla. Cur dixisti testimonium in alio?
Idem: Qui in illum testimonia grauia dixerunt.
In eadē oratione. Qui testimonium de coniuratione dixi.
In Verrem, Qui priore actione ita testimonia grauiter vehementerq; dixerunt, vt Artemonem Centurupinum legatum, & pnblice testem, Quintus Hortensius accusatorem, non testem esse dixerit.
In eundē; Nunq̃ post populi Romani nomen ab Siculis auditum & cognitum Agyrimenses contra quenquam infimum ciuem Romanum dixisse, aut fecisse quippiā,
qui

qui nunc contra prætorem P.R.magnis iniuriis,& magno dolore publice testimonium dicere cogerentur.

In eundē,Nū expectatis dum Lucius Metellus,is qui multos in istū testes īperio,& potestate decernit,idē absens & de isti⁹ scelere,īprobitate, audacia testimoniū dicat?

In eundem:Sed ornatiores tuo iudicio, ad testimonia dicenda venerunt.

Idem pro Cluentio. Non recito testimonia hominum honestissimorum,quę in Stalenum sunt dicta.

Ibidem,Falsumve testimonium dixerit.

Idem pro Clu.Neq; cognitum commemoraui,neq; testimonium dixi.

Idem pro Planco. Multi etiam cōes inimici rerum oīum, qui ita semper testimonium de ambitu dicunt.

Idem pro L.Flac.Mortuus est aculeo iam dimisso, ac dicto testimonio.

Ibidem. Qui autem dicit testimonium ex nostris hominibus, vt se ipse sustentat?

Ibidem;Vt qui ante dictum testimonium sibi temperarit.

In eundē.Pueri autem Sisenne credo,qui audiuissent,quæ in istum testimonia essent dicta,oculos de isto vnquam eijcere,neq; ab argento digitum discedere.

In eundem . Melitensis Diodorus est, qui apud vos antea testimonium dixit.

In eundem . Tamen quoniam hęc à maioribus; constituta accepissent,testimonium ne quod dicerent.

Idem de natura deorum.Diogenes quidem Cynicus dicere solebat,Harpalum,qui temporibus illis Prædo felix habebatur,contra deos testimonium dicere,quod in illa fortuna tandiu viueret.

Scęuola de testib.Inuiti testimonium dicere nō coguntur.

Vulpia.de testamentis,lege.Quod testamēto,Mulier testimonium dicere in testamento non poterit.

Gaius de testamentis:lege,Cum lege,Et eo amplius vt putant quidam,neue ipsi dicatur testimonium.

Archadius te testibus.l.Testimonium . Ex his quibus non

 inter

interdicitur testimonium, nec vlla lege à dicendo testimonio excusantur.

Calistrat⁹ eo. ti. l. Testiũ. l. Iulia de vi cauet, ne hac. l. ĩ reũ testimonium dicere ei liceret, & subdit. Qui ob testimoniũ dicẽdũ, vel non dicendũ pecuniã accepisse iudicat.

Cice. in Vatinium testem. Cum ante Lelius Nutricula seditiorum omnium testimonium diceret.

Idem pro M. Cœlio, An grauis sapiens, moderatusq; vir religiose testimonium dixisse videtur.

Idem pro Sext. Roscio Amerino: Testimonium etiã in Sexto Roscio dicturus est.

Ibidem: Vt in minimis rebus amplissimi homines testimonium de sua re non dicerent.

Ibidem: Testimonium non diceret,

Asconius Pedianus. Vltimæ testimonium dixerunt.

Idẽ, Dixerunt in eũ infesti testimonia principes ciuitatis.

Idem, Quod siculi, q̃ antea publice testimonium dixerãt.

Idẽ, Apud antiquos & de auditione, testimoniũ dicebat.

Idem: Si testimonium aduersus eum diceret.

T. L. ab vrb. cõ. Qđ falsum aduersus se testimoniũ dixisset.

Idem pro L. Cor. Balb. Et testimonium dixisse publice.

Dicere causam.

DIcere causam, dicere diem, dicere ius, dicere sentẽtiã, dicere legem, modi sunt dicẽdi diuersi, diuersa significantes. Est. n. dicere diem, certã diem reo constituere, vt accusetur. Dicere causam est, cũ reus accusationibus respõdere cogitur. Dicere ius est, cũ iudex iustitiã reddit vel ministrat. Dicere sententiam est, cum qs (vt inepte dicunt) votũ suũ dat, vel opinionẽ suã dicit, Dicere legẽ est, qđ p: ęfigere, pręscribere quid opus sit facto.

Plaut. in Menech. Apud ędiles præliis factis plurimis pessimisq; dixi causam.

Teren. in Adelphis. Aduersum ne illam causam dicerem cui veneram aduocatus?

Cic. pro Sext. Ro. Ame. Ea nos hoc tempore vtimur, qui causam dicimus.

Ibidem

Ibidem: Causam dicit is, qui vnus relictus ex illorum nefaria cæde restat.

Idem in Verrem. Fuit nundinatio aliqua, & isti non noũa, ne causam diceret.

Ibidem, Quis non pertimescat causam dicere dominos?

Ibidem: Causa dicta, damnati sunt.

Cæsar in com. Orgentorigem ex vinculis causam dicere coegerũt; & subdit, Die constituta causæ dictionis.

T. Liu. ab vrb. cõd. Virgo Vestalis de incestu causam dixit.

Ibidem, Semel causam dixit.

Idem de bello Macedonico: Scipio iussus dicere causam orationem magnificã de rebus ab se gestis exorsus est.

Indicta causa.

Cic. in Verrem, Indicta causa in vincula coniecit seruos.

Dicere diem.

Plau. in Asi. Quem videam æque esse mœstum: vt quasi dies si dicta sit.

Idem in Captiuis, His diem dicam, irrigabo mulctam.

T. L. ab vrb. cond. Cesoni capitis diem dicit.

Ibidem. Accusatorẽ primum Virginiũ, & Appium reum deligunt: cum diem Appio Virginius dixisset, Appius stipatus patricijs iuuenibus in forum descendit.

Ibidem. Rei capitalis diem Posthumio dixerunt.

Ibidem Rei capitalis diem dicere.

Idem de bell. Maced. P. Scipioni Africano duo Q. Petilij diem dixerunt.

Cic. pro T. Annio Milone; Diem mihi credo dixerat, mulctam irrogarat, actionem perduellionis intenderat.

Dicere ius.

Cic. in Ver. Audistis ob ius dicendũ Q. Variũ dicere ꝓcuratores suos isti centũ & triginta millia nũmũ dedisse?

Idem de prouincijs cõsularibus. Emisti grandi pecunia, vt tibi de Pecunijs creditis dicere liceret ius in liberos populos, & subdit. Id emptum ita vendidisti, vt aut ius non diceres, aut bonos ciues Romanos euerteres, & subdit. Perseuerauit ius publicano non dicere.

Ibid. Nō offendebantur hoīes in eo; neq; moleste ferebāt abesse a foro magistratū, nō ius dici, nō iudicia fieri.

Ibidem. Isti pecuniam ob ius dicendum dedisse.

Plau. in Menęch. Iuris vbi dicit̄ dies, simul patronis dicit̄.

T. Liu. ab vrb. cond. Aut ius de pecunia credita diceret.

Idem pro Luc. Flacco, Qui anno ante Romę ius dixerat.

Dicere sententiam.

Cic. in Verrē. Mos est Syracusis, vt si qua de re ad senatū referatur, dicat snīam q velit, nominatim nemo rogat.

Ibidem: vt quisq; ætate, & honore antecedebat, ita sententiam dixit ex ordine, & subdit, Cum surgeret nemo, neque sententiam diceret.

Idem ad Atti. Nocet interdū reipub. Cato, dicit. n. tanq̄ in Platonis repub. Non tanquā in Romuli fęce sententiā.

Idē in Philip. 4 Vt snīę de summa reip. libere dici possint.

Ibidem. Me consule sententiæ salutares dictę sunt, quibus ad hanc diem viximus.

Idem, in Philip. xiiij. Qui hoc loco sententias dicimus.

Cęlius Cic. Consulem designatū primū sentētiā dicentē.

Dicere legem.

Horatius. Prudens emisti vitiosum, dicta tibi est lex.

Ducere sortem, vitam, spiritum.

Cic. in Verr. Sors ducitur. Quamobrem? Nemo erat voluntarius laudator prętura tuæ.

Virgilius. Stat ductis sortibus vrna.

Cic. pro. l. Manilia: Cū vestros port⁹, atq; eos portus, qbus vitā & spiritū duciris, in p̄donū fuisse potestatē sciatis.

Dare vitio, crimini, vertere vitio.

DAre vitio, vertere vitio, dare crimini, id est, q̄ corruptissime dicitur, inculpare.

Plautus in Epidi Quis erit, qui id vertat vitio?

Idem in milite: Ne quis tibi hoc hodie vitio vertat.

Terent. in Andria. Nunc quam rem vitio dent, quæso animaduertite.

Cic. in Bruto. Quin etiā memini cū in accusatione sua. Q. Gallio crimini dedisset, sibi eum venenum parauisse.

Dare pignori.

DAre pignori, idem est, quod oppignorare. Sed hic etiam modus dicendi obseruandus est.

Plau.in Most. Heri.xl. etiam dedit hucusq; pignori.

Dicet aliquis, roget aliquis.

DIcet aliqs, Roget aliqs, modus est dicēdi, quò inepte dicũt, Forte aliqs mihi dicat, vel, Si qs me roget.

Cic.in Paradox. Quid est igitur, quæret aliquis, bonum?

Deiicere oculos.

DEijcere oculos, celeritatem aliquando significat, aliquando præ pudore submittere.

Cic.in Ver. Si tãtulũ oculos deiecerimus, p̄stò esse īsidias.

Deponentia passiua.

NEc est pretermittendum, esse apud perfectos illos autores deponētia nõnulla, quæ in participijs plerũq; passiue ponãtur, quorũ vel pauca collegi de multis, vt palã sit nullã aliã esse Gramaticã, quã modũ loquendi, quē aut obseruare, & imitari necesse sit eũ, q Latinus dici cupit, aut si id neglexerit, ī sua barbarie cõtabescere.

Cic. Attico, Sed ea omnia mihi sunt patienda.

Eidem. Te ēt atq; etiam oro, vt me totũ tuendũ suscipias.

Idē pro M.Cęlio. Magnũ crimen, vel in legatis insidiãdis, vel in seruis ad hospitem domi necandum solicitatis.

Idem pro Cornelio Balbo. Huius virtus pręsens experta atque perspecta, obtrectatorum voce lædetur?

Ibidem, Quiddam de communi conditione omnium nostrum deprecandę maleuolentię causa, breuiter commemorandum videtur.

Ibidē, Veruntamen vigilijs nocturnis, & concione hoīum institutum illud conceptum, atque meditatum est.

In Antoniũ, De laude silebo, quę gratissima memoria omniũ ciuiũ inclusa, nondũ autoritate publica testata est.

Idē de senectute, Agro bene culto, nihil pōt esse vsu vberius, specie ornatius, ad quem fruendum non modo nõ retardat, verùm etiam inuitat, atque allectat senectus.

Idem in Paraxodis. An quisquam in potiundis volupta-

tibus gloria se, & prædicatione effert?

Plau. in Bacchid. Consulendus mihi hic est.

Cic. Attico, Illud inest tamen cõmodi, quod, & mihi & cæteris amicis tuis nota fuit, & abs te aliquando testificata tua voluntas.

Horat. Oblitusq́; meorum, obliuiscendus & illis.

Dum particula cum expecto constructa.

PArticula dum, coniungitur ab perfectis illis autorib⁹ cum verbo expecto, mira cum elegantia, & pari propemodũ concordia, vt facile sit cõsiderantibus iudicare, vnum illis, atq; eundem fuisse dicendi modum.

Plautus in Pseu. Ne expectetis dum redeam.

Idem in casina, Ne expectetis, dum illi ad eos exeant.

Terentius in And. Eo, ne expectetis, dum exeat huc.

Idem in Eunu. Concedam hinc intro, atque expectabo dum veniat.

Cic. Lucio Luceio. Sed ad properationem meam quidem interest non te expectare, dum ad locum venias.

Idem Bruto, Quod scribis te in Italia moraturum, dum tibi literæ meæ veniant, si per hostem licet.

Eidem, De sororis autem tuæ filijs non expectaui Brute dum scriberes.

Idem Cn. Pompeio, Non expectaui dum mihi a te literæ redderentur.

Idem Atti. Ego in archano operior dum ista cognosco.

Ibidem, Expecta, amabo te, dum Atticum conueniam.

Ibi. de Aufidio, & Palicano nõ puto te expectare, dũ scribã.

Idem in Piso. An ego expectẽ dum de te quinq; & lxxx. tabellæ diripiantur.

Idem in Ver. Quid expectas, an dum ab inferis ille Malleolus exurgat?

In eundem, Nolite expectare dum omnes obeam oratione mea ciuitates.

Idem in Philip. Num expectas dum te stimulis fodiam?

Virg. Quid moror, an mea Pygmalion dum mœnia frater destruat?

Vatinius Cice. Si hoc expectandum sit, dum totum bellum conficiatur.

Cælius eidē, Saltē dum qd de Hispanijs scitur, expecta.

Plancus eidē. Sciebam enim, & cautius erat cōsilium, expectare me ad Isaram, dum Brutus traijceret exercitū.

Brutus eidem. Ego tibi vt antea scripsi, dum mihi a te litteræ veniāt in Italia morabor,

Idem eidem, Noli expectare, dum tibi gratias agam.

T. L. ab vrb. con. Expectare, dum Cōsul, aut dictator fiat.

Ibidem, Ne expectent, dum a Roma legati veniant.

Ibidem: Moratus, dum milites ad prædam discurrerent.

Ibidem, Moratus, dum imperatores consuleret.

Ibidem Expectantes, dum ab hostibus clamor inciperet,

Idē de bello Puni. Paucos morati dies, dum socij venirēt.

Idem ab vrb. con. Nolite expectare, dum fugiant.

Ibidem, Expectate, dum vobis obuiæ veniant.

Idem de bel. Mac. Paucos moratus dies, dum se copiæ assequerentur.

Diminuere.

DIminuere caput, fores, postes, modo loquēdi illorum veterum est Frangere: qui modus memoriæ mādandus est ei, q bonæ latinitati caput diminuere nō vult.

Plautus in Menech. Illi homini diminuam caput.

Idem in Bacch. Nisi mauelis postes diminui securibus.

Capitis diminutio apud iurisconsultos.

Sed alia est capitis diminutio apud iuriscōsultos. est enim prioris status immutatio, vt testatur Caius eod. tit. l. prima. Antiqui tamen oratores de capite diminuere, & de capite demere dicebant.

Cic. in Verrem. Vnum hoc aliud S. C. reprehēsum, secretumq; est, vt quibus ille de capite dempsisset, ne pecunias in ærarium referrent.

Ibi. Hoc noīe vidistis tritici modios de capite esse dēptos.

Ibidem, Demit de capite medimna DC.

Ibid. Coguntur Ascrioni, id est Pippe, dare tantum, quantum erat de capite demptum.

Idem in Topicis, Gētiles sunt, qui inter se eodem nomine sunt, nō est satis, & subdit. Quorū maiorum nemo seruitutem seruiuit. Abest etiam nunc qui capite nō sunt diminuti, hoc fortasse satis est.
Cęsar in Com. Illud quod deditione ducis, & capitis diminutione sublatum est.
T. Liu. de bello Punico. Sero nunc desiderati diminuti capite abalienati iure ciuium.

DEDVCERE.

DEducere, nota sunt huius verbi varia significata, q̄ & a multis notata diligenter fuere, sed locus Ciceronis admonet, vt nos quoq; de eo aliq̄d dicamus, cū deducere inter cętera significet, spōsam, vel amicā domū pducere, & itē significat de summa demere, vel detrahere,
Cicero, qui facetijs scatebat, & dictis, cū mater M. Bruti Seruilia Iuniā Tertiā filiam, eandemq;. C. Cassij vxorem ad Cęsarem, qui mœchus caluus ob adulteriū dicebatur, deduxisset, eadēq; Seruilia paulopost ab Cęsare pretiosum ære paruo fundum emisset, Cęsaris libidinē cauillatus circa verbum Deduco, dicto peracuto proscidit, Equidem, inquit, quo melius emptū sciatis, cōparauit Seruilia hunc fundum, Tertia deducta.

Interdum deduco significat comitari, siue domum perducere.

Ter. in And. Hic nūc nō dubitat, quin se deducturū neges.
Ouid. de Ponto. At cum Tarpeias esses deductus in arces.
Horatius. Occurram in triuijs, deducam, nil sine magno, Vita labore dedit mortalibus.
Tibul. Tempus erit cum me Veneris præcepta ferentem, Deducat iuuenum sedula turba senem.
T. L. de bel. Pu. Dictator se magistratu abdicauit, priuatusq; rostris descendit, turbęq; se immiscuit, ne deducendi sui causa populum de foro abduceret.
Ibidem; Tamen frequentes deduxerunt domum.

Quandoq. id verbum significat de ratione, vel summa aliquid demere (vt diximus) siue detrahere.

Cic. de offi. Hęc igiī talia circunspiciēda sunt in omni officio,

cio,& cõsuetudo exercitatione capiéda, vt boni rõnatores officiorũ esse possim⁹,& addẽdo, deducẽdoq; vr̃ q̃ reliqs sũma fuit,ex quo quantũ cuiq; debeat intelligas.
Afr.de iu.do.l.Pr̃,deducta parte3.reliqua sibi dos reddat.
Idem eo.ti.Vno plurib.ve filiis superstitib⁹deducta parte.
Quandoque deducere, vt diximus, significat sponsam ad maritum, vel amicum ad amantem perducere.
Cic.ĩ Ver.actiõe.iiij.Hic ẽ decim⁹, ad quẽ iste deduxerat Tertiã Isidori Mimi filiã,vt abductam ab Rhodio tibicine,huius Tertię plus etiam q̃ Pippę,plus q̃ cęterarum, ac propè dicam tantum apud istum in Siciliensi prætura autoritas valuit,quantum in vrbana Chelidionis.
Ouidius de Fastis.
Cum primum cupido Venus est deducta marito.
Teren.in Hecyra , Vt ad pauca redeam, vxorem deducit domum.
Tibullus,Vt iuueni primum virgo deducta marito.
Hoc quoq; considerandum est,Tertia filia cũ dicitur,nomen propriũ,non numeri esse, nã id frequens reperit.
Cic.in Ver.actione quinta,Huc tertia illa p̃ducta per dolum atq; insidias ab Rhodio tibicine,& subdit.Sic hanc Tertiam dilexit,vt eam secum ex p̃uincia exportaret.
Ibidem actione sexta; Sed eo ipso tempore cum esset in littore Tertia illa tua,q̃ tecum deportabas,erat in omniũ conspectu.
Asco.Pedia.Nam Tertiam Scæuolæ filiã ,dimissam à Pompeio in matrimonium duxerat.
Vulpianus de condi.l.Hæc cõditio, In domum mariti deducta est.
Scęuola de donatio.l.Seia Sempronio cũ certa die nuptura esset,antequam domum deduceretur , tabulæq; dotis signarentur,donauit tot aureos.
Papinianus de iure dotium,lege,Dotis: Nam si minor annis 12.vt maior deducta sit,tunc primum petetur.
Deducere, Item significat quod redigere.
Catul.Huc est mens deducta tua,mea Lesbia,cura.
Postre-

Postremo omissis caeteris, in alio significato.

Deducere significat auocare, & à proposito remouere.

Cicero in Cati. Si impendens patriæ periculum me necessario de hac animi lenitate deduxerit.

Idem Terentiæ, Neq; legis improbissimæ pæna deductus est, quominus hospitij, & amicitiæ ius, officiumq; præstaret.

Deferre.

DEferre nomen, non est proprie accusare, sed ante accusationem apud iudicem, vel magistratum aliquē de aliquo crimine denuntiare, vnde Delator dictus est, vt clare infra ostendetur.

Cicero in Verrem, Serui cuiusdam nomen defertur, is accusatur, ficti testes in eum dantur, rem cunctus senatus Catinensium iudicat.

Terētius de bonis possessis, lege, Eum patronū, Qui nomē detulit accusasse intelligendus est, nisi abolitionē petat.

Plaut. in Aul. ad tres viros ego deferam tuum nomen.

Cicero pro Cluent. Atq; vt intelligatis Cluentium nō accusatorio animo, non ostentatione aliqua, aut gloria adductum, sed nefariis insidiis proposito ante oculos vitæ periculo, nomen Opianici detulisse, paulo longius exordium, causa rei demonstrandę, petam.

Idem in Verrem. Ego sic intelligo iudices, cū de pecuniis repetundis nomen cuiuspiam deferatur.

Ibidem: Nomen hominis audacissimi detuli.

Idem pro M. Cęlio, Nisi iterum eadem de re suo familiari absoluto nomen hic detulisset.

Idem pro Cluentio, Et clarissima voce se nomen Opianici, si interfectum Marcum Aurium comperisset, delaturum esse testatur.

Ibid. Nam cluentius iudices primum nomen eius detulit.

Idem Quinto Cic. Paulus noster cū testis productus esset in Sextium, confirmauit se nomen Vatinij delaturum.

Idem in Verrem. Eiusdem rei nomen detulerunt.

Ibidem, Ait, si liceret, nomen absentis deferre se velle.

Ibidem, Nuper cum in Publicum Gabinium vir fortissimus & innocentissimus Lucius Piso delationem nominis postularet.
Cicero pro domo sua. Nomen Sexti Pompeij detulit.
Idem pro Sex. Ros. Ame. Qui Sex. Roscij Nomen deferendum curauit.
Idem pro Luc. Mur. Dixi in senatu me nomen consularis candidati delaturum.

Describere, excribere.

DEscribere qd significet oẽs norunt, neq;.n. nõ manifesta, ac in propatulo posita vano labore tentamus, sed latentia, & minus vulgaria, q̃ pauci curauere, in lucem ꝓferrimus, vt hac nr̃a industria nõ inanẽ ostentationẽ, verũ aliquã literariæ reip. vtilitatẽ quęsisse videamur. Est.n. alio dicendi modo describere, & excribere id, qđ ineptissime, ac barbare potius, vulgo copiare dicit̃, vel transumere, aut transcribere, nouis & inusitatis verbis, quæ q imitantur, latinitate omni penitus indigni sunt.
Cic. Cornificio, Dicã tuis, vt eũ librũ si velint describant.
Idẽ Att. Quem librũ ad te mittã, si descripserint librarij.
Eidẽ, Poeta ineptus, & tamen scit nihil, sed est non inutilis, describo, & remitto.
Eidem; Dicta eius, & cõciones describunt.
Eidem, Epistolam meã, quod peruulgatã scribis esse, nõ fero moleste, quin etiam ipse multis dedi describendam.
Ad eũdẽ, Varroni qdẽ, q̃ scripsi te autore, ita ꝓpero mittere, vt iã Romã miserim đscribẽda, & subdit, Scripsi.n. ad librarios, vt fieret tuis, si tu velles, describendi ptãs.
Idem in Verrẽ, Quasi excribendi potestatẽ non haberet.
Idem in Antonium: Literas tibi ille mittat de sua spe rerum secundarum suarum: tu eas lætus proferas, recites, describendas etiam des improbis Ciuibus.
In Ver. Tabulas ĩ foro summa hoĩum frequẽtia exscribo, adhibentur in excribendo de conuentu viri primarij.
Idẽ in Acade. qõnib⁹: Qui se illa audiuisse Romę de Philone, & ab eo ipso illos duos libros dicerẽt descripsisse.

T.Liuius ab vrb.cō. Iussi inclitas Solonis legis describere. Paul⁹.Quēadmodū testamēta &c.lege Oib⁹. Quicūq; de derāt tabulas testamēti īspicere, vel ēt describere, īspi ciēdi,describendiq; potestatē facturū se ptor pollicet. Vulpian⁹ eo.ti.l. Tabularum, Diem autem & consulem ta bularum non patitur prætor describi, vel inspici, iccirco ne quid etiam fiat falsi.

Discedere, recedere a conditione.

DIscedere, recedere, à conditione, à psona, à statu, est, quod immutare conditionem, personam, statum. Cic.de officiis, Hostis, quē nunc peregrinū dicimus, quā- quā id nomē durius effecit iam vetustas, a peregrino.n. iā recessit. Modestinus de vsufru.l. Titio, Vsusfructus inutiliter legare intelligitur, in id tempus videlicet col- latus, quo a persona sua discedere incipit.

Dare bibere, miscere.

NOn multi (vt reor) aduerterūt, quo nā modo pprie, atq; vno verbo latine dicat, Dare bibere, vel dare po tū, qđ Grecanico verbo aliq īproprie Propinare dicūt, cū Propinare pprie prebibere sit, vel Pregustare, & id verbū diuersis modis qńq; proferatur. Sed nos cum la- tine loqui curamus, Latina potius adducimus. Miscere igitur præter alia significata vno verbo, i.quod duob. verbis dicitur, Dare bibere, Vtrunq; tamen elegans. Teren.in Andria. Post deinde quod iussi, ei date bibere. Cato de re rust. Bis in die id faciet, meridie bibere dato. Ci.de finib.bo & ma. Dico ergo ī eadē voluptate eū, q alte ri misceat mulsū, ipse nō sitiēs, & eū q illud sitiēs, bibat.

Ouidius in Metamorphosi.

Arripit Iliadem, qui nunc quoque pocula miscet.
Inuitaq; Ioui nectar Iunone ministrat.

Differtum, Confertum, Refertum.

DIffertum & confertum inter se differunt, Nā differ- tum.i.quod refertum, vtrunq;.n.plenum significat, Confertum vero i.quod densum: Sed confertum, & re fertum a suis verbis Refercio & Confercio descēdere

comperi,

comperi, Differti autem verbum non comperi.

Cicero pro. P. Sextio, Meministis tum iudices corporibus ciuium Tyberim repleri, clocas referciri.

Varro de re rustica. Quo facto non modò non desistunt pugna, sed etiam conferciunt se lingentes.

Differtum.

Horatius in sermo. Inde forum Appi, Differtum nautis cauponibus atq; malignis.

Idē in epistola. Differtū trāsire forum populūq; iubebat.

Confertum, Confertissimum. & confertim aduerbium.

Cæsar in com. Vt nunq̃ conferti, sed rari, magnisq; interuallis prę̨liarentur.

Ibidem. Neq; à tanta multitudine coniecta tela conferti vitare poterant.

T. L. de bel. Punico, Alij ad exitus theatri ꝯferti obsistunt.

Idem ab vr. con. In confertos Vehientes euntem ferox viribus transfigit.

Idē de bel. Puni. Cæteros cōfertos in media valle recepit.

Ibidem: Deinde rari in confertos illati.

Idem de bello Mace. Turba conferta iter clausit.

Confertissimum.

Cęsar in comm. Qua parte hostium acies confertissima visa est, erupit.

T. L. ab vrbe cond. In confertissima turba prope regium tribunal constitit.

Ibidem: Eo se in turbam confertissimam recipit.

Idem de bello Pun. Per confertissimam hostium turbam impetum facit.

Refertum.

T. L. de bel. Pu. In agrū picenū auertit iter refertū pręda.

Confertim aduerbium.

T. L. ab vrbe cond. Cum confertim Romani, vt solent densatis excepissent scutis.

Idem de bel. Pun. Quo acrius, & confertim magis vtrinque pugnabatur.

Idem de bello Maced. Confertim pugnant, & cedunt.

Dare negotium.

DAre negotium, id eſt, quod multi inepte dicunt. Committere, modus eſt loquendi feliciſſimi illius temporis, memoriæ cum alijs mandandus.

Cic. in Ver. Dat amico ſuo cuidam negotiũ, qui tum magiſter erat eius ſocietatis, vt diligenter caueret.

Salluſtius in Catilina, Igitur P. Vmbreno cuidam negotiũ dat, vt legatos Allobrogum requirat.

Lentulus Cic. Permiſſum eſt ijs, vt dum ipſi venirent, darent negotium qui Aſiam obtineant.

Idem Rufo, nõ habui cui potius id negotij darem, q̃ tibi.

Dare Poenas.

DAre pęnas, id eſt, quod vulgo dicũt, Fecit pęnitentiã, ſed hic modus loquendi obſeruandus eſt.

Virgilius, Dabis improbe pęnas.

Lentulus Cic. Spero celeriter eum pęnas daturum.

Dare auribus.

DAre auribus, hoc eſt aſſentari, blandiri.

Treb. Ci. Noli putare mi Ci. me hoc aurib. tuis dare.

Dare ſe in pedes, Dare ſe in viam.

DAre ſe in pedes, dare ſe in viam, modus eſt loquẽdi illorum veterum, hoc eſt pedibus fugam agere, & ad iter ſe parare. Poſteri hunc quoq; modum, vt pleraque deprauarunt.

Plautus in captiuis, Me ne vis dem ipſe in pedes?

Terentius in Eunucho, Ego me in pedes, quãtum queo in angiportum quendam deſertum do.

Ci. c. Terentiæ, In viam quo te des hoc tempore, nihil eſt.

Dii Faciant.

DIj faciant optantis eſt, & hic modus loquendi per q̃ elẽgans eſt, ſignificatq; id quod vtinam.

Cicero in Ver. Dij faciant, vt rei militaris, vt belli mentionem facere audeas.

Dii meliora.

DIj meliora, modus optandi imperfecto ſermone, ſed modus loquendi ita obtinuit.

T.L.de bel. Maced. Perturbata, dij meliora inquit.

De meliore nota commenda.

DE meliore nota commenda, modus dicendi illius eru ditissimi seculi.

M. Cur. Ci. Sulpitio. Successori nos de meliore nota commenda. Catullus, Quisquis de meliore nota.

Dissimulare.

DIssimulare, inter cętera est fingere nō intelligere quę dicuntur, vel aguntur.

Cice. Attico, Itaq; me ipsum commouerat, sic absurde & aspere verbis, vultuq́; responderat, dissimulaui dolens.

Aedificare nauem.

AEdificare nauem ferre absurdum, aut nouum multorum auribus videtur, est tamen dicēdi modus apud veteres vsitatissius.

Plau. in Mercatore, Aedificat nauem gerariam & merces emit.

Cic. in Ver. Nauem vero maximā, triremis instar, pulcherrimam, atq; ornatissimam palam ędificatā sumptu publico, sciente Siciliā per magistratum senatumq́; Mamertinum tibi datam, donatamq́; esse dico.

Ibidem, Legati principes, & publice tibi nauem ędificatā, & priuatim se ipsos abs te spoliatos, expilatosq́; esse dixerunt.

Ibidem, Qui nauis istius ędificandę publice pręfuit.

Ibid. Naueum deniq; maximam, q̃ onustam furtis in Italiam mitteret, apud istos faciēdā, ędificandāq́; curauit.

Ibidem, Aedificauerint ne nauem onerariam.

Ibidem, De tua pecunia cōstare ędificatā esse eā nauem.

Idem pro lege Mani. qui posteaq̃ maximas ędificasset, ornassetq́; classes.

Cęsar in com. Imperat quos legionibus pręfecerat, vti q̃ plurimas possent naues ędificandas, veteresq́; reficiendas curent.

Es & Ades.

ES, & Ades, indicatiuū & imperatiuum est, sed imperā

di modo ab antiquis voce, es frequentius, q̃ sis dicitur, quod iam in desuetudinem per negligentiam venit.

Terentius in Andria, Adesdum paucis te volo.

Idem in Adel. Modo bono animos es, duces vxorem hãc, respondetur, bono animo es, inquis?

Cic. in somnio Scipionis. Quem vt agnoui, corrui, sed ille, ades, inquit, animo, & omitte timorem.

Virgilius, Huc ades ò Galathea.

Hora. Si me amas, inquit, paulum huc ades.

Extra iocum.

EXtra iocum dicebatur à veteribus, cum quid serio nõ ioco dicere se velle dicebant, modus est dicendi pulcherrimus.

Cic. Trebatio. Sed me hercle extra iocũ, homo bellus est.

Idem Caio Volumnio, Sed me hercle extra iocum, valde mihi litere, facete, elegantesq; vise sunt.

Idẽ Peto, Sed me hercle mi Pete extra iocum moneo te.

Exacta.

EXacta, dicebantur perfecta.

Horatius, Sed emandata videri, Pulchraq: & exactis nimium distantia miror.

Esse curę, voluptati, solicitudini.

ESse curę, esse voluptati, esse solicitudini, esse solatio, esse lęticię, esse impedimento, esse lucro, esse dãno, esse sumptui, esse saluti, esse vsui, esse honori, & huiusmodi loquendi modi maximã orationi afferunt elegantiã,

Plau. ĩ Cistel. Multisq; dãno, & mihi lucro sine sũptu eris.

Ibidem. Quę neq; illa illi quicquàm vsui fuit.

Varro de re rustica, Vt dño sint fructui, ac delectationi.

Cicero in Bruto, Istum ipsum quidem inquam Brute dico librum mihi saluti fuisse.

Ibidem. Quod tibi aut nouum, aut tanto vsui posset esse.

Idem Senatui, populoq; Romano, Quod mihi maxime lętitiæ fuit.

Idem Catoni, Mihi vt in huiusmodi re tanto bello maximę curæ est.

Idem

Idem Tironi, Magnæ nobis eſt ſolicitudini valetudo tua.
Eidē, Cupiditas cæterorum hoīm impedimēto mihi fuit.
Idē ꝑ L. Cor. Balbo, & magno vſui nr̄ę reipublicę fuiſsēt.
Virg. Non erit auxilio nobis Etholus & Arpi.
At Meſappus erit.

Mittere ſubſidio, venire auxilio, relinquere praeſidio.

MIttere ſubſidio, venire auxilio, relinquere præſidio. obſeruandū maxime eſt, elegātia nō parua inſigne.
Cæſar in com. Legiones, quas pręſidio noſtris miſerat, & paulo poſt. Quos tibi ſubſidio reliquerat.

Excludi tempore, aut temporis ſpatiis.

EXcluſum tempore, aut tēporis ſpatiis id quod nos nouum modum introducentes dicimus impeditū, veteres illi, vno eodemq; modo dixere, quod pauci hactenus (vt arbitror) obſeruauerunt.
Cic. in Verrem, Anguſtijs temporis excluduntur omnes.
Idem Attico, Quæ.n. ſoluto animo familiariter ſcribi ſolent, temporibus his excluduntur,
Idem in Ver, Hi poſtquam temporibus excluſi, per ſenatum agere quæ voluerant, non potuerunt.
Idē de Ora. Aut tꝑibus excluſi, aut volūtate ſua feriati.
Idem in Vatinium teſtem, Vt excluſus miſer puncto temporis ſpoliaretur beneficio, & æquitate legis.
Cæſar. in cōmen. Ne anni tꝑe nauigatione excluderētur.
Idem: Tempore excluſus non venit.
Ibid. Excluſus diei tꝑe in poſterum oppugnationē differt.
Virgilius: Spatiis excluſus iniquis.
Pomp. de ædic. æd. l. Si tamen: Non nocebit emptori, ſi ſex menſium exceptione redhibitoria excluſus velit intra annum ęſtimatoria agere.
Vlpianus ad Senatuſcō. Turpilianum, l. Quærebatur an ij, qui ab accuſatione tꝑe excluſi eſſent: in ſenatuſcon. Turpilianum inciderent? & ſubdit: Qui præſcriptione temporis excluſi cauſam adulterij perferre nō potuerunt.
Idem de decurionibus, l. Spuriis: Si præſcriptione temporis excluſus fuerit, non tenebitur.

Pau. de inof. te. l. Si ꝓponas, Ideq; erit si tpe exclusus sit.

Iulianus de bonis libertorũ. l. Si libertus, Si non petierit bonorum possessionẽ, tẽpore exclusus, vel repudiauerit.

QVid sit, ex sententia, & ex animi sententia, ex animo, trito ferre dicẽdi modo in prõptu est, idq; significat, qđ ex voluntate, ex desiderio, ex iudicio. Sed aliqui nouè & inępte (omissa eiusmodi elegantia) ad votũ dicũt. Præter sententiam autem. i. quod contra voluntatem, vel opinionem, vel desiderium.

Ex sententia.

Plautus in captiuis: Si reueniam huc ex sententia.

Idem in Mer. Nocte hac quieui non satis ex sententia.

Terẽ. in Hecyra. Spero hanc rẽ euẽturã nobis ex sentẽtia.

Cic. Furuio. Si non ista, ex sententia essent confecta.

Idem de officiis, Non. n. falsum iurare peierare est, sed qđ ex animi tui sententia iuraris.

Sall. in Iug. Nam me quidem ex animi sentẽtia nulla oratio lędere potest.

Cic. in Acad. quæst. Conscendens nanem sapiens, num cõprehensum animo habet, atq; perceptum, se ex sententię nauigaturum?

Idem de nat. deo. Multa oraculis declarantur, multa vaticinationibus, multa somniis, multa portentis, quibus cognitis, multæ sæpe res ex hominum sentẽtia, atq; vtilitate partæ, multa etiam pericula depulsa sunt.

De sententia.

Cic. Att. Quid sentis igitur? Nihil nisi de sententia tua.

Eidem. Scribantq; ad Cęsarem, me quicquid fecerim de sua sententia fecisse.

Idem in Verrem: De consilij sententia iudicaras.

Ibidem, Eos sine consilij sententia supplicio liberauit.

Ibidem. Et de consilij sententia Mamertinis se frumẽtum non imperare pronunciat.

Praeter sententiam, & aduersus animi sententiam.

Plautus in Merca. Oĩa mihi eueniũt hodie ꝑter sententiã.

Ibidem:

Ibidem. Vt ne litiges aduersus animi sententiam.

Ex animo.

Cic. in Pisonem, equidem dicam ex animo quod sentio.
Idem Attico, Te autem alienum hoīem ament ex animo.
Idem Cornificio, Huic tu libro maxime velim ex animo, si minus gratię causa suffragere.
Catullus, Atque syncere dicat, & ex animo.

Mea sententia, manere in sententia.

MEa sententia, manere in sentētia, de sentētia deducere, sentētia desistere, in sententia esse, & huiusmodi elegantissimi dicendi modi obseruandi præcipue sunt.
Cic. in Bruto, Quē vero extet, & de quo sit memoriæ proditum eloquētem fuisse, & ita esse habitum. Primus, est M. Cornelius Cetegus, cuius eloquentiæ est autor, & ideoneus quidem mea sententia Q. Ennius.
Idē Att. Plane hoc mihi explices velim, in primis maneasne ī snīa, vt mittā ad eū q̄ scripsi, an nihil necesse putes.
Eidē, Quid.n. nostri optimates (si qui reliqui sunt) loquētur, an me aliquo præmio de sententia esse deductū?
Idē in Academicis qō. Cepit hortari, vt snīa desisterent.
Idem Att. Me miserum quam omnia essent in sententia, si nobis animus, si consilium, si fides eorum, quibus credimus non defuisset.

AETAS.

QVot dicendi modi, quàm ve eleganter, & apposite ab hoc nomine Aetas quasi cādidissimi riuuli a quodā latinitatis fonte deducuntur? quorum nonnullos hausi, infraque descripsi, vt ad manum sint imitatoribus.

Acta ętas.

Plautus in Trinummo, Mihi quidem ætas acta est.
Cic. de senectute, Sed honeste acta superior ætas, fructus præbet autoritatis extremos.

Exacta ętas.

Teren. in Adel. Nunc exacta ætate hoc fructu pro labore ab ijs fero odium.
Cic. de oratore, Aetate exacta indigne librum lacerasti.

Idem de senectute, Cum esset iam exacta ætate in agris, eosque coleret.

Idem in Verrem, Patri exacta ætate.

Ibid. Hoc tantū exacta ætate laboris, itinerisq; suscepit.

T. Liuius ab vrb. con. Venerabilis viri, & exactæ iā ætatis.

Ibidem, Aetatis iam exacte Camillus erat.

Affecta ętas.

Cic. de oratore. Q. Mutij ianua & vestibulū, quod ī eius in firmissima valetudine, affectaq; iā ętate, maxima quoti die frequētia ciuiū ac summorū hoīum splēdore celebratur.

Senecta ętas.

Plau. ī Trinūmo, Hic ille est senecta ętate, q̃ fact⁹ est puer.

Idem in Mercatore, Senecta ætate scortari senes.

Idē in Aul. Quē senecta ætate ludos faciat haud merito meo.

Prouecta ętas.

Cic. in Tusculanis: Ex ijs igitur hora octaua, quæ mortua est, prouecta ætate mortua est.

Pręcipitata ętas.

Mar. Cic. An quod adolescens præstiti, cum etiam errare cum excusatione possem, id nunc ætate præcipitata commutem, ac me ipse retexam?

Adulta ętas.

Cice. in Verrem, Adulta ætate filius.

Confectus ętate.

Virg. Confectum ætate parentem.

Ingrauescente ętate.

Cæsar in com. Non ætate confectis, non mulieribus, & nō infantibus pepercerunt.

Cice. de amicitia. Immutari etiam mores hominum sæpe dicebat, alios aduersis reb. alios ætate ingrauescente.

Ineunte, & abeunte ętate, & adolescentia.

Ci. pro L. Cornelio Balbo, Et ab ineūte ætate, relictis suis rebus omnibus, nullius periculi expertem fuisse.

Idē ꝓ Deiotaro. Quib. ille studijs ineūte ętate se ībuerat.

Idem in Vatinium testem, Atq; illud tenebricosissimum tempus ineuntis ætatis tuæ patiar latere.

Idem pro lege Mani. Ineunte adoleſcentia maximi ipſe exercitus imperator.

Sic etiam dicitur ineunte vere, ęſtate, hieme.

Cic. de officijs. Itaq; ineūte vere in ijs, q̃ relicta ſunt, &c.

Ibid. Ineunte æſtate ſuſcepit, media ęſtate confecit.

Idem in Ant. Cum ab ineunte ætate res maximas gerere cœpiſſet,

Idem de amicitia, Atque earum rerum exemplum, & ſimilitudinem capiebat ineuntis ætatis.

Idem pro lege Mani. Sed meę vitę rationes ab ineunte ætate ſuſceptę prohibuerunt.

Cęſar in commen. Duas legiones in citeriorem Galliam nouas conſcripſit & ineunte æſtate in interiorem Galliam qui deduceret Q. Pedum legatum miſit.

Idem pro rege Deiotaro, Commendationemq; ineuntis ætatis ab impietate & a ſcelere duxerit?

Viuere ętatem.

Plau. in Amph. Eo modo vt profecto viuas ætatem miſer.

Cic. in Cato ma. de Neſtore, Tertiā enim ętatem hoīum viuebat.

Agere ętatem & vitam.

Plautus in Ciſtella. Quia ego illum mihi vnum exoptaui, qui cum ætatem degerem.

Cic. pro P. Sylla, Vt cum Lentulo, & Catilina, & Cethego fœdisſimam vitam, & miſerrimam turpisſima morte propoſita, degeret.

Idē ꝓ Roſ. Per ſe liceat innocēti amicorū opib. vitā in egeſtate degere, Ibid. Inter feras ſatius eſt ętatē degere.

Agere ętatem.

Plautus in Tri. Vtra in parte plus voluptatis ſit vitæ ad ętatem agendam.

Ibid. Cuncti qui ętatem egerunt caſte, conueniant.

Idem in Milite, Vbi pulcherrimus egi ætatem, inde abeo.

Idem in Bacchid. Hic noſtra agetur ætas.

Idem. Si nō mecum ætatem egiſſet, hodie ſtulta viueret.

Cic. Trebatio, Qui domi, aut per inſidioſa loca iturus, aut ętate confectus, ętatem ageret.

Cic

Cic. in Bruto de Theophrasto, Cũ percũctaretur ex anicu la quadã, quãti aliqd vẽderet, & respõdisset illa, atq; ad didisset, hospes non potes minoris, tulisse eũ moleste, se nõ effugere hospitis speciẽ, cũ ætatem ageret Athenis.

Exigere ętatem.

Plau. in Trinummo, Dedi meã gnatã, qua cũ ætatẽ exigat.
Idem in Cist. Vnum amare, & ætatem cum illo exigere.
Ibidem. Tecum viuere vult, atq: ætatem exigere.
Idem in Milite, Tecum vt ætatem exigere liceat.

Sic etiam in passiuo, degitur vita, & viuitur vita dicitur.

Cic. de fini. bono. & malorum, Ea vita, quæ ex summo bo no degitur.
Ibid. Beatam autẽ vitam eã solã, quę cũ virtute degatur.
Idem de officijs, Viuere arbitror, & eam quidem vitam, quæ est sola vita vocanda.
Idẽ in Ver. Quo tutiorẽ vitã sese meo præsidio victuros esse arbitrarentur.

EX VSV.

EX vsu esse, hoc est quod cõducat, quod expediat, quod vtile sit. Modus est elegans dicendi.
Terentius in eunucho. Ad omnia hæc magis opportunus, nec magis ex vsu tuo nemo est.
Idem in Hea. Nunc ait periculum ex alijs facito, tibi quod ex vsu fiet.
Plautus in Merca. Verum non ex vsu modo est.

Edormire crapulam, indormire causę,
Exhalare crapulam.

E Discẽtus & hic elegans dicẽdi modus. Edormire cum accusatiuo, Indormire cũ datiuo, quos princeps bonarum literarum Cicero vno, eodemq; loco conclusit.
C. in Philip. Edormi crapulam inquã, & exhala, a in faces admouẽdę sunt, q̃ te excitẽt tãtæ causę indormientẽ.
Plaut. in Rudẽte, Vt edormiscã hanc crapulã, quã potaui.
Idem in. Mostellaria. Omnemq; obdormiui crapulam.
Idẽ in Amphit. Paulisp mane dũ edormiscat vnũ somnũ.
Terent. in Adel. In angulum aliquo abeam, atq; edormiscam hoc villi.

Cicẽ.

Cice.in Ver. Quondam etiam Aproniani conuiuij crapulam exhalassent.

Extrahere diem, iudicium.

EXtrahere diem, extrahere iudiciũ, eo loquendi modo prisci illi verę latinitatis proceres vtebãtur, cũ diem, vel iudiciũ trahi in lõgũ, aut differi significare volebãt.

Cęsar in com. Catonem vero acerrime repugnantem, & pristina cõsuetudine dicendi mora dies extrahentem, vt sui ratio absentis haberetur.

Ibid. Sic triduũ disputationib. excusationibusq; extrahit.

T. Liuius ab vrbe condita: Cunctando extraxerant diem.

Idem de bello Punico: Extracta tamen autoritatib. seniorum per aliquot dies res est.

Idem ab vrbe condita: Res in annum extrahitur.

Ibid. Extractum in tertium annum bellum est.

Ibidem, Ex tracta vtraq; res in consulum aduentum est.

Idẽ de bello Punico: Extrahi rem in suum aduentũ iussit.

Idẽ ab vrb. con. Quib. cum extrahi æstatẽ posse crederẽt.

Ibid. Extrahi tamen diutius certamen potuisset.

Paulus ad Exhiben. l. Si optione intra certũ tẽpus data iudiciũ extractũ est in id tẽpus, quo frustra exhiberetur.

Ecce cum tibi constructum.

ECce, huic aduerbio ferè semper Cic. & alij eius seculi latinitatis principes, tibi addiderunt, vt Ecce tibi: quod adhuc Romani vulgò obseruant.

Cic. ad Atticũ, Epistolã cum a te timide expectarẽ ad vesperũ, vt soleo, ecce tibi nuncius pueros venisse Romã.

Ad eundẽ. Cũ hęc maxime scriberem, ecce tibi Sebosus.

Ad eundem, Miseram ad te. ix. Calen. exemplum epistolę Balbi ad me, & Cęsaris ad eum, ecce tibi eodem die Capuæ literas accepi a. Q. Pedio.

Eidem. Ecce tibi, & Bruti, & tuę literę

Ouidius de arte, Ecce tibi similis.

Cic. de officijs, Ecce tibi qui rex populi Rom. dominusq; omnium gentium esse concupierit.

Idem pro Cluentio, Ecce tibi eiusmodi sortitio.

Esse malo, esse bono.

Cic.pro Cluen. Postremo id quod maximo malo illi causę fuit: hoc ipso in loco, quasi reus ipse esset, sedebat.

Ouid. de nuce. Pręda malo Polydore fuit tibi,

Cicero. pro Milone. Itaq; illud Cassianum, cui bono fuerit in his personis valebit.

Esse numero, Haberi numero.

Esse numero, & haberi numero.

Varro de re rustica, Minus se putant despici, atq; aliquo numero haberi a domino.

Cic. in Philipp. Homo nullo numero, nihil illo cōtēptius.

Excepto.

Excepto, quomodo hoc loquendi vtebantur antiqui in eadem significatione, qua pręterquam.

Ouidius de ponto.

In quibus, excepto quod adhuc vtrunque valemus.
Nil me pręterea quod iuuet, inuenies.

Horat. Excepto quod non mecum esses cætera lætus.

Estimare litem.

Incidi etiam sępenumero in eum modum loquēdi, quo probatissimi quiq; autores vsi sunt. Aestimare enim litem, & litis ęstimatio frequēter apud eos dictū, quod cum diligēter rimatus essem, cōperi ęstimare litem esse videlicet, dum controuersa res inter aliquos erat, & iudicis vel alterius arbitrio reus cōdemnabatur, vt tantum solueret, quanti ipse legitimè æstimasset. Quandoq; etiam capitis lis æstimabatur, vt infra ostendetur.

Cic. in Ver. de litib. ęstimatis. Gn. Dolobellę pecunię redactę.

Ibid. De litib. ęstimatis Gnei Dolobellę,

Ibidem, Sextertijs decem, & octo lis ęstimata est.

Ibidem, Quod de pecunijs repetundis lis æstimata sit.

Cęsar in comm. Arbitros inter ciuitates dat, qui litem ęstiment, pœnamq; constituant:

Paulus de solutionib⁹. l. Stichum. Si possessor corpus, aut litis ęstimationem pręstitit, ea res tibi proderit.

Asconius Pedianus. Quid est reū fieri, nisi apud prętorem

legibus

legibus interrogari? Cum enim in ius vētum esset, dicebat accusator apud ptorē reo: Aio te Siculos spoliasse. Si tacuisset, lis ęstimabatur vt victo. Si negasset, petebat à magistratu dies inquirendorum eius criminū, & instituebatur acusatio.

Idem. Lis æstimata sit, hoc est pecunia de qua lis fuit, & propter quam condemnatus est, in summam redacta, quæ de eius rebus exigeretur.

Idem. Ita se habet, vt si conuictus reus sit, atq; damnatus, pecuniam reddat æstimata lite, hoc est in precium redactis omnibus furtis, quam summā pecuniæ proscriptis eius bonis sectores curabant,

Neratius depositi, Si fideiussor pro te, apud quē depositū est in litis æstimatione damnatus sit, rem tuam fieri.

In eodem tit. Litem à iudice æstimari debere.

Iulianus de actione rerū amotarum. l. Si propter res amotas egero cum muliere, &, lis æstimata sit, an dicto ei danda sit, & subdit, Respondi, qui litis æstimationem suffert, emptoris loco habendus est.

Cic. Pro Cluen. P. Septimo Scæuolæ litem eo nomine esse æstimatam,

Ibidem, Quibus damnatis, de pecuniis repetundis lites essent æstimatæ,

Estimare capitis.

Cic. pro Clu. Pugnatum est, vt lis hęc capitis ęstimaretur.

Euello facit euelli, non euulsi.

EVello, in pręterito apud bonos autores euelli facit, nō euulsi, vt aliqui recentiores voluerunt.

Cic. pro P. Sextio. Qui in concione palam dixerint, linguā se euellisse M. Catoni.

Idem in Verrem: Crucem, quæ etiam nunc ciuis Romani sanguine redundat, quæ fixa est ad portum, vrbemq; vestram, reuellistis.

Ibidem, Gorgonis os pulcherrimum cinctū anguibus reuellit, atq; abstulit.

Virg. Non patris Anchisæ cineres manesve reuelli.

Idem,

Idem, Telumq; alta ab radice reuellit.

Idẽ, Et quos Sidonia vix vrbe reuelli, Rursus agã pelago.

Cic. in Verrem Tum illa ex patellis & thuribulis, quę euellerat, ita fortè in aureis poculis illigabat.

Pla. in Amph. Ne ego hõ infelix fui, q nõ alas interuelli?

Cic. de Orat. omnem eorum importunitatem ex intimis mentibus euellisset vis orationis tuæ.

Ouid. de Amo. Prima iugis tauros supponere colla coegit Et veterem curuo dente reuellit humum.

Extra, absque.

ADuerti extra, & Absq; eleganter posita esse loco præter: quod iampridem ab oĩbus passim pręteritũ est.

Plautus in Amphi. Nemo extra vnum te.

Teren. in Phor. Neq; cognatus, extra vnam aniculã, quisquam aderat.

Idem in Hecyra. Quam fortunatus sum cæteris in rebus, absq; vna hac.

Cic. in Catilinam, Nemo est extra istam coniurationem proditorum omnium, qui te non metuat.

Idem in Verrem. De te Cecili iam me hercle hoc extra hanc contentionem, certamenq; nostrum familiariter tecum loquar.

Idem Mario, Extra ducem paucosq; præterea, de principibus loquor, reliqui primum in ipso bello rapaces.

Varro de re rustica: Præterea extra familiam debuit dicere villicum & villicam.

Cic. pro do. sua. Ciuis est nemo tanto in populo, extra cõtaminatam illam & cruẽtam P. Clodij manũ, qui rem vllam de meis bonis attigerit.

Tit. Liu. ab vrb. cond. Ipsos, liberosq; eorum, & coniuges vendendas, extra filias quę nupsissent.

Ibidem, Calatinos, Sabatinos, extra quàm qui eorum, aut ipsi, aut parentes eorum apud hostes essent, liberos esse iusserunt.

Ibidem: Extra hanc multitudinẽ Hispanorũ obsides erãt.

Ibidem, extra prædam quatuor milia debitorum habiti.

Ecquid

Ecquid, & Ecquae.

ATtendant quęso bonarũ literarum studiosi, vel ad mi nima queq; diuini illius eruditissimiq; seculi. Nusq̃ enim tota magis elegantia versatur, quàm apud has paruulas clausulas, quibus quasi clauiculis compacta latinitas sustinetur.

Ec particula, à nullis (vt reor) grammaticis tractata, multa cum venustate interrogat. Est enim per modum quendam loquendi in latinitatem inducta.

Plau. in Cap. Rogo Philocratem ex Aulide, ecquis omniũ nouerit.

Idem in Ru. Heus ecquid in villa est? ecquis recludit? ecquis prodit?

Idem in Sti. Dum percunctor portiores, ecquę nauis venerit ex Asia?

Idem in Captiuis, Percũctabor ecqs adolescentẽ nouerit?

Idem in Merca. Ecq̃ aduexisti tuę matri ancillã è Rhodo?

Teren. in Eunu. Ecquid nos amas de fidicina hac?

Idẽ in Eun. O populares ecqs viuit me hodie fortunatior?

Cic. in Ver. Negotium dat illis suis comitibus neqssimis, turpissimisq; hominibus, vt videant, & inuestigent, ecquę virgo sit, aut mulier digna, quamobrem iste Lampasci diutius commoraretur.

Idem, Nulla vi retineri, nullo periculo ꝓhiberi posse, quo minus experirentur, ecquid apud eos quęrimonię valerent antiquissimorum, fidelissimorumq; sociorum?

Idem Attico, Quod quæris, ecquę spes pacificationis sit? quantum ex Pompeij multo & accurato sermone perspexi, ne voluntas quidem est.

Ibidem, à Curione velim scire, ecquid ad te scriptum sit de Tirone.

Idem in Academicis, Ecquę poterit in agnoscendo esse distinctio?

Idem in Vatinium testem, Deinde interrogares, ecquosnam alios posset nominare?

Cic. Attico, Quæso ecquod tãtum malum putas, quod in

mea

mea calamitate non sit?

Eidem, Ecquis vnquam tam ex amplo statu', tam in bona causa, tantis facultatibus, ingenij, consilij, gratiæ, tantis præsidijs bonorum omnium concidit?

Virgilius, Ecquid in antiquam virtutem animosq; viriles. Et pater Aeneas, & auunculus excitat Hector?

Idem, Ecquæ nam puero est emissæ cura parentis?

Catul. Ecquid nam in tabulis patet lucelli expensum?

T. Liu. ab vrb. cond. Ecquid sentitis vos quirites?

Idem de bel. Punico, Responde, ecquis latini nominis populus defecerit ad nos? deinde ecquis homo ex quinque & xxx. tribubus ad Annibalem transfugerit?

Ibid. Ecquos legatos ad Annibalē Rom. miserint de pace? Ecquam deniq; mentionem Romæ factam esse?

Idem ab vrb. cond. Ecquid pręsidij vnq̃ habuerit? ecquem in castris consulem? ecquem exercitum iuuentutis?

Ibidem, Ecquis sequeretur eorum?

Idem de bello. Mac. Percunctatus, est, ecquam annū Ebutiam ex Auentino nosset?

Cicero pro lege Manilia, Ecquam putatis ciuitatem pacatam fuisse, quę locuples sit?

Idem pro Cluentio, Videamus ecquid aliud iudicium, qđ pro Cluentio sit, proferre possimus.

Exaudire.

QVanta bone Deus confidentia multos, & eos nō omnino in latinitate spernendos cępit in compositione huius verbi exaudio? putant enim, & pro comperto habent differentiam esse inter illud, & Audio, Nam audire simpliciter dici, exaudire autē quod auditur, admitti credunt, vt si dicas. Oraui vt meas audiret preces, at ille non modo id libenter fecit, verumetiam eas exaudiuit. Quam differentiam, & si à multis fieri pleriq; intelligunt, non tñ (quod sciam) vera est, quin potius idem omnino vtroq; verbo significari, qui quas infrascripsi autoritates legerit, liquido deprehendet.

Cic. ad senatū de reditu suo, Vt qua voce te Romule post

vrbem conditam consul visus esset pro vniuersa republica, apud eos solum, qui eius vocem exaudire possent.

Virg. Hinc exaudiri gemitus, & sæua sonare Verbera,

Idem, Hinc exaudiri gemitus, iræq; leonum.
Vincla recusantum, & sera sub nocte rudentum.

Idem, Vox quoque per lucos vulgo exaudita silentes.

Idem, Siue extrema pati, nec iam exaudire vocatos.

Idem, Hinc exaudiri voces, & verba vocantis, Visa viri.

Ouidius in Metamorphosi.

Pyrame responde, tua te charissima Thisbe
Nominat, exaudi vultusq; attolle iacentes.

Ibidem, Tibi Nesse biformis.
Dicimus exaudi, nec res intercipe nostras.

Ibidem, Non exauditi rubuerunt sanguine vatis.

Ibidem, At in ędibus ingens.
Murmur erat, vocesq; hominum exaudire videbat.

Horatius, Fingere cinctutis non exaudita Cethegis.

AEdere præter alia significata quæ nota sunt, modos occultiores habet loquendi, Dicitur enim ædere spiritum, quod est agere animam, Aedere scelus, quod est perpetrare. Aedere stragē, quod est facere. Aedere nomen, quod est dare. Aedere sonos, idest proferre. Aedere librum, hoc est publicare.

Aedere spiritum.

Cic. in Antonio. Cuius in complexu libenter extremum vitæ spiritum ædiderim.

Aedere scelus.

Ibidem. Postea qđ scelus, qđ facinus parricida nō edidit?

Idem pro P. Sext. tñ illi scelere quod in me illorum immanitas ædidit, haud scio an hoc recte proximū esse dicā.

T. Liu. ab vrb. cond. Si quicquam sceleris, quod homo in homines ædere potest, non prętermisit.

Aedere stragem.

T. Liu. ab vrb. cond. Tantoq; maiorem stragē ędidere, q̄ inter hostes ędiderant.

Cic.ad Atti.Cũ is meo nomine ad inuidiam vteretur, dij immortales,quas ego pugnas,& quantas strages ędidi?

Aedere nomen.

T.L.ab vrb.cond.Vt redimendi potestas fieret, iussi noïa ædere,& cum cc.ferme ęderent, senatusconsultum factum est,vt legati eos Carthaginensibus redderent.

Idem de bel.Macedonico, Aedit nomina eorum, quibus conuentis opus esset.

Aedere sonos.

Ouid.in Ibin.Sedit in aduerso nocturnus culmine Bubo. Funereoq; graues ędidit ore sonos.

Virgilius,Vix hęc ædiderat,cum effusis imbribus atra. Tempestas sine mora furit.

Aedere librum.

Cic.de diuina.Vnum librum Diogenes ædidit, eius auditor duos Antipater.

Idem de fato,In ijs libris,quos de diuinatione ędidi.

IdemAttico,Vt me roget,vt annales suos emendẽ,& ędã.

Cic.pro P.Silla.Nõ occultaui,non continui domi, sed describi ab omnibus statim librarijs,diuidi passim, & per uulgari,atq; ædi po.Ro.imperaui.

Aedere scriptum.

Cic.ĩ Verrẽ,Aede mihi scriptũ,q̃d argẽti ĩ ꝓuincia Sicilię pararis,& subdit.Nec scriptũ habeo nec possũ ędere.

Aedere praelium.

T.Liu. de bel.Mace. Regia statio atrocissimum pręlium ędebat.

Idem ab vrb.condita,Memorabile illud ędidit prælium.

Aedere clamorem,& pugnam.

Ibidem,Aedidit clamorem,vt auerteret etiam pugnantiũ animos.

Ibidem.Maior quã,pro numero hostium ęditur pugna.

Aedere munus gladiatorium.

Ibidem.Ad munus gladiatorium ędendum rediit.

Aedere oracula.

Cic.de diuina.Sed q̃d caput est, cur isto modo iã oracula

Delphis ęduntur?
Ibidem, Oracula ædere putes.

Aedere ignem.

T.L. de bel. Mac. Aeditus ab Annibale ex ꝯposito ignis ē.

Aedere annos.

Oui. de arte amādi. Dū licet, & veros ēt nūc ęditis annos.

Aedere cędem.

T.L. ab vrb. cō. Deīde multa ędita iā cęde senescit pugna.

Aedere signum.

Ibidem, Aedito e speculis signo.

Aedere exempla auaritiae, & seueritatis.

Cicero Attico. Aede exemplum seueritatis tuæ.
Tit. Liu. ab vrbe cond. Cum multa auaritiæ fęda exempla ęderentur.

Aedere risus.

Cicero Atti. Miros risus vos ędere, cum ille ignarus sui comitatus repente aperuit lecticam, & pene ille timore, ego risui corrui.

Aedere foetus.

Cicero de Ora. subacto mihi ingenio opus est, vt agro nō semel arato, sed nouato & iterato, quo meliores fętus possit, & grandiores ędere.

Aeditissimum.

T.L. ab vrb. cond. Aeditissimam vrbis partem scandunt.

Aedere iudicium.

Cic. pro P. Sylla. Sed tñ abs te Torquate quęro, cum iudicatus tuus inimicus esset, & esset eius rei frequens senatus, & recens memoria testis, tibi meo familiari & contubernali, prius etiam ędituri iudicium fuerint.

Est quod, nihil est quod.

QVod multi, est opus, non est opus, non oportet, non expedit, aut quid oportet? bonis alioqui verbis, ac latinis, sed non ita aptis aut appositis dicunt: perfecti illi latini, est quod, nihil est quod, aut non est quod, aut q̄d est quod dicebant.
Plau. in Au. Iam ad te reuertar, nā est quod visam domū.

Teren. in Heaut. Nã nihil eſt illic, quod moremur diutius.
Idem in Eunucho. Nihil eſt qđ dicas mihi, quęrebã aliũ.
Cicero Torquato, Nihil eſt quod pro malis temporũ moleſte feras.
Idem Terẽtię, De familia liberata nihil eſt qđ te moueat.
Ibidem Trebonio, Epiſtolæ copioſe, & ſuauiter ſcriptæ nihil eſt quod multa reſpondeam.
Idem pro Sylla. Quare nil eſt, quod ex tanto comitatu virorum ampliſſimorum me vnum abſtrahas.
Idẽ Att. De Serpiraſtris cohortis meę nihil eſt qđ doleas.
Eidem. Si nondum profectę ſunt, nihil eſt qđ ſe moueant, quoad perſpiciamus quo loci ſit res.
Idem, De Britannicis rebus, cognoui ex tuis literis nihil eſſe, quod metuamus, nec quod gaudeamus.
Idem in L. Piſonem. Nihil eſt quod me inuites.
Idem Attico. De Apulæio quid eſt quod labores.
Ibidem, Tullium ſcribam nihil fuit quod appellares.
Eidem, Nihil eſt ſcilicet quod de Cotta cogitemus.
Idem ad Lentulum. Dignitatem quidem illam conſularẽ fortis & conſtantis nihil eſt quod cogitemus.
Idem. Q. fratri, Nihil eſt quod vereare, ego enim ne pilo quidem minus te amabo.
Idem de natura deorum, Tum Cotta, ſi inqt, liber Antiochi noſtri, qui ab eo ad Balbũ nuper miſſus eſt, vera loquitur, nihil eſt qđ Piſonem familiarem tuũ deſideres.
Idẽ in Verrem, Nihil erit quod me agẽte, arbitretur iudicium ſine magno multorum periculo poſſe corrumpi.
Idem Terentiæ, Excruciat me valetudo Tullię noſtrę, de qua nihil eſt quod ad te plura ſcribam.
Idem, Q. fratri. De eius eruditione quod labores nihil eſt.
Idem Tironi, Nihil eſt quod feſtines, nec quicq̃ cures, niſi vt valeas. Brutus & Caſſius Antonio. Q ñ conſul arma minetur, quorum fiducia nihil eſt quod nos terreas.
Vir. ĩ Buco. Si ad vitulã ſpectes, nihil eſt qđ pocula laudes.
Idem, Nihil eſt quod dicta retractent Ignaui Aeneadę.
Papinianus de captiuis, l. Quod ſi ſecus: Nihil eſt quod de

secundis tabulis tractari possit.

Cic. Q. fratri, Trebatiũ meũ quod isto admisceas nihil est.

Idem Terent. in viam quod te des hoc tempore nihil est.

Terent. Non est quod te deterream.

Hora. Non est quod multa loquamur.

Cic. in Verrem, Cohortem autem Metelli, q̃ vocat, quid erat quod corrumperet?

Pomponius de operibus liber. l. A duobus. Nihil est quare non detur.

Excipere.

EXcipere quid sit, cum à vulgari, publicaq; significatione discesseris multis incognitum esse arbitror, quod mihi satis videor inuestigasse, nec paruo, nec inutili labore, Est enim excipere, quod cauere, aut prȩscribere, vt inferius notata clarius ostendent.

Varro de re rust. In emptionibus iure vtimur eo quod lex pscripsit, in ea re alij plura, alij pauciora excipiunt. quidã enim præcio facto in singulas oues, vt agni chordi duo pro vna oue annumerentur, & sicui vetustate dẽtes absunt, item binȩ pro singulis, vt procedant.

Ibid. Aliter dico, atq; fiet, quod capras sanas sanus nemo promittit. nunq̃ enim sine febre sunt, itaq; stipulantur paucis exceptis verbis.

Cicer. ad Q. fratrem. Cumq; nominatim lex exciperet, vt ad templum, monumentumq; capere liceret.

Idem de. l. Qua in. l. cum esset, neue aurum addito, q̃ humane excipit.

Idem pro Clu. Quapropter in omnibus legibus, qbus exceptum est, de quibus causis aut magistratum capere non licet, aut iudicem legi, aut alterum accusare, hæc ignominiæ causa prȩtermissa est.

Idem pro Cor. Balbo. Quorũ in fȩderibus exceptum est, ne qs eorum à nobis ciuis recipiatur, qđ si exceptio facit ne liceat: ibi necesse est icere. Vbi est igitur exceptũ fȩdere Gaditano; ne quem populus Romanus Gaditanum recipiat ciuitate, & subdit.

Exceptum est inquit, fœdus, siquidem sacrosanctum est.

Idem in partitionibus oratoriis, Quęrenda etiam ratio, si qua poterit īueniri, quare nō sit exceptū, aut iniqua lex.

Idem de arte rhetorica, Nam & pętorijs exceptionibus multæ excluduntur actiones.

Ibidem. Postulat is, qui cum agitur, à pętore exceptionē, extra q̃ in eum capitis præiudicium fiat: hic is qui agit iudicium purum postulat, ille qui cum agitur, exceptionęm addi ait oportere.

Idem de. l. Agraria, aut ita lex diligenter perscripta demonstrabitur, ita tantū vnaquaq; de re, ita quod oportuerit exceptum, vt minime conueniat quicquā in tam diligenti scriptura pętermissum arbitrari.

Ibid. Atq; hoc lex nusq̃ excipit, non oīa ergo scriptis, sed quędā quę perspicua sint, tacitis exceptionibus caueri.

Idem in Academicis, Quibus postulant, vt excipiātur hęc inexplicabilia. Tribunum aliquem censeo adeant, à me istam exceptionem nunquàm impetrabunt.

In Verrem: Quod lege excipiūtur tabulę publicanorum, quominus Romam deportentur.

Ibidem, Quid si eiusmodi esse hęc duo fœdera duorū populorum Iudices doceo, vt Taurominitanis nominatim cautum & exceptum sit fœdere, ne nauē dare debeāt. Mamertinis in ipso fœdere sancitum, atq; pęscriptum est, vti nauem dare necesse sit.

Idem de diuinatione, Si Iudices id quod Epaminūdas ait legis scriptorem sensisse, adscribat ad legem, & addat exceptionem hanc.

Idem in epist. Nam dum volunt isti lauti terra nata, quæ legæ excepta sunt, in honorem adducere, fungos & heluelas ita condiunt, vt nihil possit esse suauius.

Vitruuius. Et ideo quod pęciosę sunt, legibus excipiūtur. vt à domino, non à redemptore repręsententur.

Marcellus ad legem Iuliam repetundarum. l. prima. Cum excipit lex à quibus licet accipere à sobrinis, ꝑpriorevę gradu cognatis suis, vxoreve.

Victo-

Victorinus hæc declarare videtur in rhetorica Cic. Trāslationem, inquit, intelligamus formam esse status scilicet legalis. Pręscriptionem vero eandem appellari posse, & eandem exceptionem, sed ab oratoribus, in iure autē præscriptionem dici ipsum propositum ius. Exceptionem autem, cum ius ipsum propositum aduersus se actor alius excipit, interposita aliqua conditione.

Etiam affirmantis.

ETiam affirmantis aduerbium, cuius loco fere omnes aliud aduerbiū, Ita, ponunt, veluti è teterrimo carcere asserendum est, & in vsum latinitatis reuocandum.

Cic. pro Roscio Co. Si non, quo modo tabulas conficis? si etiam, quamobrem cum cętera nomina in ordinem referebas, hoc nomen triennio amplius, quod erat in primis magnum, in aduersarijs relinquebas?

Idem de Academicis quęstionibus. Quasi aut etiam, aut non, non modo verum esse, sed necessarium.

Idē pro Plan. Cui cum respōdissem me è prouincia decedere, etiam me hercle, inquit (vt opinor) ex Africa.

Atque geminata & triplicata.

EAdem ferè calamitas vt propè interiret, accidit geminatę, & interdū triplicatę particulę atq;, q̄ interdum maximam affert gratiam orationi inserta. Tibulus.

Atque tubas atq; arma ferunt strepitantia cœlo Audita.

Hora. Atq; herbas, atq; incantata lacertis Vincula.

Catul. Ne vestrum scrabra tanget rubigine nomen.

Hęc atque illa dies, atque alia, atque alia.

Virg. Atq; deos, atque astra vocat crudelia mater.

Idem: Atque hinc, atq; illinc humeros ad vulnera durat.

Idem: Atq; Getę, atque Hebrus, atq; Actias Orithya.

Aequi boniq; facio.

AEqui, boniq; facio, id est in bonam partem accipio: certum modum esse loquendi non rationem nemo negare potest.

Ter. i And. Cęterū equidē istuc Chremę ęqui boniq; facio

Tit. Liuius ab vrbe cond. Ne serpat latius contagio eius

mali, nos æqui boniq; facimus.

Cice. Att. Tranquillissimus autem animus meus, qui totum istud æqui bonique facit.

EXIMERE.

Eximere,,apud veteres illos autores præter alia significata est,quod extrahere,effodere,eruere.

Cato de re rust. Ficos & oleas altero mō inserit. Quod genus aut ficū,aut oleā eē voles,īde librū scalpro eximito.

Ibidem. In amphoram mustum indito & corticem oppicato,demittito in piscinam, post triginta dies eximito, totum annum mustum erit.

Ibidē. Ollam statuito cum aqua,vbi occipit feruere,paulisper demittito vnū manipulum, feruere desistet; Postea occipiet feruere,paulisper demittito,vsque admodum dum quinq; numeres,tum eximito.

Vitru. Sequitur ordo de lapidicinis explicare,de quibus & quadrata saxa, & cementorum ad ædificia eximuntur copiæ,& comparantur.

Ibidem, Cum ædificandum fuerit ante biennium, ea saxa,non hyeme sed æstate eximantur.

Ibidem. Sed hæc omnia,quę mollia sunt,hāc habent vtilitatem,quod ex ijs saxa cum sunt exempta, in opere facilime tractantur.

Alphęnus de Pub. lege Cæs. Cū insulę Cretę Cotorias locaret.legem ita dixerat, Nequis pręter redemptorem post Idus Martias cotem ex insula Creta fodito, neue eximito neue auellito, & subdit. Consulebatur nū contra legē post Idus martias ex insula Creta cotes exemptæ viderentur.

Aes alienum tuum, meum, patris, filii.

AEs alienū id certe est,quod dicimus debitū. Sed modū dicendi antiquū notare debemus, quo dicebant æs alienum tuū, ęs alienum meum, ęs alienū patris, ęs alienum filij. Quę si bene inspexerimus,contraria esse verba significato reperiemus, & tamen dicēdi talē esse modum,nō rationē vllam fateri cogemur,nā si ęs alienum,

num, quomodo meum? Si meum, quomodo alienum?
Cic. Att. Si quid ęri alieno meo superabit?
Idem in Philip. Etenim quę res ęgestati, & ęri alieno tuo pręter mortem Cęsaris subuenire potuisset?
Paulus de iure dotiũ. l. Profectitia, Sed suũ ęs alienũ susceptũ dũ fili⁹ familias esset, paterfamilias fact⁹ exonerauit.
Iabolenus de statu liberis, lege, Sticum. Sticus liber esto quando ęs alienũ meum solutum, creditoribus ve meis satisfactum fuerit.
Cic. Attico, Aęs alienum faciendum puto.
Idem pro P. Sylla. Publij Cincij prędijs venditis, ęs alienum eiusdem dissoluisti.
Ibidem. Cuius ęs alienum videmus iudices, non libidine, sed negotij gerendi studio esse contractum.
Idem in Philippicis. Patri persuasit, ne ęs alienum filij dissolueret.
Idẽ Mario. Maximũ aũt ęs alienũ amplissimorũ virorum.
Paulus de in rem ver. l. Si filius fam. Fœnus filij ęs alienũ patris est.
Pompo. de Peculio. lege, peculium. Si ęre alieno dominico exhauriatur peculium serui.
Iabolenus de priuilegijs Creditorum, lege, paterfamilias. In omni ære alieno, quod aut patris, aut filij fuerit.
T. L. ab vrb. cond. Cum Publius ob æs alienum paternum nexum dedisset.

Fac esse, fac potuisse, fac velle.

FAc esse, fac potuisse, fac velle, & facite, ac eiusmodi, modus est loquẽdi veterũ illorũ: idq; significat, quod illiterati dicũt. Ponam⁹ qđ ita sit, ponamus qđ ita fieri potuerit, ponamus qđ ita velis. Aut vt aliqui se elegantius dicere putãt, posito qđ ita sit, aut dato quod ita sit, vel ponamus ita esse, quo qd est vulgarius, aut rudius? Hęc ergo barbaries oĩno excludẽda est, introducẽdaq; vera latinitas per hos veros, ꝓpriosq; dicendi modos.
Cicero in Philipp. Fac potuisse, quod est aliud beneficiũ latronum?

Ibid.

Ibidem, Hominem perditissimum, sed fac ita non esse, num Latine scit?

In secunda Philip. Eum tu occideres? fac potuisse.

Idem in Phil. xiij. Facite hoc meum consilium legiones nouas non improbare.

Idem Attico. Me fac posse tuto, multi enim hortantur, num etiam honeste?

Eidem, Nam liberalibus quis potuit in senatum non venire? fac id potuisse aliquo modo, num etiam cum venissemus, libere potuimus sententiam dicere.

In Tusculanis. Fac totum dolere corpus.

Ibid. Sed fac vt isti volũt, animos nõ remanere post mortẽ.

Idem, Fac animum sic interire vt corpus,

De diuinatione: Fac dare deos, quod absurdum est, quid refert, si accipere possimus?

In Verrẽ: Fac ita esse, tamen hoc ferendũ nullo modo est.

De Oratore: Sed fac esse, nihil superest.

Idem de natura deorum, Fac esse distentum cœlum.

Cleantes in quibusdã pulcherrimis carminibus, illo felici seculo in Latinum versis. Ducor parẽs, celsiq; dominator, Poli, quocunq; placuit nulla parẽdi mora est; Adsum ĩpiger fac nolle, comitabor gemẽs: malusq; patiar quod licuit bono, Ducũt volentẽ fata, nolentẽ trahũt.

Ferre ad cęlum.

FErre ad cœlum, modus est loquendi Romano more, scilicet tantum aliquid laudare, vt laudibus quasi ad cœlum feratur.

Cic. in Verrem. Iuuant me hæc præclara nomina artificum, quæ isti ad cœlum ferunt.

Idem Furuio. Propterea festinatio abducet a tantis laudibus quibus te omnes in cœlum iure, & vere ferunt.

Idem de Oratore: quæ tu verbis ad cœlum extulisti.

Idem Attico. Scribis enim in cœlum ferri.

Idem ad equi. Ro. Quem virtutis gloria cum summa laude extulit ad cœlum.

Horatius. Quæ vos ad cœlum fertis, rumore secundo.

Ferre

Ferre in oculis, habitare in oculis.

FErre, & esse in oculis, modus est loquendi, quo valde diligere, & diligi significetur. Habitare autem in oculis per translationem est ita frequentem & assiduum esse, vt quasi in oculis habitetur.

Cic. ad Quintum fratrem. Balbum in oculis fero.

Idem de responsis aruspicum. Ferebant in oculis hoiem.

Ibidem Tiro, Nam isti duo vix sunt digni quibus alteri Cesenam, alteri Cossutianarum tabernarum fundamenta credas, te (vt dixi) fero in oculis.

Idem in Antonium. Nã trebellium valde iam diligit, oderat cũ ille tabulis nouis aduersabatur, iã fert in oculis.

Ter. Verbũ fero dimisit in Eunucho, Rex te ergo ĩ oculis?

Cic. ad Atti. Itaque publicanis in oculis sumus, gratis inquis viris, sensibus.

Cicero pro Planco. Feci vt postea quotidie pręsentem me viderent, habitaui in oculis.

Idem, Att. Visum est hoc mihi ad multa quadrare, præsentem me viderent, habitaui in oculis.

FRVGI.

FRugi a fruge dicitur, quod inclinabile est, cõpositum tamen cum Bono antiqui quandoque ponebant, vt vtrunq; dicerent, & seruus frugi & seruus bonæ frugi.

Plautus in Pseudulo: Cupis me esse nequam, tamen ero frugi bonæ.

Vulpianus ad legẽ Aquiliam. l. Inde Neratius. Sed si bonę frugi seruus intra annum mutatis moribus occisus sit.

Idem de quib⁹ rebus ad eundẽ iudicẽ eatur. l. Si qs seruũ. Interesse fructuarij videtur bonæ frugi seruum esse.

INfiniti pene dicendi modi a veteribus illis latinitatis conditorib. a verbo Facio deducti sunt, Quorũ & si aliqui multa notauerint, nos longe plurima collegimus, quę in vsum publicum facere iudicauimus.

Facere delicias.

Plautus in Menechmis, Eia delicias facias?

Facere damnum, pro eo quod dicimus damnum pati.

Plaut.in Mercatore. Nō miror si qd dāni facis, aut flagitij
Cic.in Bruto, Damnum.n. illius immaturo interitu res Ro. Latinęq; literę fecerunt.
Idem in Ver. Quid si docebo iudices eos, qui cccc. milia mod.lucri faciunt, damnum facturos fuisse?

Facere facinus, & scelus.

Plau. in Bac. Atridę duo fratres dicuntur fecisse facinus maximum.
T.L. ab vr.con. Qui alienis manib. pessimū facin⁹ facere.
Cic. de Orato. Scelus eos nefarium facere dicunt.

Facere iratum.

Cic.de Orato. Cum iratū aduersario Iudicē facere vellet.

Facere flagitium.

Plautus in Merca. Ait flagitium & damnum fecisse.

Facere stipendia.

T.L. ab vr. con. Cēturię q̄ sine armis stipendia facerent.
Ibid. Qui stipendia pedibus propter paupertatē fecisset.

Facere pręlium.

Cęsar in com. Paruulis equestibus prelijs ad aquā factis.

Facere sacrificium & sacra.

Cic.in Bruto, Licet aliqd etiā de M. Pōpilij ingenio suspicari, qui cum consul esset, eodemq; tempore sacrificiū publicum cum lena faceret.
T.L. ab vrb.con. Quid nam tu hospes paras, inquit, incestum sacrificium (vt dicunt) facere.
Ibid. Qui sacra publica populo Romano faceret.
Ibid. castius eum sacra priuata facere.
Ibid. Illi sacra quędam in monte Albano, Lauinoq; vobis facienda tradiderunt.
Ibid. Dedicata est a T. Quintio duumuiro sacris faciēdis.
Idem de bello Punic. Ne solenne sacrū in monte faceret.

Facere ęs alienum.

Idem ab vrbe condita, æs alienum fecisse.

Facere testamentum.

Cicero de Oratore, Ac si tanquam in procinctu testamentum faceret sine libra atque tabulis.

Facere

Facere finem.

Plautus in aſinaria, Sermoni iam finem face tuo.

Terent. in Phormio. Iam finem faciam dicendi, mihi peccandi cum ipſe finem non facit.

Cicero pro Gn. Planco, Nam iſtius verbi quouſq; poterat eſſe inuidia? datus eſt tibi ille, condonatus ille, non facis finem, ferre non poſſumus.

Idem in Ver. Difficile eſt enim finem facere pretio, niſi libidini feceris.

Idem in Rullum, finem feci offerendi mei.

Cęſar. in com. Finem properandi facit.

Ibidem, Neq; prius finem ſequendi fecerunt, quàm muro oppidi appropinquauerunt.

T. L. Finem tandem certaminum facerent.

Hircius in com. Maxime vellem, inquit, homines ſuæ petulantiæ nimiæ, quàm libertatis aliquādo finem feciſſent.

Ibidem, Cum iam Cæſar exiſtimaſſet hoſtes pulſos, deteritosq; finem laceſſendi facturos.

Facere fidem.

Cic. in Catilinam. Fidem faceret oratio mea.

Idē in L. Piſonē. Non facies fidē ſcilicet cū hęc diſputabis.

Idem de Oratore. Fidei faciendæ cauſa.

Ibidem. In locis, quos ad fidem orationis faciendam adhiberi dixit.

Idem in Horten. Meo aūt iudicio ita eſt maxima in ſenſibus veritas, & ſani ſunt, & valentes, & omnia remouentur, quæ obſtant & impediunt. Itaq; & lumen mutari nolumus, & ſitus earum rerum quas intuemur, & interualla, aut contraimus, aut deducimus, multaq; facim⁹ vſq; eo, dum aſpectus ipſe fidem faciat ſui iudicij.

Idem Attico: An mihi nutus tuus non faceret fidem?

Eidem, Quod niſi fidem mihi feciſſet.

Idem pro. T. Annio Milone; Nudauit ſe in ſanctiſſimo templo, qm̄ vita talis & ciuis, & viri fidem non faciebat.

Idem in Catilinam, vt quoniam auribus veſtris propter incredibilem magnitudinem ſceleris minorem fidem

face-

facere oratio mea.

Idem in Bruto, Credit ijs, quę dicuntur, qui audit oratorem, vera putat, aſſentitur, probat, fidem facit oratio.

Facere ludos.

Cic. ad Quintum fratrem. Quanta tandē pecunia pēderetur, ſi omnium nomine quicūq; Romę ludos facerent.

Idem Attico: Ludos facere abſens malebat.

Facere ſcriptum.

T. L. ab vrbe cond. Neq; eius accipi nomen, quod ſcriptū faceret. Tabulam poluiſſe, & iuraſſe ſe ſcriptum non facturum: quem aliquando antea deſiſſe ſcriptum facere arguit Macer Licinus.

Facere dolorem, & luctum.

Cicero Attico, Nulla medicina tam facit dolorem, quàm quæ ſanat.

T. L. de bello Macedonico, Audita clades, ſimul pauorem, ſimul luctum ingentem fecit.

Facere caſtra.

Cic. Catoni, In Licanoia caſtra apud Iconium faceret, & ſubdit: Apud oppidum caſtra fecit.

Gn. Pompeius Lucio Domitio: Neq; caſtra propter anni tempus, & militum animos facere poſſum.

Cęſar in commen. Caſtra facere conſtituit.

Hircius in comment. Ad aquam fecit caſtra.

Ibidem, Loco excelſo fecit caſtra.

Ibidem. Ibi caſtra ducentarum legionum fecit.

Facere periculum.

Plautus in Ciſtellaria: Face ſemel periculum.

Teren. in Andria. Qui ſcis ergo iſtuc, niſi periculū feceris.

Cęſar in com. Vt in æquum locum deſcenderent, legionūque pericula facerent.

Facere conuitium.

Modus eſt loquendi quo ſignificatur cōtumelijs quem laceſſere, & quod inepte dicunt: Dicere illi iniuriam.

Plautus in Muſtel. Sic & præſenti tibi facit conuitium.

Idem in Bacchid. Vt ne clamorem hic facias, nec cōuitiū.

Idem

Idem in Merca. Male mihi precatur, & facit conuitium.
Teren. in Adel. Non fecisse erit melius hic conuitium.
Ci. p Cl. Conuitiũ C. Iunio iudici q̃stionis maximũ fecit.
Idẽ Atti. Cato aduolat, cõuitiũ Pisoni ꝯsuli mirificũ fecit.
Ouid. Ad Corrinã: Quid q̃ror, & toti facio conuitia cęlo?
Sabinus in epi. pro Helena, Nec faciam surdis cõuitia fluctibus vlla.
Vlpi. de iniurijs, & famosis libellis, lege, Iniuriarum, Fecisse conuitium non tantũ is videtur, qui vociferatus est; verum is quoque qui concitauit ad vociferationem, & paulo supra: Conuitium autem dicitur, vel à cõcitatione, vel a conuentu, hoc est à collatione vocum.
Caius eadẽ lege, Si plures serui aliquem simul ceciderint, aut conuitium alicui fecerint, singulorũ proprium est maleficium.

Facere naufragium.

Ci. Tironi: q cupide profecti sunt, multi naufragia fecerũt.

Facere promissum.

Cic. de Offi. vt reddere depositum, etiã ne furioso? facere promissum: & in eodem, Promissum potius non faciendum, q̃ tam tetrum facinus admittẽdum fuit, & subdit, Ergo promissa non facienda nonnunq̃, & subdit Facere promissa, stare conuentis, reddere deposita, commutata vtilitate fiunt, non honesta.

Facere iter.

Cicero pro Gn. Plãco, At ego cum casu diebus ijs, itineris faciendi causa, decedens è prouincia, Puteolos forte venissem.
Idem Senatui populoq; Roma. Iter in Ciliciam non facere institui.
Idem de diui. Cum duo quidam Arcades familiares iter vna facerent.
Ibidem: Eudemum Cyprium familiarem suum iter in Macedoniam facientem.
Idem Cato. Cum exercitu lustrato, iter in Ciliciam facere cœpissem.

Idem

Idem in Verrem, Iter per Siciliam facere voluerat.
Gn. Põp. Lucio Domitio, Pręsidia Curionẽ, q̃ in Vmbria, & Tuſcia erant, contrahere, ad Cęſarem iter facere.
Cæſar. in com. Iter caute, diligenterq; faciat, perſcribit.

Facere turbas.

Plautus in Bacchidibus. Tantas turbellas facio.
Cic. in Verr. Maximas in iſtius caſtris feciſſe turbas dicit.

Facere verbum, & verba.

Verbum. & verba facere modus eſt loquendi, ſignificans idq; quod loqui, id enim eſt, Non multa verba faciam, & non multa loquar, ſed ita tunc loquebantur.
Quid autem inter ſe diſcrepent, ex inferioribus autoritatibus plane videri poteſt. nam Facere verba, loqui, & explicare verbis rem ſignificat, Facere verbum, eſt vix loqui, muſſare, vel pauca proferre.
Plautus in Aſina. Neq; vllum verbum faciat perplexabile.
Ibidem. Verbum hercle facere non potes.
Ibidem: Haud verbum faciam.
Idem in Bacchid. Verbum nullum fecit.
Teren. in And. Nunquam cuiquam noſtrum verbũ facit.
Ci. ꝓ Sexto Roſcio Amerino, Nõ me hercle verbũ feciſſe.
Ibidem. Deque ea ſocietate neminem eſſe qui verbum facere hoc tempore auderet.
Idem in Bru. Cum eſſet relictus a cæteris, & verbum facere non poſſet.
Idem in Piſo. Quacunque de re verbum facere cęperatis.
Idem in Philip. Ne verbum quidem auſus eſt facere.
Idem Cn. Planco. Verbum nemo facit.
Idem pro Au. Cluentio. Cum ille verbum omnino in hac ipſa cauſa facere nullum potuerit.
Idem pro P. Quin. Sed omnino verbum facere conari.
Idem in Ver. Ipſi illi tui conuiuę, conſiliarij, & conſcij verbũ facere non audebant, & ſubdit, Nam anteq̃ verbum facerem, de ſella ſurrexit.

Facere verba.

Plau. in Aulu. Sic verba hic facio, quaſi negotij nil fier.

Ibidem:

Ibidem: Nunc verba ne facias ſoror.
Idem in Sticho, Multa ſcio facienda verba.
Idem in Milite, Vt multa verba fecit.
Idem in Perſa. Verba quidem haud indocte fecit.
Idem in Rudente, Verba facimus, it dies.
Ci. Atti. At me exiſtimaris ad manendum eſſe propenſiorem, quod plura in ea parte verba fecerim?
Idem pro P. Quintio, Neq; tñ iam multa verba faciam.
Idem pro L. Man. Et ex hoc ipſo loco permulta idem contra legem verba feciſti.
Idem in Philiph. Quod tribuni plebis verba fecerunt, vt ſenatus Calen. Ianuarij haberetur.
Idem in Verrem, Qđ ego in ſenatu quãta verba feciſſem.
Idem pro domo ſua, Qui conuentu bonorum virorũ verba de ſalute mea fecerant.
Horatius: Verba facit Leno.
T. L. ab vrbe cõd. Multa de Hieronymi fide verba fecerũt.
Idem de bello Puni. Pauca verba facienda ſunt.
Vlp. de petitione hęre. l. Itẽ: Conſules verba facere de his.

Facere iuſta.

Plautus in Ciſtellaria. Poſt quàm ille vxori iuſta fecit.

Facere copiam.

Idem in Aſina. Vti ſibi amanti facerem argenti copiam.
Ibidem: Feci enim ei quod orauit, mei copiam.
Idem in Cap. Gratiam habeo tibi, cum copiam iſtã mihi, & poteſtatem facis.
Idem in Perſa: Vt tibi recte conciliandi facerem copiam.

Facere medicinam.

Idẽ: Si medic⁹ veniat, ꝗ huic morbo facere medicinã põt.
Cic. pro. P. Quintio, Medicinæ faciendę locus non erit.

Facere Iudicium, facere autoritatem.

Plau. in Ciſtellaria, Mi ſpectatores, facite iudicium.
Cic. pro lege Man. de quo homines vos, id quo maxime facit autoritatem, tãta & tam præclara iudicia feciſtis.

Facere lucrum.

Plau. in Mercatore, Lucrum ingens facio.

Idem in Persa, Recte rem gero & facio lucrum.

Ibidem: Vnde tu pręgrande lucrum facias.

Facere coniecturam.

Idem in Casina, Ego hâc de me coniecturam domi facio.

Cic. in Ver. Ex quibus coniecturã facere de oĩbus possitis.

Ibidem, Vos rogarem, vt coniecturam faceretis.

Ibid. Verũ vt ex vno de cęteris coniecturã facere possitis.

Facere rem diuinam.

Plautus in Curc. Postq̃ rem diuinam feci, venit in mentem mihi.

Cato de re ru. Eam rem diuinam, vel seruus vel liber licebit facito.

Cic. in Verrem: Res illum diuinas apud eos deos in suo sacrario propè quotidie facere vidisti.

T.L. ab vrb. cond. Rem diuinam facere.

Idẽ đ bel. Mac. Res diuinas facere maiorib. hostijs iusserũt

Hircius in Com. Postero die diuina re facta.

Facere furtum.

Plautus in Rudente, Furtum ego vidi, qui faciebat.

Facere rem.

Horat. Is ne tibi melius suadet, q̃ vt rem facias, rem si possis recte, si non, quocunq; modo rem.

Quanti facere.

Hora. Septimius Claudi nimirum intelligit vnus, Quanti me facias.

Facere officium.

Idem, Officium facio, tu poscis vilia.

Mecum facere, secum facere, vna facere, nobiscũ facere, modi sunt loquendi, à paucis (vt reor) nominati, significant enim id quod mecum sentire, quo loco multi insulse ponunt, pro me facere.

Cic. pro P. Sylla. L. Cassium dixerũt cõmemorasse cũ cęteris Antonium secũ facere, & subdit. Quid tum? Cassius si respondisset idem sentire, & secum facere Syllam, tñ mihi non videretur in hunc id criminosum esse debere, & subdit, Non respondit tamen vna facere Syllam.

Idem

Idem in partitionibus, Defensor aūt ad ea quæ proposuit æquitate nitatur, & ea causa secum facere fateatur.
Idem pro Aulo Cecinna. Rem & sententiā interdicti me cum facere fatebatur, verbo me excludi dicebat.
Ibidem: Nam verba ipsa sponsionis facerent mecum, si vellem diligenter attendere.
Ibidem: Cum videatis authoritatem sapiētissimorum hominum facere nobiscum.
Horat. Et sapit, & mecum facit, & ioue iudicat æquo.
Idem, mecum facientia iura.

Facere versus.

Horat. paupertas impulit audax, Vt versus facerem.

Facere sumptum.

Idem. Pro questu sumptum facit.
Varro de re rust. Nemo. n. sanus mente debet velle impēsam ac sumptū facere ī cultura, si videt nō posse refici.
Cic. pro l. Manilia. Non modo vt sumptum faciat in militem, nemini vis affertur.

Facere vitium.

Cic. in top. Si ædes ex se corruerunt, vitiumve fecerunt.
Labeo locati, & conducti. l. Quod si etiam huius domus mercedem, quæ vitium fecisset, deberi putat.
Vlp. de dam. inf. l. finita, Si spatia inter vitiosam partem intercedant, & ea quę vitium non fecit, & subdit. Si insula adiacens domui vitium faciat.
Vitruuius, Si venti frigidi sunt, lędūt: si calidi, vitiant, si humidi, nocent, ijdem faciunt vitia pauimentis.
Hircius in com. Vigilia secunda propter multitudinem telorum, Turris lignea, quę nostra fuisset ab initio, vitiū fecit vsq; ad tabulatum secundum & tertium.

Facere iniuriam.

Plau. in Rudente, Faciet nemo iniuriam.
Cic. in Ver. Quid dices? id quod dictitas iniuriā tibi fecisse Verrem? & subdit, Cum maximā. C. Verres iniuriam fecerit. & subdit, at cum tibi. C. Ver. fecit iniuriam.
Idem in l. Piso. Facio iniuriam fortissimo viro mortuo.

Horat. Luctandum in turba, facienda iniuria tardis.

Facere impetum.

Cic. Cato. Armenium regem in Cappadocia impetum esse facturum.

Idem pro l. Ma. Sed in exercitum vestrum clarum atq; victorem impetum fecit.

Idem pro Publio Sex. Impetum faciunt in Fabritium.

Idem pro Tito Annio Milone, Statim complures cũ telis in hunc faciunt de loco superiore impetum.

Facere contumeliam.

Vt videant omnes modum loquendi ab illis optimis eius ętatis autoribus diligentissime fuisse seruatum, & si qd esset ab aliquo id ætatis viro docto interuersum, statim esse explosum, legant Ciceronem, qui Philippica tertia reprehendit Antonium, qui contumeliam facere dixerit. Quid est porro, inquit facere contumeliam? quis sic loquitur? & subdit, Nonne satius est mutum esse, quàm quod nemo ĩtelligat dicere? & Paulo post. Pręter duos vos loquitur isto modo nemo. Quis sic loquitur? ait, nó quis sic est locutus? Nam veteres ante Cic. Facere contumeliam aliquando dixerunt.

Plau. in Asina. Tu contumeliã alteri facias, tibi non dicât?

Cato. In hac contumelia, quæ mihi per huiusce domi petulantiam factum itur.

Videtur ergo Cic. ætatem suam emendate loquentẽ notare, antiquiores alias carpere, & quasi posteris pręscribere, vt politiorem & abstrusam à veteribus, quasi rubigine mundiorem, suę ætatis modum imitentur.

Facere modos.

Terent. in argumento And. Flaccus Claudij filius modos fecit tibijs paribus, dextris, & sinistris.

Cic. de oratore, Neq; id actores prius viderunt, q̃ ipsi Poetæ, quàm deniq; illi etiam, qui fecerunt modos.

Facere gratum.

Idem Attico. Feceris mihi gratum, si ante eo veneris.

Eidem, per mihi per inquam gratum feceris.

Facere

Facere potestatem.

Var. de re rust. Secundum cibum large vt bibant, faciunt potestatem.

Ibidem, Sępe etiam quęrendi potestatem facit de his.

Cic. in Ver. Neq; se alijs viuendi potestatem esse facturũ.

Facere argentariam.

Ibidem, Qui argentariam Regi maximam fecerat.

Ibidem, Quem ille argentariam Lepti fecisse dicit.

Facere manum.

Ibidem, Illi nocte, facta manu armataq; veniunt.

Facere praelium.

Ibi. Princeps enim omnium Pansa pręlij faciendi, & cum Antonio confligendi fuit.

Facere vellaturam.

Var. de re rust. Item dicuntur qui vecturis viuunt, vellaturam facere.

Facere caedem.

Cic. pro Ti. An. Mil. Obuiam fit ei Clodius expeditus in equo, nulla rheda, nullis impedimentis, nullis Græcis comitibus vt solebat, sine vxore, quod nunq̃ ferè, cum hic insidiator, qui iter illud ad cędem faciendam apparasset, cum vxore veheretur in rheda penulatus.

Ibi. Potuit ne Fabritio viro optimo: cum de reditu meo legem ferret pulso, crudelissima in foro cęde facta?

Idem pro P. Sex. Cędem maximam facias.

Facere vota.

Cato de re rus. Marti Syluano in Sylua interdiu in capita singula boum votum facio.

Idem pro Milone, Deinde subito vultu Milonis pterritus fugeret ad Tiberim, vos & omnes boni vota faceritis, vt Miloni virtute sua vti liceret.

Ibidem. Vota enim feceratis, vt in eos se potius mitteret, quàm in vestras possessiones.

Facere insidias.

Cic. pro Titio Annio Milone, Milo vnꝰ vrgebat, hic dij immortales (vt supra dixi) mentem dederunt illi perdito,

ac furioso, vt huic faceret insidias.

Facere funus.

Cic. pro Clu. Et ibi de integro funus iã sepulto filio fecit.

Facere reum.

Cicero pro Clu. Tamen Habitus Oppianicum reum statim non fecit.

Ibidem: Reum statim fecit.

Ibidem. Apud eosdem iudices reus est factus,

Facere mentionem.

Cic. pro Clu. Quo tandem igitur ore mentionem corrupti iudicij facitis.

Facere iudicatum.

Idem pro Lucio Flacco, Cum iudicatum non faceret.

Facere imperata.

Cęsar in com. Iussus arma abijcere, imperata facere.

Facere vindemiam.

Varro de re rustica. Vuas aũt legere & vindemiam facere inter ęquoctium autumnale, & Vergiliarum occasum.

Facere sementem.

Cato de re rustica. Sementem facito ita.

Facere haeredes.

Cic. ĩ Ver. Viros bonos & honestos ꝯplures fecit hęredes.

Ibidem, Fecit hæredem M. Octauium Ligurem.

Ferre, inferre, referre.

FErre & inferre pedem, est intrare. Referre pedem est eius contrariũ, quod inepte multi dicũt retrahere se.

Afferre pedem, venire. Conferre pedem simul congredi. Efferre pedem est exire. Qui modi dicẽdi iam cum bonis aliis literis pene ad vnum interierunt.

Virg. In domum si forte pedẽ, si forte tulisset, Me refero.

Idem: Ferte pedem Fauniq; simul, Driadesq; puellæ.

Horat. Quam nec ferre pedem dedecuit choris.

Plau. in Menæch. Propera Menæchme, fer pedem.

Ibidem: Huc intro tulisti pedem.

Tit. L. ab vrb. cond. Inclinante iam in deterius latinitate, prępositionem addidit, & inferre pedem, pro Ferre dixit.

dixit. Audent vltro gradum inferre.

Ibidem: paulo post, vltrò inferens pedem, ad vnum omnes occidit.

Ibidem. Clamore renouato inferunt pedem.

Horat. Neq; impudica Colchis intulit pedem.

Referre pedem.

Plau. in Mer. Hanc volo prius rem agi, quàm meum intro refero pedem.

Virg. Ille pedem referēs, & inutilis, inq; ligatus Cedebat.

Ouid. de Ponto. Cum Profugú possis ipse referre pedē.

Ibid. turpe referre pedem, nec passu stare tenaci.

Catullus, Ad Idæ retuli nemora pedem.

Propertius, Nescit vestra ruens ira referre pedem.

Galba Cic. Duæ cohortes erāt, & cohors prætoria pedem referre cœperat.

T.L. ab vrbe condita, Cum gradum retulissent.

Ibid. Interfectum rati gradum retulerunt.

Ibidem. Ni referētibus gradum cōsul metum excusisset.

Ibid. Vt pariter & socij rem inciperent, referrentq; pedē.

Ibid. Dum pedem referunt, ne a tergo vulnerarentur.

Ibidem. Primo resistunt, deinde referunt pedem.

Ibidem. Dolo, non metu pedem retulit.

Ibidem. Tum primum referri pedem apparuit.

Cęsar in com. Pedem referre, & loco excedere, non turpe putarent.

Ibidem. Vulneribus defessi pedem referre.

Ibidem. Paulatim modo pedem retulerunt.

Ibid. Permoti barbari cōstiterunt, ac paulū modo pedem retulerunt.

Afferre pedem.

Catullus: Abite, vnde malum pedem attulistis.

Conferre pedem.

Cicero pro Planco, Non possum magis conferre pedem (vt aiunt) aut propius accedere.

Efferre pedem.

Plau. in Cap. Seruate istum sultis intus serui, ne quoquā pedem afferat.

Virg. Me ne efferre pedē genitor te posse relicto Sperasti?
Cic. ad Att. Nunc illum, qui pedē porta quoad hostis cis Euphratē fuit, nō extulerit, honore augeri? me in cuius exercitu spem illius exercitus habuit, idem non assequi dedecus est nostrum.

Facinoris & sceleris crimen.

OBseruandus & hic dicēdi modus, quo Cic. aliquādo vsus, posteros vt identidē vterentur edocuit, cū Facinoris crimē, crimen sceleris, crimē delicti qn̄q; posuit.
Crimen enim quandoq; pro quadam quasi calumnia, siue accusatione, quandoq; pro ipso delicto, interdum pro genere peccati, Facinus vero, & scelus pro quadā specie, vel forma diffinitur.
Cice. M. Marcel. Primum ad se reuocarent maximi facinoris crimen.
Ibidem. Cur non comprehenderint, cur non ipsius confessionem facinoris multorum oculis, deniq; voce tanti sceleris crimen expresserint?
Idem pro Cor. Bal. Nam verius nihil est, quam quod hesterno die dixit ipse, ita L. Corneliū de fortunis omninibus dimicare, vt nullius in delicti crimen vocaretur.
Virg. Et crimine ab vno Disce omnes.
Idem: Sere crimina belli.
Idē: Crimen amor vestrum. (reperiuntur.
Cic. ꝑ P. Sylla: Cur in patri causa, nō paria signa criminis
Ibid. Qui ab illis etiam in crimen vocatur.
Ibid. Et ex ea crimen aliquod in P. Syllam quæris?
Ibid. Neq; enim istorū facinorū tantorum, tam atrocium crimen iudices P. Syllæ persona suscepit.
Idem pro. Q. Ligario, Nouum crimen C. Cęsar, & ante hunc diem inauditum.
Ibidem. Ergo hæc duo tempora carent crimine.
Ibid. Sceleris vero crimine, furoris patricidij īmunes sint.
Idē pro L. Flacco, Maledictū oē nō modo crimen effugit.
Idem pro domo sua: Cui ego crimini respōdere sine mea maxima laude non possum.

Factus

Factus ad vnguem, ad libidines, non ita factus.

FActus ad vnguem, factus ad libidines, non ita factus, modi ſunt loquendi felicis illius ſeculi elegantisſimi.

Horatius, Fonteius ad vnguem Factus homo.

Cic in Ver. Rubrius qdā homo factus ad iſtius libidines.

Idem in Bruto, Siue quod natura non eſſet ita factus.

Ad exemplum, vel ad exemplar.

AD exemplum autem, vel ad exemplar, idē eſt quod ad ſimilitudinem.

Plau. in Mer. Verum ad hoc exemplum nunquam vt nunc inſanio.

Horatius, Plautus ad exēplar Siculi properare Epicarmi.

Alphænus de conditionib. lege: In teſtamento: Vt monumētum ad exēplum eius, quod via Salaria eſſet, fieret.

Ne ea res mihi ſit fraudi.

NE ea res mihi ſit fraudi, hic modus loquēdi apud veteres id ſignificat, quod, Ne ea res mihi adſcribatᷓ, vel ne noceat, neue vitio detᷓ, vnde pęna aliqua ꝓueniat.

Antiqui enim fraudem pœnam vocabant.

Vulp. de ædili. edicto, lege. Cum autem; Veteres fraudem pro pœna ponere ſolebant.

Ci. pro L. Murena, Id erit eius victrico fraudi ac crimini.

Idem Attico, Fit gratia Bruti S. Conſultum, vt neue Salaminis, neue quis eis dediſſet fraudi eſſet.

Idem in Ver. Statuunt illi, atq; decernūt, vt hæ literæ, quibus exiſtimatio C. Verris læderetur, remouerētur, operamq; daret ne ea res. C. Verri fraudi eſſe poſſet.

Idem pro Sex. Roſc. Amerino: Id erit ei maxime fraudi.

Idem in Philippicis, Cenſeo vt ijs qui in exercitu Antonij ſunt, ne ſit ea res fraudi, ſi ante Calend. Februarij ab eo diſceſſerint.

Ibidem, Duos Gn. Pompeij ſummi ac ſingularis viri fratres, incolumes haberemus, quibus certe pietas fraudi eſſe non debet.

Ibid. Eis fraudi ne ſit, quod cum M. Antonio fuerint.

Idem pro Cluentio, Quę res nemini vnquā fraudi fuit.

Idem

Idem Len. Siquid ex ijs rebus, quas tibi fortuna largita est nonnullornm hominum perfidia detraxerit: id maiori illis fraudi, quam tibi futurum.

Horatius in Odis. Tu separatis Vuidus in iugis Nodo coerces viperino Bistonidum sine fraude crines.

Idē. Cui per ardentē sine fraude Troiā, Castus Aeneas patrię su pstes, Liberū muniuit iter, daturus Plura relictis.

Vulpianus. Si quid in fraudem. l. Si quid dolo. Cognoscit prætor & operam dat, ne ea res fraudi sit.

T. L. ab vrbe cond. Alij metu, ne non venisse fraudi esset.

Ibid. Ne cui fraudi esset consciisse milites.

Ibid. Ne cui fraudi esset seccessio militnm, plebisque.

Ibid. Vt transitio sibi nec fraudi, nec honori sit.

Ibid. Latum ad populū est, ne Seruilio fraudi esset, quod patre viuo ædilis plebis fuisset.

Ibid. vt qui ciuis Campanus ante certum diem transisset sine fraude esset.

Ibid. Sua omnia sine fraude Decij deportant.

Idē de bel. Puni. Vt sine fraude Punicū emitterēt p̄sidiū.

Idē ab vrbe cond. Militib. cauendū, ne fraudi seccessio sit.

Ibid. Tulit ne cui fraudi seccessio esset.

Ibid. Iudicibus ne fraudi ea res sit curare.

Germanus.

GErmanus non solū frater, aut ex Germania oriūdus, quod manifestū est, Sed quandoq; etiā Germana patria, Germana lingua, Germanus Atticus, & hmōi dr̄.

A. Germine tamen omnia deriuantur, quasi inde germinata sit ea res, de qua dicitur.

Plau. in Cap. Nam illi quidem Theodoromedes fuit Germano nomine.

Idem in Ru. Atq; heras tuas quidem hercle, atque ex germana Græcia.

Cic. de Oratore, hanc ego iudicio formam submisi oratoris, sed magni tamen, & Germani Attici.

Ibid. Hos Germanos huius artis magistros.

Idem in Rullum; illi veteres, germaniq; Campani.

Idem

Idem de legib. Quia si verum dicimus, hæc est mea, & huius fratris mei Germana patria, hic enim orti stirpe antiquissima sumus.

Idem, Hunc locum idem ego te accipio dicere Arpinum Germanam patriam esse vestram.

Idem in Verrem, Quantum inter hunc & illum Numidicum verum, & Germanum Metellum interesset.

Idem de Officijs, Sed nos veri iuris, Germanæq; iustitiæ solidam & expressam effigiem nullam tenemus.

Idem in Academ. Erat quippe si perpauca mutauisset, Germanissimus Stoicus.

Generatim, speciatim.

Generatim & speciatim, antiqui illi latinitatis conditores sæpe in operibus suis scriptũ reliquerunt. Posteri hæc, vt optima quæque, deprauarũt, nã generaliter, & specialiter passim eorum loco posuere. Videbunt ergo viri veræ latinitatis studiosi autoritates, quas pro re paucas notaui, & discrimen quod sit inter priscam latinitatem, & introductam barbariem facile agnoscent.

Cic. de Oratore, Nulli fuerunt, qui illa artificiose digesta generatim componerent.

Idem de reditu suo. Legẽ speciatim initio de salute mea, promulgauit.

Virgilius, Generatim discite cultus.

Vitruuius, Et ijs mixtionibus naturali tẽperatura figurantur omniũ animalium in mundo generatim qualitates.

Idem: De parietibus, & apparitione generatim materiæ eorum, quibus sint & virtutibus, & vitijs, quemadmodum potui, exposui.

Cæsar in com. Multa præterea generatim ad auaritiam excogitabantur.

Grauate.

Grauate aduerbio veteres vtebantur, idest quod moleste, quo loco inepte dicunt, cum displicentia.

Plautus in Bacchidibus, Quam grauate pater dedit.

Tullius de offi. Grauate ille primo.

T.L.ab vrbe cond. Haud grauate minis obeundo.
Idem de bello Mace. Id grauate concessum regi est.

Gaudere in sinu.

GAudere in sinu, modus loquendi hic apud illos veteres significat aliquẽ tacite re & fortuna sua cõtentũ viuere, Ci. i Tus. Vt ĩ sinu gaudeãt, gloriose loq̃ desinãt.
Ouidius, Qui sapit in tacito gaudeat ille sinu.

Gratulari hanc rem, hac re, & de hac re.

GRatulor tibi hanc rem, & hac re, & de hac re a doctis sæpenumero indiscrete dictum.
Plau. in cap. Eunt obuiam gratulanturq; mihi eam rem.
Cęl. Ci. Gratulor tibi affinitate viri mediusfidius optimi.
In Ver. Appellat hominem, & ei voce maxima victoriam gratulatur.
Lentulo, Quod mihi de nostro statu, de Milonis familiaritate, de leuitate, & imbecillitate Clodij gratularis, minime miramur.
Ibidem. Quod mihi de filia, & de Crassipe de gratularis, agnosco humanitatem tuam.

Habere honorem, habere honores.

QVam pauci obseruauere hũc dicẽdi modũ, Habere honorẽ, & habere honores, quo antiqui, & prope diuini illi vates, vtebãtur. Est enim habere honorẽ, quod honorare, honorib⁹ afficere, & officijs prosequi. Quandoq; habere honores, per translationem id significat, quod honorare ad consequendos magistratus.
Plau. in Aulu. Cępi obseruare ecq̃d maiorẽ filius mihi honorẽ haberet, quam eius habuisset pater?
Idẽ in Stico, Neq; ille eos honores mihi quos habuit ꝑdidit.
C. pro L. Fla. Cui null⁹ honos ĩ sua ciuitate habit⁹ est vnq̃.
Idem pro do. sua. Quare ne tibi hunc honorem a me haberi forte mirere.
Idem Att. Huic habiti a me honores nulli quidem Brute nisi debiti.
Idem Tironi, Curio misi, vt medico honos haberetur.
Idem in Verrem, Tu ex illius honore in eos ipsos, qui honorem

norem illi habuerunt, supplicia quęrebas.
Idē in eūdē, Habuit honorē vt ꝓditori, nō vt amico fidē.
Idem Rufo, Si honos is fuit, maiorem tibi habere non potui; si fides, maiorem tibi habui, quàm pene ipsi mihi.
Idem in Antonium, Ex literis.n. C. Pansę, A Hircij. Coss. C. Cæsaris proprætoris de honore Diis immortalibus habendo sententias diximus.
Cato Ci. Scis enim q̃ attente te audire soleam, te non tam res gestas q̃, mores, instituta, atq; vitam imperatorum spectare solere in habendis, aut non habendis honorib.

Habere sermonem.

Habere sermonē id est facere verba, colloqui, cōmentari.
Var. de re rust. Narrasti qdē eidē q sermones sint habiti.
Ibidem. Referam sermones eos, quos de agricultura habuimus nuper.
Ibidē, Ad te misi hæc, recordatus de ea re sermones, quos de villa perfecta habuissemus.
Cicero Attico, Multum is mecum sermonem habuit, & perhumanum de discordiis multorum.

Habere iter.

Habere iter idem est qđ iter facere, sed modi diuersi idem significantes, memoriæ mandandi sunt.
Cicero Attico, Et ille in Sardiniam iter habebat.

Habere fidem.

Habere fidem verbis idem dicendi modus est, quo multi inepte dicunt, Dare fidem verbis.
Cic Cōsulib. tribunis plebis, senatui, populoq; Roma. Cū essent nōnulli, q ei regi minorē fidē habendā putarent.
Idē i Ver. actione sexta. Fides huic defensioni nō haberet
Idem pro Cluentio. Non solum sibi potestatem datam, verum etiam fidem habitam esse meminisse.

Habere senatum.

Ci. ꝓ do. sua, Cū in capitolio Senatū duo cōsules haberēt,

Homo Romanus, Graecus, adolescens.

HOmo Romanus, homo Gręcus, homo adolescēs, homo Italicus, homo nouus, homo consularis, homo alie-

alienigena, homo valens, modi ſunt loquendi à diuina illa vetuſtate celebrati, à ſuperuenienti vero barbarie neglecti.

Varro de re ruſt. Duo in primis videntur ſpectaſſe Italici homines.

Cic.in Vatinum teſtē. Tertium ſciem ex illo obſeſſo, atque afflicto Tribunatu. Conſularem autoritatem hominem eſſe adoleſcentem conſecutum.

Idem pro M.Cælio: aliquid adoleſcentem hominem habuiſſe rationis.

Idem de prouincijs Conſularibus, Conſtabat.n.Græcum hominem, ac leuē in ipſa prouincia quaſi triumphaſſe.

Idem pro lege Mani. Quid tam nouū, q̃ homini peradoleſcenti, cui à Senatorio gradu ętas longe abeſſet, Imperium, atq; exercitum dari?

Sal.in Cati. Delinquere hoĩes adoleſcentuli p ambitionē.

Cic. Attico, In quo magis reprehendendus ſum, quod homo Romanus Pirea ſcripſerim.

Eidem, Regnum Romano homini, ſed ne per ſe quidem cuiquàm tolerabile.

Idem in Phil. Dicam quod dignum eſt ſenatore, & homine Romano.

Idem in oratione ante exilium, Conſularis homo non mi nimis facultatibus vſus,

Aſconius. Mancipes ſunt publicanorum principes, Romani homines, qui quęſtus ſui cauſa decimas redimunt, qui paſtum, aut decora publica, portorij, aut pecuarij, quorum ratio ſcriptura dicitur.

Homo nouus.

HOmo nouus eſt, qui nullis maiorū ſuorum rebus preclare geſtis, ſed à ſua virtute clarere incipit.

Ci. In Ora. ante exilium, Non accuſatur quod remp. oppugnarit, ſed quod homo nouus pernicioſum nobilium reſtrinxerit furorem.

Idem de officijs. Quod ꝑclare ędificaſſet in palatio, & plenam dignitatis domum, q̃ cum vulgo viſeretur, ſuffragata

gata domino nouo homini ad Conſulatum putabatur.

Saluſtius in Iugurtino, Etiam homines noui, qui antea ꝑ virtutem ſoliti erant nobilitatem anteuenire.

Homo alienigena.

Cice. pro rege Deio. Iiſdem rebus eſt perturbatus homo longinquus & alienigena.

Homo valens.

QVam prope vulgarem Romanum ſermonem, & q etiam nunc durat, Dicitur homo valens, qui nihil aliud eſt, q̃ homo qui viribus magis, q̃ induſtria aut virtute aliqua valet pręſtatve.

Cic. pro Aulo Cluentio; Cum Albio quodam colono homine valente, qui ſimul eſſe ſolebat, familiarius vtereť.

Idem in Ver. Sex lictores circunſiſtunt valentiſſimi, & ad pulſandos, verberandosq́: homines exercitatiſſimi.

Rationem habere.

HAbere rationem, is dicendi modus frequẽs & notus eſt; id enim ſignificat quod illiterati habere reſpectũ dicunt, & Genitiuo iungitur. Habere autem rationem cum aliquo, id eſt quod inepte Computum facere, aut computare dicunt. Ratio. n. hoc loco pro calculo accipitur, vt ratio accepti & expenſi.

Cic. de ſenect. Habent. n. rationem cum terra, quę nunquam recuſat imperium.

Varro de re ruſt. Etenim vbi ratio cum Horco habeť, ibi non modò fructus eſt incertus, ſed etiam colentiũ vita.

Cic. Atti. Nunc vero quoniam quę putaui eſſe pręclara, expertus ſum q̃ eſſent inania, cum omnibus Muſis rationem habere cogito.

Habere rationem abſentis, & ſi ab eodẽ ſignificato depẽdet, non tñ ita planum, & in campo poſitum eſt. Cum enim ij aderãt, qui vel ſacerdotia, vel magiſtratus petebant, aut ex illis decedebant alios honores petituri, eorum abſentium ratio ita interdum habebatur, vt abſentes ſm præſentes tractarentur. Quandoq; factione, aut odio aliquo intercedente, nulla abſentiũ rõ habebatur.

Quod

Quod in Cæsaris causa factum est, qui cũ perfecto decennio Galliarum imperio consulatum secundum peteret, ab senatu obtineri non potuit, vt eius absentis ratio haberetur. Vnde armis patriam adortus, regnandi causa ius violauit. Sed, quo modo haberetẽ ea ratio, primum dicamus, deinde quomodo Cęsari negatũ fuerit.

Ci. Bru. Ciceronẽ nostrũ in vestrum collegiũ cooptari volo. Existimo oĩum absentium rationem sacerdotum comitijs posse haberi nã etiã factũ est antea. C. enim Marius, cũ in Cappadocia esset etiam l. Domitia factus est augur, nec quo min⁹ id postea liceret vlla lex sanxit. Etiã in l. Iulia; quę lex est de sacerdotijs proxima his verbis. Qui petit, cuiusq; ratio habebitur, aperte iudicat posse rationem haberi etiam non pręsentis & subdit. Sed quãuis liceat absentis rationem haberi, tamen omnia sunt pręsentibus faciliora.

Idem in Philip. Duo tñ tempora inciderũt, quibus aliqua contra Cęsarem Pompeio suaserim, ea velim reprehendas si potes. Vnum ne quinquenij imperiũ Cęsari prorogaretur. Alterum ne pateretur fieri, vt absentis eius ratio haberetur, quorum si vtrum vis persuasissem, in has miserias nunquam incidissemus.

Idem A. Cecinnę: Rationem haberi absentis non tam pugnaui vt liceret, quàm quando ipso consule pugnante populus iusserat, haberetur.

Idem Attico. Cur tantopere pugnatum est, vt de eius absentis ratione habenda decem tribuni plebis ferrent?

Ibi. Idem etiã tertio cõsulatu postq̃ esse defensor reip. cępit, contendit, vt decẽ tribuni plebis ferrent, vt absentis ratio haberetur, quod idẽ ipse sanxit lege quadã sua.

Ibidem, Aut cũ (vt absentis ratio haberetur) ferebamus.

Idem Tironi, ad consulatus petionem se venturũ, neq; se iam velle absente rationem haberi suam, se præsentem Trinundinum petiturum.

Habeo dictum, habeo dicere.

COnsine vulgari nostro est, Habeo dictum, habeo dicere,

cere,& habeo polliceri,sed elegantia plenum est.

Plautus in Persa. Satis iam habeo dictum.

Cic in Antonium. De Cæsare satis dictum habeo.

Idem pro Cor. Bal. quid habemus igitur dicere de Gaditano fœdere?

Idem de natura deorum, Hæc fere, dicere habuit de natura deorum.

Idem de diuin. De nostris somnijs quid habemus dicere?

Idem Lentulo. De Alexandria, causaq; regia tantū habeo polliceri, me tibi absenti, tuisq; pręsentibus cumulate satisfacturum.

Idem Attico, Eo minus habeo necesse scribere.

Vlp. Si ingenuus libertus esse dicatur, lege, Quoties: Probare libertum suum, necesse habet.

Iam inde a principio.

IAm inde à principio, iam inde vsq; à puero, iam à puero, à pueris, vsq; à pueris, & à puero, Iam inde ab adolescentia, iam inde vsq; à pueritia, modi sunt loquendi natiuo latinitatis candore respersi, non interpretis, sed studiosi imitatoris egentes.

A puero.

Plau. in Stico. Iam inde à pusillo puello ridiculus fui.

Cic. in Tuscu. Homini præsertim docto à puero, institutis & artibus ingenuis erudito.

T. L. de bello Puni. Iam inde à puero assuetus.

Iam a pueris, & a pueris.

Ter. ī Heauton. Qui nos putāt iam à pueris illico nasci se- (nes.

T. L. de bel. Pu. Ita se à pueris assuetos.

Vsque a pueris, & iam inde vsque a pueritia.

Teren. in Aedelph. Vsq; a pueris curaui ambos sedulo.

Idem in Heauton. Nam mihi magna cum eo iam inde vsque à pueritia semper fuit familiaritas.

Iam inde a cunabilis, & inde ab incunabilis.

Varro de re rust. Iam inde à cunabulis.

T. Liu. ab vrb. cond. Inde ab incunabulis imbutus odio tribunorum.

Iam inde ab initio.

T.L.ab vrbe cond.Iam inde ab initio pręparans animos.

Ibidem.Iam inde ab initio Faustulo spes fuerat regiā stirpem apud se educari.

Ibidem,Vt institutum iam inde ab initio erat.

Inde a principio, & iam inde a principio.

Plau.in Bacch.inde à principio iam impudēs epistola est.

Idē in Asina. Vt vos mihi ęquos iā inde à principio dicā.

Cic.pro Cor.Bal.O iura pręclara, atq; diuinitus iam inde à principio Romani nominis à maioribus nostris comparata.

T.L.de bel.Pu.Iam inde à principijs gentis maiores suos bella gessisse.

Iam inde ab adolescentia.

Plau.in Bacch.Hi senes nisi fuissent nihili iā inde ab adolescentia,non hoc tantum flagitium facerent.

Terent. in Adel. Is adeo dissimilis studio est iam inde ab adolescentia.

Iam inde a certaminibus.

T.L.ab vrb.cond.Iā inde à paternis certaminibus inuisus.

Iam inde a teneris.

Virg.in Geor.Iam inde a teneris impende laborem.

Cic.de oratore, Est enim illorum exercitatio elegans iam inde ab Aristotile constituta.

T. Liu. de bel.Mace. Tentare gentem auersam Romanis iam inde ab Racilli morte.

Id temporis.

ID temporis,per id tempus,id ætatis,hoc ętatis,id horę, eo loci,quo loci,elegantissimo dicendi modo scriptum apud illos veteres comperitur, quod est obseruatione & imitatione dignissimum.

Id temporis, per id tempus.

Var.de re rust.Itaq; eorum fructus id temporis maxime consistit.

Ibidem,Quod ibi sępe id temporis oriuntur nimbi.

Cic.de ora.Et nos ipsi,quoniam id temporis est, valitudini de-

ni demus operam.

Ibidem, Sed nunc quidem qm̃ id tp̄is eſt, ſurgendũ cẽſeo.

Idem de fi.bo.& ma. Quod is locus ab omni turba id temporis vacuus eſſet.

Idem Attico. Venit enim ad me, & quidem id temporis, vt retinendus eſſet.

Idem pro Mil. Deinde ꝑfectus id tp̄is, cum iam Clodius, ſiquidẽ eo die Romam venturus erat, redire potuiſſet.

Idem in Catilinam, Quos ego iã multis, ac ſummis viris ad me id temporis venturos eſſe prędixeram.

T. L. ab vrbe cond. Vt purgaret ſe, quod id tp̄is veniſſet,

Hircius in com. Id temporis conati ad murum accedere, vt oppidum caperent.

Ibidem. Incidit idem temporis.

Ibidem, Per idem temporis.

Cic. in Bru. & quidem duo fuerunt per idem tempus diſſimiles inter ſe.

Hircius in com. Per id tempus ferè Cæſaris exercitui res accidit incredibilis auditu.

Id aetatis.

Plau. ĩ Aſi. Neq; puduit eũ id ętatis ſycophantias ſtruere.

Cic. Torannio: Ita viximus, & id ętatis iam ſumus, vt oĩa q̃ noſtra culpa nobis accident, fortiter ferre debeamus.

Idem de oratore. Quoniam id nobis Antoni hominibus id ętatis oneris imponitur.

Idem pro Aulo Cluẽ. Se in balneis cũ id ętatis filio fuiſſe.

Idem in arte rheto. Cum id ętatis & priuatus eſſem.

Idem Atti. Credo Platonem vix putaſſe ſatis conſonum, ſi hoĩem id ętatis in tã lõgo ſermone diuti⁹ retinuiſſet.

Idem pro Lucio Flacco. Qui quoniam eſt id ætatis.

Titus L. ab vrbe cond. Quis, & cuiãs, & cur id ętatis in caſtris fuiſſet.

Eidem. Qui ſe id ętatis ſolicitaſſent.

Hoc aetatis. Quid ſis aetatis.

Plautus in Trinum. Quanquam hoc me ętatis ſycophantari pudet.

Idem in Bacch. Censebam me effugisse à vita maritima, ne nauigarem tandem hoc ætatis senex.
Ibidem. Pudet hoccine ętatis ludū ijs factū esse indigne.
Ibi. Hoc demū est qđ percrucior, me hoc ętatis ludificari
Idem in Persa. Ego scio quid sis ætatis.

Eo loci, quo loci.

Cic. Atti. Res eodem est loci, quo reliquisti.
Vlp. de Iudi. l. Heres, Defendere se eo loci debebit.
Idem eo. tit. l. Sed & si, Si ea res, quæ p fideicōmissum relicta est, eo loci sit, dicendum est, non debere præscribi.
Idem de no. ope. nūciatione. l. De pupillo. Qui eo loci operantur.
Idem de Senatusc. Sillaniano. l. Cum aliter. Quicunq; eo loci fuerunt, vnde vocem exaudire potuerunt.
Vitruuius; Quo loci describuntur lineæ.

Iurare conceptis verbis. Periurare.

IVrare conceptis verbis, & periurare, modus est loquendi apud veteres. Formula. n. quędam iuraturo proponebatur certis notatis verbis, in q̃ iurandum esset, quandoq; absolute conceptis iurare dicebatur.
Plau. in Asi. Vbi verbis conceptis sciens libenter piuraris.
Idē in Cistel. At ille conceptis iurauit apud matrē meam.
Idem in Mer. Conceptis verbis iam iusiurandum dabo.
Idem in Truculento. Quid si me iubeat intromittere? cōceptis me non facturum verbis iurem?
Idem in Bach. Ego iusiurandum conceptis verbis dedi.
Ci. p A. Cluē. Dixit se scire illū verbis cōceptis peierasse

Iurare in verba.

Iurare in verba, id est quod iuramento promittere, seruare ea quæ verbis conceptis essent promissa, modus est ita loquendi.
Horatius. In verba iurabas mea.
Idem. Nullius addictus iurare in verba magistri.

Impingere.

NOn est impingere, quod adscribere, aut attribuere, vt nonnulli insulte volunt. Sed in faciem, aut oculos ia-

ctare, vt infra.

Cic. in Tusculanis. Huic calix mulsi impingēdus est, vt plorare desinat, aut aliquid eiusmodi.

Idem ad Atticum: Impegit formulam Scaptio.

Virgilius, Impingeret agmina muris.

Infantia.

INfantia non pro ætate solùm, sed pro dicendi inscitia a veteribus illis ponebatur.

Cic. Atti. Omnino accusatoris incredibilis infantia.

Idē pro Cluēt. Si nihil dixissem, ne infantissimus, si multa ī eiusmodi causa dixissem, ne īpudētissimus existimarer.

Impressio.

QVid sit impresio, diu multumq; meditās, cum apud nonnullos reperissem inpre sionem factam esse, ad ductis sum, vt id esse crederem, quod impetum, quod quasi per impressum terrorem fiat.

Varro lib. 2. rer. rust. Hostes se arbitrati occasionem habere victoriæ, impressionem facere cœperunt in castra.

Idē de lingua Latina. Piso in Annalibus scribit, Sabino bello quod fuit Romulo & Tatio, virum fortissimum Metium Curtium Sabinum, cum Romulus cum suis ex superiore parte impressionem fecisset, Curtiua in locū palustrem, qui tum fuit in foro, anteq̄ cloacę sint factę, secessisse, atq; ad suos in Capitolium recepisse, ab eo lacum inuenisse nomen.

Cic. pro L. Flac. Non igitur impressio, non occasio, nō vis, non tempus, non imperium, non secures ad iniuriam faciendam Flacci animum impulerunt.

Hircius in com. Vt omnium multitudine in fines Suessionum, qui Remis erāt attributi, facerent impressionem.

Ibidem. Cęsar equitum turmas suorum iubet in hostium equitatum, qui ad oppidum in statione erat, facere impressionem.

Ibidem. Quo facto, sui sublati vniuersi in hostes impressione facta in fugam aduersarios dederunt.

T. Liu. ab vrb. cond. Postq̄ impressionem sensere ex aduer

ſo factam,& ante oculos micare gladios.
Ibidem,Duo extra ordinē millia,quę ī ſiniſtrū cornu Romanorū in ipſo certamine impreſſionē facerēt,tenuere.
Ibidem:Impreſsione vna totum ęquitatum fudere:
Ibidem:Repetēdo ſigno primam impreſſionem factam.
Ibidem Redintegrato clamore ſecuti dant impreſsionem.
Ibidem:Dein valida impreſsione pulſi terga vertunt.
Ibidem : Non ferentes impreſſionem Latinorum , ſe ad principes retulere.

Inire gratiam.

INire gratiam,inire rationem,inire Magiſtratū, inire cōſilium,inire pugnam,modi ſunt loquendi Romano cādore conditi,& memoriæ maxime mandandi.

Inire gratiam,& cum praepoſitione a vel ab.

Plau.in Curculione.Inibis à me ſolidam,& grandē gratiā
Idem in Trinūmo.Hoc pacto ab illo inibis ſummā grām.
Idem in Aſinaria.Bene hercle facitis:& à me initis grām.
Idē ī Stico:Nūc me grām abs te inire verbis nihil dſidero
Idem in Moſtellaria. Eandem inibis gratiam.
Idem in Ciſtellaria. Hanc inibo gratiam ab illis.
Ibidem.Et eo à me magnam iniſtis gratiam.
Ibidem.Si eam demonſtret,ineat magnam gratiam.
In Epidico.Si iſthunc hominem,quem tu quęritas, tibi cōmonſtraſſem, ecquam abs te inibo gratiam.
Teren. in Adel.Ego lepidus ineo gratiam.
Idem in Eunu.Adibo,atq; ab eo gratiam hanc , quam video velle,inibo.
Idem in Hecyra. Vt gratiam ineat ſine diſpendio ſuo.
Cicero Ser.Sul.Gratiam quoq; nos inire ab eo defendenda pace arbitrabatur.
Idem de Offic.Sin erunt merita, vt non ineunda,ſed referenda ſit gratia,maior quędam cura adhibenda eſt.
Idem in Ver.Nemo erat voluntari⁹ laudator Prętură tuę, defenſor periculorum tuorum,præſertim cum inire à populo Romano gratiam poſſet nemo.
Ibidem.Vt idem Pōpeius non ab hoīe ſolum, ſed ēt à pro

uincia tota se huius absolutione inire grãm arbitraret.
Cęsar in commen. Qui se summam a Cæsare gratiam inituros putarent.
T.L.de bello Mace. Apud regem gratiam initem volebãt.
Idẽ de bel. Pun. Grãm magnã Apud Annibalẽ inituros.
Idem de bello Macedo. Vt dum liceret gratiam inirent.

Inire rationem,

Ca. de re. rust. Vbi ea cognouit, rationem inire oportet operarum, dierum.
Cic. in Verrem: Mihimet ineunda ratio, & via reperienda est, qua ad Apronij, siue adeo qua ad istius ingentem immanemq; prædam possim peruenire.
Idem Rufo: A me inita ratio est, quam quidem omnes nõ solum probant, sed etiam laudant.
Idem Ser. Sulp. Adiuues, ineasq; rationem, quemadmodum illa mulier Romam perducatur.
Idẽ cõtra Rullũ. Inietur ratio quæstus de vestra pecunia.
Cæsar in commen. Vt quo primum curreretur, aut cui rei ferretur auxilium, vix ratio iniri posset.
T.L. ab vrbe condita, Ad eodem inita ratio est.
Ibidem. Inita tandem ratio, est, vt quod viribus deerat, arte æquaretur.
Ibidem. Ne oppugnandi certa ratio iniretur.
Ibidem. Haud facile inibatur ratio iubendi.
Ibidem: Inita ratione minuendi eius.
Ibid. Vix se rationem inire posse, vtrum a se audacius, an fugacius ab hostibus geratur bellum.
Idẽ de bello Punico. Rationẽ inijt, qua Senarũ seruaret.
Ibid. Ne tantum bellum efficerent inibatur ratio.
Ibidem: Se aliquam rationem inituros, quomodo ab Hispanis sumant.
Idem de bello Macedonico, Atq; ego nonnullarũ cupiditatum, nec causam quidẽ, aut rationem inire possum.

Inire consilium.

Cicero ad Brutum: Consilia inire cępi Brutina plane.
T.L. de bello Punico, Inde consilia inire cũ genere cepit.

Idē ab vrbe cond. Qui regni recuperandi cōsilia inissent.
Cæsar in com. Vna cum Ambiorige consilium inierat.

Inire pugnam, prælium.

Plautus in Amphitrione. Antequam cum Taphijs a te pugna sit inita.
T. L. de bello Punico. Tētata verius pugna quàm inita est.
Idē ab vr. con. Hoc vltimū vtrinq; initū finitūq; est p̄liū.

Inire vrbem.

Tit. Liu. ab vrbe cond. Vt ouans sine militibus vrbē iniret.
Ibidem: Triumphātes victore cum exercitu vrbē inierūt.

Inire consulatum.

Tit. Liu. ab vrbe cond. Consulatum ineunt.

Inire numerum interfectorum.

Idem de bel. Mace. Numerus interfectorum haud facile iniri potuit.

Inire interregnum.

Idem ab vrbe cōdita, Tertio die quàm interregnum inierat, consules creat.

Inire epulas.

Cic. in secundo de legibus. Sequebantur epulæ, quas inibant propinqui coronati.

Inire conuiuium.

Idem in Verrem actione sexta, Quocum inire cōuiuium, nemo vnquam nisi turpis, impurusq; voluisset.

Intentare mortem, manus.

INtentare mortē, intentare manus modo loquendi elegantissimo veteres illi frequēter vsi sunt. Id enim significat quod mortem cōminari, manus ferè inijcere.
Cic. pro Milone. Intētauit vero seruos? nō arma? nō vim?
Idem in Tusculanis. Is ardentes faces intentat.
Virg. Præsentemque viris intentant omnia mortem.
Ouidius in Metamorphosi. Conatęq; loqui, & magno clamore proteruas Intentare manus.
Cic. pro Milone. Itaq; quādo illius postea sica illa: quā a Catilina acceperat conquieuit. Hęc intentata nobis est, huic ego vos obijci pro me non sum passus.
Asco. Pe. Circumuenti sunt ante tribunal eius accusato-

res,

res, a notis operarum ducibus: ita vt mors intētaretur, si mox non desisterent.
T. L. ab vrb. cond. Prænestinis iam intentari arma.
Ibid. Dictatorum fulmen in se intentatum.
Ibid. Virgas & secures victoribus intentari.
Ibid. Gladij etiam plerisque intentati.
Idem de bello Macedo. Cum intētassent magis quàm inissent certamen.
Hircius in com. Et ei manus intentare cęperunt.

INSTAR.

INstar absolute, & sine genitiuo aliqñ pro exēplo ponit. Virg. Tantum instar in ipso est.
Vulp. de noui operis nũciatione. l. Stip. Si proponatur instar quoddã operis, quasi facies quædam facti operis.

Iacere ad pedes, prouolui, procumbere, ad pedes, ad genua.

IAcere ad pedes, prouolui ad pedes, procũbere ad pedes & ad genua, eleganter optimi illi autores dixerunt.
Cic. in Ver. Mihi ad pedes misera iacuit.

Incidit mihi.

Ter. in And. Nam qui tibi isthæc incidit suspicio.
Cæsar in com. Tantus terror incidit eius exercitui.

Iure tuo, iure meo.

IVre tuo: iure meo: pro tuo iure, pro meo iure, idest quod multe insulse dicunt. Tuo modo, meo modo, ad voluntatem tuam, ad beneplacitum, & alia: quæ non tam audire, quàm commemorare pudet.
Cic. in oratore, Pro meo iure sumo.
Idem Cælio, Vt ad te familiariter, & quasi pro meo iure scriberem.
Idem At. Itineris nostri causa fuit, qđ nõ habebã locũ, vbi pro meo iure diutius esse possem, quã in fundum Sicę.
Idẽ de finibus bonorum & malorũ: Satis ne vobis videor pro meo iure in vestris auribus commendatus?
Idem pro P. Sextio. Quare moneo vos adolescentiores, hoc meo iure præcipio.

Idem

Idem in Ver. Meo iure enim contendam.

Vulpia. de damno infecto.l. Proculis. Si iuxta mea ædificia habeas ædificia, eaque iure tuo altius tollas.

Cic. Ser. Sul. Vt si quid tibi opus sit, ne dubitent mihi iure suo denunciare.

Idem Cælio: Sed si esset aliqua dissimilis istius, quę se omnibus promulgaret, quæ haberet palam decretum semper aliquem, cuius in hortos, domum, Baias iure suo libidines omnium commearent.

Idem in Ver. Quem iure suo adire, aut appellare posset.

Neracius de Vsufructu. Vsufructuarius nouum tectoriũ parietibus, qui rudes fuissent, imponere non potest, q̃a tametsi meliorem excolendo ædificium dum causam facturus esset, non tamen id iure suo facere potest.

Cic. pro. l. mani. Præsertim cum iam suo iure Po. Rom. in homine suam autoritatem, vel contra omnes qui dissentiunt, possit defendere.

Idem pro A. Licinio Archia poeta. Earum rerum oĩum, vel in primis hic Aul. Licinius fructum a me repetere prope suo iure debet.

Ibi. Quare suo iure nr̃ ille Ennius sãctos appellat poetas.

Idem pro Sex. Roscio Ameri. Tametsi meo iure possum.

Idem in Antonium. Venio nunc ad reliquos consulares, quorum est nemo (iure meo hoc dico) qui non mecum habeat aliquam coniunctionem gratiæ.

Instruere hortos, nauem, fundum, domum.

HVnc quoq; loquendi modum antiqui suis scriptis venustissime interseruerunt. Dicebant enim instruere hortos, instruere nauem, fundum, domum, & huiusmodi: quo nihil aliud significatur, quàm comparare in hortis necessaria, in naui, in fundo, domi, vt nihil quod vsui, aut ornamento sit, illis desit:

Cic. de officijs. Emit hortos, & emit instructos.

Iulianus ad l. Rho. de iactu. l. Nauis aduersa. Hic enim sumptus instruendæ magis nauis, quàm seruandarum mercium gratia factus est.

Scæuola

Scæuola de peculio.l. Filio familias, Cui ex hæredibus prædia prælegauit, vt instructa erant cum seruis.

Idem, Eo tit.l. Vni ex hæredibus prædia legauit, vt instructa erant cũ seruis, & cæteris rebus, & quicqd ibi esset.

Vulp.locati & conducti.l. Si addes, Dolia vtiq; colono esse præstanda, & prælum, & trapeta instructa funibus, si minus dominum instruere ea debere.

Idem de verborum sign.l. Instructam autem tabernam sic accipimus, quæ & rebus, & hominibus ad negotiationem parata constat.

Iabolenus de fundo instructo.l. Si cui fundum & instrumentũ legare vis, nihil interest qũo leges, fundũ cũ instrumẽto, an fundũ & instrumẽtũ, an fundũ instructũ.

Scæuola, eo.tit.l. Nepoti legauerat prædia; q̃ regione certe habuerat, vt instructa sunt cũ vino grano, calẽdario.

Vulp.eo.tit.l. Quæsitum. Et Sabinus libris suis ad Vitellũ scribit, fatendum esse, plus esse, cum instructus fundus legatur, quàm si cum instrumento.

Et subdit. Proinde si fundus sit instruct⁹ legatus, & suppellex cõtinebitur, q̃ illic fuit vsus ipsius gratia, & subdit.

Idem respondit, instructis horreis legatis, etiã vina q̃ ibi fuerunt, quo dominus esset instructior, contineri, aliud esse si horrea ibi habuit, vnde instruebatur, vel in vrbe vel in alijs prædijs.

Pomponius eo.tit.l. Si ita testamento scripsit. Quæ tabernarum exercendarum, & instruendarum, pistrini, cauponæ causa facta, peractaq; sunt, do, lego.

Scæuola eo.tit.l. Prædia: Fũdũ legaui in hęc verba. Sẽpronio fratri meo hoc amplius fundos meos, ita vt instructi sunt, Cassianũ, Meuianũ cum suis salictis & syluis.

Idem.eo.tit.l. Titius fundũ vti erat instructus legauerat.

Item & ita.

NIl vulgatius est particula Itẽ, at interior latet sensus, quo dici nõ potest, quã eleganter vsi fuerint perfecti illi autores, ex infrascriptis locis discrimen quod eo sit in aduerbio late patebit, Meo tamen iudicio id quan-

doque

doque significat, quod ita, quandoq; quod autē, quandoque quod similiter.

Plaut. in Aul. Venit hoc mihi in mentem Megadore, te esse hominem diuitem, factiosum, me item esse hominem pauperum pauperrimum.

Terētius in Andria. Sed postquā amans accessit ad eam, precium pollicens, vnus & item alter.

Cic. in Oratore. Nā oīum magnarum artium sicut arborum altitudo nos delectat, radices, stirpesq; non item.

Ibi. Ita fit, vt nō itē in oratione, vt in versu numerus extet.

Idem in arte Retorica: inferius non item.

Ibidem; Quę omnia item vti contraria rerum bonarum in rebus vitandis reperiuntur.

Idem in Accade. Non.n. fortuito hūc artificē dicemus esse, illum negabimus. Sed cum alterū precepta & comprehensa tenere videamus, alterum non item.

Idem in Tuscu. Sed corporum offensiones sine culpa accidere possunt, animorum non item.

Idem: in libera seruauit, in libero non item.

Idem in Catilinam, Deinde item accersitur L. Statilius.

Idē de diuinatione, Qui magis anguibus quàm lacertis? quā muribus? qa sunt hęc quotidiana, angues nō item.

Idem in Rul. Sed quæro à te, putes ne si populus iusserit me tuum, aut item te meum seruum esse, id iussum ratum, aut firmum futurum?

Vitru. Non.n. vt Babylonæ abūdātes liquido bitumine ꝓ calce, & arena, & cocto latere, factū habēt murum: sic itē possunt oēs regiones, seu locorum proprietates habere tantas eiusdem generis vtilitates.

Cic. in Tuscu. Sic illi in morbum incidunt tardius, & recreantur ocyus, hebetes non item.

Idē in Verr. Faciebant hoc idē in cæteris ciuitatibus grādes natu matres, & item paruuli liberi miserorum.

In rem esse, ex re tua, e dignitate, e Republica.

IVrarem nihil me in vita suauius his flosculis odorari, quos e diuersis lectionib', quasi e topiario quodā opere collegi,

collegi. Nam inter cætera quãto candore retinet illud, Ex re tua, e dignitate, e repub. interdum iucunda varietate intermixtum. In rem tuam, in rem meam, qđ non tñ in rempub. item. Dicitur qñq; sine pronomine absolute, in rem, vt palam sit certum quendam modum loquendi, eumq; statum, ac fixum apud veteres illos esse, qui orationem veluti quoddã sol s iubar illuminet.

Plau. in Pleu. Quasi quid in rem sit possimus noscere.

Idem in Aulularia. Quod in rem esse vtriq; arbitremur.

Ibidem, In rem hoc tuam est.

Ibidem: Hæc tu eadem si confiteri vis in tuã rem feceris.

Ibidem: Istud in rem vtriq; est maxime.

Idem in Amphi. Quæ maxime in rem vestram communem sient.

Idem in Menechmis. Alij sunt ita, vt in rẽ esse ducunt suã.

Saluſ. in Cati. In rem fore credens vniuersos appellare.

Teren. in Phor. Non hercle ex re istius me instigasti.

Idem in Ecyra, Neq; enim in rem nostram, vt quisquam amator nuptijs lętetur.

Cic. Attico, Summa erit hęc, statues vt ex fide, fama, req; mea videbitur,

Idem Bruto, Facis ex tua diguitate, & ex republica.

Eidem. Si minus id commodo reipub. facere posses, siue non existimares ex rep. esse.

Eidem. Ea tu si arbitrare vtile fore, & ex reipub. esse, persequere bello Dolobellam.

Salust. in Cati Certe scio q̃ studio dixerit, e Rep. dixisse.

Tit. Liu. ab vrbe cond. Ad comparãda, ea quę in rem opus erat tempus habuit.

Ibidem, Faceret quod è Reipub. fideq; sua duceret.

Idem de bello Mace. Nec cogitaret modo, imperaretque quæ in rem essent, sed pleraq; ipse transigeret.

Ibid. Loquendoq; plura, quę in rẽ nõ essent, die cõsumpto.

Ibidem, Hortatur, imperat, quę in rem sunt.

Ibidem, de bello Pu. Vt si è Rep. censeret esse, veniret.

Ibidem, Vtrunq; inquit è Repub. fuit Patres conscripti.

Infor-

Informare.

BOnam partem in latinitate obtinet hoc quoq; verbū informare: pteritū quidē a multis, aut nō obseruatū. Est.n.informare, rem aliquam inchoare, nec omnino perficere, sed principium operi quodammodo informe & impolitum dare; vt si figulus aut vasculum fingere, aut faber statuam dolare cepit, vt infra clarius patebit.

Varro de lin. Latina. Quæ videretur anologia in oratione, & quas haberet species, & quæ de ijs sequenda videretur, vt breuiter potui, informaui.

Cic. Atti. Quod si ista nobis cogitatio de triūpho iniecta non esset, q̄ tu quoq; approbas, nę tu haud multum requireres illum virum, qui in Sex. lib. informatus est.

Eidem. Hæc est informata adhuc cogitatio.

Eidem. Tanta erat in illis crudelitas, tanta cum barbaris gentibus coniunctio, vt non nominatim, sed generatim proscriptio esset informata.

Idem de Oratore. Referamus nos igitur ad eū, quem volumus inchoandū, & eandem eloquentia informandū.

Ibidem. Ac primum informandus est ille nobis, quem solum quidam vocant Atticum.

Ibidem: Valentiorum hæc laterum sunt, nec ab hoc quē informamus, aut expectanda, aut postulanda.

Ibidem. Verum ego non solum arbitrabar his præsertim audiētibus a me informari oportere, qualis esse posset is, qui habitaret in subsellijs.

Ibidem. Vnius verbi imagine totius sententię informatio.

Ibidem: Atq; ego in summo Oratore fingendo talem informabo, qualis fortasse nemo fuit.

Idem pro P. Quin. Neq; tñ iam verba multa faciā, ppterea quod & ab illo, q ante dixit, iā informata causa est.

Idem pro P. Syl. Vt dicitis, informat ad hoc adumbratum iudicium filij.

Idem de finibus bonorū & malorū, Dicitis informari nō posse virtutē, si quicq̄ nisi quod honestū sit numeretur.

Ibi. Et summatim q̄dē hæc erāt de corpore, aīoq; dicēda, quib.

qb.quasi informatum est,quod hoĩs natura postulat.

Idem de natura deorum. Magnam turbam cõgreget ignotorum deorum,atq; ita ignotorum,vt eos ne coniectura quidem informare possimus,cum mẽs nostra quiduis videatur cogitatione posse depingere.

Ibidem. Quæ enim nobis natura informationem deorum ipsorum dedit,eadem insculpsit in mentibus.

Virg. His informatũ manibus iã parte polita. Fulmẽ erat.

Cic. pro Aulo Licinio. Nã,vt primũ ex pueris excessit Archias,atq; ab iis artibus, quibus ętas puerilis ad humanitatẽ informari solet,se ad scribendi studiũ contulit.

Iubeo te bene valere, Habere bonum animum, saluere.

IVbeo te bene valere, iubeo te habere bonum animum, iubeo saluere,modus est loquendi elegantissimus,& fere iam vbiq; ac passim neglectus.

Plautus in Persa, Iubeto habere animum bonum.

Idem in Asinaria. Saluere iussi Libanum libertum.

Cicero Attico. Dionysium iubeo saluere.

Ibidem. Dionysium velim saluere iubeas.

Ibidem. Quem saluere velim iubeas plurimum.

Horatius: Rufum saluere iubemus.

Integer.

NOn minimum(vt reor) interest literariæ reipublicę agnoscere & hoc nomẽ integer,qd interiore sensu significet : qđ incuria & neglıgẽtia diu fuit ab oĩ prope vsu remotum. Est.n. integer aliqñ qđ validum,firmum, vegetũ,sobriũ. Cuius contrariũ est fessum,sauciũ,vitiatũ,languidũ,vinosum; vt ex autoritatibus planum fiet.

Cic. pro Lucio Murena. Integrorum, & fortunatorũ promissis,saucios & miseros credere non oportere.

Idem Attico: Eumq́; vidi plane integrum.

Idem de na. deo. Multo plura euenirent, si ad quietem integri iremus ? nunc onusti cibo, & vino, perturbata & confusa cernimus.

Cęsar in com. Cum crebro integri defessis succederent.

Ibidem. Vt integri defessis succedant.

Ibidem.

Ibidem, Non facile recentes, atq; integros ſuſtinebant.
Ibidem, Integros de fatigatis ſubmittens.
Cornelius Celſus: Neq;.n.hęc ſolum cõſiderãda ſunt, ſed etiam morbi genus quod ſit, vtrum ſuperans, an deficiens materia lęſerit? corruptũ corpus ſit, an integrum?
T.Liu.ab vrbe condita. Romanus integer, ſatiatusq́; ſomno, productus in aciem, feſſum ſtando & vigilijs Volſcum primo impetu percutit.
Horatius, Rãcidũ aprũ antiqui laudabant, nõ quia naſus
Illis nullus erat: ſed credo hac mente, quod hoſpes
Tardius adueniens vitiatum commodius, quàm
Integrum edax dominus conſumeret.

Integer animi, vitę, mentis.

Inde per tranſlationem dici cęptum eſt, Integer vitæ, Integer animi, Integer mentis.
Cic.in arte Rhetorica, Integer animi fuiſſe demonſtrat.
Horatius, Integer eſt animi.
Idem, Integer eſt mentis Damaſippus.
Idem, Integer vitæ, ſcelerisq́; purus.

Sanguis etiam integer dictus eſt.

Plau.in Truculento, Adoleſcens cum ſis, tum cum eſt ſanguis integer.
Virgilius, Vos ò quibus integer ęui ſanguis, ait.
Cornelius Celſus, Si ſanguis craſſus, & niger eſt, vitioſus eſt, ſi rubet, & pellucet, integer eſt.

In loco.

In loco, Modum hunc dicendi comprehendimus id eſſe quod oportune, & captato (vt aiunt) tempore.
Terentius in Heautontimerumenõ. Eho laudas, qui hęros fallunt?
Reſpondetur, in loco ego vero.
Horatius: Dulce eſt deſipere in loco.

In manum conuenire.

E Penetralibus diui Cicer. effodi nuper (meo iudicio) à paucis obſeruatum, quid ſit in manum conuenire. A quo dicendi modo tantum poſteri abfuerunt, vt nulla
eius

eius modi(quod legerim)extet memoria.

Cic.in Topi. Si ita Fabiæ pecunia legata est a viro,si ei viro mater familias esset, si ea in manũ non conuenerat, nihil debetur. Genus est.n.vxor, eius duæ formæ sunt, vna matrũ familias, hæ sunt quæ in manum conuenerunt. Altera earum,quę tantummodo vxores habẽtur; qua in parte cum fuerit Fabia,legatum ei non videtur,

Ibid.ab effectis reb.hoc modo:Cum mulier viro in manũ conuenit,oĩa quę mulieris fuerũt, viri fiunt dotis noĩe.

Idem pro L. Flacco, In manum, inquit,conuenerat, nunc audio,sed quęro, vsu an coemptione? vsu non potuit;nihil.n.potest de tutela legitima sine omnium tutorum autoritate diminui,coemptione omnibus autoribus.

Papinianus de verborum obligatione, lege. Ex ea parte, Mulier ab eo in cuius manum conueniebat, stipulata fuerat ducenta:quamuis mẽdum sit in plerisq; codicib. qui in matrimonio,non in manum conueniebat,habẽt:

Boetius sup Topicis.Ci.Nũc de ꝓposito videam⁹ exẽpla. Vxoris species sunt duę,vna matrũ familias,Altera vsu sed cõis generis noĩe vxores vocantur. Fit vero id sępe, vt species eisdem nominibus nuncupentur, quibus & genera. Materfamilias vero esse nõ poterat,nisi quę cõuenisset in manum,hęc aũt certa erat species nuptiarũ. Tribus.n.modis vxor habebatur,vsu,Farre, Coemptione. Sed cõfarratio solis pontificibus conueniebat. Quę aũt in manum per coemptionem conuenerant, hę matres familias vocabanť. Quę vero vsu vel farre, minime. Coemptio vero certis solẽnitatib⁹ peragebať,& sese in coemendo inuicem interrogabant. Vir ita,an sibi mulier materfamilias esse vellet? illa respondebat velle. Itẽ mulier ĩterrogabat,an vir sibi pater familias eẽ vellet? Ille respondebat,velle. Itaq; mulier viri conueniebat in manum,& vocabantur hę nuptię per coemptionem, & erat mulier materfamilias viro loco filiæ.

Quã solẽnitatẽ in suis institutis Vlpianus exponit. Quidam igitur extremo iudicio oẽ Fabiæ vxori legauit ar-

gentum, siquidem Fabia ei non vxor tantũ, verum etiã certa species vxoris, id est mater familias esset. Quærit an vxori Fabię legatũ sit argẽtum? Vxor Fabia subiectũ est, legatũ argentum ꝑdicatum. Quęro igitur quod nã ex ijs argumentum sumere possum, quę in q̃stione sunt posita, ac video vxori duas inesse formas, quarũ vna tãtum vxor est, altera materfamilias, q̃ in manum conuẽtione perficitur, qđ si Fabia in manum non conuenit, nec materfamilias fuit, idest, non fuit ea species vxoris, cui argentũ oẽ fuit legatum. Quo circa qm̃ id quod de alia specie dicitur, in aliam dici non conuenit.

Cumq; Fabia ꝑter eã speciem sit, quę in manum conuenerit. i. quæ mater familias sit, & vir matrifamilias legauerit argentum, non vr̃ Fabiæ esse legatum. Q̃uo igitur, vt dictũ est, an vxori Fabiæ oẽ argentum legatum sit? Subiectum vxor Fabia, Prædicatum vero legatum argentum, Argumentum ab eo qđ est in ipso de quo quęritur, id est ab eo quod est in vxore, de qua q̃ritur. Est aũt in vxore, de qua quęritur, species vxoris, ea scilicet, q̃ in manum non conuenit, quæ ad eam affecta est. Omnis. n. species ad suum genus refertur, id est oĩs forma. Factum est igit̃ argumentum ab eo quod est in ipso, ab affectis, à forma generis. Maxima propositio est, quod de vna specie dicitur, idem in alteram non conuenire.

Importunus.

IMportunus, ꝑter manifestum sensum id obseruaui à bonis illis autorib⁹ significare, ꝙ detestãdũ aut execrãdũ

Terentius in Andria. Importunitatem spectate aniculæ obsecro, quia compotrix eius est.

Horatius, Importuna tamen pauperies abest.

Cic. pro Cluen. Repente est exorta mulieris importunæ nefaria libido.

Ibid. Furere crudelis, atq; importuna mulier sibi nequaq̃ vt sperasset ea, quæ cogitasset.

Ibidẽ. Quem ꝓpter animi importunitatẽ nemo recipiet tecto, nemo audire, nemo aloq̃, nemo respicere vellet.

Idem

Idem de prouin. consul, Propter illud insigne scelus eorũ, & importunam in me crudelitatem.

Ibidem pro P. Sextio: Duo impottuna prodigia, quos egestas, quos æris alieni magnitudo, quos leuitas, quos improbitas Tribuni plebis constrictos addixerat.

Ibidem. Sed putaui tamen coniuratorum copias veteres, & effusam illam ac superatam Catilinæ manum importunam, nouo duce renouatam.

Idem in Pisonem: Facio iniuriã fortissimo viro mortuo, qui illum cuius paucos pares hæc ciuitas tulit, cum hac importuna bellua conferam.

Idem pro Cluen. Huius importunitatem matris à filij capite depellite.

Idem de Amicitia. Quanquam miror pro illa superbia, & importunitate, si quempiam amicum habere potuit.

Idem in Catilinam. Egredere cũ importuna sceleratorũ manu.

Ibidem. Quis deniq; ita aspexit, vt perditum ciuem, ac nõ potius importunissimum hostem.

Ibidem. Mihi quidem importunus, ac ferreus qui non dolorem cruciatu leniret.

Idem in ver. Istius immanis, atq; importuna natura.

Ibidem: Furor enim quidam sceleris, & audaciæ comes, istius effrenatum animum importunamq; naturam tãta oppressit amentia.

Ibidem: Nunc autem ne post abitum quidẽ huius importunissimę pestis quisquam reperiretur, qui sua voluntate araret,

In Anto. Tu illarum ędium diis penatibus os importunissimum ostendere ausus es?

Ibidem: Non possum ęquo animo videre tã importunos, tam sceleratos hostes.

Ibidem; Quin nulla sacietas cum illa importunissima bellua esse posset.

Idem pro Rabirio per duel. Te ex illa crudeli, importuna, non tribunitia actione, sed Regia, meo consilio, virtute,

autoritate esse depulsum.

Idem contra Rullum. Vt intelligatis ad certorum hominum importunam auaritiam, hoc populare legis Agrariæ nomen esse quæsitum.

T.L. ab vrb. cond. Quæ crudelissimi, & importunissimi tyranni scelera in oppressos ciues ædunt.

Ibidem, Importunos decem viros iniunxisse, vt perẽnem militiam facerent.

Virgilius. Bellum importunum ciues cum gẽte deorum, inuictisq; viris geritis.

Ouidius. Scilicet oẽ sacrum mors importuna prophanat.

Cic. de natura deorũ. Varius homo importunissimus perijt sic; qa Drusum ferro, Metellum veneno sustulerat.

Idem pro P. Sylla, Itaq; P. Sylla hoc importunissimo tum honoris, tum calamitatis socio, atq; comite, & secundas fortunas amittere coactus est.

Ibi. Repẽte ista tãta importunitas inauditi sceleris exarsit.

Idem pro rege Deiotaro, Cuius tantę ĩportunitatis oĩum gentiũ, atq; oĩs memorię clarissimũ lumen extinguere.

Idem, Qua senatui gratias agit post reditum suum, Si modo vultum importunum in forum detulisset.

Idem ad Ponti. Queritur etiam importuna pestis ex ore impurissimo.

Idem pro L. Murena. Illa pestis immanis, importuna Canę prorumpet, quà poterit.

Idem de responsis Aruspicum. Videbam illud scelus tam importunum.

In hunc diem, in hunc annum, id hanc horam.

QVod aliqui, pro hoc die, pro hoc anno, pro hac hora inepte dicunt. Antiq illi in hunc diem, in hunc annũ, in hanc horã dicebant. Similiter, quod dicunt: Pro die crastino, pro perendino, pro vno anno. Illi in crastinũ, in perendinum, in annum dicebant. Modi dicendi sunt veterum illorum elegantissimi.

Plau. in Sti. Alium conuiuam quærito in hunc diem tibi.

Ibid. nunq̃ ędepol viuũ quisquã in crastinũ prospiciet diẽ.

Ibidem,

Ibidem. Nam illi heri me vocauerant in hunc diem.
Idem in Trinummo, Licet tu in perendinum paratus ſis.
Cato de re ruſt. Si quid deſit in annum vt comparetur.
Cic. in Verrem, Ei locus ille, atq; honos in illum annum ita deberi putabatur.
Tit. Liu. ab vrbe cond. Deſignati conſules in eum annum fuerant.
Ibid. Vt ludi in ſtatutum diem nouarentur.
Ibid. Vt iium in vnum annum creati ſint.
Ibid. Exercitus in annum decreti.
Ibid. In vnum annum vouebant.
Ibid. Qui prętor in eum annum creatus erat.
Ibid. Magiſtratibus in annum creatis.
Ibid. Decemuir in annum creatus.
Ibid. Stipendiū exercitui ab hoſte in eū annum penſum.
Ibid. Inducię in annos. xl. petentibus datę.
Ibid. Inducias in xxx. annos impetrarunt.

In diem.

Quod autem inepte dicunt, De die in diem, vel de hora in horam, de anno in annum, veteres in diē, in horam, in annum dicebant.
Cic. in Oratore, Si barbarorum eſt in diem viuere, noſtra conſilia ſempiternum tempus ſpectare debent.
Idē in Philipp. Iam iam minime miror te ociū perturbare non modo orbē odiſſe, ſed etiā lucē, cum perditiſſimis latronibus nō ſolum de die, ſed etiam in diem viuere.
Ibid. Cū ſeruitute premeretur, & in diē malum creſceret.
Idem in tuſculanis, Nos in diem viuimus.
Horatius. Ille potens ſui lętusq; deget, Cui licet in diem dixiſſe vixi.
T. L. de bello Puni. In diem rapto viuit.
Ibidem: Nihil ex raptis in diem commeatibus ſuperabat.
Ibidem: Qui ſeneſcit in dies.
Hircius in com. Vt omnes in dies, horasq; parati eſſent.
Cic. in Philippicis, Qui in horam viuerent.
Horatius, Si te grata qes, & primā sōnus in horā delectat

Idem, Et prouisę frugis in annum Copia.
Vlpia. locati & conducti, lege, Sed addes. Si qs cũ in annũ habitationẽ cõduxisset, pẽsionem totius anni dederit.
Paul⁹ de vsufructu, & habitatione, l. Fũdi, Vsu legato licebit vsurario ex fœno, ꝙ ĩ annũ dũtaxat sufficiat, capere.

In singulos dies.

Quod dicũt, singulis diebus, aut per singulos dies, singulis annis, aut ꝑ singulos annos, peruerso dicendi modo, illi veteres in singulos dies, in singulos annos dicebant.
Var. lib. 2. re rust. Decem sibi in dies singulos denarios dare audiuisset, & subdit, Se capturum de predio in dies singulos denarium mille.
Cic. Torquato. Illa in dies singulos magis, magisq; opinio hominum confirmatur.
Idẽ Att. Sed cura, vt excuser morbi causa ĩ dies singulos.
Idem in Catilinã, Crescit in dies singulos hostiũ numer⁹.
Lepid⁹ ad Põt. Max. iã ĩ dies singulos eius copię minuunt.
Vlpianus quando dies, lege, Quanquã, Si cui in menses, vel in dies vel in annos singulos quid legetur.
Iabolenus locati & conducti. l. Quod si locaui opus faciẽdum, ita vt pro opere redemptori certam mercedem in dies singulos darem.
Titus L. ab vrbe cond. Ludi in singulos dies instaurati.
Var. de ling. latina. Ducere debet dictator & consul in singulos annos.
Cic. in Ver. Syracusis lex est de religione, quæ in annos singulos Iouis sacerdotem sortito capi iubeat.
Vulp. de vsufructo, lege, Iulianus, Si forte vsufructus in annos singulos fuerit legatus.
Marcellus de mortis causa donatio. Mortis causa donatio cõstitui potest, vt quis stipuletẽ in annos singulos, quoad viueret.
Idem eo. ti. l. Senatus, Si quis mortis causa in annos singulos pecuniam stipulatus est.
Tit. Liu. ab vrbe cond. Quæ bina millia æris in annos singulos penderent.

Hircius

Hircius in com. xxx. centenis millibus ponderibus olei in annos ſingulos mulctat.

T. Liu. ab vrbe condita. Vt in ſingulas horas de capite dimices tuo.

Plancus Cic. Facere non poſſum, quin in ſingulas res meritaq́; tua tibi gratias agam.

In paucos dies, in duos menſes, in quintum annum.

QVod dicunt, pro paucis diebus, pro duobus menſibus, quinto anno. In paucos dies, in duos menſes, in quintum annum dicebant.

T. L. ab vrbe cond. Obſidio in loco nudo, atque inopi, vix in paucos dies tolerabilis erat.

Ibid. In duos menſes induciæ factæ.

Idem de bel. Puni. Dictatorem in ſex menſes dixit.

Ibid. de bel. Maced. Naues in diē tertium expediri iubet.

Ibidem. Conuentum in diem tertium edicit.

Idem ab vr. cōd. Ludos quos Torquatus dictator in quintum annum vouiſſet.

In primam diem, in primam horam.

Quod vſq; ad eam diem, vſq; ad primam horā, ad vnum annum, vel pro vno anno dicunt, veteres ad eam diem, in primam horam, in annum dicebant.

T. L. ab vr. cōd. Quorum legibus ad eam diem viuerent.

Ibid. Victoriam quantam nemo ad eam diem pepererat,

Idē de bel. Pun. Ad eam diē, vt terra, mariq́; rem gereret.

Ibid. Quæ bella geſta ad eam diem eſſent.

Ad diem, ad annum.

Quod ad præfixam diem, præordinatam barbare dicunt, veteres ſimpliciter ad diem dicebant.

Cic. Caninio. Quin ad diem diſcedam.

Idem de fi. bo. & ma. An id exploratum cuiquam poteſt eſſe, quomodo ſeſe habiturum ſit corpus, non dico ad annum, ſed ad veſperam.

Idem in Ver. Quando ille frumentum quod deberet, nō ad diem dedit.

T. L. de bello Pun. Neq; frumentum ad diem dari.

In militem, in capita, in naues.

Quod dicunt, pro quolibet milite, pro quolibet iugero, pro ſingulis ciuitatibus, pro ſingulis capitibus, pro ſingulis nauibus, pro ſingulis peditibus, vel per ſingulos pedites; illi veteres, in militem, in iugerum, in ciuitates, in capita, in naues, & huiuſmodi dicebant.

Cic. in Ver. Deſcribebat cenſores binos in ſingulas ciuitates boum.

Varro de re ruſt. In cētū ſues, decē verres ſatis eſſe putāt,

Ibid. Villatico gregi in fundum ſatis eſſe duos canes.

Ibidē. Illud ferre omnes in Epiro facimus, ne minus habeamus in centenas oues ſingulos homines.

T.L. ab vrb. condita: Mulcta quingenum æris in ſingulas ciuitates impoſita.

Ibidē. Frumentum Melianum asſibus in modios eſtimatum plebi diuiſit.

Cic. in Verrem: Pro frumento in modios ſingulos duodenos ſextertios exegiſſe.

Ibid. Si oſtendo minus tribus medimnis in iugerum neminem dediſſe decumę, concedes opinor, vt cum decumanus fructus arationis perceptus ſit, neminem minus tribus decumis dediſſe.

Cæſar in commen. In capita ſingula ſeruorum ac liberorum tributum imponebatur.

T.L. ab vrb. cond. Legatis in ſingulos dona, ne minus quinum milium æris redderentur.

Ibid. Congij olei in viros ſingulos dati.

Ibi. Aeris ſignati quina milia in ſingulos patresfamilię relinquamus.

Ibidem. Singulis in militem tunicis imperatis.

T.L. de bello Maced. Quod precium in capita ſtatuiſſent.

Idem ab vrb. cond. Prorogatum in annum imperium eſt.

Ouid. ad Corimam.

Sic mihi durat amor, longosq; adoleſcit in annos.

Virg. Felix ſorte tua, neq; in hunc ſeruata dolorem:

Idem: Bina boum vobis, Troia generatus Aceſtes,
Dat capita in naues.

Quot-

Quotannis, & singulos annos.

Obseruanda quoq; differētia est inter quotannis, & singulos annos, quotidie, & in dies singulos: quē modū dicendi diuini illi veteres nō sine euidēti ratione distinxerūt. Quotidie.n.& quotannis tēpus & spacium continuatū significat: In dies vero singulos, & in singulos annos, nō continuatū spaciū, aut perpetuū, sed per interualla dierū, & annorū secretum tempus cognoscetur ab ijs, qui infrascriptas authoritates diligenter attenderint.

Cicero Att. Quotidie, vel potius in dies singulos, breuiores literas ad te mitto.

Vulp. de tritico, vino &c. lege: Ex eo. Hæres meus amphoras decem quotannis in annos singulos dato.

Iabolenus de fun. inst. lege Legatum. Vini Salerni, quod dominascetur, quotannis in annos singulos binos culleos hæres meus Titio dato.

Ire in sententiam, ire in alia omnia.

IRe in sententiam, ire in alia omnia, hoc significat quod pleriq; dicūt cōsentire in sñiam, & alia oīa. Qui dicendi modus trāslatus est a discessione, vel pedū itione. Cū enim suffragia rogabant, & res erat quę oīb⁹ placebat, pedib⁹ ibant in sententiā, vel discessione, quod idē erat.

Cic. Lentulo: Perspiciebat enim in Hortensij sententiam multis partibus plures ituros, quamq; aperte Volcatio assentirentur.

Ibidem. Frequentes ierunt in alia omnia.

Idem Planco. Frequens eū senatus reliquit, & in alia omnia discesit.

T. L. ab vrb. cond. Omnes in eam sententiam ierunt.

Insolens.

INsolēs nō solū id est, qđ claro significatu temerariū demōstrat, & audacē, sed insuetū, q id, de quo dr̄, facere non soleat. Ter. in And. Quid tu Athenas insolens?

Cic. de arte Rheto. Deinde natura eius euenire vulgo soleat, an insolenter, & raro.

Idem pro rege Deiotaro, Moueor ēt loci ipsius insolentia.

Lapide

Lapide Quadrato ędificare.

LApide quadrato ædificare q̃d ſit, planũ eſt eo ipſo verbo: Sed ſenſum hẽt reconditũ, alium atq; in ſuperficie oſtendit. Eſt.n. lapide quadrato ædificare, nõ vere quadratis lapid. ſed ſectis, & expolitis, etiam ſi non ſint vere quadrati, modus eſt loquendi illorum veterum.

Lapide ſtructili, aut cementitio, vel ſtructura, aut ruderatione ędificare.

Lapide aut ſtructili, aut cemẽtitio, vel ſtructura, aut ruderatione ædificare, paulo ẽt eſt remotius ab aperta intelligentia. Eſt.n. lapidib. ædificare nõ quadratis, vel ſectis, aut ad lineã, vel perpendiculũ collocatis: ſed minutis, conciſiſq; fruſtulis, quæ cemẽta dicuntur. Ea ædificia, vel pro vulgarib. tenuiq; populo fiebant, vel in magnis potentiorũ ædificijs lapides illi ſtructiles ſiue cemẽtitij in medijs parietib. veluti pro farcimine, aut medulla ponebant: ſuperinducebaturq; poſtmodũ incruſtatio, vel marmoris, vel alterius lapidis ſpecioſi. Quod aũt cementa non ſint (vt multi putant.) oĩa quę ad murum cõficiendũ faciunt, ſed tantũ ſint lapidum, vt dixi fragmenta, ſubijciam de hoc autorũ bonorũ loca aliqua manifeſta. Vitru. Incerta vero cementa alia ſuper alia ſedentia, inter ſeq; imbricata: non ſpecioſam, ſed firmiorem, quàm reticulata preſtant ſtructuram.

Idem: Quib. autem locis hæ copiæ non ſunt, cemẽta marmorea, ſiue aſſulæ dicuntur, quæ marmorarij ex opere deijciunt, & pillis ferreis contunduntur.

Idem, Tunc ſtructura ex cemẽtis, calce, & arena cõpleatur: & ſubdit: Deinde tunc quadrato ſaxo murus ducitur iuncturis quam longiſſimis, vt maximi medij lapides coagmentis contineantur: tunc qui locus erit inter murum, ruderatione, ſiue ſtructura compleatur.

Idem, Sequitur ordo de lapidicinis explicare: De quibus & quadrata ſaxa vt cementorũ ad edificia eximuntur copiæ, & comparantur.

Idẽ, Sed vbi ſunt ſaxa quadrata, ſiue ſilex, ſiue cementũ, aut

aut coctus later, siue crudus, & ijs erit vtendum.

Idem. Non modo cementitio, aut quadrato saxo, sed etiã marmoreo.

Idem, Nec solùm ea in quadratis lapidibus sunt obseruanda, sed etiam in cementitijs structuris.

Vulpia. de noui operis nunciatione, lege, stipulatio. Opus autẽ nouum factum sic accipimus, non si vnum, vel alterum cementum fuerit positum, sed si proponatur instar quoddã operis, quasi facies quædam facti operis.

Idẽ de Riuis. l. seruius, Si riuum qui ab initio terrenus fuerit, qui aquã non continebat, cementitium velit facere, audiendum esse, sed & si eum riuum, qui structilis fuit, postea terrenum quis faciat. (ctili,

Idẽ, Si ser. vẽ. l. Et si forte lapide quadrato, vel lapide stru-

Idem proxima lege: Porticũ ambulatoriã facere, superq; eum parietem columnas structiles imponere.

Cato de re rust. Fundamenta pedum duorum facito, primum festucato, postea cementis minutis, & calce arenato semipedem vnumquodq; corium struito.

Cic. pro Milone, Repente Lintribus in eam in sulam materiam, calcem, cementa, atque arma conuexit.

T. L. ab vrbe cond. Saxo quadrato constructum.

Var. de re rust. Aluos vbi sunt, alij fac sint ex viminibus rotundas, alij è ligno, ac corticibus, alij ex arbore caua, alij fictiles, alij etiam ex ferulis quadratas, longas pedes circiter tres, latas pedem.

Hic aperte vides. Quadratum dici nõ quod sit quadrum, sed quod quadret. i. cõueniat. Nã quod dicit Varro, Aluos fieri ferulis quadratis lõgis pedes tres latis pedem, clare ostẽdit quadrũ esse non posse. Hinc per translationem quadrare dicimus, hoc est, bene conuenire.

Cic. Att. Visum est hoc mihi ad multa quadrare.

Idẽ in Oratore. Et tñ etiã coniunctionem sicuti versuum numerose sedere, & quadrare, & perficere volumus.

Idem in Verrẽ. Quomodo de eodẽ modo quadrarint?

Idẽ in Bruto, Quare quoniã ita tibi quadrat, oĩa fuisse in

Temist.

Temist. paria, & Corliol. paterā a me quoq; sumas licet.
Virg. in Geor. Arborib. positis secto, via limite quadret.
Horatius, Et quæ pars quadret aceruum.

LONGE.

Longe aduerbium, quandoq; cum superlatiuo, interdum cum positiuo, vtrobiq; elegantissime positum obseruaui, interdum simpliciter positum.

Cicero in Tusc. Cuius ego iudicium (pace tua dixerim) longe antepono tuo.

Idē Bru. Luc. Castronius Petus longe princeps municipij Lucensis est honestus, plenus officio, bonus plane vir.

Idem Qu. Fratri, Longe optimum Racilium habemus.

Idem in Ver. Longe primus ciuitatis est Epicrates.

Idem Planco, Longe plurimum valuit Plancus.

Plautus in Mostellaria, Longe omnium longissima.

Cic. de Oratore, Sed ego neq; illis assentiebar, neq; harū disputationum inuentori, & principi longe omnium in dicendo grauissimo, & eloquentissimo Platone.

Ibidem. Quantum iudicare possum longe eruditissimus.

Ibidem. In illa pro Ctesiphonte oratione longe optima.

Ibid. Illud est longe maximum videre, quo nam modo.

Idem de legibus. Ille quidem sapientissimus vir Græciæ, longeq; dotissimus, valde hanc labem veretur.

Idem pro Ca. Rabirio: In hac ciuitate longe maxima cōsilia atque ingenia fuerunt.

In Verrem: Teq; Ceres & Libera, quarum sacra (sicut opiniones hominum ac religiones fuerunt) longe maximis, atque occultissimis cerimonijs continentur.

Cæsar in com. Hic dies nostris longe grauissimus fuit.

Idem, Apud Heluetios lōge nobilissimus fuit Orgētorix.

Ibidem. Sueuorum est gens longe maxima, ac belicossissima Germanorum omnium.

Ibid. Carmonenses, quæ est longe firmissima totius prouinciæ ciuitas.

Idem; Hæc ciuitas longe plurimum totius Galliæ æquitatū valet.

Idem

Idem, Eo tum ſtatu res erat, vt longe principes haberētur Hedui.

Ibidem, Huius eſt ampliſſimę ciuitatis lōge autoritas omnis oræ maritimę.

Idem. Cuius rei ſunt longe peritiſſimi Aquitani.

Saluſtius in Iugurtino. Iugurtæ tui in bello Numantino longe maxima virtus fuit.

Horatius, Sed panis longe pulcherrimus.

T. Liu. ab vrb. cond. Longe antiquiſſimum ratus.

Ibidem. Longe is tum princeps Volſci nominis erat.

Ibidem, Apud Fabium longe antiquiſſimum autorem.

Ibidem. Longe maximum triumphi ſpectaculum fuit.

Ibidem, Longe primi ciuitatis erant.

Idem de bello Punico. Equitum peditumq; idem longe primus erat.

Idem ab vrbe condita. Lōge plurimos captiuos ante currum duxit.

Ibidem, Exercitum longe validiſſimum duxere.

Ibidem, Patre longe prudentiſſimo natum.

MVLTO.

Significat idem Multo, quod longe, eodemq; modo loquendi gaudet, ſed ſuperlatiuo tantùm coniunctam obſeruaui in bonis illis ac perfectis autoribus, pręterq̃ cū comparatiuo iungitur, vt multo minor numerus frumenti q̃ vini, & ita longe minor &c. Sed id quoq; vtile fuerit obſeruaſſe, quod pręcipua venuſtate præſtat, cū hoc aduerbium Multo ſuperlatiuo, & cū nomine pars iungitur, quæ res nulla ratione, ſed ſolo dicendi modo introducta eſt.

Teren. in Heu. Multo omnium me nunc fortunatiſſimum factum puto.

Idem in Ecyra. Atq; ea res multo maxime diſiunxit illum ab illa.

Cicer. pro lege Manilia, Conſpectus veſter multo iucundiſſimus.

Ibidem. Magna, ac multo maxima parte non modo vtilitatis,

tatis,ſed dignitatis,atq; imperij caruit.

Idem in Catili. Multo vero maxima pars eorum,qui in tabernis ſunt.

Idem in Verrem. Nam cum oīs arrogantia odioſa eſt,tum illa ingenij,atq; eloquentiæ multo moleſtiſſima.

Ibid. Qui agri Acunctis multo maximā partem poſſidēt.

Idem. In ciuitate totius Siciliæ multo maxima.

Ibidem, Cui quemadmodum reſiſtam, multo mihi ante eſt iudices prouidendum.

Idem de Orato. Quæ pars ſine dubio multo maxima eſt.

Idem de arte Rhe. Quarum tamen rerum multo maxima pars ad commodum corporis reuertitur.

Ibidem. Et eorum multo maxima pars, quā pretores edicere conſueuerunt.

Saluſtius in Catilinario, Si ita res eſſet, rempublicam multo pulcherrimam haberemus.

Horatius in ſermoni. Danda eſt Elebori multo pars maxima auaris.

Idem, Poſtera lux oritur multo gratiſſima.

T.L. ab vrbe cond. Nouiſſimum bellum ab Sabinis ortū, multoq; id maximum fuit.

LICET.

QVanta colligitur elegantia in hoc verbo Licet, ab illo,qui nō cutem tm̄ ſpectat, ſed q ſedulo introſpicere & meditari curet. Nam ſi licet mihi per te, hoc vnū ſignificatur, id eſt ſi pmiſeris, vel ſi potero à te non impeditus:alterum abſolute,vt ſi in hortum meū intraueris, olera licebit legas, hoc eſt legere poteris, ſed hoc ex iis locis,quę ſubieci, melius multo cognoſcetur.

Plautus in Aſinaria; Aſinaria vult eſſe ſi per vos licet.

Terētius in prologo Heauton, Date mihi poteſtatem ſtatariam agere, vt liceat per ſilentium.

Idem in Ecyra; Per me exquirere licet.

Idem in Adel. Sinatis hunc facere dum per ætatem licet.

Cicero Octauio. Si per tuas legiones licitum fuiſſet, quę nomini meo, Reipub. quę ſunt inimiciſſimę, venire in ſenatum.

senatum.
Idem Terentię;Expectassem Brundusi,si esset licitum per nautas.
Idem de Oratore;Per me appellet Oratorem licet.
Ibidem.Sed hoc genere,si modò per rempu. licebit, non accusabimur.
Ibidem. Itaq; Aemathiam cum primũ per ipsam liceat, eram remissurus.
Idem in Philip.Petis vt tibi per me liceat quędam de exilio reducere.
Idem contra Rullum; Aliquanto serius, q̃ per ætatem, ac per leges liceret.
Idem pro T.An.Mil. Quod si per furiosum illum Tribunum Senatui,quod sentiebat,perficere licuisset,nouam quęstionem nunc nullam haberemus.
Idem ad Len.Quod profecto faciam,si mihi per eius amicitiam licebit.
Idem in Verrem;Sunt homines Siculi non contemnendi, si per nostros magistratus liceat.
Ibidem:Si per L.Metellum licitum esset.
Idem Bruto; Quod scribis in Italia te moraturum,dũ tibi literę meę veniant,si per hostem licet, non erratis.
Idem Catoni;Mitto quod inuidiam,quod pericula, quod oẽs meas tempestetes, & subieris, & multo etiam magis,si per me licuisset,subire paratissimus fueris.
Paulus de mortis causa.l.senatus: Quibus per legem capere non liceret.
Vlpianus de manu.lege,Libertas : Cum per leges licebit, liber esto.
Cic.pro lege Manilia.Nam cum antea per ętatem nondũ huius autoritatem loci contingere auderem.
Ibidem.An in Clodio,q ita iudicia, pęnamq; contempserat,vt eum nihil delectaret, quod aut per naturam fas esset,aut per leges liceret.
Idem pro Ca.Rab.Quod si tu audisses,aut per ętatem scire potuisses.

Licet

Licet absolute.

Ca.in re rust. Et si voles insuper vinum Coum mixtum bibere, licebit bibas.

Cicero in arte Rhetorica: Hanc si quis partem putat esse orationis, sequatur Hermagoram licebit.

Idem Caio Memmio: Totam hominis vitam, rationemq; quam sequitur in philosophia, derideamus licet.

Idem Attico: Clodium fregi in senatu tum altercatione eiusmodi, ex qua licet pauca degustes, nam cætera nó possunt habere eandem, neq; vim neq; venustatem.

Eidem: Quid quęris? vel ipsi hoc dicas licet, humanitatem ei meo iudicio illo die defuisse.

Eidem: Noli inquam de vno pede sororis quęri, licet alterum etiam tollas.

Idem pro domo sua: Quare istã orationem, qua est vsus, omittas licet.

Ibidem; Quare disrumpatur licet ista furia.

Ibidem de Oratore, Fremãt oẽs licet, dicam quod sentio.

Idem in Philippica, Præcipias licet gaudia.

Idem de Officijs, licet ora ipsa cernere iratorum.

Ibidem. Videre licet etiam plerosq;, non tam natura liberales, quàm quadam gloria ductos.

Idem in Tusculanis. Quare vt ad quietũ me licet venias.

Idem in Verrem. Dicat licet Hortensius si volet, magno Verrem vendidisse.

Ouidius de ponto.

Tota licet quæras, hoc me non fingere dicet
Officij testis Pontica terra mei.

Horatius. Sis pecore, & multa diues tellure licebit.

Sabi.in epi.pro Hele. Quãlibet accuses, & sis irata licebit.

Per.

Per ætatem non potui, idem est, ac per ætatem non licuit, quod supra diximus, quo loquendi modo nouitas, aut peruersitas potius loquendi introducta deprehẽditur.

Cic. Corni. Nullam partem per ætatem sanę, & saluę reip. gustare potuisti.

Idem

Idem Planco, Vt primũ ꝑ ętatẽ iudiciũ facere potueris.
Idem C. Mario, Cũ ꝑ valetudinem posses, venire tamen noluisti.
T. L. ab vrb. cõd. Qui per ætatẽ, ac valetudinẽ poterãt.
Ibidem, Omnes, qui per ętatem arma ferre possent.
Hircius in com. Qui modo per ętatẽ arma ferre poterãt.
Ibidem, Neq; per anni tempus in mari classes sine periculo vagari poterant,

L A B E S.

LAbes, pęne omnium in ore est, id est, quod immundicies aut macula, sed occultiore ac latiniore significato id certe esse videtur, quod violenta quędam vel aquæ illuuies, vel tempestatis, grandinisve ruina, aut cum terra in altissimum hiatum, vel baratrum aperitur.

Plaut. in Capti. Quanta pestis Pernis veniret, quãta labes Larido?

Cicero de diuinatione, Delata etiã ad senatum labes agri priuernatis, cum ad infinitã altitudinẽ terra desedisset.

Ibidem, vt multa oppida corruerint, multis locis labes facta sit, terræq; desederint.

Vlpianus locati, & conducti, lege, ex conducto, Sed, & si labes facta sit, omnemq; fructum tulerit, damnum coloni non esse.

Labeo eo. tit. Si riuum quem faciendum conduxeras, & feceras, anteq̃ eum probares, labes corrupit, tuum periculum esse, Paulus respondit.

Cic. pro L. Flac. An innocentiæ labem aliquam aut ruinã fore putatis?

Idem ad Põti. ꝑ domo sua. Nã si illa labes, ac flãma reip. suum illum pestiferũ, & funestum tribunatũ humana ęquitate tueri non potest, diuina religione defenderit.

Lingua nuncupare.

LIngua nuncupare, modo dicendi, apud Veteres idem significatur, quod lingua exprimere & declarare. Cũ enim quid vendebatur, vicia rei venalis lingua nuncupari oportebat, & vltra nuncupata vitia venditor non

 tenebatur.

tenebatur. Leges postea addidere, vt etiam ea quę non essent nuncupata, venditor pręstaret.

Cic. de Oratore. Totum illud vti lingua nuncupasset: non in xij. tabulis, quas tu omnibus bibliothecis anteponis, sed in magistri carmine scriptum videretur.

Idem de Officijs. Nam cũ ex xij. tabulis satis esset ea pręstare, quę essent lingua nuncupata, quæ qui inficiatus esset dupli pœnam subiret, à iuris consultis etiam reticentię poena est constituta.

Quicqd. n. est in pręedio vitij, id statuerunt si venditor sciret, nisi nominatim dictum esset, præstari oportere.

Leua & sinistra.

LEua vel sinistra, certo modo loquẽdi, qui solus orationem priscorum continet, finem aliquem esse notat.

Plautus in Persa: Vbi illa altera furtifica leua?

Catull. Marucinę asini manu sinistra non belle vteris in ioco, atq; vino.

Idem. Porci, & Socration duæ sinistrę Pisonis.

Asco. Pedia. Tractum id dicit ab Aspendio citharista, qui sinistra perperam vtebatur, carminaq; occultabat. Gręco inde nato prouerbio.

Limen Superum, Inferum.

LImẽ Superum, Limen inferum, rari post felix illud seculum non solùm non dixerunt, sed ne intellexerunt quidem: cum nõnulli Pro limine supero, super liminare ineptissime dicant.

Plau. Limen superum, inferumq; salue.

Varro de re rustica. In haris ostium esse oportet, limen inferum altum.

Latine loqui.

QVi latine scit, nouit eo aduerbio latine, id quoq; ostẽdi quod aperte, clare, plane: quę res notanda, & memoriæ mandanda est.

Cic. in Verrem: Latine me scitote, non accusatorie loqui.

Idem in Philip. Antonium, quem gladiatorem non ita appellauit, vt interdum etiã M. Antonius gladiator appellari,

lari solet, sed vt appellant ij, q plane, & latine loquunt.
Virgilius, vel alius in obscœnis carminibus.
Simplicius multo est, da, latine dicere.

In manibus, inter manus. &c.

VErsari inter manus, conferre manus, afferre manus, inferre manus, in manu, in manū, in manus, in manibus, de manibus, ad manū, ad manus, sub manu, sub manus, p manus, prę manibus, prę manu, dare manus, tendere manus, tollere manus, inter manus, inijcere man⁹, admouere manus, manu asserere, abstinere manus, cōtinere manus, quo modo loquendi p̄stantissimi illi autores vsi sunt, frequentissime positum reperi, id etiam obseruatione, & imitatione maxime dignum.

In manibus est, hoc est, paratum, & in promptu est.

Cicero Attico, Nō quo aliquid me, iuuare posses, quippe res est in manibus, tu autem abes longe gentium.
Ibidem de libris oratorijs, Factum est à me diligētissime, Diu multumq; in manibus fuerunt.
Ibidem: Ex ijs libris quos in manibus habeo.
Ibidem. Sic enim commutatus est totus scriptis meis, quę in manibus habemus.
Idem Len. Clodium sic amplexabantur, sic in manibus habebant, sic me pręsente osculabantur, non illi quidem, vt mihi stomachum facerent, quem ego fundus perdidi, sed certe vt facere se arbitrarentur.
Idem de amicitia. Sed ò Scęuola & Fanni affuistis, & in manibus est oratio.
Idē in Bruto, Sed ecce in manibus vir, & p̄stātissimo ingenio, & flagrāti studio, & doct⁹ à puero Caius Gracch⁹.
Tit. L. ab vrb. cond. Cum tantum belli in manibus esset.
Ibidem. Id quod in manibus erat, coegerunt bellum.
Idem de bello Mace. Omissa de manibus res est.
Horatius; Nęuius in manibus non est, & mentibus hęret.
Plau. in Rudente, Mancipia habeo pro meis, nec manu asseruntur, quod est vendicare, & in libertatem producere.

In manu est, hoc est in potestate est.

Plau.in Amph.In illis fides est quibus est ea res in manu

Idem in Rudente.In manu mihi est mea.

Idem in Mer.Quia illi suam rem esse equum est in manu.

Ibid.Quia tibi in manu est quod credas, at ego quod dicam,id mihi mea in manu est.

Terent.in Hecyra,Tibi in manu est ne fiat.

Sallu.in Iugurtino,Sed qm̃ parum tuta per se probitas est, neq; in manu mihi fuit Iugurta,qualis nunc foret.

Ibidem.Verum id frustra,an ob rem faciam,in manu vestra est Quirites.

T.L.ab vrbe cond.Vt sua cuiq; resp.in manu esset.

Idem de bel.Pu.Cũ in eorum manu res Syracusana esset.

Idem ab vrb.cõd.Sit,an non sit,in vestra manu posuerũt.

Idem de bello Macedonico,Et vos in manu,& tutela,non in seruitio debetis eas habere.

Idem ab vrb.cond.Laceratã remp.per magistratus, quorum in manu sit.

Cęlius Ciceroni,Quã velis eũ obligare in tua manu est.

In manus dare,incidere,venire,notę significationis est,sed ii modi loquendi obseruandi sunt.

Plaut.in Trinum. Quid interest dare te in manus argentum amanti huiusmodi adolescenti animi impoti?

Cic.in Bru.Nunq̃ enim libri illi in manus inciderunt.

Salust.in Iugur.Existimas Iugurtam ob suos tutandos in manus venire.

Plautus in Trin.Dedi minas quadraginta adolescenti ipsi in manum.

Inter man⁹,est collatis simul manib⁹ aliquẽ sublimẽ ferre.

Aliquando per translationem inter manus id significat, quod esse in potestate.Versari vero inter manus, est in vsu esse.Modi sunt dicendi elegantissimi.

Plau. in Mostel. Abripite hũc intro actutum inter manus.

Cic.in Ver,Itaq; erant exitus eiusmodi,vt alius inter manus è conuiuio tanq̃ è prælio auferretur, alius tanq̃ occisus relinqueretur.

Ti.Liu.ab vrbe cond. Inter mauus domum allatus.

Virg. Ante oculos, interq; manus sunt omnia vestras.

Idem, Miraturq; interq; manus, & brachia versat.

Cælius Ciceroni, Gener tamen quod ad ius pertineat, Didasculam quandam, vt versetur inter manus habeat.

Pompo. de origine iuris, lege Necessariũ, Deniq; nec versantur omnino scripta eorum inter manus hominum, & subdit, Reliquit. xl. volumina, ex quibus plurima inter manus versantur.

Ad manum esse, aliquid in promptu esse, vt quasi manu teneatur.

Venire vero ad man⁹ est ad dimicãdũ, vel ad arma venire.

Cic. de Oratore, Quem seruum sibi ille habuit ad manũ.

Vitruuius, Alia. n. ad manũ species esse vr̃, alia in excelso.

Idẽ. Si. n. ita fuisset, non solũ laudes, aut vitia animorũ ad manum aspiceretur, sed etiam disciplinarum scientiæ.

T.L. ab vrb. cond. Adde quod Romanis ad manum domi supplementum esset.

Ibidem: Quod cocti ad manũ fuit cibi ferre militi licuit.

Idem de bel. Mac. Qđ cuiq; trepidanti ad manũ venisset.

Ibidem, Vt æque magna vis ad manum esset.

Cic. de orat. Nonnunq̃ etiam ea res ad manus, atq; ad pugnam veniebat.

Vlp. de pignoratitia actione, lege Petenti Mutuum, pecuniam creditori cum ad manum debitor non haberet, species auri dedit.

Africanus ad senatuscon. Velleianum, lege Tutor, Deinde ego quia ad manum nummos non habebam, stipulanti tibi promisi.

Sub manu, id est, quod fere esse ad latus expeditum, promptum in vsum. Succedere autem sub manus, est aliquid bene, & ad optatum contingere.

Plãcus Ciceroni, Adiunxi hęc, in loco eligẽdo Flumẽ oppositũ, vt haberẽ in quo mora trãsit⁹ esset, Voconij sub manu vt essent, p̃ quorũ loca mihi fideliter pateret iter.

Plau. in Mili. Lepide hoc succedit sub manus negotium.

Idem in Persa, Si quam res accures sobrie, aut frugaliter, solet illa recte sub manus succedere.

Per manus est ꝙ inepte dicitur, De manu in manum, vel de manu vnius in manum alterius.

Cęsar in com. Per manus tractus seruatur.

Ibidem. Nonnullę de muris per manus demisse, sese militibus tradebant.

Ibidem. Per manus seui ac picis traditas glebas in ignem proijciebat.

T. L. ab vrb. cond. Si nobis cũ vrbe simul positæ, traditęq; per manus religiones nullæ essent.

Ibidem. Disciplina militaris tradita per manus iam inde ab initijs Vrbis.

Prę manibus, hoc est quod insulse dicunt, quod habebam in manibus.

Plau. in Bacch. Reddidi patri omne aurũ, quod mihi fuit prę manibus.

Prae manu dare, est quod vulgo dicunt, ante omnia, vel ante manum dare.

Teren in Adelphis. Atq; huic paululum aliquid prę manu dederis, vnde vtatur.

Afferre manꝰ vero est inijcere manus, pulsare, vulnerare, interficere: in quo notãdum est datiuũ post se requirere.

Cicero Att. Sed non faciam, vt aut tuum animum angam quęrelis, aut meis vulneribus sępius manus afferam.

Idem Cluentio, Oẽs tui amici, necessarijq; cognorunt, Ancario, & Pacero pastoribus huius Villicum vim, & manus attulisset.

Ibidẽ. Aulum Briuium quendam Cauponem de via Lati. quęstum esse dixisse, subornatis qui sibi à Cluentio, seruisq; eius in taberna sua manus allatas esse dicant.

Idem Octauio, Ego ipse senatũ sibi afferre manus coegi.

Idem in Vatinium testem, Teneas ne memoria, tibi in conuentu Puteolis manus esse allatas.

Idem in Verrem. His ne rebus manꝰ afferre non dubitasti.

Idem de officijs, Cũ enim dando egere cęperunt, alienis bonis

bonis manus afferre coguntur.

Plan. Cic. Qui quidẽ cum in fraudem ſe adductum videret, manus quas iuſtius in Lepidi perniciem armaſſet, ſibi afferre conatus eſt.

Vulp. de ijs q notantur infamia. l. Liberorũ. Nõ ſolent aut lugeri (vt Neratius ait) hoſtes, vel perduellionis dãnati, neque ſuſpendioſi, neque qui manus ſibi attulerunt.

Varro de re ruſt. eodem ſenſu afferre dentes dixit: Canes prouerbium attolunt antiquum, vel etiam vt aperiant de Atheone, atque in dominum afferant dentes.

Conferre manus, eſt cõgredi, & manum conſerere. Inferre verò manus eſt inijcere manus, & quandoq; idem ſignificat quod afferre manus.

Cicero pro Fonteio: Partim qui cum ipſo M. Fonteio ferrum ac manus contulerunt.

Idem in Catil. Senatus vim ac manus intuliſſet.

Vulp. de S. C. Syllan. l. Cũ aliter: Si ſibi manus qs intulit.

Idem, Si quis non metu criminis imminentis, ſed tædijs vitæ, vel impatientia doloris ſibi manus intulit.

Hir. in com. M. Catonem Vticæ ſibi manus intuliſſe.

Cic. pro P. Quin. Domino a familia ſua manus illatas eſſe ante ſuos lares.

Dare manus autem eſt dedere ſe, & victum fateri.

Plautus in perſa, Do manus.

Cic. ad Att. Aiebat illum primum ſcire diu multa contra, ad extremum autem manus dediſſe, & affirmaſſe nihil ſe contra eius voluntatem eſſe facturum.

Eidẽ. Sapienter igitur quod manus dediſti, quodq; etiam vltra gratias egiſti.

Idẽ de Amicitia; Callidus ille, & occultus, vt ſe in ſinuet ſtudioſe cauendũ eſt, neq;.n. facillime cognoſcit, qppe qui ẽt aduerſando ſępe aſſentiat, & litigare ſe ſimulans blãdiatur, atq; ad extremũ det manus, vinciq; patiat.

Horatius: Iamiam efficaci do manus ſcientiæ ſupplex.

Cæſar in com. Tandem dat Cotta manus, permotus ſuperiore ſententia.

Tollere manus, & oculos, modi loquendi signum lętitię significantes.

Cic.Cæs.Sustulimus manus,& ego,& Balb. tanta fuit opportunitas.

Idē Tironi.Literulæ meæ, siue nostræ tui desiderio oblanguerunt,hac tamen Epistola quam Acastus attulit,oculos paululum sustulerunt.

T.L.ab vr.cōd.Dicitur manus ad cęlum tollens precatus.

Plena manu,hoc est abunde,& affluenter.

Cic.Att.At hercle alter tuus familiaris, quā plena manu, quā ingenue,q̄ ornate nostras laudes in astra sustulit.

Iniicere manus.

Plau.in Trucu. Post id ego in te manum inijciam.

Cic.pro Roscio Comœdo,Ipsa mihi veritas manum iniecit,& paulisper consistere,& commorari coegit.

Horatius.Incontinentes inijciat manus.

T.L.ab vrb.cond.Accurit ac manum iniecit.

Abstinere manus,& continere manus,idem prope significat quod continere impetum animi.

Plau. in Trinum. Quod manu non queunt tangere, tantum fas,habent quo manus abstineant.

In Amp.Qui possim videre huic fortis, vt a me abstineat (manū.

Idē in truculen. Abstine hoc mulier manum.

In Casina.Abi,atq; abstine manum.

In persa,Manum abstinere hanc tamen q̄a mihi imperet.

Cic.in Vatini.testem. Vt manus a te homines vix abstinere possint.

Cato de re rustica;Alieno manum abstinere.

Teren. in Adelph. Non manum abstines mastigia.

Cic.in Tusc. Vt Alexandrū Regem videmus, qui cū interemisset Clytū familiarē suū, vix a se manus abstinuit.

Idem in Ver. Manus a sodalis filio abstinere nō potuisti?

Ibidem. Abstineam in hoc iudicio manus, animosq́ue ab hoc scelere nefario.

Ibid.Qui Capitolio manus abstinere potuerit.

Ibidem. Nihil ægrius factū est multo labore meo, quàm

Vt manus ab illo appellatore abſtinerentur.

Tibullus. Abſtineas auidas mors violenta manus.

Cic. in Catil. Quorum ego vix abs te iamdiu manus, ac tela contineo.

Idem in Anto. Nunquam profecto a me ſacrilegas, atque impias manus abſtinebit.

T. L. ab vrb. cond. Nocte audita ex delubro vox eſt, abſtinerent manus.

Ibidem. Vt vix ab ijs abſtineret manus.

Tendere manus.

Cæſar in com. Omnes maiores natu ex oppido egreſſi, manus ad Cæſarem tendere, & voce ſignificare cœperunt, ſeſe in eius fœdera, ac poteſtatem venire.

Idem ibidẽ, Hedui manus tendere, deditionẽ ſignificare.

Virg. Tendebantq; manus ripæ vlterioris amore.

Ouid. de Faſtis. Ille manus tendens aſtanti milite iuſto. In coniuratos talia verba dedit.

T. L. ab vrbe condita. Alij manus ad cœlum tendere deos incuſantes.

Ibidem: Supinas manus ad cœlum, ac deos tendentes.

Ibid. Reas ad Capitolium manus tendimus.

Ibid. Oẽs manus ad conſulẽ tendentes pleni lachrymarũ.

Cic. in Catil. Supplex manus tendit patria communis.

Admouere manus.

T. L. ab vrbe cond. Primo religioſe admouentes manus.

Meo, reip. nomine, &c.

MEo, tuo, ſuo, Reip. nomine, & huiuſmodi, elegantiſſime a veteribus poſita animaduerti, quæ quandoq; id ſignificãt quod Mea, tua, ſua, Reipub. cauſa, quandoq; longe alia, & ab hac diuerſa ſignificatione antiqui illis vſi videntur, quod diſcrimen facile eſt ex ſubiectis autoritatibus agnoſcere.

Cic. Terentiæ. Nam ego eo nomine ſum Dyrrhachij hoc tempore, vt quam celerrime quid agas audiam.

Idẽ in Ver. Id mihi. C. Verres eripuiſti, atq; abſtuliſti, quo nomine abs te ſeſtertium milies ex lege repeto.

Ibid.

Ibid. Decem fiscos ad Senatorem illum relictos esse comi tiorum nomine.
Ibidē. Hoc palā iā dictitant, se istū quē sciant esse hoīem improbissimū, hoc vno noīe absolui velle, vt ab Senatu iudicia per ignominiam, turpitudinemq; auferantur.
Cæsar in com. Odisse etiā suo noīe Cæsarē, & Ramanos.
Paulus: Si certum petatur, lege, Lecta est: Si die suprascripta summa P. Meuio, eiq; ad quē ea res pertinebit, data, soluta, satisve nomine factum non erit, tunc eo amplius quo post soluā pœne nomine in dies xxv. denarios centenos, & subdit, Quod competit vsurarum nomine, ex die interpositæ stipulationis præstetur.
Vulpianus de iureiurando. l. Ait prætor: Quasi calumniæ causa ventris nomine fuerit in possessione.
Idem de institoria actione. l. Quicunq;, Si institoria cum oleum vendidisset, anulum arræ nomine acceperit.
Cic. ad Att. Cum. n. ille ad conciones confugisset, in ijsq; meo nomine ad inuidiā vteretur, Dij immortales, quas ego pugnas, & quantas strages ædidi?
Catullus: Eone nomine imperator vnice fuisti in vltima Occidentis insula?
Brut. Cic. Qua in re Cic. vir optime ac fortissime, mihique, & meo nomine, & reip. charissime, nimis credere videris spei tuæ.
Cic. in oratione pro domo sua: Dico esse odio ciuitati, non tam tuo quàm reipub. nomine.
Idem de fi. bo. & ma. Quibus rebus intelligitur, nec timiditatem, ignauiamq; vituperari, nec fortitudinem, patientiamq; laudari suo nomine.
Idem in Catil. Bellum Po. Ro. suo nomine indixit.
Idem pro Gn. Planco: Ego me debere bonis oībus fateor, sed etiā ij, quibus ego debeo, boni viri, & ciues, comitijs ædilitijs aliqd se meo noīe debere Planco dicebant.
Idē pro Clu. Res suo noīe in iudiciū nunquā est vocata.
Idem P. Septimio. Scęuole litem eo nomine esse estimatā.
Idem in Vatin. test. Non tam tuo, quam reip. nomine.

De

De die de nocte, & multa nocte.

MVlta nocte, ad multam noctem, de nocte, noctu, de die, frequenti est in vsu hic dicẽdi modus apud bonos autores.

Terent. in Adel. Apparare de die conuiuium.

Catul. Vos conuiuia lauta, sumptuosa de die facitis.

Horat. De medio potare die.

Cic. ad Att. Cum se ille septimo die venisse a freto, & noctu se introisse dixisset.

Terent. in Adel. Imo de nocte censeo.

Cic. Quin. Fratri. Celerius, quàm si de nocte vigilassent peruenirunt.

Idem Att. In comitium Milo de nocte venit.

Eidẽ. Cũ cęnãti mihi nũciasset Sex. se de nocte proficisci.

Cæsar in com. De media nocte missus equitatus.

Ibid. Reliquas de media nocte proficisci iubet.

Hora. Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones.

Idem. Vnde vxor media currit de nocte vocata.

Sed & mult⁹, plurimũ cãdoris adferre põt orationi. Vnde.

Cic. de Ora. li. 2. Nam qui incõcinnus, aut multus est, is ineptus esse dicitur.

Cice. Quint. Fratri. Multa nocte cum Vibulio veni ad Pompeium.

Idem Att. Multa de nocte profectum esse ad Cæsarem.

Idem pro P. Sextio? Cũ forũ, comitiũ, curiã, multa de nocte armatis hominibus, ac seruis plerisq; occupassent.

Mihi aqua hęret.

MIhi aqua hæret, modus est loquendi, vel prouerbiũ potius, difficultatem significat contra morem in re facili adhiberi. Cum .n. aqua fluere & labi soleat, hærere cõtra suam naturam dicitur, id est rem difficilem fieri, quæ facilis potius esset.

Cic. ad Att. Mihi aqua hæret.

Idem Quinto Frat. in hac causa mihi aqua hæret.

Idem de offi. Dicit ille quidem multa multis locis, sed aqua hæret (vt aiunt.)

Execrandi

Execrandi modus.

Modus execrandi aut imprecandi antiquus, non est prætermittendus.

Cic. in Anto. Igitur est patronus L. Antonius, malam quidem illi pestem, clamori.n. vestro assentior.

Merito te amo merito tuo.

MErito te amo, immerito me odisti, merito tuo hoc tibi dono, immerito tuo tibi irascor, & quandoq; etiam merito tuo te odi, & nullo merito, modus est frequentissime a bonis illis vsurpatus.

Plau. in Asi. Nemo me accusauit merito meo.

Idem in Au. Quē senecta ętate ludos facias haud merito (meo.

Cic. pro P. Sex. C. Cæsar, qui a me nullo merito alienus esse debebat, inimicissimus esse meæ saluti ab eodem quotidianis concionibus dicebatur.

T.L. de bel. Mac. Frater me accusat, nullo meo inse meri(to.

Plau. in Asi. Aedepol pater merito tuo facere possum.

Ibi. Cur tu (obsecro) imerito meo me morti debere optas

Idem in casina, Immerito meo mihi hoc facis.

T.L. de bello Mace. Indigne sibi, nec vllo suo merito insultatum ab omnibus esse.

Plau. in Cistell. Merito vestro amo vos.

Idem in Asina. Iube aduenire quæso, merito eius, quæ volet faciemus.

Mittere sanguinem.

MIttere sanguinem, id est quod iam passim vulgò omnes ferè, extrahere sanguinem dicunt, vel Gręcanico verbo Flebotomare.

Cic. Att. Missus est sanguis inuidiæ sine dolore.

Eidem: Sic Appius prouinciam curauerit, sanguinem miserit, quicquid potuit detraxerit.

Cornel. Celsus. Sanguinem incisa vena, mitti nouū nō est, sed nullū morbum esse, in quo nō mittatur, nouū est.

Idem, Mitti iunioribus, & fœminis vterum non gerentibus vetus est.

Ibid. Sed vt aliqñ primo die sanguinē mittere necesse est.

Ibid. Mitti vero is debet, si totius corpis cã fit ex brachio.
Ibidem. Mittere autẽ sanguinem cum sit expeditissimum vsum habenti, tamen ignaro difficillimum est.

Post hominum memoriam, post homines natos, nostra memoria, Patrum memoria.

QVod pleriq; omisso antiquo loquendi modo, Ab hominum recordatione, nostro tempore, patrum tempore dicunt, veteres illi, post hominum memoriã, post hoíes natos, nostra memoria patrũ memoria dicebant.
Cic. in Pisonem. Instant post hominum memoriam paratissimi magnificentissimiq; ludi.
Idẽ in ver. Quod nemo vnq̃ post hominũ memoriã fecit.
Ibidem: Nemo vnquam post hominum memoriam paratior, vigilantior, copiosior.
Ibidem. Vt ego hunc vnum eiusmodi reum post hominũ memoriam fuisse arbitrer, cui damnari expediret.
Idem qua Senatui gratias agit post redditum suum. Qui me duo sceleratissimi post hominum memoriam, non consules, sed latrones, non modò deseruerunt in causa præsertim publica, & consulari, sed prodiderunt.
Idem ad Pont. pro do. sua. Quid homini post homines natos turpissimo?
Ibidem: Sed erat res post homines natos pulcherrima.
Ibidem: Graue crimen est hoc, & vehemens, & post hominum memoriam, iudiciaq; de pecunijs repetundis constituta, grauissimum.
Idem Plãco. Nihil post hominum memoriam gloriosius.
Idem pro eo. Consules post hominum memoriã teterrimi atq; turpissimi.
Idem in Catilinam. In hoc autem vno post hominum memoriam maximo crudelissimoq; bello.
Idem de optimo genere Orat. Optimus longe post homines natos.
Idem in Anto. Duo teterrima, & spurcissima capita post homines natos, Dolobella, & Antonius.
Idem pro Milo. Vnius post homines natos fortissimi viri.

Idem in Bru. Longe aũt post natos hoĩes improbissimus C.Seruilius Glaucia.
Idem in Vatini.test. In omni memoria inauditum.
Idem pro P.Sex. Ne huic tantæ multitudini, quanta mea memoria nunq̃ vllo in iudicio fuerit, deero.
Varro de re rust. Sed ipse nostra memoria.
Cic.de diuin. Memoria nostra templum Iunonis sospitę.
Idem in Vatin.test. Magnificentissimè post hominum memoriam consulem factum.
Idem de Ora. de Senatu iussit educi, quod eum ciuem negaret esse, quia memoriæ sic proditum esset, quẽ pater suus, aut populus vendidisset, aut paterpatratus dedisset, ei nullum esse postliminium.
Sallust.in Cat. Sed mea memoria ingenti virtute, diuersis moribus fuere viri duo, M.Cato, & C.Cęsar.
Cic.pro Cor.Balbo: Multi etiam superiori memoria ciues Romani sua voluntate indemnati, & incolumes, ijs rebus relictis, alias se in ciuitates contulerunt.
Idem pro Rab.perduel. Post hominum memoriam rem nullam maiorem.
Idem pro lege Manil. Quæ in omnibus hominibus noua post hominum memoriam constituta sunt.
Idem in Cat. In hoc autem vno post hominum memoriã maximo crudelissimoq; bello.
Idem in Catil. Bellum intestinum, ac domesticũ post hominum memoriam crudelissimum, & maximum.

Meis verbis.

Dicito illi salutem meis verbis, modus est dicendi, quo etiam nunc dicitur, Ex parte mea illum salutabis, Itidem, voca illum meis verbis, & pro parte mea.
Plau.in Amph. Voca verbis meis.
In Merc. Rogato meum patrem meis verbis.
Terent.in Hecy. Huc euoca verbis meis.
Cic. M. Marce. Gratũ mihi feceris, si vxori tuæ Iunię grauissime atq; optimę fęminę meis verbis eris gratulatus.
Idem Vatin. Locutus sum, vt ei meis verbis diceret.

Plau.

Plau.in Amph. Hunc tuis verbis voco.
In Bach. Scribe ſalutem tuo patri verbis tuis.
Cic. Trebat. Salutem mihi tuis verbis nunciauerat.
Plaut.in Mil. Matris verbis Philocomaſium accerſito.
Curius Cic. Tironem meum ſaluta noſtris verbis.
Cicero Attico. Epiſtolam meam iuſſerunt dari Dolobellę. Vęſtorius ad me ſcripſit, vt iuberem mancipio dari ſeruo ſuo pro mea parte.
T. Liu. ab vrb. cond. Qui quęrerent ſenatus verbis.
Ibid. Qui iuberēt cōſulū verbis in ꝓximos mōtes fugere.
Ibidem, Nunciarant ſenatus verbis.
Ibidem. Denunciarunt ſenatus verbis.
Idem de bel. Mac. Abi nuncia meis verbis, bello abſiſtat.

Modus agri.

MOdꝰ agri, vt ĩ optimis libris repi, ē certa d̄finitio, ſeu mēſura agri, qua quot iugerū eſſet, intelligi poſſet.
Plau.in Aulul. Agri reliquit illi, non magnum modum.
Cicero Att. Etſi nihil ſcripſit niſi de modo agri.
Hor.in Ser. Hoc erat in votis, modus agri nō ita magnus.
Paul. de cont. emptione, lege, qui fundum: Cū ipſe emptori ſuo admitteretur, multo minorem modum agri q̄ putauerat inuenit.
Ibidem. Et dn̄o renunciaret quāto modus agri minor ſit.
Ibid. Et ideo modo agri renūciet, & ſi ĩ diebus triginta renunciaſſet minorem modum agri eſſe, q̄uis multis poſt annis poſſe eum, q, minoris modus agri fuiſſe repetere.
T. L. ab vrb. cond. Nec cui maiori q̄ quinquaginta iugerū agri modus eſſet.

Magnus numerus.

MAgnum numerū frumenti, vini, olei, veteres illi dicebant, quem modum loquendi multi inuertentes, magnam quantitatem, vel copiam paſſim dicunt.
Cic. pro Planco. Frumenti in ſumma caritate maximū numerum miſeram.
Idem in Ver. Dico magnum numerum frumenti.
Ibidem, Cuius iudicij metu magnus à multis frumenti

numerus

numerus ablatus.

Ibi. Fruměti tantus numerus imperio tuo datur, & cogit.

Ibi. Atq; ego nunc eum frumenti numerum, & eas publice pecunias decumanis, ab Herbitensib⁹ datas esse dico

Ibidem: Intellexistis innumerabilem frumenti numeum per triennium auersum a Rep. esse.

Idē de offi. Si exēpli gratia vir bonas ab Alexandria profectus, Rhodum magnum frumenti numerū adduxerit.

Idem pro Fonteio: Maximum frumenti numerum ad Hispaniense bellum tolerandum imperauit.

Cęsar in comm. Frumenti magnum numerum coegit.

Hircius in com. Non poterant magnum numerum frumē ti comparare.

Ibid. Scipio magnum frumenti numerum habuerat.

Ibid. Certo numero frumenti mulctat.

Ibid. Magno numero frumenti onustos recepit in castra.

Ibidem, Magno inuēto numero hordei, olei, vini, fici, pauco tritici.

Numerus vini.

Cic. in Anto. Maximus vini numerus fuit, permagnum optimi pondus argenti.

Vlp. de tritico, vino, & oleo. l. Si qs vinū: Si modo vini numero à testatore non sunt habita, & subdit, Cętera quę pro hoīum affectione & vsu, numero vini habebuntur, & subdit. Quę vini numero paterfamilias habuit.

Missum facere.

MIssum facere est deponere, ac etiam a nostro consortio, familiaritate, potestate, arbitrio dimittere. Multi barbare dicunt, dare licentiam, vel licentiare.

Cæsar Oppio: Cn. Magium Pōpeij pfectum deprehendi, sed & meo īstituto vsus sum, & eū statim missum feci.

Cic. in Ver. Deinde alij quęstus instituunt ex vno genere nauali, iudices, q̃ multi accipere à ciuitatib⁹ pecunias, ne nautas darent, pretio certo missos facere nautas, missorum omne stipendium lucrari, & subdit: Certo pretio sexcentos nummos nautarum missione cōstituere.

Ibidem

Ibidem, Vt illud missum faciam.
Teren. in Hecyra: Missam iram faciet
Varro de re rust. Columbas redire solere ad locum licet aīaduertere, qđ multi in theatro e sinu missas faciunt.

MODICE.

MOdice aduerbium non semp̱ à Pauco (vt vulgo credunt, sed à modo qñq; deducitur, vt modestiā designet, quæ inter param, & nimiũ versat̄, non paucitatē.
Var. de re rust. Furfures obijciuntur modice, ne parũ aut nimium saturentur.
Ibidem, Cum aer est modice temperatus.
Ibidem, Modica centuria ea ducentorum iugerum.
Plau. in Per. Modice & modeste est melius vitam viuere.
Cic. pro P. Sylla. Quanq̄ à me timide, modiceq; dicetur.
Idem contra Rullum. Quare dignus vestro summo honore, singulariq; iudicio sim, ipse modice dicam.
Idem ad Atticum: Modice, & infra domum,
Idem Tironi, Nos agemus omnia modice.
T. L. de bel. Pun. De se pauca ac modice locutus est.
Ibid. Libertatem nec spernere modice, nec habere sciunt.
Idem de bel. Mace. Libertate modice vtantur, temperatā eam salubrem esse.
Ibidem. Immodice, immodesteq;.
Ibid. Hac potestate immodice, ac superbe Achei vsu sunt.

Modicum.

Aliquando tamen dicitur à bonis illis autoribus & modicum & modice, pro parum, & pro pauco.
Plau. in Milite, Modice sapis.
Cic. Atti. Minæ Clodij, contemptionesq;, quæ mihi proponuntur, modice me tangunt.
Eidem, Sed vt modice cæteris vtile est, tibi necesse est.
Eidem, Sed ea res modice me tangit.
T. Liu. de bello Mace. Comparauerat & tyrannus modicam classem.
Ibidem. Vt modico ædito prælio in fugam inclinarent.
Ibidem. Refecti cibo sumpto, & modica quiete.

Mouet me, non me impedit.

MOuet me, non mouet, non me impedit, eleganti modo loquendi ponitur ab antiquis.

Cicer. pro l. Mani. Neq; me impedit eius, Quirites, inimicum edictum.

Papinianus de conditione furtiua, l. Parui refer. Nec me mouet, pręsens homo fuerit nec ne.

Caius de damno infecto, l. Si ędibus, Sed mouet me quod ipse meas ædes reficere possim.

More maiorum, in morem.

MOre belluæ, more maiorum, & in morem dicebãt, addito quandoq; genitiuo, aliqui inepte modo, & in modum dicunt.

Virgilius, Perq; duas in morem fulminis arctos.

Ouidius, Eunt anni more fluentis aquę.

NEMO.

CVm vt sępe iam dixi, nihil aliud sit perfecta latinitas, q̃ perfectorum illorum virorum autoritas, qua certo dicendi modo tanq̃ suo iure, & pro arbitrio vsi sunt, cõsiderare, atq; obseruare maxime decet, q̃d & quo modo dixerint: Nemo quisquam, nemo homo, non nemo, nemo vnus, nemo vnus vir, quisquã vnus, quiuis vnus, quisquam omnium, alter quisquã, vnus aliquis, Quod rari post eos curauerunt, quare eorum vel scripta, vel dicta merito laude carent.

Nemo quisquam, nemo homo, homo quisquam.

Teren. in Eunuch. O populares, ecquis viuit me hodie fortunatior? nemo hercle quisquam.

Idem in Hecy. Nemo quisquam illorum ad te venit, quin ita pręparet sese.

Idem in Eunucho, Nemo homo est iam.

T.L. ab vrb. cond. Victoria, cui nec deus, nec homo quisquam inuideat.

Non nemo.

Varr. de re rust. Tonsas recentes eodem die perungunt vino & oleo, non nemo adiũcta cera alba, & adipe suillo.

Cic.

Cic.pro L.Mur.Non nemo etiam in illo sacrario reipub. in ipsa inquam curia, non nemo hostis est.

Idem pro P.Sex. Vel vt non nemo putaret.

Idem pro l. Man. Cum esset nō nemo in senatu, qui diceret non oportere.

Idem pro L.Corn.Bal.vt non nemo putaret.

Idem in Verrem: Nam quod fortasse non nemo vestrum audierat istum à Syracusanis publice laudari.

Hircius in Comm. Non nemo culpæ eius, imprudentiæ q; assignabat.

Nemo vnus, & nemo vnus vir.

Cæsar in com. Ad neminem vnum summa imperij.

T.L.ab vrb.cōd. Quia nemo vn⁹ satis dign⁹ regno visus est.

Ibib.Neminē vnū esse, cuius opera putet rēpub. restitutā.

Ibidem. vt nemo vnus inde pręcipuum quicquam gloriæ domum referret.

Ibi. Haud dubie illa ętate, qua nulla virtutū feracior fuit, nemo vn⁹ erat vir, quo magis innixa res Romana staret.

Quiuis vnus, quisquam vnus, & quisquam omnium.

Cic. in Bruto, Quātum non quiuis vnus e populo, sed ęstimator doctus, & intelligens posset.

Tit.L.ab vrb.cond. Nec quisquam vnus malis artibus postea tam popularis esset.

Ibidem. Quia nondum in quenquam vnum sęuiebatur.

Ibidem. Cum multi magis fremerent, q̃ quisquam vnus recusare auderet.

Ibidem. Solertius q̃ quiuis vnus ex ijs, quos nominaui, castris locum caperet.

Idem de bello Mace. Non modò quenq̃ vnum elicuit ad suadendum, sed ne fremitum quidem mouit.

Ibidem. Ne quem vnum relinquerent.

Cic. in Verr. An hoc dubitabit quisquàm omnium, quin is venalem in Sicilia iurisdictionem habuerit?

Alter quisquam.

Plau. in Asina. Neq; me Athenis est alter hodie quisquā, cui credi recte ęque putent.

Vnus aliquis.

Vnus aliquis, vulgari propemodum ſermone Romæ etiã nunc dicitur, qui modus loquẽdi magis apud vulgum, quàm apud eruditos remanſit

Cic. in Anto. Cur nunquam tam frequens ſenatus fuit, qđ vnus aliquis tuam ſententiam ſecutus ſit?

Idem de finibus bonorum, & malorum: Vtilitati hominũ pluſquàm vnius alicuius, aut ſuæ conſulit.

Idem pro Cluentio, Vnum aliquem nominare.

Idem de prouin. conſularibus: Tanquam vnum aliquem portum tutum, & clauſum teneri.

Caius: Si qs omiſſa, l. Cũ hæreditas: Cũ ab eo quoq; peti poſſet, q̃ vnã aliquam rem hæreditario nõīe poſſideat.

Negatio Metuo ne non.

FRequenter etiam veteres illi autores duas negatiuas clauſulas ſimul ponunt, & plerumq; cum verbis vereor, aut timeo, aut metuo coniungunt.

Quẽ dicendi modũ nulli poſt minores cõſiderauerũt, aut ꝙ certe liq̃do cõſtat, in ſuis ſcriptis raro vſurpauerunt.

Plau. in Per. Ne non ſat eſſes leno, id metuebas miſer.

Idem in Caſina: Metuo ne non ſit ſurda.

Teren. in Adelph. Metuiſti hominum homo ſtultiſſime, ne non tibi iſtud fœneraret.

Idem in Phor. An verebamini ne non id facerem, quod recepiſſem ſemel.

Cic. Attico. Vereor ne non liceat.

Eidem. Timeo ne non impetrem.

Eidem. Vereor ne exeundi poteſtas non ſit.

Eidem: Veretur enim ne non liceat tenere hæreditatem.

Idem pro Sex. Roſc. Amer. Vereor ne non ille ſolus (id quod ad me nihil attinet) ſed alij quoq; plures læſos ſe eſſe putent.

Idẽ in Tuſc. Vereor ne non tam virtutis fiducia vtendum nobis ad ſpem beate viuendi, q̃ vota facienda videant̃.

Idem in Philip. ſed vnam rem vereor ne non probes.

Ibid. An verebare ne nõ putarem⁹ natura te potuiſſe tam impro-

improbum euadere, nisi accessisset etiam disciplina?

Idem pro lege agraria: Pertimescam credo, ne mihi non liceat contra vos in concione consistere?

Idem Curioni. Non enim vereor ne non in scribendo te expleam.

Eidem, Non quo verear, ne virtus tua opinioni hominum non respondeat.

Idem pro T. An. Mil. quanquam præsidijs salutaribus, & necessarijs septi simus, tamen ne nō timere sine aliquo timore possumus.

Ibidem: Cur igitur hos manumisit? metuebat scilicet ne indicaretur, ne dolorem perferre non possent?

Idem pro M. Cælio, An timebant ne tot vnum valētes imbecillum, alacres perterritum superare non possent?

Idem in Verr. Non vereor ne hoc officium meū P. Seruilio iudici non probem.

Idē in Cati. Si te iam Catilina cōprehendi, si interfici iussero, credo verendū erit mihi, ne non potius hic omnes boni serius à me, q̃ quicquā crudelius factū esse dicant.

Horatius. Sedit qui timuit ne non succederet.

Ouid. de Pon. An vereor ne non approbet illa Getes?

T. L. de bello Maced. Metuentes ne dilationem res non paterentur.

Vlpianus de iure dotiū. l. si ergo, Vereor ne non possint dominij eius effici.

Martianus eo. tit. lege si mulier. Vereor ne nō sit obligata.

Idem de re mili. lege Officium, Vereor tamen si quicquā promisero, quod in vsum meum aut tuum fiat, ne modus in ea re non adhibeatur.

Paulus de acquirendo rerum dominio, lege Bonęfidei, Verendum ne non sit bonæfidei possessor.

Simpliciter posita sine verbo Metuo, vereor, timeo.

Cic. Attico, sed diligentius nobis est videndum, ne distracti, pares esse aduersario non possimus.

Idē ꝓ Gn. Plan. Hæc mihi sunt tractāda iudices & modice, ne quid ipse offendā cętum, deniq; cum respondero

criminibus,ne non tam innocentia reus sua,q̃ recordatione meorum temporum defensus esse videatur.

Idem de Orat. Neq; esse periculum, qui leonem,aut taurum pungat egregie,ne idem in multis alijs quadrupedibus facere non possit.

Idem de Fato: Vide ne nõ eadē sit illorũ causa stoicorum.

Idem M. Marcello: Si ista vita tibi commodior esse videatur,cogitandum tamen ne tutior non sit.

Ouid.de arte. Ne tanti noctes non putet esse tuas.

Idem de Ponto, Mors faciet certe ne sim, cũ venerit,exul. Ne non peccarim,mors quoq; non faciet.

Idem in epi. Quod potui renui,ne non inuita tenerer.

Vlp.de re.arb.l.idem. Vidēdũ est,ne nõ sit cōpromissum.

Paulus de statu liber.l. Cum hęres: Recte putant liberum fore,ne multi ad libertatem peruenire non possint.

Nullo negotio.

NVllo negotio,hoc modo dicendi id significatur, ac si diceremus,sine difficultate.

Cicero Attico, Cato Siciliā tenere nullo negotio potuit.

Eidem, Cum id nullo negocio facere possis.

Idē pro Roscio: Quare hoc tu propter multitudinem sicariorum nullo negotio facere potuisti.

Non ires, pro ire non deberes.

NOtandus & hic dicendi modus,non ires,non redderes,pro quo inepte dicitur,ire non deberes,reddere non deberes.

Plautus in Trinummo: Non ego illi argentum redderem? Respon. Non redderes,neq; de illo quicquā neq; emeres, neq; venderes.

Ne plura ,ne multis,ne longum faciam.

NE plura,ne multis,ne longũ faciam,qd multis? mod⁹ loquendi ac si dicas,Ne dicam plura,ne multis te teneam,qd multis opus est:sed elegātius illa , & breuius.

Cicero pro Cluentio,Ne multa,perquiritur a coactorib⁹, inuenitur ea serrula ad Stratorem peruenisse.

Idem C.Mem. Si peccat , magis ineptiis quā improbitate

peccat,

peccat, ſed ne plura.
Idem pro Cluentio. Ne multis, Diogenes emitur.
Idem Attico, Ne multa, nihil me in illo itinere præter conſcientiam meam delectauit.
Idem in Verrem, Ne multa, locuturum ſe eſſe confirmat.
Ibid. Ne multa, ſextertia decem me (inquit) dixi daturũ.
Ibidem. Vndiq; ne reclamatur, ne multa, iterum iſte aliquanto poſt ad illos venit.
Ibidem. Ne multa, iudices libertate, quam vos ſocijs dediſtis, hac ille in acerbisſimo ſupplicio miſerrimæ ſeruitutis abuſus eſt.
Ibidem, Ne multa, ipſum dicere adoleſcentem audiſtis.
Ibid. Ne multa iudices, ijs cõtumelijs ſcitote Quintum Lollium coactũ ad Apronij leges, cõditionesq; veniſſe.
Ibidem pro Cluen. Et ne longum ſit, omnium vicinorum ſummam eſſe in hunc beniuolentiam confirmamus.
Horatius, Ne longum faciam.

Nihil ad perſium.

NIhil ad perſium, modus hic dicendi multis in locis reperitur illo perfecto ſeculo vſitatus. Id.n. eſt ac ſi dicamus, Nihil ad comparationem Perſij, aut non eſt id cum Perſio comparandum.
Terent. in Eunucho, At nihil ad noſtram.
Cicero in Oratore, Quem cognouimus virum bonum, & non illiteratum, ſed nihil ad Perſium.

Nunquid Romam velis &c.

NVnqd Romã velis? Nunqd me vis? modus eſt loquendi apud veteres, quẽ modũ ſequẽtia ſecula oĩno prętermiſerũt. Nos aũt, apud quos fere latinus ſermo reuiruit, nõdũ ad hos floſculos man⁹ admouimus, At ſpero fore breui, vt ad priſcũ cãdoré quã ꝓxime accedatur.
Plaut. in Alularia, Ibo igitur, parabo, nunquid vis?
Idẽ in Trinummo, Nunqd vis? Reſpõdet, Cures tuã fidẽ.
Terent. in Eunucho. Rogo nunquid velit? recte inquit.
Idem in Adelphis, Nunquid vis quin abeam?
Cic. Q. Ciceroni fratri, Me adhuc nemo rogauit, nunquid

in Sardiniam vellem, te puto sæpe habere, qui nunquid Romam velis quærant.

Idem Attico. Me expensę sua villa nunquid vellē rogauit.

Eidem, Is me proficiscentem Apameam prosecutus est, nec cum postea in castra venisset, atq; inde discederet, nunquid vellem rogauit.

T. L. ab vrbe condita. Frequentia prosequentium, rogantiumque nunquid vellet.

Noctu, interdiu.

NOctu, interdiu, quod fere omissum est, & omnes dicunt bonis alioqui verbis, de nocte, in meridie.

Cęsar in commentarijs, Pompeius clam, & noctu, Cæsar palam atque interdiu.

Cato de re rust. Marti Syluano in silua interdiu in capita singula boum votum facito.

Nec caput, nec pedes habet.

NEc caput, nec pedes habet, modo hoc loquēdi vulgaris etiā nunc sermo Romanus frequēter vtitur, cum res intricata & impedita est, vt quo te vertas nescias.

Cice. Curio. Propter res tuas ita cōtractas, vt queadmodum scribis, nec caput, nec pedes haberent, equidem vellem vti pedes haberent, vt aliquando redires.

Nihil mihi longius, nihil propius, nihil potius.

NIhil mihi longius, nec quicquam mihi longius, nihil fuit propius, nihil fuit potius, modi sunt loquendi maxime ediscendi.

Plau. in milite, Nihil fuit propius quàm vt perirem.

Cicero Rabirio Posthumo, Nec mihi longius quicquam est iudices, quàm videre hominum vultus.

Idem in somnio Scipionis. Nil mihi fuit potius quàm vt Masinissam conuenirem.

Non idem tibi & mihi.

Notandum est & hoc non vulgare dicendi genus, Non idem tibi & mihi, quod multi multo aliter proferunt. Nemo enim non dicit.

Non idem tibi sicut mihi: vel non idem tibi quod mihi.

Varro

Varro de lingua latina, Et de ijs non eadem oratores, & Poetæ.

Cicero.de Fato, Vide ne non eadem ſit illorum cauſa, & Stoicorum.

Salluſt. in Catilina:, Non eadem vobis & illis neceſſitudo impendet.

Non habeo quod te accuſem.

Non habeo quod accuſem ſenectutem. Non habeo quod te accuſem, nihil habeo quod defendam, certo modo loquendi illius temporis elegantiſſime dicebantur: minores hæc vt alia corruperunt.

Cic. de ſenectute, Nõ habeo quod accuſem ſenectutem.

Idẽ in epi.ad Cęliũ, Neq; tñ adhuc habeo qđ te accuſem.

Idem pro Tito Annio Milo. Nihil ſane id proſit Miloni, qui hoc fato natus eſt, vt ne ſe quidem ſeruare potuerit, quin vna rempub. voſq; ſeruaret, ſi id iure non poſſet, nihil habeo quod defendam.

Neue hoc, neue illud.

Neue hoc, neue illud, genus eſt dicendi perelegans, & vt eſt longo interuallo omiſſum, ita eſt veluti poſtliminio repetendum.

Cic. Lent. Peto a te, ne id a me, neue in hoc reo, neue in alijs quæras.

Idẽ de Orat. Vt neue aſper eorũ cõcurſus, neue hiurc⁹ ſit.

Ibid. Vt neue aſpere concurrant, neue vaſtius deducãtur.

Ne viuam &c.

Ne viuam, ne valeam, ne ſim ſaluus, peream, diſpeream, moriar, male mihi ſit, modi ſunt dicendi, cum quid aſſeuerare, & veluti quibuſdam precibus deuouere, aut ſecramento aliquo obteſtari contendimus.

Cicero Attico, Ne ſin ſaluus, ſi aliter ſcribo, ac ſentio.

Eidem. Quid poteris, inqs, pro ijs dicere? ne viuam ſi ſcio.

Idem C. Fabio Gallo. Sed ne viuam, ſi tibi cõcedo, vt eius rei tu cupidior ſis, quàm ego ſim.

Eidem, Moriar ſi quiſquam me tenet præter te.

Eidem, Male mihi ſit, ſi vnquam quicquam tam enitar.

Idem

Idem Tironi, Solicitat, ita viuã, me tua mi Tiro valetudo,
Proper. Dispeream si quicquam aliud, quam gloria de te
Quæritur. *Nunc erat.*

Nunc erat, antiqui illi simul ponebãt præsens cũ pterito.
Ouid. in epist. ad Vlissẽ, Nũc erat auxilijs illa tuenda p̃ris.
Horatius. Nunc saliaribus ornare puluinar deorum,
Tempus erat dapibus sodales.
Cic. Att. Nũc reus erat apud Crassũ diuitẽ Vectius de vi.
Eidem, Brutus erat in Veside etiam nunc.

Nomen facere.

OBseruaui itẽ quid sit exigere, & facere nomen, & nomina defecta, nõ idonea, Visumq; est mihi nomẽ, & noĩa qñq; pro debitorib. quãdoq; pro ipso debito accipi. Facere autẽ nomina id esse, quod debitores cõparare, quod diuersis modis fiebat pactis, vsuris, vel promissis menstruis, aut annuis fructibus. Pecunia enim aut numerata seruabatur in arca, aut emptis agris, vel mercibus in nominibus collocabatur, vt infra positæ autoritates melius declarabunt.

Cic. de natura deorum, Aut tu illum fructu fallas, aut per literas auertas aliquod nomen, aut per seruulum percutias pauidum.

Idem Attico: Salaminios autem, hos. n. poteram coercere, adduxi, vt totum nomen vellent Scaptio soluere.

Idem pro L. Flacco, Hermippoque percontanti de nomine Fasiano.

Paulus de pig. actio. l. Si conuenitur, vt nomen debitoris mei pignori tibi sit, tuenda est a prætore hæc cõuentio: vt & te in exigenda pecunia, & debitor aduersus me si cum eo experiar tueatur: ergo si id nomẽ pecuniarium fuerit, exactam pecuniam tecum compensabis.

Vulpianus de doli mali exceptione, leg. Apud Celsum. Quod suis cui pecunia debebatur cum debitore decidit, & nomen eius vendidit Seio, cui debitor mandauerat, vt nomen emeret.

Scæ. de legatis, lege Nomẽ debitoris in hæc verba legauit.

Titio

Titio hoc amplius dari volo centū aureos, quos mihi hęreditas C. Sei debet, aduersus quos ei actionē mandari volo, eiq; eorundē pignora tradi, quæro vtrū hęredes tantū decē dare debeant, an omne debitū? hoc est, an & vsuras debeāt mādare? Respōdi, videri vniuersam eius nominis obligationē legatam. Hemuleius de empt. l. Si plus, Qui nomen qual. fuit vendidit, dūtaxat vt sit, non vt exigi aliquid possit, & dolum præstare cogitur.

Cinna de Cat. Mirati sumus vnicum magistrum, summū Grammaticum, optimum Poetam, omnes soluere posse quæstiones, vnum difficilem expedire nomen.

Facere nomina.

Cicero de offi. Hortos emit instructos, nomina facit, negocium conficit.

Idem Fabio Gallo, Tātum ex Aprinati veneram, cū mihi à te literæ redditæ sunt, ab eodemq; accepi Aniani literas, in quibus hoc inerat liberalissimum, nomina se facturum cum venisset, qua ego vellem die.

Paulus de Peculio, lege, Ex facto, Plane si ex re pupilli nomina fecit, vel pecuniam in arca deposuit, datur ei vendicatio nummorum.

Pomp. de Peculio. l. Peculium. Si vero nomina ita fecerit dominus, vt quasi debitorem se seruo faceret, cum debitor non esset, contra puto.

Scæuola de fideicōmissarijs libertatib. lege, Thais, Sticus Arcarius probante dn̄o nomina fecit, & rationes a domino scriptas exhibet, nec postea nomen vllum fecit.

Idem de legatis, lege, Nomen debitoris. Multos nouos debitores amplarum pecuniarum fecit, & subdit, Quæsitum est, an huic filio, eorum nominum quæ ipse fecit, perceptio permittenda esset.

Papinianus de vsu, & vsufructu, lege, Vxoris, Non idem seruabitur in nominibus ab hærede factis.

Exigere nomina.

Cic. in Verrē, Vt reperiretur pecunias sumpsisse mutuas, nomina sua exigisse.

Paulus

Paulus de vſu.l.Caius, Exigi ſolent etiam ſi omnia nomina idonea ſint.

Nomina ſimpliciter.

Cic.in Ver.Ille clamare, cum raperetur, nihil ſe miſerum feciſſe, pecuniam ſibi eſſe in nominibus, numeratam in præſentia non habere.

Idem in Topicis, Non ſi vxori vir legauit argentum, omne quod ſuum eſſet, iccirco quæ in nominibus fuere, legata ſunt. Multum enim differt in arca ne poſitum ſit argentum, an in tabulis debeatur.

Idem Attico. Nomina mea per deos expedi.

Horatius in ſermonibus, Nomina ſectatur.

Idem in epiſt. Cautos nominib. certis expēdere nummos.

Vlp.de reb.eor.q̲ tu.l.puta, Quærere ergo debet, an pecuniam pupillus habeat, vel in numerato, vel in nominib. qui conueniri posſint, vel in fructibus conditis, vel etiā in reddituum ſpe atque obuentionum.

Papinianus de adminiſtratione & periculo, lege Tutor, Siue curator nomina quæ iuſte putat non eſſe idonea.

Idem eod. tit.l. Tutores. Nominum paternorum periculum, quę poſt pubertatem adoleſcentis idonea fuerant præſtare cogendi non erunt.

Scæuola de admi.& peri.l. Qui negociationem, Duo milia potuerint a ſubſtantia hæreditatis ſeparare: & in nomina collocare neglexerint.

Idem de fun.inſtr.l. Liberto, Ex nominibus debitorum elegit idonea nomina.

Africanus ad Senatuſconſ. Velleianū, lege, Tutor, Quod parum idonea nomina debitorum viderentur.

Modeſt. Si certum petatur. Periculum nominum ad eum, cuius culpa factum probari poteſt, pertinet.

Scæuola de ſtat. liberis, lege, Sticho, Argentarius coactor cum pene totam fortunam in nominibus haberet.

Idem de fun.inſt.l. Liberto, Ex nominibus debitorum elegit idonea nomina.

Idē de don.l. Ad eum: Peculiū tuū omne quicquid habes

tam in nominibus, q̃ in rebus mouentibus, siue in numerato, me tibi concedere hac epistola mea manuscripta, notum tibi facio.

Papinia. de admini. l Imperatores, Item rescripserunt, nominum, quę deteriora facta sunt tempore curatoris, periculum ad ipsum pertinere.

Operam ludere.

QVis neget esse modũ loquẽdi, quo Latinitas tota cõtineat? Nam quis esset, qui operam ludere, dicere auderet, nisi prius pr̃es illi Latinæ eloquẽtiæ sic dixissent.

Cum. n. frustra aliquid fieri putabant, Operam ludimus dicebant, quod imitatione dignum maxime est.

Plau. in Pseu. In pertusum ingerimus dicta dolium, operã ludimus.

Teren. in Phor. In illis fructus est, in illis opera luditur.

Plautus in Casina, Si me nunc suspendam, operã luserim, & præter operam, restis sumptum fecerim.

O S.

OS, certo modo loquendi ab illis antiquis pro audacia, & temeritate, quandoq; pro conspectu ponitur.

Cic. in Oratore, Quod tãdem os est illius patroni, qui ad eas causas sine vlla scientia iuris audet accedere?

Idẽ in Ver. Os hoĩs, insignemq; impudentiam cognoscite.

In Philip. 5. Sed illud os, illam impuritatem.

In Philip. 11. Audisset furentis introitum Dolobellæ, vocẽ impuram, atq; os illud infame.

Idem pro C. Rab. Posthumo, Quod habẽt os? q̃ audaciã?

Sallust. in Iug, Incedunt per ora vestra magnifice.

Cicer. pro Gn. Planc. Quæ cum ita sint, iam succumbam Laterensis isti tuo ori nimio, in eo, in quo nihil potest esse nimium, quoniam ita tu vis, nimium me gratum esse concedam,

O P E R AE.

OPerę in plurali, quod nusq̃ ab alijs obseruatum reperi, id esse videntur quod sectatores, assectæ, clientes. quæ res quo facilius iudicari queat, vt consueui, infra

fra quæ collegi, locaui.

Cic. Quinto fratri, Cum omnia maledicta, versus etiam obscœnissimi in Clodium, & Clodiam dicerentur, ille furens, & exanguis interrogabat suos in clamore ipso, quis esset qui plebem fame necaret? Respondebāt operę, Pompeius, & subdit. Factus est à nostris impetus, fuga operarū, & subdit. Itaq; se comprobat, homines ex agris accersit, operas autem suas Clodius confirmat, manus ad Quirinalia paratur.

Eidem. Operę Clodianæ clamorem sustulerant.

Idem At. Operæ comparantur.

Eidem, Operę Clodianę pontes occuparunt.

Eidē, Qui erant mecū, facile operas aditu prohibuerunt.

Idem pro P. Sex. Erat enim mihi contentio, nō cum victore exercitu, sed cum operis conductis, & ad rapiendā vrbem concitatis.

Idem pro P. Syl. Contra patrem tuum operas & manum comparasse.

Idem in oratione, qua senatui gratias agit post redditum suum. Cum ijsdem operis suffragium ferentibus.

Obtinere prouinciam.

OBtinere prouinciā, modus dicendi, quo significatur habere prouinciam ad tēpus ad regendam, vt procōsul, aut prætor, vel vt quęstor, aut pro alio magistratu.

Cic. in Ver. Iam antea in sella sedens prætor, cum prouinciam Siciliam obtineret.

In eund. Sic obtinui quęsturam in prouincia, vt omnium oculos in me vnum coniectos arbitrarer.

Idem pro L. Fla. Cum Asiam prouinciam consulari imperio obtineres.

Idem pro Q. Lig. Interim P. Accius Varus, qui prætor Asiam obtinuerat, Vticam venit.

Idem in Vatiniū testē: Cū quęstor Macedoniā obtinebat.

Idem pro M. Cæl. Africam tum prætor ille obtinebat.

Lentulus Cic. Et mihi dent negocium vt Asiā obtineam.

T. L. ab vrb. cond Galliam prouinciam obtinere.

Obtingere autem prouinciam est, cum sortito prouincia regenda alicui committebatur.

Cic.in Verrem, Quæstor ex senatuconsulto prouinciam sortitus es, obtigit tibi consularis.

Idē Att. Asiam Quinto suauissimo fratri obtigisse audisti.

O B.

EVelli ex intimis latebris, modò coniunctionis, modò ꝑpositionis particulæ Ob cādidissimū sensum. non. n. vulgatum illū, aut palam positum, quod ꝑꝑ significat, verum id quod circū, vel ante, aut contra ostēdat, atq; ita ante, vt sermoni interponatur, velut obex q̄dam, & interiaceat: vt obsidere vrbem, id est, circumsedere.

Plau.in Mili. Nunc demum experior ob oculos caliginē prius mihi obtigisse.

Ibidem: Nā ille q̄ lanā ob oculum habebat, nauta nō erat.

Idem in Truc. Irata est, q̄a scortum ob oculos adduxerit.

Cic.pro P. Sex. Aut ego illas res tantas, in tanta improborum multitudine cum gerebam, non mihi mors, nō exilium ob oculos versabantur?

Idem de fi. bono. & ma. Cuius incola Sophocles ob oculos versabatur.

T. L. ab vrb. cond. Fœda mors ob oculos erat.

Ibidem, Vt mors ob oculos omnium esset.

Virg. Cunctus ob Italiam terrarum clauditur orbis.

Plaut. in Aulul. Dū it dormitum follē obstringit ob gulā.

Inde obire prouinciam, obire fundos, obire sacra dicitur.

Cice. in Verr. Ego Siciliam totam quinquaginta diebus sic obij.

Idem de Orat. Iudicia priuata magnarum rerum obire.

Ibidem. Cui nostrum non licet fundos nostros obire?

Virg. ducunt exortem Aeneam, quem fulua leonis Pellis obit totum.

Cic. in Ver. Nam ęstate summa, quo tempore cęteri Prętores obire prouinciam, & concursare consueuerunt.

Ibi. Cū vero æstas summa esse iā cęperat, quod tēpus oēs

iam

Iam ſemper Siciliæ Prætores in itineribus conſumere cõſueuerunt. propterea quod tum putant obeundam eſſe maxime prouinciam, cum in areis frumenta ſunt.

Idem pro lege Mani. Cum ita clauſa erant nobis omnia maria, vt neq; priuatam rem maritimam, neq; publicã iam obire poſſemus.

T.L. ab vrb.cond. Quanquàm ipſe plurima ſacra obibat.

Ibidem, Munus vigiliarum obibant.

Ibidem, Quia duo cõſules obire tot ſimul bella nequirẽt.

Ibidem: Ne ad oĩa ſimul adire, & obire vnus non poſſit.

Ibidem: Haud grauate munia obeundo.

Cic. de amicitia. Qui diligentiſſime ſemper illum diem, illudq; munus ſolitum es obire.

Idem pro l. Agrar. Qui rerum priuatarum cauſa legationes liberas obeunt.

Ibidem, Hęreditatum obeundarum cauſa.

Virgilius. Magnas obeuntia terras Tot maria intraui.

Cęſar in comm. Omnia p ſe obire, & quid quoq; loco faciendum eſſet prouidere non poſſet.

De particula ob pro contra.

Plau. in Sti. Tranquillam viam cõcinna, ſi rex obſtabit, regem peruertito ipſum.

Ibidem. Si tibi nulla ęgritudo eſt animo obuiam.

OFFENDERE.

OFfendere, interdum idem eſt quod incurrere, Vnde offenſiones pedum, quas Auguſtus Cęſar vt dirum, & mali ominis abhorrebat.

Plau. in Curculione; Ne quem in curſu capite, aut cubito, aut pectore offendam, aut genu.

Cic. M. Varroni, Quis eſt tam lynceus, qui tantis tenebris nihil offendat, nuſquàm incurrat?

Idem Lentulo, Si cecidiſſet vt volumus & optamus, oẽs te ſapienter, & fortiter: ſin aliquid eſſet offenſum, eoſdẽ illos, & cupide, & temere feciſſe dicturos.

Idem in Ver. Si tantulum offenſum, titubatumq; ſit.

Ouid. in epſa, Cũ foribus velles ad Troiã exire paternis.

Pes

Pes tuus offenſus limine ſigna dedit.

Idem de Faſtis, Creditur offenſo procubuiſſe pede.

Tibullus, Te canit agricola è magna cum venerit vrbe, Serus inoffenſum retuleritq; pedem.

Idem, Offenſum in porta ſigna dediſſe pedem.

Vitruuius, Si ad aſciam offenderint calculi, non erit calx temperata.

Plau. in penulo, Quemq; viſco offenderant.

Ti. Liu. ab vrbe cond. Miles offenſo ſcuto prębuit ſonitũ.

Cic. pro Clu. Qui bis apud eos iudices offendiſſet.

O P E S.

OPes à bonis illis autoribus poſitas non ſolùm pro diuitijs, verumetiam pro potentia, quæ conſtat ex amicis, clientelis, propinquis, populari fauore, infra plane colliges.

Cice. de offi. Exiſtuntq; in rep. plerunq; largitores & factioſi, vt opes q̄ maximas conſequantur, & ſint potius ſuperiores vi, quàm iuſtitia pares.

Idem de amic. Diuitiæ vt vtare, opes vt colare, honores vt laudere.

Ibi. Sic multorũ opes p̄potẽtiũ excludũt amicitias fideles.

Idem pro Clu. Sylla maximis opibus, cognatis, affinibus.

Idem Attico: Tamen firma munitur, quędam nobis ad retinendas opes noſtras, tuta (vt ſpero) via.

Idem pro Pub. Quin. Vt P. Quintius, cui tenues opes, nullę facultates, exiguę amicorum copię ſunt, cum aduerſario gratioſiſſimo contendat.

Idem ad equites Romanos. Et ſingulorum opes ſępe ſunt tenues.

Idem pro L. Murena, Vt eius opes, atq; ingenium pręſidio, multis etiam alieniſſimis, vix cuiquam inimicus eſſe deberet.

Optimus maximus.

OPtimus, maximus, non ſolum de deo dicitur, ſed de fundo, agro, domo, & alijs.

Celſus de contrahenda emptione, Cum venderes fundũ

non dixisti vt optimus,maximusq́; est.

Hemule.de emptionib.l.Quo ad seruitutes : Nisi vt optimus maximusq́; esset, traditus fuerit fundus.

Paulus de legatis l.Si mihi:Vti optimi,maximiq́; sunt.

Idem de fundo instructo,l.Fundo legato,Vt optimus,maximusq́; est.

PERPETVVS.

QVam multi in nomine ꝑpetuum,& verbo ꝑpetuo errauerunt, ꝓprietatē quę in dicendi bonorum autorum modo consistit,ignorantes ? Est.n.ꝑpetuum, inter cętera,quod solidum,non concisum in frustra,sed continuatum,non interruptum,aut temporis spatio intermissum. Et eodem sensu perpetuare dicitur.i.sine intermissione continuare,vti infra late ostendetur.

Plau.in Ru.Iactate exēplis plurimis misere ꝑpetuā noctē.

Idem in Mer.Siquidē isti dicto solida & ꝑpetua est fides.

Teren.in Hecyra,Cum milite Corinthum hinc sum profecta inhumanissimo,biennium ibi perpetuum misera illum pertuli.

Ibidem.O fortuna,vt nunquam es perpetuo bona.

Cic.in Verrem,Vna lata via perpetua.

Idem ad Atticum:Clodium p̄sentem fregi in senatu,cum oratione ꝑpetua plenissima grauitatis,tū altercatione.

Cato in re rust. Vltro,citroq́; sulcos perpetuos ducito.

Cęsar in comm. Erant perpetuæ paludes.

Ibidem,Trabes perpetuæ collocantur.

Ibidem:Palus perpetua intercedebat.

Ibidem,Perpetuę fossę quinos altæ pedes ducebantur.

Ibidem,Pro vetere,ac perpetua in me fide.

Cicer.pro lege Manil. Quod vt illi proprium , ac perpetuum sit.

Idem pro Cn,Plan. Ego vero si cum illorum impiorum ferro,& manu concidissem,in perpetuum respu.ciuile, præsidium salutis suæ perdidisset.

Idem in Catil. Ignem Vestæ perpetuum , ac sempiternū.

Virgilius,Pascuntur perpetuo tergo bouis,

Idem, Perpetuis soliti partes considere mensis.
Idem, Sola ne perpetua mœrens carpere iuuenta?
Ouid. i Ibin. Dij tibi dent, nudosq; lares, inopéq; senectã,
Et longas hyemes, perpetuamq; sitim:
Idem de Ponto, Sic mea ꝑpetuis liquescunt pectora curis.
Catullus, Iucundum mea vita mihi proponis amorem,
Hunc nostrum inter nos, perpetuumq; fore.
Vitruuius, Dum in crassitudine perpetuæ taleæ oleaginæ vstulatæ quàm creberrime instruantur.
Idem, Quæratur solùm, si sit perpetuo solidum.
Idem, Sin autem valles erunt perpetuæ, in declinato loco cursus dirigentur.
T.L. ab vrb. cond. Saltus ꝑpetuis montibus inter se iuncti.
Ibid. Modò sit perpetuus huius, qua viuimus, pacis amor.
Idem de bel. Mace. perpetuis orationibus die assumpto.
Paul. de ser. rust. prę. l. Si via, si lacus perpetuus in tuo fundo est, nauigandi quoque seruitus, vt perueniatur ad fundum vicinum imponi potest.
Idem. Quod cuiusq; vniuersitatis noīe, lege, item eorum: Nisi lex municipij vel ꝑpetua consuetudo prohibeat.
Vlp. soluto matrimonio, lege, si cum dotẽ; Et siquidẽ interuallum furor habeat, vel perpetuus quidã morbus est.

Perpetuare.

Plau. in Pseu. Nõ est iustus amator, nisi qui ꝑpetuat data.
Cic. de Oratore, Vt si cui sit infinitus spiritus datus, tamẽ eum perpetuare verba nolimus.
Idem pro P. Sylla, Sem ꝑ Cæcilius in calamitate fratris sui iudicum potestatem perpetuandam, legis acerbitatem mitigandam putauit.

Praestare culpam, dolum, & huiusmodi.

CVm legissem varijs in locis in Cic. apud iurisconsultos, & autores alios, penes quos videtur quodãmodo latinæ linguę proprietas resedisse, ꝑstare culpam, dolum, vim, casum, vitium, & alia huiusmodi, & quasi cæcutientibus oculis, quid eo modo dicendi significaret, hallucinarer, contulissemque simul plura loca ex ijs,

quo id melius internoscerē, visum est mihi id esse prę-stare culpam, vitium, & cętera id genus, quod ad culpā teneri, Et vt significantius dicam, id mihi videtur culpā pręstare, quod stare pro culpa, vti clarius ex ijs, quas subieci autoritatibus, demonstratur.

Cic. in Epistola, C. Torquato. Simus igitur ea mente, q̃ ratio, & veritas pręscribit, vt nihil in vita à nobis pręstandum, pręter culpam putemus.

Idem de oratore, Perge vero Crasse, inquit Mutius, istam enim culpam, quam vereris, ego pręstabo.

Ibi. Defendebamus q̨cquid fuisset incómodi in mancipio, id si venditor scisset, neq; declarasset, pręstare debere.

Ibidem, Demonstrare grauissimis verbis, multos sępe impetus populi nõ iniustos esse, quos p̄stare nemo possit.

Idē Papyrio Peto, Sic video philosophis placuisse ijs, qui vulgo soli vident̨ vim virtutis tenere, nihil esse sapiétis pręstare, nisi culpā;, qua mihi videor dupliciter carere.

Idem in Top. Omnibus est ius parietem directum ad parietem communem adiũgere solidum vel fornicatum. At si quis in pariete cõmuni damni infecti promiserit, non debebit pręstare quod fornix vitij fecerit.

Idem pro P. Sextio, Ea conditione gesseram, vt meum factum semper omnes pręstare, tueriq; deberent.

Idem ad Quin. fratrem, Quos verò aut ex domesticis cójunctionibus, aut ex necessarijs apparitionibus tecum esse voluisti, qui quasi ex cohorte pretoris appellari solent, horum non modò facta, sed etiā dicta omnia pręstanda nobis sunt,

Idem de offi. Si autem dictum non omne pręstandũ est, quod dictum non est, id pręstandum putas.

Cęsar in com. Neq; periculum pręstare eorum, sed totam rem ad Pompeium reijcere.

Cic. de offi. Nā cũ ex duodecim tabulis satis esset ea p̄stare, q̄ essent lingua nuncupata, quę q̨ inficiatus esset, dupli pęnā subiret, a iurisconsultis etiā reticentię pęna est constituta. Quicquid. n. est in pręedio vitij, id statuerunt

si ven-

si venditor sciret, nisi nominatim dictum esset, pręstari oportere, & subdit: Cum in vendendo rem eã scisset, & non pronunciasset emptori, damnum p̃stari oportere.

Papinianus de rei vendicatione, lege Si nauis: Periculum nauis possessor petitori præstare non debet.

Idem de administratione & periculo; l. Tutores; Nominũ paternorum periculum pręstare cogendi non erunt.

Idem eo. tit. & ea l. Victus pręteriti temporis periculum pręstabit.

Vlp. Nautę, caupones, &c. l. Si quis: Factum non solũ nautarum pręstare debere, sed & vectorum.

Idem de Tutelis l. Si filius familias: Aequum est vt eum duntaxat dolum pater pręstet, qui commissus est ante emancipationem filij.

Idem de magistratibus. l. in ordinem: Non. n. debent magistratus futuros casus, & fortunam pręstare pupillo.

Idem de legatis primo, l. Quid ergo: Sed si animal legatũ occiderit, puto teneri, non vt carnem pręstet, vel cætera; sed vt pręstet præcium.

Pompeius de negotijs gestis, l. Si negotiũ absentis, & ignorantis geras, & culpam & dolum pręstare debes. Sed ꝓculus ait, Interdum & casum pręstare debet.

Pompo. soluto matrimonio. l. Si mora ꝑ mulierem fuerit, quo minus dotem recipiat, dolũ malum duntaxat in ea re, non etiam culpam maritus pręstare debet.

Idem eo. ti. l. In partẽ; Dolũ & culpã in eo peculio vel acquirendo, vel conseruando maritus pręstare debet.

Idem eõ. tit. l. ẽt. Licet in dotalibus rebus non solũ dolum, sed & culpam maritus p̃stet. Cũ tñ quęritur in iudicio de dote, an facere possit dolus dũtaxat cõprehenditur.

Paulus eo. tit. l. Si filio familias: si post diuortiũ res dotales deteriores factæ sint, & vir in reddenda dote moram fecerit omni modo detrimentum ipse pręstabit.

Idem de fideiuss. l. Heres. Eius q̃ non iure tutor, vel curator datus administrationi se non immiscuit, dolum, & culpam pręstare non debet.

Iabolenus eo.ti.l.in is rebus, quas pręter numeratā pecuniam doti vir habet,dolum malum , & culpam pręstare eum oportere Seruius ait.

Vulp.legati,& conducti,lege,ex conducto:Seruius omnē vim cui resisti nō potest,dominum colono pręstare debere ait,vt puta fluminum, graculorum , sturnorum, & si quid simile acciderit.

P R AE.

PRępositio prę,elegantissime à bonis illis autoribus ponitur,cum comparationem quandam inducit:vt Præ nobis beatus videris.i.plus nobis beatus. Aliquando tñ ad comparationem , vt aliqui etiam dixerunt. Plau.& Teren. pręposítionem hanc prę,componunt cum quā, quandoq; cum vt,vt clarius infra videbitur.

Plau.in Aul. Sed hoc etiam pulchrum est pręquàm vbi sumptus petunt.

Idem in Mostell. Video te nihili pendere omnes homines pręPhilolache.

Idē in stico,Iuniores oēs relictas habeo pręqđ tu nolis.

Idem in milite,Qui non sum dignus præ te,qui figam palum in parietem.

Ibidem.Pręillius forma quasi spernas tuam.

Ibid.Nihil hercle hoc quidē est de verbis pręvt alia dicā.

Idem in Menech. Modestior nunc quidem est de verbis pręvt dudum fuit.

Idem in Mercatore,Pentheum diripuisse aiunt Bacchas, nugas maximas fuisse credo pręvt quo pacto ego diuersus distrahor.

Ibidem;Sanus si sim pręte medicum mihi expetam.

Terent.in Eunu.Hic ego illum contempsi pręme.

Ibidem,Qui si occeperit amare,ludum,iocumq; fuisse alterum dices illum,pręvt huius rabies quędabit.

Idem in Adelp.Oīa postponēda putaui p̄ meo cōmodo.

Ibidem,Atq; huic aliquid paululum pręmanu dederis.

Cic.Ser.Sul.Non tu quidem vacuus molestiis,sed pręnobis beatus.

Idem

Idem in Ver. Omnium minas atque omnia pericula præ salute sua leuia duxerunt.

Ibidem: Vt ipse consului hac causa præ me nimis, etiam si fieri possit, quàm priuatus, esse videatur.

Ibid. Atq; vt intelligatis, ab isto præ lucro, prędaq; psenti, nec vectigalium, nec posteritatis habitam esse ratioē.

Idem in Rullum. Quæ si in illo minima fuissent, tamen præ tuis facultatibus maxima putarentur.

Idem in Bruto, Isq; si ita putat Atticum, vt veros illos prę se pene agrestes putet.

Cæsar in com. Quod omnibus Gallis præ magnitudine corporum suorum breuitas nostra contemptui est.

Hora. Cunctave præ campo & Tiberino flumine sordent.

T.L. ab vrb. cōd. Qui omnia prę diuitijs humana spernūt.

Idem de bel. Mace. Sed quid ista præ ijs, quæ a te, tuisque quotidie alia super alia facinora eduntur?

Pręiudicare.

PRęiudicare, apud eos, qui nouū, non antiquum dicēdi modū inscite sectantur, est id quod damnū aut iacturam dare: veluti si dicant, vt solent, in hac re mihi valde piudicatur, aut hoc non sine meo piudicio fieri pōt. Qui modus dicendi quā procul absit ab vera, elegātiq; latinitate, infra perspicietur. Nā præiudicare est aliquē exēplo alieni iudicij dānare. Hoc.n. iudicium a præiudicio differt. Iudicium est, quod ex causa ipsa fit, Pręiudicium autē quod iudicibus exemplū postea prębet ad iudicandū in eadē causa, vel paribus causis, vti clare in oratione Ciceronis pro Cluentio colligitur, qui duob⁹ piudicijs, vno in Scamandrū, altero in Fabriciū eadē veneficij causa factis, Oppianicū dānatū esse demonstrat.

Cic. pro Cluen. cum Oppianicum iam perditum, & duobus Iugulatum præiudicijs videret.

Ibidem. Tum denique cum duobus proximis præiudicijs condemnatus esset.

Ibid. Nisi quæ pręiudicia de eo facta esse constarent.

Ibid. Deinde ea de eo præiudicia esse facta ab ipsis iudici-

bus a quibus condemnatus eſt, vt non modo ab eiſdē, ſed ne ab alijs quidem vllis abſolui vllo modò poſſet.

Ibid. Cognoſcite nunc ita reum citatũ eſſe illum, vt re ſemel atq; iterũ p̄iudicata condēnatus in iudiciũ venerit.

Ibidem. Et qui cæteros nullo præiudicio facto, tamen ex ipſa cauſa condemnaſſent.

Ibid. Cum is duobus præiudicijs iam damnatus eſſet.

Ibid. Patefactum eſt illo iudicio reum condemnari, præſertim ab eiſdē iudicibus, qui duo præiudicia feciſſent.

Idem pro Luc. Murena, Si exiſtimabit iudicium accuſatoris in reum pro aliquo præiudicio valere oportere.

Idem de arte Rhet. Satis ne cauſa ſit, quare cum de ea iudicetur, de aliquo maiore maleficio, de quo iudicium comparatum ſit præiudicetur.

Idem in Ver. De quo nõ præiudicium, ſed plane iudicium iam factum putatur.

Ibid. Hoc miror, quod de hoc homine præiudicium voluerit fieri, per Recuperatores de hoc ipſo non mõ p̄iudicarit, verũ grauiſſime, & vehemētiſſime iudicarit.

M. Bru. Cic. Quod enim nondum Senatus cenſuit, nec populus Romanus iusſit, id arroganter non præiudico, neq; reuoco ad arbitrium meum.

T. L. ab vrb. cond. Præiudicium iam de reis, & a ſenatu & a populo Romano, & ab ipſorum collegis factum eſſe.

Proximus, & vicinus.

NVlli dubium eſt, quin inter proximũ & vicinum differentia ſit, licet prima facie videantur idem. Nã qui vicinus eſt proximus certe videri poteſt, & contra, qui proximus, eſſe idem qui vicinus. Eſt tamen proximus is, quē nemo antecedit, & quo nemo vicinior eſt. Vicinus aũt proximus eſſe, & idē nõ proximus eſſe põt. Sed ea duo nomina cõiuncta antiquo modo dicendi, quo diſcrimen internoſceretur, elegantiſſime reperiuntur.

Vulp. de ſuis & legitimis hæredib. l. Is eſt proximus, quē nemo antecedit, & is vltimus, quem nemo ſequitur.

Pla. in Mer. Tuus amic⁹ & ſodalis, ſimul vicinus p̄ximus.

Ter.

Ter. in Hecy. Despondet ei Gnatam huius vicini proximi.
Cic. Att. C. Arrius proximus est vicinus, imo ille quidem iam contubernalis.
Eidem, C. Albanus proximus est vicinus.
Idē de offi. Quærit ex proximo vicino, num feriæ quædā piscatorū essent, quod eos nullos videret, Nullæ (quod sciam) ille inquit.
Iabolenus, locati & conducti: Qui domum habebat, arcam iunctam ei domui vicino proximo locauerat.
Paulus de no. ope. nun. l. Non solùm proximo vicino, sed superioribus.

Pertinere.

Pertinere non semper impersonale est, nec eodem significato.
Nam pertineo reperitur apud illos veteres, significans id quod pertingo, peruenio, contingo.
Cic. de natura deorum. Paulo supra quàm ad linguam stomachus annectitur, eaq; ad pulmones vsq; pertinent.
Ibid. ad easdem partes iecoris confluunt, ad quas omnes eius viæ pertinent.
Ibid. A corde autem in totum corpus distribuitur per venas admodū multas in oēs partes corporis pertinētes.
Idē pro Murena, Latius patet illius sceleris contagio, quā quisquam putat, & ad plures pertinet.
Idem de officijs, Quod eorum administratio latissime pateat ad plurimosque pertineat.
Cæsar in com. A finibus Treuerorū ad Neruios pertinēt.
Ibidem, Equites barbaris omnibus, qui ad oceanum pertinent, ab Afranio imperantur.
Idem: Belgę ab extremis Galliæ finibus oriuntur, pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni.
Ibid. Aquitania a Garumna flumine ad Pireneos montes, & eam partē oceani, quæ ad Hispaniā vergit, pertinet.
Idem, Neq; nostri longius, quàm quæ ad finem porrecta, ac aperta loca pertinebant, cedentes insequi auderent.
Idē Veragrosq; misit qui a finibus Allobrogū, & lacu Lemano,

mano, & flumine Rhodano ad summas alpes pertinẽt.
Idem: Siluam esse ibi infinita magnitudine, quę appellatur, Bacenis, ac longe introrsus pertinere.
Hircius in com. Atque iugum, quod trans paludem pene ad hostium castra pertineret, mediocri valle a castris eorum intercisum animaduerteret, pontibus palude constrata legiones traducit.
T.L. de bello Punico, Hi mores, eaq; charitas patriæ per omnes ordines velut tenore vno pertinebat.
Idem de bel. Mace. Agros ad mare pertinentes euastat.
Vulp. de fonte deducendo, lege Prętor, Quod ait prętor, pertinet, hoc significat quod ex ędibus eius in tuas ędes pertinet, hoc est, dirigitur, extenditur, peruenit.
Hircius in com. Alexãdria est fere tota subfossa, specusq; habet ad Nilum pertinentes.
Cæsar in com. Omnia flumina, atque omnes riuos, qui ad mare pertinebant, Cæsar auerterat.
Ibidem. Ad earum partem munitionem ducit, quę pertinebant ad mare.
Ibidem. Quam pertingere a castris ad flumen supra demonstrauimus.
Ibidem, Hæc syluam quandam contingebant.

Pręcipito.

VErbo præcipito veteres illi laudatissimi vtebantur, pręcipuè cum de sideribus, vel temporibus mentio incidebat, quod cum nonnulli minus obseruassent, pręcipitare actiuum pro verbo passiuo positum esse suspicati sunt, Modus enim loquẽdi eos latuit, qui pro Grammatica, & ratione apud eos autores, & in eo verbo, & alijs frequenter vsurpatur.
Cic. in orat. His autem de rebus Sol me ille admonuit, vt breuior essem, qui ipse iam præcipitans, me quoq; hęc præcipitem pene euoluere coegit.
Cæsar in com. Multi iam mẽses transierant, & hyems iam pręcipitauerat.
Virgilius, Et iam nox humida coelo Præcipitat.

Prȩuertere, prȩuerti, anteuertere.

PRȩuertere, prȩuerti, anteuertere, non id significat, qđ prȩcedere (vt aliqui volũt) sed id quod ꝑponere, præuenire: sed non suo, immo potius prȩpostero, ac peruersο ordine. i. vt quod erat in animo, vt postea fieret, fiat antea, & cõtra quod antea erat faciendum, postea fiat. Sed id quoq; prȩcipue notandũ est, datiuũ post se plerumq; trahere, ac deponens idem verbum etiam fieri.

Plau. in Milite. Iam nos isti rei prȩuertemur.

Ibid. Igitur id ꝙ agitur, nunc hoc primũ prȩuerti decet.

Idem in Mer. Mandatis rebus prȩuerti volo.

Ibidẽ, Abige abs te lassitudinẽ, caue pigriciȩ prȩuertier.

Idem in Captiuis, Certũ est hoc principium præuertier.

Ibid. Polmœrores mihi anteuertunt gaudijs.

Ibid. Ei rei primum prȩuerti volo.

Idem in Pseudolo: Sed cum pietatem video amori tuo prȩuertere, omnes tibi patres sunt.

Ibidem. Hoc prȩuertar principio, illa omnia missa habeo, quȩ antea agere accepi.

Idẽ in Persa, Stultitia est, si cui bene esse licet, eum prȩuerti litibus, posterius ista hȩc te magis agere par est.

Idẽ in Cistell. Prȩuerti hoc certum est rebus alijs oĩbus.

Idem in Mercatore, Sepe ex te audiui pater, mandatȩ rei omnes sapientes primum prȩuerti decet.

Idem in Bacch. Rebus alijs anteuertant Bacchis, quȩ mandas mihi.

Idem in Cassina, Omnibus rebus ego amorem credo, & nitoribus nitidis anteuenire.

Cic. de diuinatione, Si vacas animo, neque habes aliquid, quod huic sermoni prȩuertendum putes.

Ibidem. Atque idipsum, cum tecum agere conarer: Fannius anteuertit.

Horatius cum vellet notare vitia amicarum, corrumpere amatores, dixit, illuc prȩuertamur, ac si dixisset, prius erat notandum amatores decipere amicas, sed prȩpostere dicam de vitijs amicarum. Ait enim. Illuc

prȩuer-

præuertamur, amatorem quod amicæ, turpia decipiūt cæcum vitia, aut etiam ipsa hæc Delectant.
T.L. ab vrbe cond. Nec posse, cum hostes prope ad portas essent bello præuertisse quicquam.
Ibidē. Aegre impetratū a tribunis, vt bellū p̄uerti sinerēt.
Ibid. Nec rem aliam præuerti censere.
Idē de bello Punico. Aut morte voluntaria, aut fuga præuerterent metum suppliciorum.
Idem ab vrbe cond. Conati noui consules omnibus eam rem præuerti.
Ibidem. Si Punicum Romano præuertisset bellum.
Idē de bello Macedonico, Aliud in præsentia, quod magis instaret, præuertendum sibi esse duxit.
Ibidem. Præuertendos animos a suspitione talium consiliorum ratus.

Ponere in lucro, & in lucris.

Ponere in lucro, modus hic loquendi tum dicebatur, cum aliquid boni præter spem eueniebat.
Cic. pro L. Flac. Quiescant igitur, & me hoc in lucro ponere, atque aliud agere patiantur.

Paruo negotio, nullo negotio.

Paruo negotio, nullo negotio, modus loquendi illorum felicium temporum, id significat quod imperiti, paruo labore nullo labore dicunt.
Cic. Att. Cato qui Siciliam tenere nullo negotio potuit.

Pro tempore, pro re, pro loco.

Pro tempore, pro re, pro loco significat quod ineptè dicunt pro qualitate temporis, rei, loci, modi sunt loquendi doctissimi illius seculi.
Cæsar in com. Consilium pro tempore, & pro re caperet,
Virg. in Buco. Nūc te marmoreum pro tempore fecimus.
Salust. in Iugur. Pro tempore benigne respondit.
Ibid. Deinde ipse pro re, ac loco paulatim procedere.
Cic. Att. Nam pro malis recte habebat.
Salust. in Catil. quod singuli pro opibus quisq; quā plurimas vxores, denas alij, alij plures habeant.

Deprecandi modus per fortunas, per caput, per fidem, per deos, per homines.

PEr fortunas, per caput, per fidem, per deos, per hoĩes modus eſt deprecandi elegantiſſimus, à literatis cele bratus, ab alijs neglectus.

Plau. in Meněch. Per ego vobis deos atq; homines dico.

Ibidem. Per ego te hęc genua obteſtor.

Terent. Per ego te deos oro, ne illi animum inducas.

Cice. Atti. Per fortunas quoniam Romę manes, primum illud perfice.

Eidem, Subueni igitur per deos, idq́; quàmprimum.

Eidem, Ne prouincia nobis prorogetur, per fortunas dum ades, quicquid prouideri Poteſt, prouide.

Eidem, Sed propera per deos, ſcis quantum ſit in temporibus, quantum in celeritate.

Eidem, Per fortunas, & omnem tuum amorē, quo me es complexus, omnemq́; tuam prudentiam, q̃ me hercle in omni genere iudico ſingularem, confer te ad eam curam, vt de omni ſtatu meo cogites.

Eidem. Ad quę recuperanda per fortunas incũbe, vt facis

Idem Teren. Per fortunas etiam atq; etiam vide, vt puerũ perditum perdamus.

T. L. de bel. Pu. Per ego te inquit fili quęcunq; iura liberos iungunt parentibus, pręcor, quęſoq́;.

Pars, pro virili parte, pro virili.

PRo mea parte, pro ſua parte, pro rata parte, pro portione, hic eſt idem dicendi modus, q̧ pro virili parte, quādoq́; abſolute ꝓ virili, ꝙ meo iudicio à viritim deſcendit, vt ſit pro virili parte, id eſt, quo viritim diuiſum aliquem contingeret.

Cicer. in Metel. Celeri: Atq; etiã vt ita fieret, pro mea parte adiuui.

Idem in Ver. Pręcipue quod in ijs artibus pro mea parte verſor, quarum ille princeps fuit.

Idem in Phil. Tum me eius beneficio plus q̃ pro virili parte obligatum puto.

Idem

Idem de leg. Ac post de eius hæredibus aliquis exegisset pro sua parte.

Idẽ in Ver. Est aliqua mea pars virilis, ꝙ ei⁹ ciuitatis sum.

Ouidius de Pont. Gaudia Cęsareę mentis pro parte virili sunt mea.

Cic. in somnio Scip. Hic est inquit ille, qui interuallis coniunctis imparibus, sed tñ pro rata parte ratione disiunctis, impulsu, & motu ipsorum orbium conficitur.

Idem in Tusc. Omnia ista perinde, vt data sunt pro rata parte à vita, longa, aut breuia dicuntur.

Cæsar in com. Agros ex suis possessionibus pollicetur quadraginta in singulos iugera, & pro rata parte centurionibus, euocatisq;.

Varro de re rust. Vt & lac pingue habeant, & multũ pro portione.

Ibidem. Remittendum in datione pro portione.

Ibidem. Et bubulci pro portione addendi.

Cato de re ru. Pro portione omnia ea facito.

Cic. de Orat. Sed oportet vt ædibus, ac tẽplis vestibula & aditus, sic causis principia pro portione rerũ ꝓponere.

T. L. ab vrb. cond. Nec impensa grauis est, cum plus q̃ pro virili parte sibi quemq; capere principium viderint.

Ibidem. Illi⁹ glorię pars virilis apud omnes milites sit, suę victorię neminem socium esse.

Ibidem. Plus sibi quàm pro virili parte annittendum esse.

Vitruuius: Pręcinctiones ad altitudines theatrorum pro rata parte faciendę videntur.

Pars etiam pro officio plurimum candoris habere solet.

Cic. de Ora. lib. II. Sed tamẽ hoc cecidit mihi peropportune, quod transactis iam meis partibus ad Antonium audiendum venistis.

Proxime, propius.

PRoxime, cum prępositio est, accusatiuo iuncta quandoq; reperitur, quę & ipsa sermoni latino nõ paruam affert elegantiam.

Idem fit de comparatiuo propius.

Var.de re ruſt. Vilici ꝓxime ianuam cellam eſſe oportet.

Ci.Metel.Celeri, Tu ipſe velim iudices ſatis ne videatur iis omnibus rebus tuus aduentus, cum proxime Romã veniſti, mutuo reſpondiſſe.

Idem Att. Officiũ meũ eſſe putaui quãproxime hoſtẽ eſſe.

Idem in Anto. Operam det, vt cum ſuis copiis q̃proxime Italiam ſit.

Caſſi⁹ Ciceroni, ſunt tibi M. Tulli liberi, ꝓpinquiq; , digni quidẽ te, & merito tibi chariſſimi, eſſe ẽt debent in repub. ꝓxime hos chari, qui ſtudiorum tuorũ ſunt ęmuli.

Vitru. Quod non proxime calcem mali, quod eſt loco centri, ſed in ſummo longius, & ab eo progreſſa recipiunt in ſe vela ventum.

Cæſar in com. Quod propius Romanos acceſſiſſet.

Hircius in com. Cum propius hoſtem acceſſiſſet.

T.L. ab vr. cõd. Vt ꝓpius vrbẽ Romã exercitũ admoueret

Ibidem, Caſtra propius hoſtem mouit.

PERVADERE.

PAri candore, & prope dulcedine quadam & hic loquendi modus confectus videtur, cum peruadere incẽdium per ſata, peruadere tempeſtas per vineta, ꝑuadere furor irati, aut crudelis alicuius per populos, ab illis latinitatis conditoribus ſcriptum reperitur.

Cic. in Ver. Quacũq; iter fecit eiuſmodi fuit, nõ vt legat⁹ Po. Ro. ſed vt quędam calamitas peruadere videretur.

Ibidem, Quantum incẽdium non ſolùm ꝑ agros, ſed ẽt per reliquas fortunas aratorum iſto prętore ꝑuaſerit.

Ibidem, Te tanq̃ aliquam calamitoſam tempeſtatem, peſtemq; peruaſiſſe demonſtro.

Ibidem, Locus intra Oceanum iam nullus eſt, neq; tam longinquus, neq; tam reconditus, quo non per hęc tẽpora noſtrorum hominum libido peruaſerit.

Ibidem: Nec cum in Sicilia quidem fuit, eodem interuallo pars eius belli in Italiam vlla peruaſit.

Idem de nat. deorum. Contractiores habent introitus, ne quid in eas quod noceat, poſſit peruadere.

Cic.pro l.Man.Erat etiã alia grauis,atq; vehemẽs opinio quę per animos gentium barbararum peruaserat.

Ibidem: Quo non illius diei fama peruaserit.

Tit.Liu.ab vrbe cond.Passim totam vrbem peruadit.

Ibidem. Murmur à tribunali totam concionem peruasit.

Idẽ de bel.Pu.Cũ pauor,ac trepidatio totã vrbẽ ꝑuasisset.

Idem ab vrb.cond.Vt clamor vrbem peruaderet gratulãtium saluos redijsse.

Ibidem. Cum ea fama forum atq; vrbem peruasisset.

Idẽ de bello Mace.Terror oẽm oram maritimam ꝑuasit.

Idem pro P.Sylla, Quas oras maxime quasi morbus quidam illius furoris peruaserat.

Praeterea.

HAec quoq; clausula Pręterea, obseruatione ꝓcipuè digna videtur,nam certo modo loquendi nõ post multa solũ cõnumerata à perfectis illis autoribus ponitur, verũ etiã post singularẽ aliquam vel personam, vel rẽ.

Cic.Ser.Sul.A me vero ita diligitur, vt tibi vni concedam, pręterea nemini.

Idem in Philip.1.Nihil tum nisi quod erat notum omnibus,in C.Cęsaris commentarijs reperiebatur. Num q exules restituti,vnum aiebat,pręterea neminem.

Ouid.de Pon. In quibus excepto ꝙ adhuc vtcunq; valemus.Nil me pręterea quod iuuet inuenies.

Cic.pro l.Manil. Eundem hunc vnum ab hostibus metui, præterea neminem.

Praescribo.

PRęscribere,quod verbum iurisperiti nonnulli ꝓ certo tẽporis spatio capiunt,quod vbi pręterijt, res de qua controuersia sit,vltra agi non potest.Id tamen significatum,& si celebre apud eos est, Latinum tamẽ non esse constat,præscribere.n.vt infra patebit, est id quod statuere,constituere,pręcipere.

Terent.in And.Tu te ijs rebus finem pręscripsisti pater.

Cice.Tor. Simus igitur ea mente, q̃ ratio & veritas præscribit.

Idem Attico. Sed nihil pręscribo, accurate velim præscribas tuam ad me sententiam.

Eidem. Veni igitur: & age de pace, Meo ne inquam arbitratu? aut tibi inquit ego præscribam?

Idem pro L. Fla. Plura etiam effundet, quā tu ei domi ante præscripseris.

Idem in Vatin. testem: At tibi iam inde pręscribo, ne tuas sordes cum clarissimorum virorū splendore pmisceas.

Idem de finibus bonorum & malorum: Omnis autem in quærendo, quæ via quadam, & ratione habetur oratio, præscribere primum debet, vt quibusdam in formulis ea res agatur.

Idem pro Tito Annio Mil. Sin hoc & ratio doctis, & necessitas barbaris, & mos gētib⁹, feris natura ipsa pscripsit.

Idem pro A. Cecin. Vestra autoritate hoc constituetur, hoc pręscribetur.

Idem in Tusc. Et si iniquum est præscribere mihi te, quēadmodum à me disputari velis.

Idem pro l. Man. Facile intellexi quirites, & quid de me iudicaretis, & quid aliis præscriberetis.

Idem de offic. Si hoc natura præscribit.

Cęsar in comm. Non ad alienum præscriptum, sed ad suū arbitrium imperare.

Ibidem. Si ipse P. Ro. non præscriberet, quemadmodum iure suo vteretur.

Horatius in sermonibus, Quid faciam præscribe.

Asconius Pedianus, Non dixit à sua voluntate, ne pscribat iudicibus sequendos esse Siculos.

Ci. pro Gn. Plan. L. vero Apulęius hunc tanti facit, vt morem illum maiorum, qui præscribit, in parentum loco quęstoribus prætores esse oportere.

Idem pro Lucio Flacco. Cui si patrem conseruatis, qualis ipse debeat esse ciuis præscribetis.

Idem pro Publio Sextio, Sed etiam memoria digna vti R.P. capessendæ autoritatem, disciplinamq; præscribere.

Idem in Catilinam, Et à L. Cassio esse præscriptum.

Q Praeire

Praeire verba, praeire verbis, vel voce.

PRęire verba, dicebant illi verę Latinitatis principes, cum carmen aliquod canendum anteq̃ vel fędus feriretur, aut execratio piaculi gratia per pontificem, vel sacrificulum aut alium magistratum fieret, magistratus primo pronunciabat. Vnde præire verba, hoc est inire verba vel pręuenire dicebatur. Pręire verbis, & pręire voce, simpliciter erat verbis, aut voce præire, vt clarius ex inferioribus patebit.

T.L.ab vrb.cond. Pōtificem pręire iussit verba, quibus se legionesq; hostium deuouerent.

Ibidem: Coactus Pontifex Maximus verba pręire.

Ibidem. Agedum, Pontifex pręi verba, quibus me pro legionibus deuoueam.

Ibidem. Obsecratio itaq; à populo duumuiris pręeuntibus facta.

Ibidem. Dictator pręeunte Aulo Cornelio Pontifice Maximo, ludos magnos, tumultus causa vouit.

Ibidem. Sunt qui M. Fabio pōtifice Maximo pręfante carmen, deuouisse eos se pro patria, Quiritibusq; Romanis, tradunt.

Idem de bello Maced. Pręeuntibus execrabile carmen sacerdotibus.

Ibidem. Id votum in hęc verba pręunte P. Licino pontifice Maximo, consul nuncupauit.

Plautus in rudente, Pręi verbis quod vis.

Cic. pro Tit. An. Milone, Qui hesterna etiam concione incitati sunt, vt vobis voce pręirent.

Prodere memoriae.

PRodere memorię, modus est loquendi, significans q̃d vulgo manifestare pro memoria seruanda, & aliis ineptis modis dicitur.

Cicero pro lege Manilia: Quod iam nationibus exteris incredibile, ac falso memorię proditum videbatur.

Idem pro milone; Itaq; hoc iudices non sine causa fictis fabulis, doctissimi homines memoriæ prodiderunt.

Planum

Planum facere.

PLanum facere, modus hic loquendi planus per se satis est, id significat quod declarare, & rem difficilem, aut dubiam soluere, & ante oculos verbis explanare, & patefacere. Translatio enim a loco inęquali, qui cultu adhibito aut opera planus fit.

Cic. in arte Rethorica: Si quis cum Horestem accuset, planum faciat ab eo matrem esse occisam.

Ibidem: Illud docuimus, hoc planum facimus.

Ibidem: Quid nam amplius iudices desideratis, cum vobis hoc, & hoc planum factum sit?

Idem in Verrem: Hoc planum factum est.

Ibid. Tabulis vobis, & testibus iudices planum faciam.

Ibid. Cum pręsertim planum facere multis testibus possim.

Ibid. Vobis planum faciemus.

Ibid. Cum planum fieret Decumis contra instituta legis, consuetudinemq; omnium.

Idem pro Rabirio posthumo; In illo primo iudicio planũ factum sit.

Idẽ pro Roscio Amerino: Quid si tandem planum facio?

Ibid. Tamen cum planum iudicibus esset factum.

Ibid. Quod ei planum facere possum.

Ibidẽ. Hic nisi planum facit sextertia. liij. ad libellam sibi deberi, causam perdit.

Ibid. Quod planum facere non modò non possis, verum ne coneris quidem.

Cicero pro Cluẽtio, Multorũ testimonijs planũ factũ est.

Ibidem. Quod planum fecerint illas ob rem iudicandam pecuniam accepisse.

Ibidem: Quorum testimonijs planum factum est.

Idem pro P. Quintio, Vt hoc tibi planum sit faciendum.

Ibid. Id testibus pollicitus sum planum me facturum.

Idem pro Aulo Cecinna, Si planum facit.

Primoribus labris, primoribus digitis attingere.

PRimoribus labris, primoribus digitis attingere, sumere. Hoc modo loquendi id significatur, ꝙ parum attin

gere, parũ eam rem de qua dicitur intelligere, Nã trãslatio est à prægustantibus cibum aliquem vel potum.

Cic. in oratore, Quæ isti Rhetores ne primoribus quidẽ labris attigissent.

Plau. in Trinum. Atq; etiam modo versabatur mihi in labris primoribus.

Idem in Bacchi. Si hoc tu digitulis duobus sumebas primoribus.

Pro se quisque, vterque.

COnsiderandus, & hic perelegans dicendi modus, Pro se quisq;, dum quandoq; pluribus, quandoq; singulis attribuitur, vt pro se quisq; diligenter curant, & pro se quisq; diligenter curat, hoc est. Quisq; pro virili curã gerit. Idem fit de Vterq;.

T. L. ab vrbe condita. Vterq; transfixus duabus hærentes hastis moribundi ex equis lapsi sunt.

Horatius. Missi magnis de rebus vterq;.

Cic. in Ver. Tum pro se quisque quantum dicendo assequi poterat, docere me cœpit.

Ti. Liu. ab vrb. cond. Pro se quisque scelus regum ac vim queruntur.

Ibidem, Pro se quisq; minaciter fremunt.

Ibidem, Pro se quisq; in vrbem ex agris demigrant.

Ibidem. Suas quisq; abirent domos.

Ibidem, Ad se quisq; omnia trahant.

Ibidem, In sua quisq; proficiscuntur prouincias.

Ibidem, Ex grauitate loci in suas quisq; propinquas vrbes delapsi sunt.

Ibidem, Pro se quisq; nomina dabant.

Ibid. Pro se quisq; iam nec consiliũ sibi suppetere diceret.

Idem de bel. Mac. Pro se quisq; armis abiectis diffugiunt.

Pedibus ire, pedibus consequi, Ad pedes desilire.

PEdibus ire, pedibus cõsequi: Primo modo significatur id, quod ineruditi pedester dicunt: Secundus facilitatem agendi quãdam demonstrat, cum vel pedibus rem transigere quis ostenditur. Ad pedes desilire, hoc est de

de equo descendere. Modus dicendi fere vulgari sermoni proximus.
Plã. in Stico, Quadrigas q vehat, nã pedibus ire nõ queo.
Cic. Fabio Gallo, Sed tu pedibus es consecutus.
Idẽ ĩ Vati. testẽ, Cũ illud iter Hispaniẽse pedib⁹ fere cõfici soleat, aut si qs nauigare velit, certa sit ratio nauigãdi.
Cæsar in com. Vno omnino loco flumẽ pedibus, atq; ęgre transiri potest.
Ibid. Tarracone discedit, pedibusq; Narbonam, atq; inde Marsiliam peruenit.
Ibid. Cõsuetudine sua ad pedes desilierũt, suffossisq; eqs, cõpluribusq; nostris victis, reliquos in fugã cõiecerũt.
T. L. ab vrb. cond. Qui tum stipendia pedibus ꝓpter paupertatem fecisset.
Idem de bello Pu. Siciliam pedibus profectus, freto in Italiam traiecit.
Ibidem. Consultum vt ij omnes pedibus mererent.
Idem de bello Maced. Qui proximis littori vadis inducti ĩ mare pedibus ingrediuntur.
Ibid. Cum vident illas vehi per vrbem, se pedibus sequi.

Participia nomina effecta.

EST hic quoq; dicẽdi mod⁹ apud disertos illos viros maximo in ꝓcio: quo noĩa participia genitiuo iũgebant.
Teren. in Phormione, Herus liberalis, fugitans litium.
Idem in Ecyra, Nemo ad te venit, nisi cupiens tui.
Cic. pro P. Quintio, Eques Ro. locuples, sui negocij bene gerens.
Idem Attico. Timeo, tam vehemens vir, tamq; acer in foro, & tam insuetus contumeliæ, ne omni animi impetu dolori & iuuidiæ pareat.
Ibidem, Itaq; ille noster amicus insolens infamiæ, semper in laude versatus.
Idem in ora. post reditum, qua gratia agit, Consules modestim, legum metuentes.
Cęsar in cõ. Nemo erat adeo timidus, aut fugiẽs laboris.
Ibid. A multitudine oppressus, ac sui desperans.

Virgilius. Obseruantissimus ęqui.

Idem in Bucolicis, Lactis abundans.

Idem in Geor. Experiere colendo, Et facilem pecori, & patientem vomeris vnci.

Horatius in sermonib. Contentus paruo, metuēsq; futuri.

Salustius in Cati. Animus insolens malarum artium,

Idem, Alieni appetens, sui profusus.

Idem in Iugurtino, Manu promptus, appetens glorię.

Ibid. Quod locorum scientes erant.

Ibid. Et ob ea scientes belli.

Idem in Catilina, Laboris, ac belli patiens.

Peius odisse, peius timere.

PEius odisse, peius timere, & similia, Modi loquendi illius temporis elegantissimi.

Plautus in Milite, Neq; quem q̃ peius odisse, quam istum militem.

Cic. C. Mario, Oderam multo peius hunc;, q̃ illum ipsum Clodium.

Idem in Ant. Cum hoc veteranus Capho, quo neminem veterani peius oderunt.

Brutus Cic. Neq; vnquam exul esse possum, dum seruire, & pati contumelias peius odero malis omnibus aliis.

Hora. ī epistolis, Cane peius, & angue, Vitabit chlamydē.

Idem, Peiusq; leto flagitium timet.

Plaut. in Most. Pulchrum ornatum, turpes mores peius cęno collinunt.

Ouidius de Arte. Limina Gorgonio sęuius angue micant.

Paganus, miles.

PAganus ille erat, q militiæ cupiēs erat, & illi cingi seu ascribi volebat, Eo. n. interuallo, quo id q̃rebat, & ad militiā aspirare tentabat, Paganus, mox militiā adeptꝰ Miles dicebatur. Vnde Persius volens ostendere se nōdum Poetam esse, dixit.

Nec fōte labra prolui caballino, Nec in bicipiti somniasse Parnaso Memini, repente vt sic Poeta prodirem.

Sed arrogantiam vitans, subdit p̱ translationem; Ipse semi

paganus.

paganus, Ad sacra vatum carmen affero nostrum. Sed autoritates quod diximus, melius ostendent.
Marcellus de pœnis, lege, Quædam delicta pagano aut nullam, aut leuiorem pœnam irrogant. Militi vero grauiorem, vel leuiorem.
Triphonius de peculio Castrensi, lege, Hæreditate, Filiusfamilias Paganus de Castrēsi Peculio fecit testamentū.
Martianus de militari testamento, lege, Tractabatur. Tractabāt an tale aliqd, & in paganorū testamentis indulgendum esset? & placet non sine distinctione id fieri.
Vulpianus de mili. test. l. Idemq; vt est rescriptum a diuo Pio, in eo qui cum esset paganus fecit testamentū, mox militare cœpit.
Paulus de liber. & posth. l. Filiusfamilias. Miles similiter vt paganus nominatim a patre, aut hæres scribi, aut exhæredari debet.
Scæuola ad legem falcidiam, lege, Miles si dum paganus erat, fecerit testamētum, militię tempore codicillos: lex falcidia in codicillis locum non habet, in testamento locum habebit.

Punctum, momentum.

PVnctum temporis, punctum horę, Momentum horæ, momentū tpris, & simpliciter momentū; pro exiguo spacio ponitur. Dicendi ij modi a situ reuocandi sunt.
Varro de lingua Latina: Quod animus ita est, vt puncto temporis peruolet quo vult.
Cic. de natu. deor. Vel innumerabiles potius in omni puncto temporis alios nasci, alios interire.
Ibidem. Consules summum imperium statim deponere, quàm id tenere punctum temporis.
Idem in Verrem: cum iste punctum temporis nullum vacuum peccato præterire passus sit.
Idē ꝓ domo sua: Habitare latè & magnificè voluit, duasq; magnas, ac nobiles domos cōiūgere eodē pūcto tpis.
Idē in Philippica secunda: Hunc vnū inquam hodiernum diē, hoc punctū temporis quo loquor, defende si potes.

Idem in vatinium testem: Exclusus miser puncto tēporis.
Idem pro Cluen. Neq; postea Larini punctum est tempo ris commoratus.
Idem in Tusculanis: Totumq; leue est, quodcunq; est: fit enim ad punctum temporis.
Idē de le. Quę vno versic. Senat⁹, pūcto tpis sublatę sunt.
Idem in Catilinam: Puncto temporis frui vita, & cōmuni spiritu non putat oportere.
Cæsar in com. Ita multorum mēsium labor, hostium perfidia, & vi tempestatis puncto temporis interit.
Horatius: Tanquam
Sit proprium quicquam puncto quod nobilis horæ,
Nunc prece, nunc precio, nūc vi, nunc morte suprema
Permutet dominos, & cedat in altera iura.
Idem, quid enim? concurritur horæ momento.
Hircius in com. Ita puncto temporis omnibus Legionarijs ab hostium equitatu circunuentis.
Ibidem. Atque vno puncto temporis hostibus nullo negocio campo pulsis.
T. L. ab vrbe cond. Puncto sæpe temporis maximarum rerum momenta verti.
Ibi. Momēto temporis in aduersam incursando aciem.
Ibid. Momento fusi.
Ibid. Vt signum momento temporis acciperent.
Ibid. Momento arx occupata est.
Ibid. Momento horæ arsura omnia.
Ibid. Illo momento horæ.
Ibid. Momento temporis.
Ibid. Horæ momento.
Ibidem. Momento vnius horæ.
Idē de bel. Mac. Versa momēto tpis fortuna pugnæ est.
Ibid. Momento enim ad inanem locum peruenerunt.
Sed videre licet momētū in alio significato, iuxta modū quo multi dicunt, res parui momenti, magni momēti.
T. L. ab vrbe cond. Rege superato, nullum momentum in solis per se Gallorum copijs fore.

Primę, primas ferre, deferre, tenere.

PRimas ferre, primas deferre, primas tenere, veteres dicebãt: subintelliguntur tamen partes. Sed is loquendi modus erat, qui postea non solùm omissus, verum etiam vna cum alijs bonis propè ignoratus est.

Cic in Bruto: Cotta & sulpitius cum vestro iudicio, tum omnium facile primas tulerunt.

Idẽ in Oratore. Cui primæ sine cõtrouersia deferebãtur.

Idẽ Attico: Amoris vero erga me cum a fraterno amore, domesticoq; discessi, tibi primas defero.

Idem de natura deorum. Ad quẽ tum Epicurei primas ex vestris hominibus deferebant.

Idẽ in Bru. Etsi vtriq; primas, priores tñ deferunt Lęlio.

Idem in Ora. Nam quis vnquã dubitauit, quin in repub. nostra primas eloquentia tenuerit semper vrbanis, pacatisque rebus, secundas iuris scientia.

Sed hoc quoque obseruandum est, vt cum primas deferre dicebant, significabant primas partes alicui concedere: Cum vero ferre primas ponebant, id significabatur, quod illum primas secum portare.

Hora. eo. modo loquẽdi, eodẽq; significato quo ad verbũ Fero dixit: Omne tulit punctũ qui miscuit vtile dulci.

Profiteri.

PRofiteri, occultiore dicendi modo apud antiquos id significat, quod vulgo dicunt, assignari quantum numerum vini, olei, frumenti, iugerum, pecuniæ, vel aliarum rerum quilibet habeat.

Cic. pro. l. Agra, In posterum vero lex hæc imperatoribus nostris constituatur, vt quicunq; de prouincia decesserit, apud eosdem decem viros quantum habeat prædæ, manubiarum, auri coronarij profiteatur.

Idem in Ver. Edixerat vt aratores iugera sationum suarum profiterentur.

Ibidem. Non quo iugerum numerum vere profiteri esset difficile, aut amplius etiam profiteri, sed quod ex edicto professus non esset.

Ibid.

Ibid. Fecit vt Decumanus Nymphonē vocaret ex edicto illo pręclaro, quod nullam ad aliam rem, nisi ad huiusmodi quæstus pertinebāt, numerū iugerum professum esse, & subdit, Verres in Xenonem iudicium dabat illud suum damnatorium de iugerum professione.

Idem Tironi, tu vero cōfice professionē si potes, & si hęc pecunia ex eo genere est vt professione non egeat.

Idem in Verrem, Si pateret iugera eiusmodi fundi esse esse plura, quam Colonus esset professus.

Sallust. in Cati. Post paulo Catilina pecuniarum repetundarum reus prohibitus erat consulatum petere, quia intra legitimos dies profiteri nequiuerat.

Vulpianus de censibus, lege, Forma, Si vero quis agrum in alia ciuitate habet, in ea ciuitate profiteri debet, in qua ager est.

Idem. Vbi pupil. l. ius alimentor. Prius tamen exigere debet, vt profiteatur autor, quæ sit penes se summa, & cōminari grauiores se ei vsuras infligi eius, quod supra professionem apud eum fuerit comprehensum.

T. L. ab vrbe cond. Profiteri cogendo frumentum, & vendere quod vsu menstruo superesset.

Ibidem. Primo expectauerant, vt qui se dignos tanto imperio crederent, nomina profiterentur.

Idem de bel. Mace. Vt qui socij ciuibus Romanis credidissent, pecunias profiterentur.

Ibi. Postquā ꝓfessionib. detecta est magnitudo eris alieni.

Perscribere, perscriptiones, perscriptor.

PErscribere reconditum habet sensum certo modo loquendi, qui a paucis obseruatus est, in bonis autorib⁹ elegātissime positus, id significat, quod in rationib. aut in tabulis accepti & expensi scripto aliquid notare, vnde quæ ita notabantur, Perscriptiones dictæ sunt, qui vero ea notabat, Perscriptor.

Cic. pro Roscio comœdo, Ego ne hanc manum plenam perfidię, & hos digitos meos impellere potui, vt falsum perscriberem nomen?

Ibid.

Ibidē. Aeq; enim tabulę condemnantur eius, qui verum non retulit, & eius qui falsum perscripsit.

Ibid. Suum codicem testis loco recitare arrogantię est. suarum perscriptionum & liturarum aduersariis proferre non amentiæ est?

Idem in Phil. quinta. Illa vero dissipatio pecuniæ publicę ferenda nullo modo est, per quam septies millies falsis perscriptionibus, donationibusq; vertit.

Idem in Ver. Scribam tuum dicit Verres huius perscriptorem fœnerationis fuisse.

Quid illi fiet &c.

QVid illi fiet? qd illi faciā? qd illi factum est? Modi sunt loquēdi elegātissimi, & a paucis obseruati. Id.n. significant, quod nōnulli aliqd admirantes, vel accepta aliqua calamitate, aut iactura, inepte dicunt. Quid de illo fiet? quid de illo faciam? quid de illo factum est?

Plautus in Mercatore, Sed quid illi nunc fiet?

Idem in Mostella. Quid mihi fiet tertio, qui solus facio facinora immortalia?

Idem in Bacchidibus, Quid mihi fiet postea?

Cic. Trebatio, Quid porro fiet populo Vlubrano?

Idem Teren. Et si nos premet eadem fortuna, quid puero misero fiet?

Idem Attico, Sed quid ijs fiet, si huc Paulus venerit?

Eidem, Quid illi fiet quem reliquero?

Idem in Rullum, Quero si quij volunt vendere, non fuerint, quid pecuniæ fiet?

Idem in Ver. Occurrebat illi ratio, quid Cleomeni fiet.

Idem in Acade. quæstio. Si comprehensio, perceptioque nulla sit, quid fiet artibus?

Tibullus, Castra macer sequitur, tenero qd fiet amori?

Ouid. de Arte, Perfidus ille absens, quid mihi fiet ait.

Quid mihi fiet ait, sonuerunt cymbala toto Littore.

Plautus in Mercatore, Nescit quid faciat auro?

Terentius in Ecyra, Sed quid faciemus puero?

Cice. in Academicis quæstionibus. Quid.n. faceret huic conclu-

conclusioni. Si lucet, lucet igitur, lucet autem.

Ibid. Diodoro quid faciam Stoico, quem a puero audiui?

Idem de natu. deor. Quid Ioui facies? quid Vulcano?

Ibid. Species arcus Thaumante dicitur nata, cuius si diuina natura est, quid facies nubibus?

Cato de re rust. sine interrogatione posuit, sed fere idē est modus loquendi: Si ante, inquit, non deportauerit dominus, vino quod volet faciet.

Plautus in Casina, Tuo quid factum est pallio?

Quid faceret aliud.

Quid faceret aliud? Modus est dicendi, quo inepte dicunt quid poterat aliud facere.

Cic. de Oratore; Valerius quotidie cātabat erat: enim Scęnicus, quid faceret aliud?

QVOTVS.

Licet super relatiuo Quotus, multi varia senserint, quo tamen apertius vis verbi intelligatur, volui pro more plurimas autoritates congerere. Videtur. n. mihi quotus quādoq; simpliciter interrogare, & numerum petere; vt quota hora est? Dic quotus esse velis? Quotus erit iste denarius? Et quandoq; sine interrogatione, vt quota pars ex eo deducetur, ea pars tibi sit profutura. Quādoq; quota pars significat minimam partē, vt pars quota laudis erat, quota portio fecis Achiuæ. Quādoq; Quotus iungitur cum quisq;, & tum etiam interrogat, vt quotus quisque bonus est? Quotusquisq; est qui teneat artem numerorum? quasi dicat, nullus, aut rarus. Infrascriptæ autoritates plane omnia demonstrabunt.

Cicero in Ver. Quotus erit iste denarius, qui non sit deferrendus?

Horatius, Hora quota est?

Idem Tu quotus esse velis, rescribe.

Idem, Scire velim chartis preciū quotus arroget annus.

Caius de interrogatorijs actionibus, lege, Qui interrogatur an hæres sit? vel quota ex parte sit?

Idē eodem titulo, lege. Si defensor in iudicio interrogatus

tus,an is quem defendit hæres;vel quota ex parte sit?

Paulus ad l.fal.l. Plautius. Rationem legis falcidię habendam,quota pars ex eo decederet,eam partem in fundo legato inutilem futuram.

Ouidius de Ponto. Qui quota terroris pars solet esse mei.

Idem ad Corinnā,Ex tot in Atridis pars quota laudis erat.

Quotusquisque.

Var.de ling.Latina,Quotusquisque iam seruus habet priscis nominibus ? quę mulier suum instrumētum vestis, atq; auri veteribus vocabulis non inductis?

Cic.de finib⁹:Quis est.n.aut quotusquisq;,cui mors cum appropinquet,non refugiat timido sanguis,atq; exalbescat metu?

Idem de Tuscu. Quotus enim quisq; philosophorum inuenitur,qui si ita moratus?

Idem de diuinatione. Quota enim quęque res euenit prędicta ab istis?

Idem de oratore. Quotus enim quisq; est,qui teneat artē numerorum,atq; modorum.

Idem pro L. Flacco. Quotus enim quisq; est, qui hanc in repub.sectam sequatur.

Idem pro M. Cęlio,quotusquisq; istam effugere potest?

Idem pro P.Sex. Quotusquisq; inueniet tāta virtute vir?

Quatenus,hactenus,eatenus.

QVatenus particula, licet nonnulli discrimen faciant cum p e,& cum per i scribitur:ita tñ scriptione confusa est,vt internosci nō facile sit. Eius tñ significatum & dicendi modum,quo celebrata reperitur,subdere nō omittam. Est enim meo iudicio quod vsq; ad quem finem,vel terminum. Interdum significat quantum.

Cic.in Oratore: Itaq; soli ij,qui sciunt quid, & quatenus, & quomodo dicturi sunt.

Ibidem: Sed quærimus idem,quod in cęteris rebus maxime quęrendum est quatenus.

Ibidem. In omnibus rebus videndum est quatenus: Et si enim suus cuique modus est,tamen magis offendit nimium,

mium quàm parum.

Idē in Oratore lib. 2. Quatenus hæc sunt ridicula tractā da Oratori, per quàm diligenter videndum est.

Idem in Tuscu. Magna culpa Pelopis, qui non erudierit filium, nec docuerit, quatenus esset quodq; curandum.

Idem in Anto. Quibus auspicijs istos augur acciperem? quatenus haberem? cui traderem?

Idem in Academicis: Rerū natura nullā nobis dedit cognitionem finiū, vt vlla in re statuere possimus quatenus.

Idem de officijs: Animaduertendum est etiā, quatenus sermo delectationem habeat, & vt incipiendi ratio fuerit, ita sit desinendi modus.

Ibidem, Vulgus qd absit à pfecto, fere non ex toto intelligit, quatenus aūt intelligit, nihil putat prætermissum.

Ibidem, Sed aliter leges, aliter Philosophi tollūt astutias. Leges quatenus manu tenere res possunt, Philosophi quatenus ratione, & intelligentia.

Idem de amicitia, Quamobrem id primum videamus, si placet, quatenus amor in amicitia progredi debeat.

Ibidem. Est. n. quatenus amicitiæ dari venia possit.

Idem P. Lentulo, Postulatum est, vt Bibuli sententia diuideretur, quatenus de religione dicebat.

Hora. Iubeas miserum esse libenter Quatenus id facit.

Vulp. de magistratibus. l. In ordinem; Videamus an & quatenus teneantur, & subdit: An & quatenus in patrem eius actio danda sit queritur.

Vitru. In nauibus remi quum sint in aqua directi, tñ oculis infracti videntur, & quatenus eorum partes tangūt summam planiciem liquoris, apparēt vti sunt, directi.

T. L. ab vrb. cond. Italiæ nisi quatenus vallum castrorum cingit, nihil relinqueretis Pęno.

Ibidem. Vt quatenus tuto possent, Italiā spectatum irent.

Hactenus particula post se, vt, plerunque apud bonos autores trahit.

Cice. de diuinatione, Et si video eo tum Stoicū esse conatum: qui hactenus aliquid egit, vt earum rationem rerum

rum explicaret, quæ mari, cęlo ve fierent, Illa vero cur euenerint, quis probabiliter dixerit?

Celſus de vſufructu. l. Hactenus tñ vt ſartatecta habeat, ſi qua tamē vetuſtate corruerint, neutrū cogi reficere.

Eatenus quandoque poſt ſe vt, quandoque quoad, quandoque hactenus trahit: ſignificat enim tandiu, vel vſque ad id.

Cic. de optimo genere oratorum: Verba proſequens eatenus, vt non abhorreant amore noſtro.

Idem ad Q. fratrē: Quorum ſi quis forte eſſet ſordidior, ferres eatenus, quoad per ſe negligeret eas leges, quib⁹ eſt aſtrictus, non vt ea poteſtate quàm tu ad dignitatem permiſiſſes, ad queſtum vterentur.

Idem in Academicis, Sed hoc ciuile quod vocant, eatenus quoad populo prȩſtare voluerunt.

Quandoque eatenus quatenus, & hactenus quatenus dicitur.

Caius de inſtitoria actione: Eatenus dabitur in eum actio, quatenus ex ea re locupletior factus eſt.

Vul. de in rem ver. l. Si pro patre: Si domini debitor ſit ſeruus, & ab alio mutuatus ei ſoluerit, hactenus non vertit, quatenus domino debet.

Quod ſine moleſtia tua fiat, quod ſine incommodo tuo fiat, quod ſciam, quod pace tua fiat, quod inter nos liceat dicere.

QVod ſine moleſtia tua fiat, quod ſine incōmodo tuo fiat, qđ ſciā, quod pace tua fiat, quod inter nos liceat dicere, & huiuſmodi loquendi modi orationē latinam, candidam, & luculentā efficiunt. Quos modos qui obſeruare, & in ſcriptis vſurpare neglexerunt, non iniuria illiterati, ac prope infantes iudicantur.

Plau. in Menech. Non Edepol ego te (quod ſciam) vnquā ante hunc diem vidi.

Ibidem. Dic mihi tu, vnq̄ inteſtina tibi crepāt, qđ ſentias?

Terent. in Eunucho. Pace quod fiat tua.

Idem Terent. in Adelphis. Non equidem iſtas, qđ ſciam.

Cic. Seru. Sul. Quare pergratū mihi feceris ſi eum in amicitiam tuam acceperis; atq; eum (quod abſq; moleſtia fiat)

fiat) si qua in re opus fuerit, iuueris.

Eidem. Quare velim, quicquid habent negotij des operam, quod cōmodo tuo fiat, vt te obtinente Achaiam, conficiant.

Idem Terentiç: Tu velim (quod cum cōmodo valetudinis tuç fiat) quàm longissime poteris, obuiam nobis properes.

Idem Attico: Et velim cures epistolam, quàm ad eũ misi reddendam, & ipse (quod commodo tuo fiat) colloquere.

Eidem: Serapionis librũ ad me misisti, ex quo quidē ego (quod liceat inter nos dicere) millesimã partem vix intelligo.

Idem Len. Decernit vt regem deducas, quod commode rem facere possis.

Varro de re rust. Neque explicata tota separatim (quod sciam) ab vllo.

Quampridem, quamdudum.

NEmo (nisi fallor) nemo inquam, modum eum plane, aut recte obseruat, quo admirandi illi veteres vtebãtur, rogandi, scilicet. Quampridem, quãdudum venit ille? Quem loquendi modum latinissimũ pleriq; ignorantes, Quandiu est quod venit, aut Quandiu est ex quo venit, vel quantum tempus est, ineptissimè dicunt.

Plau. in Stico: Quàm pridem non edisti?

Teren. in Eun. Querit iampridē pater mihi, & mater mortui essent? dico, iam diu.

Cic. pro Rabirio perduellione. Quęro quampridem hoc nomen Fanni in aduersaria retulisti?

Quamdudum.

Plau. in Stico. Quamdudum in portum huc venit? Respódetur, longissime.

Idem in Trinum. Quamdudum istuc, aut vbi actum est?

Idem in Asinaria. Quamdudum tu aduenisti?

Idē in Mer. Quãdudũ dixeras te odisse ęque, atq; angues.

Teren. in Eunu. Venit quamdudum? Respondetur, modo.

Quam mox.

Plau. in Sti. Quàm mox cocta est cęna? impransus ego sum.

Idem in Most. Quid nunc? quàm mox? & hic interrogãtis est.

Idem in Asina. Quàm mox mihi operam das?

Quan-

Quandoque cum non interrogat significat id quod quam cito, aut statim, vt quam mox erit cocta coena, id est cito, vel statim erit cocta coena.

Idem in Bacch. Quam mox nauigo in Ephesum, vt aurũ repetem à Theotimo domum, taces?

Ibidem. Quam mox dico, dabo.

Teren. in Adelph. Hera, ego hinc ad hos prouisam, quàm mox virginem accersant.

Cic. pro Roscio Comędo, Expecto q̃ mox Cherea hac oratione vtatur. Hoc loco multi inepte dicunt: expecto quanto tempore, vel quandiu hac oratione vtatur.

Tit. Liu. ab vrbe cond. Intenti q̃ mox signum daretur.

Quid quod.

QVid qđ, cũ simul iunguntur, mirificã latinitati venustatẽ pariũt, Modus. n. est dicẽdi, cũ quis interrogat: verbi gratia. Quid quod me etiã occidere vult? Multi inepte dicunt, quid tibi videtur? quid dicis, ẽt me occidere vult. Sed subiectę autoritates id melius ostẽdent.

Ci. in Academicis quęstionibus, Quid qđ eadem illa ars, quasi Penelopes telã texẽs, tollit ad extremũ superiora?

Idẽ de offi. Quid qđ These⁹ exegit ꝓmissum à Neptuno?

Idem de senet. Quid quod sapientissimus quisq; animo ęquissimo moritur?

Idem pro l. Man. Quid quod salus sociorum summum in periculum, ac discrimen vocatur?

Idem ad Pontifices, Quid ꝙ in meo reditu spes otij, & cõcordiæ sita videbatur?

Idem de na. deo. Quid ꝙ earũ rerum, quæ nunq̃ omnino fuerũt, neq; esse potuerũt, vt Scillę, vt Chimeræ. Quid qđ hoium, locorum, vrbium earũ quas nunq̃ vidimus? Quid quod, simul ac mihi collibitũ est, presto est imago? Quid quod etiam ad dormientem veniunt inuocatæ?

Idem Atti. Quid qđ senatus eos voluit pręesse ꝓuincijs?

Ibidem. Quid quod tecum nunquam essem sine cura?

Idem pro Clu. Quid quod Sthalenus est condemnatus?

Idem de diui. Quid q̃ a Phisicis, & dialecticis tractantur?

Idem in Cat. Quid ꝙ ab aduentu suo ista subsellia vacua facta sunt?
Idem in Anto. Quid ꝙ cum collega tulit, quē ipse fecit sua nunciatione vitiosum.
Item Q. Cic. fratri, Quid quod eodem tempore desidero filiam.
Idem de Oratore, Quid ꝙ dixisti (inquit) Crasse, si hic hodie apud te maneremus, te morem nobis esse gesturū?
Horatius. Quid ꝙ libelli Stoici inter sericos iacere puluillos amant?
Ouid. de Pont. Quid ꝙ vt emeritis referenda est gratia semper?
Idem in epist. Quid ꝙ auus nobis idē Pelopeius Atreus.

Quae malum.

SEd quis sine piaculo prætereat enatū nunc quoq; in ipsa vrbe latinitatis parente & altrice, tam bellū dicendi modum? Cum enim quem arguere, aut castigare volebant, sic ponebant? Quæ malum ista tua dicacitas est? Qui malum isti Athenenses? Sed clarius infra, & proprie magis videbitur.
Plau. in Menech, Quę malum hęc impudentia est?
Ibidem, Ego ne te iussi coquere? Respondetur, certo tibi & parasito tuo. Respondetur, Cui malum parasito?
Idem in Aulul. Quid tu malum curas, vtrum crudum, an ego coctum edam?
Idem in Mer. Qui malum ego nugor, si tibi quod me rogas, respondeo?
Idem. in Bacch. Qui malum facile?
Teren. in Eunu. Qui malum alij?
Cic. in Ver. Quę malum est illa tua audacia, atq; amētia?
Ibidem. Quę malum ista fuit amentia?
Idem Attico, Qui malum isti Pedentisse?
Idem in Philip. Quæ malum ista voluntaria seruitus est?
Ibidem. Quę malum est ista ratio, semper optimis causis veteranorum nomen opponere?
T. L. ab vrbe con. Quę malum ratio expertis alia experiri?

Quamobrem, cur, quapropter, quare.

QVamobre cur, quapropter, quare, ijs aduerbijs quãta inest dicendi gratia? quãta venustas? eo modo loquẽdi, quo pfecti illi veteres vsi sunt, post quos nemo fere elegantiam illam, & purum dicẽdi modũ seruauit. Nã quis est, q non ita post illos loquatur? Aliquam causam quæris, propter quam, aut ob q̃ me domo extrudas. Antiqui vero illi: Aliquam causam quæris, quamobrẽ me domo extrudas, aut cur me domo extrudas, aut quare me domo extrudas, dicebant. Et vbi dicitur à plerisq; ineptissime, quid est quod me videre non potes? Antiqui dicebant, quid est quamobrem me videre non potes: aut quid est cur me videre nõ potes? vel quid est quare me videre non potes? Quod obseruandum maxime cẽseo, quare pro more exempla aliqua subiecimus.

Teren: in Eunu. Aliquam causam quęrebat senex, quãobbrem insigne aliquid faceret.

Idem in eodem, Multæ sunt causę quamobrem cupio.

Idem in Adel. Nihil reperio quamobrem laudet tantopere Hegio meum officium.

Cic. Appio Pulcro, Multa mihi veniebant in mentem, quãobrem istum laborem tibi etiam honori putarem fore. em pro A. Cecin, Deinde nihil rationis affers, quãobrẽ si libertas adimi nullo modo possit, ciuitas possit.

Idem pro M. Cęlio, Quę fuit.n.causa, quãombrem venenum isti mulieri vellet dare Cęlius?

Idẽ p Sex. Rof. Ame. Si vel minima pars reperiret, q̃obrẽ videantur illi non nihil tñ in deferendo noĩe secuti.

Idem pro Syl. Quid.n.est, quamobrem abs te, Q. Hortẽsi factum clarissimi atq; ornatissimi viri non reprehendatur, reprehendatur meum?

Idem pro Corn. Bal. Quid est, quamobrem ciui Gaditano in hanc ciuitatem venire non liceat?

Idem pro Clu. Nihil excogitem, quamobrem Oppianico damnari necesse sit.

Ibidem. Quid est q̃obrem quisq; nostrũ cẽsorias subscriptiones

ptiones oēs fixas, & in ꝑpetuū ratas putet esse oportet.
Idem in Ver. Quæ mulier digna quamobrem iste diutius Lampsaci commoraretur.
Ibidem, Nulla res est quamobrem ego istum nolim ex paternis probris, ac vitijs emergere.
Ibid. Neq; adhuc causam vllam excogitare potui, quamobrem commiserit.
Ibi. Quid est quamobrē putes te tuam culpam nō modò deriuare in aliquem, sed cōicare cum aliquo posse?
Ibi. Quid tandē habuit argumenti, aut rationes res, quam obrē in eo potissimū Stenianum pręmium poneretur?
Ibi. Multa signa dederat, quamobrem quibus responsurus non videtur, mentio de I. nulla fiebat.
Ibi. Quod si ab Apollonio aliquid commissum esset, quā obrem iure in eum animaduerteretur.
Idem de fi. bo. & mal. Satis argumenti esse videtur, quam obrem illa, quę natura prima sunt ascita, natura prima diligamus.
Alphenus locati & cōducti. l. Habitatores: Ea conditione habitatorem esse, vt si quid aduersarium incidisset, quá obrem dominum aliquid demoliri opporteret, aliquá partem paruulam incommodi sustinere.

Cur.

Ci. pro M. Cęlio, An vobis aliā causam esse vllā putatis. cur in tātis pręmiis eloquentię, tanta voluptate dicēdi, tanta laude, tanta gratia, tanto honore, tam sint pauci, semperq; fuerint, qui in hoc labore versentur?
Idē ꝓ Cl. Quid ē Q. Naso, cur tu ī hoc loco sexto sedeas?
Ibidē. Quę causa Habito fuerit, cur interficere Oppianicum vellet?
Idem pro Sex. Rosc. Amer. Quod si tibi nulla causa est, cur hunc miserum tanta calamitate affici velis?
Idem Atti. Sed erant causę, cur hoc tpe istic esse nollem.
Ibidem pro Roscio Comędo, Non fuit causa, cur tantum laborem caperes, & ad me venires.
Alphenus locati & con. l. Habitatores. Si iusta causa fuisset

ſet cum periculum timeret.

Catul. Nam quid feci ego, quidve ſum locutus, Cur me tot male proderes poetis?

Quapropter.

Pla. ĩ Bac. Sed qd eſt quapropter nobis malũ minitemini?

Qua cauſa.

Plau. in Menec. Quid de te merui, qua me cauſa ꝑderes?

Ci. pro l. Manil. Satis mihi multa verba feciſſe videor, quare hoc bellum eſſet genere ipſo neceſſarium.

Aſconius Pedianus, q tametſi ſub Auguſto Cęſare floruit, bonaq; multa, atq; elegãtia ſcripſit, ſicut libello ſiue potius fragmento, qđ ante hos annos repertum eſt colligi poteſt: multa fluit, ac ſcatet barbarie, quã tñ barbariem non ab illo, certe qui bono etiam tunc tempore eruditus eſt, prouenire puto: ſed potius ab aliquo inſulſo, atque in eleganti grammatico, qui interpretis vice functus, inepta multa conſeruit, quę poſtea vna cum bonis autoris verbis deſcripta ſunt. Is inquam Aſconius: Magnopere (inquit) me hęſitare confiteor, quid ſit quare. Cic. Placentiam municipium eſſe dicat, quid ſit quare dixit, quod eleganter poſuit, & modo illorum veterum vſus eſt.

Gn. Pom. l. Domitio, Miror quid cauſæ fuerit, quare conſilium mutaris.

Reſidere, ſubſidere, deſidere.

MAxime abſtruſum hactenꝰ fuit (vt arbitror) ꝙ ſignificet reſidere, ſubſidere, deſidere. Qđ cũ ex multa, variaq; lcõne deprehẽdiſſem, nihil aliud eſſe terrã deſidere, niſi cũ terrã magnis imbribꝰ, vel ignota alia cauſa hiatũ faceret, ita vt terra deorsũ deſcẽderet, vel ſubtraheret, q̃ res melius ex ſubiectis autoritatibus colliget.

Cic. de offi. Hinc ille Giges inducit à Platone, q cũ terra deſediſſet magnis qbuſdã imbribꝰ, ĩ illũ hiatũ deſcẽdit.

Idem de diuin. Delata etiam ad ſenatum labes agri Priuernatis, cum ad infinitam altitudinẽ terra deſediſſet.

Ibidem, Vt multa oppida corruerint, multis locis labes fa

cta sit, terræq; desederint.

Titus vero Liuius idē dixit de bello Maced. Terra (inquit) Velitris triū iugerū spacio cauerna ingenti desederat.

Terra consedit apud Liuium.

Non tñ dicendi modum seruauit, mutato ferè, & obsolescēte iam bono dicēdi modo, cum dixit aburbe cōdita. Arpini terra cāpestri in agro in ingētem sinum cōsedit. & ibidem. In Veliterno agro terra ingentibus cauernis cōsedit, arboresq; in profundum haustę. Consedit igitur dixit pro desedit, cum considere sit simul sedere.

Virg. Dicite quandoquidem in molli consedimus herba.

Varro de re rustica. Quod inane natat, plenum desidet.

Ibidem, Vbi stramentum desedit in aperto loco palam, à quo nominata potest esse palea.

Residere est paulatim deorsum inclinare.

Plau. in Captiuis. Itaq; venter, gutturq; resident.

Horat. Nostrisq; ductum seditionibus, Bellum resedit protinus.

Idem, iamiam residunt cruribus asperę pelles.

Ex epist. Sabini pro Helena: Flamma recens parua sparsa resedit aqua.

Subsidere est fere Idē qđ residere, sed considerantibus aliquod discrimen oīno occurrit, quod melius videatur, q̄ demonstretur. Virg in 5. Aenei. Subsidunt vndæ, tumidumq; sub axe tonanti Sternitur æquor aquis.

Ouidi⁹ de Fastis; Quod simul euersum est, fragor ęthera concutit ipsum, Ictaq; subsedit pōdere mollis humus.

Ibidem: Iam leuis obliqua subsedit aquarius vrna.

Ibidem, Pondere terra suo subsedit, & ęquora traxit.

Idem in Metamor. Iussit & extēdi cāpos, subsidere valles.

Ibidem, Flumina subsidunt, collesq; exire videntur.

Ibidem, Paulum subsedit, & infra quam solet esset fuit.

Idem in Ibin. Sic tua subsidens deuoret ossa cinis.

Idē ad Corīnā. At vos qua veniet tumidi subsidite mōtes.

Pau. de dam. infect. l. Athenis; Si vitio loci pars aliqua loci subsedit.

T.L.ab vrbe cond.Subſidunt Hiſpani aduerſus emiſſa tela ab hoſte,inde ad emittenda ipſi conſurgunt.

Hircius in com. Aqua quæ paulatim ſpatio temporis liqueſcit,ac ſubſidet.

QVISQVAM.

QViſquam quantum diſtet ab aliquo, a quoq;,a quocunque,a quopiam,ex ijs quę infra adduxi melius cognoſcetur. Interrogat enim fere ſemper, & cum indignatione requirit.

Cic. pro Cluen.Eſt quiſquam qui cum hoc cognouerit, ſuſpicari poſſit.Oppianicum iudicio oppreſſum,& circumuentum eſſe innocentem?

Idem in Ver.In eiuſmodi re quiſquam tam impudens reperietur,qui ad alienam cauſam inuitis ijs,quorum negotium eſt,accedere,aut aſpirare audeat?

Ibid. Num aut in vilitate nummũ arator quiſquã dedit? aut in caritate de æſtimatione frumenti quæſtus eſt?

Ibidem : Quid enim quiſquam ad meam pecuniam me inuito aſpiret?

Idem pro.l.Manilia, Et quiſquam dubitauit, quid virtute profecturus ſit,qui tantum autoritate profecerit?

Ibidem.Et quiſquam dubitauit, quin hoc tantum bellum tranſmittendum ſit?

Idem pro domo ſua. Hanc deam quiſquam violare audeat?

Idem in Philip. Ab hoc igitur quiſquam bellum timet?

Virg. Et quiſquam nomen Iunonis adoret?

Qua itineris, qua de Bruto.

QVa itineris, qua de Bruto, Modus eſt dicendi, quo ineptè dicunt, Ea parte qua itineris, vel de Bruto mentio fit.

Cice. Atti.At quam honeſta,quam expedita tua conſilia, quã euigilata tuis cogitationibus, qua itineris, qua nauigationis,qua congreſſus, ſermoniſq; cum Cæſare.

Eidem,Cum video te diſtentiſſimum eſſe, qua de Butrotis,qua de Bruto.

Quam plurimus, pro quanto magis &c.

EDiscendus est & hic loquendi modus, quo Cato, & alij veteres vsi sunt.

Idē enim de re rust. Quamplurimā brasficam ederit, tam citisſimum ſanus fiet. Illiterati vere hunc quoq; dicēdi morem non curantes dicunt quanto plus, aut quanto magis ederis ex brasfica, tanto citius ſanus fies.

Quam citisſime, tam maxime.

ET hic modus alter, non inelegantior ſuperiore, non est prætereundus.

Idem Cato: quā citisſime cōficies, tam maxime expediet.

Ibid. Quā acerbisſima olea erit, tam oleum optimū erit.

Quod te oro.

MOdus est ēt Romani cādoris plen⁹ in particula qđ. Cum. n. aliquid timentes narrabant, ac deinde ne quid tale eueniret, obſecrabant, Quod te oro dicebant, quod perinde est quaſi, quare te oro.

Terentius in Hecy. Male metuo, ne Philomenæ magis morbus aggraueſcat, quod te Aeſculapi, & te Salus, ne quid huius ſit oro.

Horat. in epist. Pol me miſerum patrone vocares,
Si velles, inquit, verum mihi dicere nomen.
Quod te per genium, dextramq; deosq; Penates
Obſecro, & obteſtor, vitæ me redde priori.

Renunciare.

QVam diuerſum est quod in bonis autoribus legimus in verbo Renuncio, ab eo ſenſu qui pasſim vulgo celebratur? Est enim renunciare legationem, idē quod referre quid in legatione geſtum ſit.

Cicero, in Philipp. Cum enim legati renūciauerint, quod certe renunciabunt, non in veſtra poteſtate, non in ſenatus eſſe Antonium.

Ibidem. Nec vero dubito, quin ſi ille vir renuntiare legationem potuiſſet, & reditus eius vobis gratus fuerit, & reipub. ſalutaris futurus.

Var. de re rust. Latis tabulis ſortitio fit tribuū, ac cępti ſunt a præ-

a præcone renunciari, quē queq; tribus fecerunt ædilē.

T. L ab vrbe cond. Hæc cum legatio renunciaretur.

Ibid. Qui iussi erant legationem renunciauerunt.

Renunciatur præterea consul tribunus, aliusve magistratus, id est declaratur factus Consul, Tribunus &c.

Cic. pro lege Manilia, Nam cū propter dilationē comitiorū ter prætor primus Cēturijs cūctis renunciatus sum.

T. L. ab vrbe cond. Nec me contra S. consultum Cōsulem renunciari patiar.

Asinius Pollio Ciceroni, Comitia biennij biduo habuit, hoc est renunciauit quos ei visum est.

Redire in gratiam.

REdire in gratiam, Modus est dicendi, quo significatur aliquem ex discordia reconciliatum, in pristinam amicitiam redire.

Cic. de senectute, In gratiā iam cū voluptate redeamus.

Idem Quin. Ciceroni. Pompeius a me valde cōtendit de reditu in gratiam, sed adhuc nihil profecit.

Idem de proconsul. Iurauitq; in concione se in gratiam non redijsse.

Ibid. Absens mecū summo suo beneficio redijt in gratiā.

Idem ad Atticum, Cum Lucio in gratiam redi.

Respondere ad rogatum.

REspōdere ad rogatum id est (quod satis per se noscitur) cum quis rogat, quærit, petitve, & alter ad ea quæ rogatur respondit. Quod multi peruerso dicendi modo, respondere ad propositum dicunt.

Cic pro L. Flacco, Nunquam nobis ad rogatum respondent, semper accusatori plusquam ad rogatum.

Roget quis, dicat quis, petat quis.

ROget quis, Modus est loquēdi politus. i. quod multi inepte dicūt, si aliqs me iterrogaret, peteret, diceret.

Terentius in Eunu. Roget quis, quid tibi cum illo?

Respectus.

REspectus mutato dicendi genere dici cœptus est hoc modo. Feci amicitiæ respectu. Feci respectu iustitię, quo

quo loco Latinius diceretur. Feci amicitiæ causa vel ratione. Feci rõne iustitiæ. Respectus autẽ nomen est, a respicio venies, vt Cõspectus a cõspicio, pspect⁹ pspicio, circunspectus a circunspicio, alio dicendi modo a Cicerone eloquentię principe vsitato, qui de diuinatione, Remigem, inquit, quendam ex quinqueremi Rhodiorum vaticinatum, madefactum iri minus triginta diebus Græciam sanguine, rapinas Dirrachij, & conscensione in naues cum fuga fugientibus miserabilem respectum incendiorum fore.

Idem in Philip. v. Itaque cum respectum ad senatum, & ad bonos non haberet, eam sibi viam ipse patefecit ad opes suas amplificandas, quam virtus liberi populi ferre non posset.

Respectum dixit non haberet, hoc est, non respiceret.

Resecare ad Viuum.

RESecare ad viuum est per translationem dictum ab ijs qui vel vngues vsq; ad viuum, vel arbores vsq; ad radices resecant. Id postea dictum ad eos transfertur, cum quid nimium ad regulam reuocamus.

Cic. de ami. Neq; id ad viuum reseco, vt ij, qui hæc subtilius disserunt.

Scribere mea, tua, sua, manu, non propria.

SCribere mea manu, sua manu, nõ propria manu, quod nusquam non apud bonos autores reperitur

Cic. Att. Antequam aliquo loco considero, neque longas a me, neq; semper mea manu literas expectabis.

Eidem, Obsignaram iam epistolam meam, quam puto te modo perlegisse scriptam mea manu.

Eidẽ, Ipse in Tusculano me referre in cõmẽtariũ mea manu volui, quod idẽ in Asia mihi sua manu scriptũ dedit.

Eidem: Nunquam ante arbitror te epistolam meam legisse, nisi mea manu scriptam.

Eidem. Hæc mea manu.

Eidem, Noli putare pigritia facere me, quod non mea manu scribam.

Eidem:

Eidem: Alteram tibi eod.diem epiſtolam dictaui, & pridie dederam mea manu longiorem.
Ibid. Accepi aliã alia iucundiorẽ, q̃ quidẽ erãt tua manu.
Idẽ Q. Fratri, Cũ ſcripſiſsẽ hæc infima, q̃ ſunt mea manu.
Ibidem. Hæc inter cœnam dictaui Tironi, ne mirere alia manu eſſe.
Idẽ in Catilinã, Legimus literas, & ſcriptũ ipſius manu.
Idem Appio Pulchro, Ad te ſtatim manu mea ſcriptas literas miſi.
Brutus Cic. Superioribus literis mea manu ſcripſi.
Scæuola de donationibus, lege, Ad eum, Hac epiſtola manu mea ſcripta notum tibi facio.
Idem de leg. l. Cũ qs: Teſtamẽto facto manu ſua ita cauit.
Paulus de publicanis & vectigalibus l. Si publicanus, Significentur ipſi libello manu ſua ſubſcripto.
Caliſtratus ad l. Cor. de falſis, lege, Diuus Claudius, Si modo poſt eam ſcripturam manu ſua teſtator teſtamento, codicillisve ſubſcripſerit.
Marcellus, Si quis aliquem teſtium, lege Diuus Seuerus, Sua manu ſignatos codicillos valere velit.
Papinianus, de teſtamentaria tutela, lege, Ex ſententia. Patris voluntas hoc ipſum manu ſua declarantis.
Vitruuius, Quod etiam ipſe ſua manu dicitur feciſſe.
T.L. de bello Punico, Fœdera Amilcaris ſcripta manu.
Idem de bello Maced. Poliſenidas ſua manu ſcripſit.
Ibidem. Iudicia manu ſua teſtata daret.
Ibid. Auſa dicere ſe omnes ſua manu potius interfecturã.
Ouid. in epiſt. Didonis, Ipſa ſua Dido concidit vſa manu.

Studeo illam Rem.

STudere illi rei, vulgare eſt, ſtudere autem illã rem, minus obſeruatum, non caret gratia & venuſtate.
Plautus in Milite, Magis metuant, minus has res ſtudeãt.
Cic. in Antonium, Vnum ſentitis omnes, vnum ſtudetis.
Idẽ de reditu ſuo, Cũ vero literas ſtudere incipit, & helluo immanis cũ Greculis philoſophari, tñ eſt Epicureus.
Idem de finibus bonorũ & malorũ. Vel illud quod ſtudet facere

facere posſit ornatius.

Idem in Tuſculanis, Hęc tum diſputant, hæc ſtudent.

Horatius, Hoc ſtudet vnum.

Subſcribere.

SVbſcribere cauſę, & ſubſcribere cauſam apud bonos illos autores frequẽter reperitur. Differentiā aũt quæ interſit, pauci (vt arbitror) cõſiderauerũt. Ego vero q̃d de re hac ex multa lectione collegerim, paucis ꝑſtringā. Subſcribere cauſæ, certo modo dicẽdi id erat, cũ nomẽ alicuius deferebãt, accuſatores apud iudices ſe reorũ accuſationib⁹ ſubſcribebant, vt qui ſic ſubſcriberent, ad talionis pęnā tenerentur, ſi iniq; accuſaſſent, & niſi intra ſpatium triginta dierum cauſam proſecuti fuiſſent.

Iudices vero ſubſcribebant cauſam, propter quam rei accuſabantur. Quæ omnia infraſcriptæ autoritates apertius demonſtrabunt.

Cic. de arte reth. Cum venefici cuiuſdam nomen eſſet delatum, & quia parricidij cauſa ſubſcripta eſſet, extra ordinem eſſet acceptũ, & infra. Id autem ſi damnaretur fieri neceſſe eſſet, quoniam & id cauſæ ſubſcriptum, & ea re nomen extra ordinem ſit acceptum.

Ouid. de triſt. Neue p[illegible]or magnę ſubſcribite Cæſaris iræ.

Pau. de accuſat. l. Libellorũ, Itẽ ſubſcribere debet is, q̃ dat libellum, vel alius pro eo ſi literas neſciat, & ſubdit.

Sed intra quod tempus videbimus, & vtique xxx. dies vtiles obſeruandi ſunt.

Vulp. de acc. & inſcrip. l. Si cui crimen obijciatur, præcedere debet in crimine ſubſcriptio. Quæ res adinuenta eſt, ne facile quis proſiliat ad accuſationem, cum ſciat inultam ſibi accuſationem non futuram.

Aſc. Pedianus. ſubſcripſerunt Triario in Scaurum Q. Marius L. filius, & Q. Pacuuij fratres cognomine Claudij, qui inquiſitionem in Sardiniam, itemq; in Corſicam inſulam dies tricenos acceperunt.

Idẽ: Deinde poſt paucos dies apud Cõſidiũ quæſtorẽ, lege Plautia De vi, ſubſcriptione ea, q̃đ loca occupaſſet, & cũ

telo

telo fuiſſet, nam duces operarū Milonis accuſauerunt Caius Fidi⁹, Gneus Apponius Gnei filius, Marcus Sei⁹.

Subſcribere cauſam.

Plau. in Penulo: Cras ſubſcribam homini dicam.

Idem tamen dimiſit prępoſitionem ſub cū dixit in Aulul. Ad prætorem hodie te rapiam, & tibi ſcribam dicam.

Cic. pro Clu. Video igitur iudices animaduertiſſe cenſores in iudices quoſdam illius conſilij Iuniani, cum iſtā ipſam cauſam ſubſcriberent.

Idem in Ver. Cenſor C. Atheium notauit, quòd ementitum auſpicia ſubſcriberet, ergo fuerit hoc cenſoris, ſi iudicabat ementitum.

Idem pro Clu. Nam hęc quidem, quę de iudicio corrupto ſubſcripſerunt.

Ibid. Leue eſt quod cenſores de cęteris ſubſcripſerunt.

Vlpianus de pri. delict. l. Si quis: Tunc ſubſcribere eum crimen oportebit.

Aſc. Pedianus: Hunc Antoniū Gellius & Len. cenſores ſexennio, quo hęc dicerentur, ſenatu mouerūt, cauſamq́; ſubſcripſerunt, qđ ſocios diripuerit, quod iudiciū recuſauerit, quod propter ęris alieni magnitudinem prędia mancipatit, bonaq́; ſua in poteſtate non haberet.

Subſcriptores.

Cice. in Ver. At venit paratus cum ſubſcriptoribus citatis & diſertis, eſt tamen hoc aliquid, tametſi non eſt ſatis. Oībus. n. rebus qui princeps eſt, in agendo ornatiſſimus, & paratiſſimus eſſe debet. Verūtamen L. Apuleiū eſſe video proximum ſubſcriptorem, hominem nō ętate, ſed vſu forenſi, atq; exercitatione tironem.

Ibid. Ex illo grege oratorum, qui ſubſcriptionem ſibi poſtularunt, & ſubdit. Vt mihi non ex ijs, quos mecum adduxerim, ſed populo ſubſcriptor addatur.

Ibi. Accuſabat M. Aquiliū ſubſcriptore C. Rutilio Ruffo.

Idem ad Q. Ciceronem fratr. Gabiniū tres adhuc factiones poſtulant. L. Lentulus flaminis filius, qui iam de maieſtate poſtulauit.

T. Nero

T. Nero cũ bonis ſubſcriptorib. C. Mẽmi⁹ tribunus plebis.

Ad eundem: Gabinius abſolutus eſt, omnino nihil accuſatore Lentulo, ſubſcriptoribusq; eius infantius, nihil illo concilio ſordidius.

Idem pro L. Mur. Seceſſione ſubſcriptorũ aĩaduertebant.

Sed q̃d ſint ſubſcriptores, aptius declarat Aſconi⁹ Pedian⁹.

Subſcriptores, inquit, dicuntur, qui adiuuare accuſatoris cauſidicum ſolent, quos oportet ſubmisſius agere, quã dicit ille quem ſequuntur.

SICCVS.

SIccus per tranſlationem non eſt id quod exhauſtus, aut exercitus, vt nonnulli volunt: ſed eſt ieiunus, ſobrius.

Plau. in Aſinaria: Ego pręter alios meum virum fui rata ſiccum, frugi, continentem.

Cic. in Academi. quęſtio. Dormientium, & vinolentorũ & furioſorũ viſa imbecilliora eſſe dicebas, q̃ vigilantiũ, ſiccorum, ſanorum.

Idem pro lege Agraria: Hęc p deos immortales vtrũ eſſe voles cõſilia ſiccorum, an vinolentorũ ſomnia? & vtrũ cogitata ſapientum, an opinata furioſorum videntur?

Horatius. Forum, putealq; Libonis, Mandabo ſiccis.

Idem. Accedes ſiccus ad vnctum.

Idem: Siccis omnia nam dura deus propoſuit.

Idem: Libertinus erat, qui circum compita ſiccus. Lautis mane ſenex manibus currebat.

Stomachari, ſtomachor omnia.

STomachari, notũ verbum, eſt. n. indignari, & quaſi ex aliquo facto dictove offendi, ita vt ſtomachis inde moueatur. hinc eſt alius ortus dicendi modus cum dr̃. Non ſine ſtomacho illum vidi. Sed in verbo ſtomachor pręcipue obſeruandum eſt, accuſatiuo id quandoq; iungi, quandoq; abſolute, quandoq; cum prępoſitione poni.

Teren. in Eunu. Id Adueniens, mecum ſtomachabar.

Cice. Atti. Stomachor omnia.

Eidem, in quo tamen ille mihi riſum magis quam ſtomachum mouere ſolet.

Eidem. Ille vero, ſed ſtomachari deſinamus.

Sexcentis.

SExcẽtis locis, ſexcentos habes tabellarios, & alia hmõi; hoc numero vtebant̃ literati viri felicis ſeculi illius, cũ infinitum, aut pręgrandem numerũ explicare volebãt.

Plau. in Aul. Sexcenta ſunt, quę memorem, ſi ſit otium.

Idem in Bacchi. Sexcenta tanta reddam, ſi viuam.

Idem in Menęch. Quin ſuſpirabo pluſq̃ ſexcentum dies.

Teren. in Phor. Sexcẽtas ꝓinde poti⁹ ſcribito iã mihi dicas.

Cæſar in com. Cum ſexcentis deuotis.

Cicero Attico. Sexcentos habes tabellarios.

Eidem: Ne Sampſiceramij noſtri merita in patriam ad annos ſexcentos maiora viderentur, quàm noſtra.

Eidem, Poſt à Pompeij procuratoribus ſexcentis premi ceptus eſt.

Idem. Multa moleſta diſceſſus noſter, belli periculum, militum improbitas, ſexcenta præterea.

Ibidem, Venio ad epiſtolas tuas, quas ego ſexcẽtas accepi.

Ibidem. Sexcenta alia ſcelera moliri.

Eidem. Dignus ille quidem omnium regno, ſed per Fuluiam ſexcenta millia.

Idem in Ver. Sexcentos præterea ciues.

Ibidem, Poſſum ſexcenta decreta proferre.

Suppetere.

SVppetere, & ſupereſſe vita dicitur, pro quo multi ſufficere vita, & barbaris aliis modis dicunt.

Ci. de ſomnio Scip. Scribent̃ fortaſſe plura, ſi vita ſuppetet

Virg. Primus ego in patriam mecum modo vita ſuperſit.

Supra caput.

SVpra caput, modus eſt loquẽdi, rẽ quæ valde vrgeat, & immineat ſignificãs. Cic. Octauio, Ecce ſupra caput homo leuis ac ſordidus, ſed tamẽ equeſtri inceſſu Catien⁹.

Sall. in Catil. Dux hoſtium cum exercitu ſupra caput eſt.

Virgilius. Olli cæruleus ſupra caput aſtitit imber.

Ti. Liu. ab vrb. cond. Cum hoſtes ſupra caput ſint.

Ibidem, Clamor ſupra caput hoſtilis captã vrbẽ oſtendit.

Stare

Stare per me.

STare per me, per te, per illum, modus est loquēdi per elegā̄s, & multis in locis apud bonos autores celebrat'
Cæsar in com. Vbi cognouit per Afranium stare, quo minus prelio dimicaretur.
Tit. Li. ab vrb. cond. Per duces, non per milites stetisse ne vincerent.

Supersedere.

SVpersedere cum ablatiuo iungitur certo modo dicendi, id significat quod intermittere.
Plau. Supersede iis rebus iam.
Cic. Ser. Sulp. Supersedeas hoc labore itineris.
Idē in arte Rhetor. Exēplorū multitudine supsedēdū est.
Cato de re rust. Litibus familię supersedeat.
T. L. ab vrb. cond. Rebus diuinis supersederi iussum.
Ibidem. Tributo ac delectu supersessum.

Stultus, insanus.

NOn pauci sunt, q in verbo Stultus, stulti fiunt, non intelligentes, imò oīno cōfundentes verbi proprietatē. Stultū.n. id pleriq; iam putant quod insanum, cum inter vtrunq; non leue sit discrimen. Est igit̄ stultus fere quod rudis, imperitus, ingenio hebes, aut tardus, vel inconstans. Insanus aūt, q nō sanę, sed alienatę mētis est.
Plautus in Persa: Nimis hodie stultus es pueriliter.
Idem in Mostel. Interdum inepte stultus est.
Teren. in Eunuc. Dij boni, homo homini quid pręstat? stulto intelligens quid interest?
Ibidem, Hic homo è stultis insanos facit.
Idem in Andr. Quandoquidem tam iners, tam nullius cō silij sum, Seruon fortunas meas me commisisse futili? ergo precium ob stultitiam fero.
Cic. de Oratore, Oratoris peccatum si qđ est aīaduersum, stultitię peccatū vr̄, Stultitia aūt excusationē nō habet.
Ibid. Quo qdē in genere familiaris noster M. Bucculeius, homo neq; meo iudicio stultus, & suo valde sapiens.
Ibidem. Neq; vult ita sapiens inter stultos videri.

Idem pro T. An. Milo. Negant intueri lucem fas ei, qui a se hominem occisum fateatur. In qua tandem vrbe hoc homines stultissimi disputant?

Idem pro Deio. Et ab homine minime stulto esse cogitatum confingitis?

Idē pro Clu. Minus.n. stultus est is, cui nihil ī mētē venit, quā ille, q quod stulte alteri venit in mētē, comprobat.

Ibidem, Adeo;ne erat stultus, vt ille qua tum ille viuebat vitam esse arbitraretur?

Idem pro Aulo Cecinna, Tertio vt cū tam stulto haberet.

Idē diffinit qd sit stultitia in Tusculanis, Stultitiā.n. cēsuerunt incōstantiā.i. sanitate vacātē, posse tñ tueri mediocritatē officiorum, & vitę cōem cultum, atq; vsitatum.

De quo plane loquit̄ Ouidius secūdo Fastorū, Lux quoq; cur eadem stultorum festa vocetur Accipe, & subdit.

Stultaq; pars populi quę sit sua curia nescit.

Festus, Quirinalia stultorum feriæ dicebantur, ꝙ eo die sacrificabant ij, qui solenni die aut non poterant rem diuinam facere, aut ignorabant.

Venuleius quod vi aut clam, l. Seruius, Ne melioris conditionis sint stulti, quàm periti.

Hora. in serm. Stultus, & insanus, qd si quis non sit auarꝰ, & paulo post, Stultum me fateor, liceat cōcedere veris. Atq; etiam insanum.

Idem, Quem mala stultitia, & quęcunq; inscitia veri Cęcum agit insanum Crysippi porticꝰ, & grex Autumat.

Idem, Iuuat enim stultos ratio insanire nepotes.

Idem, Qua me stultitia, quoniam non est genus vnum, Insanire putas?

Spero & speror, Despero & desperor.

SPero quandoq; actiuum simplex, & sic suum format passiuum, quandoq; neutrum absolutum.

Plau. in Menęch. Dij īmortales spem insperatā date mihi.

Idem in Merc. Spem speratam cum obtulisti.

Cic. ad Q. fratrem, Siue restituimur, siue desperamur.

Idem Attico, Breuiloquentem iam me tempus ipsum fa-

cit pacem enim desperaui.

Eidē, Si hęc iam nostra salus, cum hac lege desperata erit.

Idē in Cat. Essent illi qdē desperādi, sed tn̄ essent ferendi.

Idem de fi. bon. & mal. Aut omnia semper desperantes.

T. L. de bello Mace. Hos desperata salus ad rabiem magis, quàm ad audaciam accendebat.

Secundum.

OMissis vulgarib. sensib. de ꝑpositione ſm, ab aliis sedulo notatis, id proferamus, qđ latuisse hactenus videtur. Secundum absentem, secundū pręsentem iudicare, ferre sententiā ſm testamentum, secundum te ille mihi ita est, vt sit pene par. Hęc notanda mihi visa sunt, q̄ non ab aliqua ratione, sed sola dicendi cōsuetudine variātur, Iudicare absentem secūdum pręsentem. i. quod diceremus, iudicauit ꝓ absente, ac si pręsens esset. Fere sententiam secundum testamentū, hoc est quod diceremus, pro testamento, vel vulgatius, in fauorem testastamenti. Secundum te illa mihi ita est, vt sit pene par, id est, secundo loco, aut proxime.

Ci. ad Q. Fratrē, ille mihi ſm te, ac liberos nostros ita est, vt sit pene par. Idē de offi. Proxime autem & secūdum deos, homines hominibus maxime vtiles esse possunt.

Idem Atti. Secūdum te nihil est mihi amicius solitudine.

Eidē, Nunciauit iam populo pōtifices ſcđm se decreuisse.

Idem de ora. Quare in hac nostra actione secundum vocem vultus valet.

Idem in Verrem: Vtatur consilio suo, nec cogat ante horā decimam de absente secundum pręsentem iudicare.

Varro de re rust. Insula Gallinaria, quæ est in mari Tusco secundum Italiam.

Vlp. de iudicijs. l. Et post dictū, ſm præsentē iudicabitur.

Marcel. de inoffi. testam. Si pars iudicantiū de inoffi. testa. contra testamentum, pars secundū id sententiā dederit.

T. L. de bel. Pun. Secundum has preces tuba signum dedit proficiscendi.

Ibidem, Nec erat gens alia cuius secundum Gallicos tumultus

multis arma terribiliora essent.

Ibidem, Nos autem qui secundum deos violati sumus.

Ibidem. Secundum plebem in litem iudicem dare.

Ibidem. Prætores Syracusani Macel. secundum salutē (vt assolet) scriptum erat, recte eum atq; ordine fecisse.

Idē de bel. Mac. Romani q secūdū deos plurimū possunt.

Ibidem. Secundum orationem prætoris murmur ortum.

Ibidem. Secundum hæc silentium fuit.

Ibi. Cū oē humanū genus ſm deos nomē Ro. veneretur.

Varro de re rust. Cassius ſm columbinū stercus scribit esse hominis. Tertio caprillum & ouillum, & asininum.

Ibi. Vt ī Vmbria, vbi falce scd'm terrā succidūt stramētū.

Ibidem. Hyeme cum hybernant secundum mare.

Præsumere.

QVod ineptissime multa cum barbarie dicitur præsumere, antiqui sumere & assumere, qñq; & arrogare dicebant. Nam præsumere aliud est, significat. n. anteca pere, vt in bonis autoribus.

Virg. Et spe præsumite bellum.

Et Horatius. Tibi quid nam accedit ad istam,
Quam puer & validus præsumis molliciem?

Sed iam de sumo & assumo aliquid referamus.

Sumo.

Cice. in Catil. Quibus ego si me restitisse dicam nimium mihi sumam, & non sim ferendus.

Idem in Anto. Tantum ne sibi sumpsit, quia Milassi Myrmillonem trucem iugulauit?

Idem Torquato. Sed hoc mihi tamen non sumo, vt te con soler de communibus miserijs.

Idem pro Cluen. Vt tantum mihi sumam quantum sine huius periculo præterire non possum.

Idem Aulo Cecinæ. Non mihi sumo, vt plus ipse perspiciam, q̄ te videre, & intelligere mihi persuaserim.

Idem Cęsari, Vide qd mihi sumpserim, cępi velle ea Trebatium expectare à te, quæ expectasset à me.

Idē Arist. Vel cęlio. Sumpsi hoc mihi pro tua in me obser

uantia q̃ penitus perſpexi, quandiu Brunduſij fuimus, vt ad te familiariter,& quaſi pro meo iure ſcriberem.

Idē ꝓ L. Fla. Deniq; ēt ſi qua ſibi alia ſumūt, nō repugno.

Idem pro Sylla. Quid ergo hoc tibi ſumis? dicet fortaſſe quiſpiam.

Idem pro Planco, Quanquam mihi non ſumo tantum iudices, neq; arrogo vt Gn. Planco ſuis erga me meritis impunitatem conſecuturum putem.

Aſſumo.

Cic. de officijs, Si id mihi aſſumo, videor id meo iure quodammodo vendicare.

Idem pro Sylla, Ego vero iudices nō modo nihil aſſumo, in quo quiſpiam repugnet, ſed etiam ſi quid ab omnibus conceditur, id reddo ac remitto.

Scienter.

SCienter aduerbium à ſcio, non id ſemper ſignificat, quod vulgo ab oībus putatur, cum dicunt, ſcienter fecit, ſcienter dixit, & addunt ēt aliud inſolens aduerbiū.

Appenſate, Sed id eſt latine ſcienter, quod ſcite, diſerte, perite, a ſcientia ductum.

Cic. in Bruto. Cum omnino multa de iure ciuili, quæ quidem omnia cum perite,& ſcienter, tum breuiter,& expreſſe, & ſatis ornate,& perelegan ter diceret.

Ibidem: vt enim ex neruorum ſono in fidibus q̃ ſcienter ij pulſi ſint intelligi ſolet, ſic ex animorum motu cernit, quid tractandis ijs perficiat orator.

Hircius in com. Scaphis, nauibusq́; longis quinq; mobiliter & ſcienter anguſtias loci tuebantur.

T. L. ab vrb. cond. Inſcienter etiam poſuit cum dixit: Tuba inſcienter a Græco inflata.

Scriptura.

SCriptura (vt arbitror) ea erat præter alia ſignificata, q̃ exercebant, qui agris, paſcuis, aut pecoribus pręerant: & tam ij, quàm qui portus, aut portoria curabant, vectigalia deſcribētes, aut colligentes, magiſtri ſcripturę, & portus dicebantur.

Plau.

Plau.in Tru.Ob meam scripturā pecudem accipit. Deinde respondet Astaphium ancilla. Pleriq; idem quod tu facis faciunt,rem male gerentes, vbi non est scriptura vnde debet,incusant publicanos.

Cic.At.Magister scripturę,& portus q̄dā L.Carpinacius.

Eidem.Terentius meus necessarius magnas operas in portu,& scriptura Asię pro magno dedit.

Idem pro L.Flac. Mirandum vero est homines eos, quibus odio sunt nostræ secures,nomen acerbitati, scripturæ decumæ,portorium morti, libenter arripere facultatem lædendi.

Idem in Verr.In scriptura Sicilię pro magistro est.

Ibidem, Portum aūt, & scripturas eadē societas habebat.

Idem pro l.Manil.Nā cum hostium copię non longe absint, etsi irruptio nulla facta sit, tn̄ pecora relinquunt. agricultura deseritur, mercatorū nauigatio cōquiescit. Ita neq; ex portu, neq; ex decimis, neque ex scriptura vectigal conseruari potest.

Asc.Mācipes sunt publicanorū principes Ro. hoīes,q̄ quęstus sui causa decumas redimūt,q̄ pastū,aut pecora publica,portorij,aut pecuarij,quorū ratio scriptura dicit.

Pro scriptura puto scriptū accipi a T. L.Pataui.labēte(vt sępe dixi)ī barbariē eloq̄ntia Romana,dū ab vrbe cōd. dicit.Neq; eius accipi nomen,qđ scriptum faceret, tabulā posuisse,& iurasse se scriptū non facturū, quē alij q̄n antea desisse scriptū facere arguit Macer Licinius.

Saluere.

HOc quoque notare visum est, quod Cic.Atti.scripsit. Saluebis inquit à meo Cicerone.

Species, genus.

QVod Cic. & eius ęquales priscā latinitatē p̄ minima quęq; verba examinarēt,polirēt,ac quasi detersa rubigine,situq; purgarēt,vel ex hoc,qđ de spē subieci,facile cognosci pōt.Quod verbū cū Cic. eloquētiæ ac elegantię magistro nō omnino placeret, tametsi & ipse eo noīe q̄n̄q; vsus est,formāq;,aut partē p̄ eo itroducere

 mallet.

mallet. Quæ verba de ea re, & quoties fecerit, j. posui.
Cic. in Topicis: species appellant, non pessime id qdē, sed inutiliter ad mutandos casus in dicendo. Nolim.n.(nisi latine qdem dici possit) Specierum & speciebus dicere. Vt sępe ijs casib⁹ vtēdū est, at formis & formarū velim. Cum aūt vtroq; verbo idem significetur, commoditatem in dicendo non arbitror negligēdam. Genus & formam diffiniunt hoc modo; Genus est notio ad plures differentias pertinens. Forma est notio, cuius differētia ad caput generis, & quasi fontem referri potest.
Idem de arte reth. Genus est quod plures partes amplectitur, vt animal. Pars est quæ subest generi, vt equus. Sed eadem res sæpe, alij genus, alij pars esse potest: Nā homo pars animalis est, Thebani aut Troiani genus.
Idem in Topicis. Forma.n. à genere quoad suum nomen retinet, nunq̃ seiungitur, & subdit. A forma generis, q̃ interdū (quo planius accipiatur) partē licet nominare.
Ibidem. Formę sunt igit̃ hę, in quas genus sine vllius prętermissione diuiditur, vt si quis ius in legem, morem, æquitatē, diuidat. Formas qui putat esse quod partes, confundit artem, & similitudine quadam conturbat, & non satis acute, quæ sunt secernenda, distinguit.
Idem de arte rhet. Genus est qđ partes aliquas amplectit̃, vt cupiditas pars est, quę subest gñi, vt amor, auaritia.
Idem de oratore, Aut traducta ex parte ad gen⁹ notatio.
Ibidem. Tum (vt scis) explicato genere cuiusq; rei, videndum est, quę sint eius generis siue formæ, siue partes.
Idem in Philipp. 5. Num latine scit? Num ex iudicū genere & forma? Num leges nostras, mores ve nouit?
Hora. Nam genus & formam regina pecunia donat.

Sectari.

SEctari clare patet qd sit: Sed sectari apros, vel simiā, aut alias belluas recondito (vt arbitror) modo loquendi & p trāslationē, id est quod inuestigare, perquirere, seq.
Plau. in milite, Respondit se sectari simiam.
Terent. in Phor. Adolescentulum ceruam videre, fugere

& ſectari canes.

Ver.in Bucco.Nã dum tu ſectaris apros,ego retia ſeruo.

S V B.

PRepoſitio hęc ſub, elegantia nõ caret, cum vulgarem tranſgreſſa modum, in alium tranſit ſenſum.

Plau.in Perſa;Solet illa recte, & ſub manus ſuccedere.

Cæſar in com. ſub veſperum Cęſar intra hanc foſſam legiones deducit.

Idem. Tantam noſtri eorum multitudinẽ interfecerunt, quantum fuit diei ſpatium,ſub occaſumq; ſolis deſtiterunt. Idem. Sub veſperum Cæſar portas claudi, militesq; ex oppido exire iuſſit.

Cicero Planco, Sub eas ſtatim recitatæ ſunt tuæ.

Idem ad Quin.fratrem; Menſe Decembri ſub dies feſtos.

Idem de oratore, Ea quæ ſub oculos ipſa non cadunt.

Virg. Et ſub noctem cura recurſat.

Horatius, Dictitet occultam febrem ſub tempus edendi.

Idem; Forte ſub hoc tempus caſtellum euertere prætor.

Idem, Sub galli cantum conſultor vbi hoſta pulſat.

Idem, An hic peccat ſub noctem qui puer vnam Furtiua mutat ſtrigili.

Hircius in com. Ex proximis caſtellis in frumentarios ſub ipſam lucem impetum facit.

Notandũ etiã eſt præpoſitionem hanc, quam pleriq; vel ablatiuo, vel accuſatiuo ſolis iungi aſſeuerant, etiam datiuo cũ cõponiẽ coniungi; vt ſubſcribere cauſæ, ſubeſſe ĩperio, ſubuenire egeno, vel calamitoſo, & huiuſmodi.

Seruire auribus. Dare auribus.

SEruire auribus, dare auribus frequẽter apud bonos autores reperitur, qui modus loquendi nihil aliud certe ſignificat; quàm aſſentari, & eblandiri.

Cæſar in com. Auribus Varri ſeruiunt.

Trebon.Cic.Noli putare mi Cic.me hoc aurib⁹ tuis dare.

Si Dis placet.

ADmirantes antiqui alicuius indignitatem, vel temeritatem aut indignantes, certo modo loquendi dicebant.

cebant: Si dijs placet.

Cic. in oratore, Etiam Latini, si dijs placet, hoc biennio magistri dicendi extiterunt.

Idem in Tuscul. Qua gloria cõmotus Epicurus exoritur, cui etiam, si dis placet, videtur semper sapiens beatus.

T.L. ab vrbe cond. Perpetuos si dis placet tribunos.

Ibidem. Quinetiam, si dis placet, nephas aiunt consulem plebeium fieri.

Idem de bel. Mac. Nos si dijs placet, iam rempublicam capessere eas patimur.

Ibidem. Non societatem modo, sed si dis placet affinitatem etiam pepigisti.

Ibidem. Qui nunc nos, si dijs placet, accusatis.

Satin Salue.

MOdus loquendi apud veteres, cum quid turbati interrogabant, An satis saluæ res essent.

Teren. in Eunu. Hem quid est? quid trepidas? satin saluæ?

T.L. ab vr. cõd. quærẽtiq; viro, satin saluæ? minime inqt.

Ibidem. Satin saluæ inquit L. Voluni, vt sese in Samnio res habent.

Ibidem. Percunctatus satin saluæ?

Idẽ de bel. Mac. Cum pater satin saluæ res interrogaret.

Sarta tecta quid sint, & quid sit ea exigere.

Sarta tecta, sine copula plerunq; posita comperi, a Sarcio & tego certo modo dicẽdi deducta, vt infra ostẽditur. Cũ enim ædificia publica, ædes sacræ, & alia loca, & opera publica redemptoribus locabantur, præcipua inter cętera cõditio apponebatur, curarẽtur vt sarta tectaq; essent, id est, bene prouisa, aut reparata: quod vero redemptores ex locato debebant cum exigebatur, sarta tecta exigi dicebantur: quandoq; per translationem ea verba sarta tecta vsurpantur.

Pla. ĩ Tri. sarta tecta tua ꝑcepta vsq; habui mea modestia.

Cic. Cęlio, Hoc mihi da atq; largire, vt Marcum Curium sartum & tectum (vt aiunt) ab omni incommodo, detrimento, molestia syncerum, integrumq; conserues.

Idem

Idem in oratione ante exilium. Qui numini deorum cõsecratum ſartum tectum ab omni periculo cõ eruaui.

Sarta tecta ſimpliciter.

Plau. in Moſtella. Non videor mihi ſarcire poſſe ædes meas, quin totæ perpetuo ruant.

Cic. Bruto, Quorum quidem omnia commoda, omnesq́; facultates, quibus & ſacra conficere, & ſarta tecta ædium ſacrarum, locorumq́; communium tueri poſſit, conſiſtunt in ijs vectigalibus.

Idem in Ver. Cum conſules ædes ſacras locauiſſent, neq; potuiſſent omnia ſarta tecta exigere.

Ibidem. Eundemq́; te memini, cenſorias quoque leges in ſartis tectis exigendis tollere.

Ibid. Verumetiam in ijs ſartis tectisq́; damnata eſt.

Vulp. de offi. proconſulis. l. Si in alicuius ædes ſacras; & opera publica circumire inſpiciendi gratia, an ſarta tectaq́; ſint, vel an aliqua refectione indigeant.

Cęlſus de vſufructu. Hactenus tñ vt ſarta tecta habeat, ſi qua tñ vetuſtate corruiſſent, neutrum cogi reficere, & ſubdit. Vnde Cęlſus de modo ſarta tecta habẽdi querit.

TEMPVS.

ANte tempus, poſt tẽpus, ad tempus, per tẽpus, in tempus, in tẽpore, primo quoq; tẽpore, primo quoque die, pro tpe, pro re, pro loco, vno tempore; Hos & alios dicendi modos, mira elegantiq; varietate perfecta illa latinitas condidit. Si quis ea, quæ infra poſui diligenter legerit, ſine alio interprete per ſe ſatis intelliget.

Ad tempus.

Terentius in And. commodiorem hominis aduentum ad tempus non vidi.

Cic. de finib. bo. & malo. Itaq; ad tẽpus ad Piſonem oẽs.

Idem Plan. Is autem, qui vere appellari põt honor nõ inuitamentũ ad tẽpus, ſed perpetuæ virtutis eſt præmiũ.

Idem Atti. Satis erat dierum, vt Puteolos excurrere poſſem, & ad tempus redire.

Eidem, Aderis autem ad tempus.

Idem

Idem in Verrē, Si quæ castiores erant, ad tēpus veniebāt.
Plan. Cice. Si autem in itinere meo se opposuerit, ad tempus consilium capiam.
Asconius Pedianus. Cur fraudi sit Ciceroni, cum ad tempus oratorum dicta proferantur?
Idem, Non intelligunt hæc ad tempus cōmode adiungi.
Paulus de damno infecto, lege, ad curatoris, Si dn̄s ad tēpus pecuniam impensam cū vsuris restituere voluerit.

Per tempus.

Plautus, Mihi per tempus inceptum est iter.
Idem in Bacchidibus, Per tempus hic venit miles.
Idem in Truculento, Per tempus subuenistis mihi.
Idem in Mene. Non potuisti per tempus magis aduenire quàm aduenis.
Tere. in Hecy. Sed video Phidippum per tempus egredi.
Cato de re rust. Frondem populeam, vlmeam, quernam cædito, & per tempus eam condito.
Ibid. & per tēpus radices quā plurimas cū terra serere.
Ibid. Vmbram partim per tempus habet,
Ibidem, Vimina matura, salices per tempus legantur.

Post tempus.

Plautus in Captiuis, Sero post tempus venis.
Cicero pro P. Quintio, Ego pro te hoc consulo post tempus, & in aliena re, quoniam tu in tua re, cum tempus erat, consulere oblitus es.
Varro de re rust. Quę post tempus nascuntur ferè vitiosa, atque inutilia existunt.

In tempus.

Cicero Attico, Nam & eiusmodi sunt ij versus, vt ab initio Pompei in tempus scripti esse videantur.
Horatius, Et præsens in tempus omittas.

Vno tempore.

Cic. Atti. Multas vno tempore accepi epistolas tuas.

Suo tempore.

Idem in Ver. Scandilius rem se totam relicturum dicit, & suo tempore esse rediturum.

Primo

Primo quoque tempore.

T. L. ab vrbe cond. Vt primo quoque tempore in Italiam transgressus iungeret se Annibali.

Ibid. primo quoq; tempore redire in Hispaniam iussit.

Ibidem. Decreuerunt, vt primo quoque tempore de ea re ad populum ferretur.

Primo quoque die.

Ibid. Decreuerunt, vt primo quoq; die ad populũ ferrent.

Gne. Pomp. L. Domitio: Vt primo quoque die Luceriam aduenires.

Tempestiuum conuiuium magisteria a maiorib⁹ instituta, sermo qui more maiorum a summo magistro adhibetur in poculo.

NOndum cuiquã satis arbitror exploratũ, qd sit tempestiuũ conuiuiũ. Hoc certe liquet, non esse id quod simpliciter verba ostendunt, vt id sit conuiuiũ tempestiuum, quod cõuiuiũ in tempore paratum. Nam vt patet ex ijs, quas infra posui, autoritatibus, aliquid præcipui in eo erat conuiuio, quod non erat item in alijs, vt Magisteria a maioribus instituta, vt sermo quidam, qui more maiorum a magistro adhibetur in poculo, ea cuiusmodi essent nemo (quod sciam) prodidit.

Cic. Atti. Audio a bonis viris, qui & nunc, & sæpe antea magno præsidio reip. fuerunt, hanc cunctationem nostram non probari, multaq; mihi, & seuere in conuiuijs tempestiuis disputari.

Idem pro P. Scyl. Quantum alij tribuunt tempestiuis cõuiuijs, quantum aleę.

Idem pro L. Murena, Nemo ferè saltat sobrius, nisi forte insaniat, neq; in solitudine, neq; in conuiuio moderato, atq; honesto. Tempestiui conuiuij, amęni loci, multarum deliciarum comes est extrema saltatio.

Idem in Verrem. Statuitur Lollius in illo tempestiuo gladiatorum conuiuio.

Idem de sene. Catonem loquentem facit. Ego vero propter sermonis delectationẽ tempestiuis quoq; cõuiuijs delector, & subdit. Me vero, & magisteria delectant a

maioribus instituta, & is sermo, qui more maiorum a summo magistro adhibetur in poculo.

Idē Atti. Quas enim cænas, & facere, & obire scripsit ad me Sextius? quam lautas? quam tempestiuas?

Horatius in Odis, Tempestiuius in domo Pauli purpureis ales oloribus comessabere maximi.

Tempestás idonea, malá.

NOn est semper tempestas mala, sed quandoq; bona, vt constet verbum medium esse.

Cic. Q. fratri, Tu si ita expedit, velim quamprimum bona & certa tempestate conscendas, ad meq; venias.

Ibidem. Primam nauigationem, dummodo idonea tempestas sit, ne omiseris.

Cato de re rust. Dicit villicus sedulo se fecisse, seruos non valuisse, tempestates malas fuisse.

Tabescere.

TAbescere non est languere, aut deficere, aut putrescere, vt nõnulli putant, sed interiore sensu est proprie liquiescere, consumi.

Plau. in Merc. Cor ædopol miserum, quod guttatim contabescit, quasi in aquam tu indideris salem.

Cato de re rust. Fiscellam cum sale populari suspendito, & quassato, suppletoq; identidem, id aliquoties in die facito, vsque adeo donec sal desierit tabescere biduum.

Idem, Salis puri modium, & eum in fiscellam suspendito, finitoq; cum musto distabescat. (scit.

Hora. Quodq; aliena capella gerat distẽtius huber Tabe-

Ouid. in Meta. Tabuerant ceræ, nudos quatit ille lacertos.

Ibidem. Non tulit vlterius, sed vt intabescere flauæ.

Igne leui ceręque matutinęque pruinæ.

Sole tepente solent sic attenuatus amore Liquitur.

Tantum abest, paruum abest, nihil abest.

TAntum abest, parũ abest, nihil abest, dicendi elegãtissimi modi nõ sunt a studiosis literarũ prætereundi.

Cic. in Tusc. Sed tamen tantum abest, vt scribi contra nos nolimus, vt id etiam maxime optemus.

Idem pro l. Man. Tantumq; abest, vt aliquam bonam gratiam mihi quęsisse videar, vt multas etiam simultates, partim obscuras, partim apertas, intelligatis, mihi non necessarias, vobis non inutiles suscepisse.

Tandem aliquando, quousque tandem.

TAndem aliquando, quousq; tandem, hęc coniuncta aduerbia in oratione veluti duę stellę coruscāt, eáq; magnopere exornant.

Cic. T. Tandem aliqñ mihi à te expectatissima literas red-(didit.

Idem in Cat. Quousq; tandem abutere patientia nostra?

T. L. ab vrb. cōd. Quousq; tandē ignorabimus vires nr̄as?

Tentare, attentare.

TEntare paulo occultiore significato, id est quod afficere, & occupare. Attentare autem quasi insidiose peruestigare.

Cice. Atti. Scripseras te quodā valetudinis genere tentari.

Eidem; Valetudinem tuam iam confirmatam esse, & à vetere morbo, & ab omnibus tentationibus gaudeo.

Idem in Tusc. Quod animi volentes morbo tentari, non possunt, corpora possunt.

Idem de Oratore, Cum is est auditor, qui non vereatur, ne compositę orationis insidiis sua fides attentetur.

Virg. in Georg. Turpis oues tentat scabies.

Hora. Si latus, aut renes morbo tentantur acuto.

Idem. At si condoluit tentatum frigore corpus.

Tantisper Dum.

TAntisper plerunque particulam dum post se trahit, apud eos autores, quos nunquam satis laudare, satis admirari, & suspicere possumus.

Plautus in Men. Meretrix tantisper blanditur, dum illud quod rapiat, videt.

Teren. in Heaut. Ego te meū esse dici tantisper volo dum q te dignum est facis.

Ibidē. Decreui tantisper me minus iniuriæ Chreme meo gnato facere, dum fiam miser.

Idem in Adelp. Malo coactus qui suum officium facit, dū

id

id rescitum iri credit, tantisper cauet.

Cic. M. Varroni. Habes rationem consilij mei. Tibi igitur censeo latendum tātisper ibidem, dum efferuescit hęc gratulatio, & simul dum audiam quemadmodum negocium confectum sit.

Idem in arte Rhet. Vt ibi esset tantisper, dum culleus, in quem coniectus in profluentem deueheretur, compararetur.

Transuersum vnguem non discedere, vel digitum aut pedem latum, vel digitum latum.

TRansuersum vnguem vel digitum, aut pedem latū, vel digitum latum non discedere, modum etiā hūc dicendi formauerunt Latini illi, cum paruulum interuallum ostendere volebant.

Plau. in Aulul. Si ex isto loco tuo digitum trāsuersum, vel vnguem latus excesseris.

Idem in Bacch. Nego tibi annis. xx. fuisse primis copiæ digitum longe a pedagogo pedem vt efferres ex ædibus ante solem ex orientem.

Idē in Mostel. Si posthac me pedem latum modo scies im posuisse in vndam, haud causa est illico, quod nunc voluisti facere, quin facias mihi.

Cic. in Acad. Ab hac mihi non licet transuersum (vt aiūt) digitum discedere.

Idem in Ver. Pueri Sisennæ credo qui audiuissent quæ in istum testimonia essent dicta, oculos de isto nusq̄ deijcere, neq; ab argento digitum discedere.

Idem C. Fabio Gallo. Vrgeo igitur transuersum vnguem (ꝙ aiunt) a stilo, is. n. est dicendi opifex.

Tollere pedes.

TVrpē & obscęnam significationem habet is loquēdi modꝰ; q apud eos, quos sæpe memoro bonos autores frequens est. Dicebāt. n. tollere pedes ea modestia, vt q̄ obscęnitas rebus inesset, honestis vtcūq; verbis tegeret.

Cice. Atti. Sed soror quæ tantum habeat cousularis loci, vnum mihi solum pedem dat. Noli inquam de vno pe-

de

de ſororis queri, licet etiam alterum tollas. Non conſu͂ lare inquies dictum, fateor.

Tollere manus.

TOllere manus modum hunc loquendi in lætitia vel admiratione rei gratiæ antiqui adhibebant.

Cicero Cæſari: Suſtulimus manus, & ego, & Balbus, tãta fuit opportunitas.

Idem in Acad. Hortenſius autem vehementer admirans, quod quidem ꝑpetuo Lucillo loquente fecerit, vt etiã manus ſępe tolleret.

Tendere iter.

TEndere iter, id eſt, quod Iter facere, vterq; loquendi modus venuſtiſſimus.

Virgilius. Tendere iter pennis.

T.L. de bel. Pu. Cũ ab occaſu ſolis ad exortus tẽderẽt iter.

V T.

EXprimi vix poteſt, quantam partem Latini ſermonis particula Vt, contineat, quamve vario dicendi modo per orationem ſerpat, ac veluti laſciua luxuriet.

De Vt: quo loco multi ne, inepte ponunt, & ſignificat dubitationem, & coniungitur cum metuo, vereor, timeo.

Teren. Metuo vt ſubſtet hoſpes.

Idem in And. Dies mihi vt ſit ſatis vereor ad agendum.

Idem in Hecyra. Sed firmæ vereor hæ vt ſint nuptiæ.

Cæſar in com. Vt ſatis commode ſupportari poſſet timere dicebant.

Cic. M. Marcello. Sed cum ita late pateat eius poteſtas, q̃ verremur, vt terrarum orbẽ complexa ſit, nonne mauis ſine periculo domi tuę eſſe, quàm cũ periculo alienę?

Idem Attico. Et tamen vereor vt iis ipſis contentus ſit.

Eidem: Quod.n. tu abfuiſti, vereor vt ſatis diligẽter actũ in ſenatu ſit de literis meis.

Idem pro Mil. Accepi à te literas, quibus vereri videris, vt epiſtolas illas acceperim.

Idẽ Ter. Oẽs labores te excipere video, timeo vt ſuſtineas.

Eidem. Si homo amens diripiendam vrbẽ daturus eſt, ve-

reor

reor vt Dolobella ipse nobis satis prodesse possit.

Idem pro P, Quintio, Tamen ne vereris vt possit hęc contra Hortensium contendere?

Idē cont. Rullū. Vereē Hyempsal vt satis firmū sit & ratū.

Idem in Ant. Ne verendum quidem est, vt tenere se possit vt moderari.

Horatius, O puer vt sis vitalis metuo.

De Vt pro quemadmodum.

Cic. ad Bru. age vero recte ꝓducto, credo te exclamationē Clodi aduocati audisse, q̄ consurrectio iudicū facta sit, vt me circūsteterint, vt aꝑte iugula sua ꝓ meo capite P. Clodio ostentarint.

Idem in Rul. Sed omitto vt sit factus vterq; nostrum.

Virg. in Buco. Aspice vt antrum
Syluestris raris sparsit labrusca racemis.

Ouid. de Morte Tibulli, Aspice demissis vt eat miserabilis alis.

Hora. viden vt geminę stent vertice cristæ?

Idem: Viden vt alta stet niue candidum Sorracte?

De vt pro quomodo & interrogantis.

Plau. in Persa: Vt vales? Respondetur, vt queo,

Ibidem, Vt munitum tibi visum est oppidum?

Idem in Trinummo. Quid agit tua vxor? vt valet?

Idem. Vt videtur mulier? Respondetur, non ędepol mala.

Horat. Vt valet? vt meminit nostri?

Ouid. de Ponto: Cernis, vt exiguū corrūpant ocia corpus.

De Vt, pro quomodo, sed cum quadam admiratione interrogat.

Plau. in captiuus, Vt sępe summa ingenia ī occulto latēt.

Idem in Rudente. Vt afflictantur miserę?

Ibidem. Vides ne alteram illam vt fluctus eiecit foras?

Ibidem: Vt prę timore ingenua in vndas concidit?

Ibidem: Vt te amplector libens.

Ibidem, Vt ego amo te mea Ampelisca? vt dulcis es?

Idem in Mercatore. Vt dissimulat malus.

Idem in Sticho. Vt ego te nunc conspicio libens? vt pręlętitia lachrymæ prosiliunt mihi?

Cic.pro Mil. Vt contempsit? vt pro nihilo putauit?

Idem. Genus autem noster, o rem miseram, & incredibilem vt totus iacet?

Virg. Vt te fortissime Tecrum.
Accipio, agnoscoq; libens? vt verba parentis?

Idem in 2. Aeneidos, Vt te post multa tuorũ Funera, post varios hoĩumq; vrbisq; labores, defessi aspicimus.

Hora. Vt iuuat pastas oues videre properantes domum?

Idem: Vt semper gaudes illudere rebus Humanis?

Idem in Odis. Vt gaudet insitiua decerpens pira?

Vt pro licet, vel posito, vel addito, vt nunc loquimur.

Cæsar in com. Ac iam vt oĩa contra opinionem acciderent, tñ multo se plurimũ nauibus posse prospiciebãt.

Cic. At. Quis aũt loc⁹ erit tut⁹: vt placatis vtamur fluctib⁹?

Idẽ Bru. Nos te, tuumq; exercitũ expectamus, sine quo vt reliqua ex snĩa succedant, vis satis liberi videmur fore.

Idem in Oratore: Vt enim quęras omnia, quomodo Græci ineptum appellent, non reperies.

Idem pro P. Quintio, Ad me vẽtũ est, qui vt summa habe rem cætera, tpis quidem certe vix satis habui, vt rem tantã, tot controuersijs implicitam possem cognoscere.

Idem pro l. Agraria, Etenim vt circunspiciamus omnia, q̃ populo grata, atq; iucunda sunt, nihil tam populare q̃ pacem, quàm concordiam, quàm ocium reperiemus.

Idem in Anto. Quod si pacis, id est, timoris nostri nomen audiuerit, vt non referat pedem, insistet certe.

Idem in Philip. Legem illam appellare fas non est, & vt sit lex non debemus illam Hircij legem putare.

Cato de re rust. Non est in nostra potestate, sed in naturæ, vt tamen multum sit in nobis.

Oui. de Põ. Vt mihi dij faueant, qbus est manifestior ipse. Pęna potest demi, culpa perennis erit.

Ibidem, Luce minus decima dominam venietis in vrbem, Vt festinatum non faciatis iter.

Idem, Vt multum demas nostro de corpore curę, Non minus exhausto quod superabit erit.

Idem in epl̃is. Vt terrã inuenias; qs eã tibi tradet habẽdã?

In eisdem, Vt pelago suadente etiam retinacula soluas,
Multa tamen latus tristitia pontus habet.

Hor. in epist. Multę sunt plateæ nihil vt meditãtib. obstet.

T. L. ab vrb. cond. Ex Brutio agro, qui, vt omnis coleretur, exiguus tamen tanto alendo exercitui erat.

Idem de bel. Mace. Vt trium numero scriptorum parum fidei sit, magnam tamen victoriam fuisse apparet.

Vt pro sicut.

Cęsar in com. Horum autoritate finitimi adducti, vt sunt Gallorum subita & repentina consilia, eadem de causa Trebium Terrasidiumq; retinent.

Cic. ad Brutum, Habes, vt breuissime potui genus iudicij.

Idem de Senectute, Multę ẽt vt in hoĩe Ro. literæ erant.

Idẽ de finib. Pueri in quibus vt in speculis natura cernit.

Idem in Bru. Fuit vt tẽporibus illis Luculentus iuris valde peritus.

Ibidem. Erat cum literis Latinis, tum etiam Græcis (vt tẽporibus illis) satis eruditus.

Ti. Liu. ab vrb. cond. Sacra publica, vt à Numa erant instituta, facere.

Ibidem, Vt in tali tumultu portas inuadit.

Vt per vtinam, execrando, vel optando.

Plau. in Persa. Vt istum dij, deęq; perdant.

Idem in Mostel. Vt dij deæq; oẽs me pessimis exẽplis interficiãt, nisi ego illã interfecero siti famęq; atq; gelu.

Teren. in Heauton. Vt te oẽs quidẽ dij, deęq; quãtum est, Syre, cum tuo isto inuento, cumq; incepto perdant.

Idem in Adel. Vt Syre te cum tua monstratione magnus perdat Iuppiter.

Idem in Eunucho. Vt illũ dij, deęq; omnes senem perdãt.

Vt pro postquam.

Plau. in Sti. Nã viri nostri domo vt abierũt, hic terti⁹ annus (est.

Cicero in Anto. Est enim annus vt repulsam tulit.

Idem in Bruto, Nam vt illos de repub. libros ædidisti, nihil à te sane postea accepimus.

Eidem,

Eidem. Vt veni in Arpinum, cum ad me frater venisset, in primis nobis sermo, isq; multus de te fuit.

Eidem. Vt primum iudices cōsederunt, valde dissidere boni cęperunt.

Eidem, Vt ab vrbe discessi, nullum intermisi diem, quin aliquid ad te literarum darem.

Idem Attico, Vt Athenas ad xv. Calend. Quintiles veneram, expectabam quartum diem Pompeium.

Ouid. de Ponto, Nec quicquam ad nostras peruenit acerbius aures, Vt sumus in Ponto, perueniatq; precor.

V E.

Particula Ve, dici vix potest, quanta cum venustate, & gratia ponatur ab antiquis. Legendo tamen, & meditando melius consideratur, Disiunctiua enim cōiunctio est, vt id significet quod aut.

Ci. At. Appiꝰ. n. ad me ex itinere bis, terve literas miserat.

Eidem, Amici regis duo, tresve perdiuites sunt.

Idem in Anto. Censeo vti Caius Pansa, Aulus Hicius Cōsules alter, ambo ve defendant.

In eundem, Post hanc habitam cōcionem duabus, tribus ve horis hę literę venerunt.

In eūdem: Vti Caius Pansa, Aulus Hircius consules alter, ambo ve rationem agri habeant.

In eundem. Quid cum decreuistis, vt cōsules, alter ambove ad bellum proficiscerentur?

Sed eleganter geminata postponitur negatiuae.

Cic. Lent. Peto à te, vt id à me neve in hoc, ne ve in aliis quæras.

Idem in Oratore, Componere, & struere verba sua, vt ne ve asper eorum concursus, ne ve hiulcus sit, sed quodammodo coagmentatus & lenis.

Ibidem, Id assequimini, si verba extrema cum consequētibus primis ita iungis, vt neue aspere concurrant, ne ve vastius deducantur.

Virg. in Georg. Ne ve tibi ad solā vergāt vineta cadētē, Ne ve inter vites corylum sere, ne ve flagella Summa pete.

Vsu venire.

VSu venire, vel euenire, id est, quod accidere cõtingere. Sed aliquid contingere, aut accidere semel, aut raro potest quod non sit consuetum, vel in vsu. Vsu autẽ venire est id quod frequentius accidere. Modus est loquendi Latino candore insignis.

Teren. in Phor. Nec enim huiusmodi tibi vnquam vsu venit, vt conflictares malo.

Cic. Ap. Pulchro, Quod si q̄s me astutiorem fingit, quid potest esse callidus, q̄, cum te absentem semper defenderim, cum p̄sertim mihi vsu venturũ non arbitrarer, vt ego quoq; a te absens defendendus essẽ nunc cõmitterem, vt tu iure optimo me absentẽ deserere posses.

Idem Cassio; Videor enim cum potestate loqui, & iocari, nec tamen hoc vsu venit.

Idem in Oratore, Quid qđ vsu memoria patrum venit?

Ibi. Qđ idẽ mihi spero vsu esse venturum in hac disputatione, qđ in dicẽdo solet, vt nulla expectet ornata orō.

Idẽ in arte Rhetor. Idẽ ĩ demõstratione solet vsu venire.

Et in eadem, Aut si quod in quibusdam rebus hominibus accidit, id dicitur vsu venire.

Ibidem, Duodecimus locus est, p̄ quem indignamur, qđ nobis hoc primũ acciderit, nec alicui vnq̄ vsu euenerit.

Idem pro Cluentio. Hoc cuius vsu venire posse querebat.

Idem Atti. Nũc venit idem vsu mihi, quod tu tibi scribis.

Eidem, Credo igitur hunc me non amare, at ego me amabo, quod mihi pridem vsu non venit.

Idem de fi. bono. & ma. Sed eo credo quibusdam venire vsu vt abhorreant à Latinis.

Idem in Tuscu. Quod ijs sæpe vsu venit, qui cum acriter oculis deficientem solem intuerentur, aspectum omnino amitterent.

Idem pro Rosc. Co. Quod item nuper in Erote Comædo vsu venit.

Idem pro P. Quintio, Nam quid homini potest turpius, quid vero miserius, aut acerbius vsu uenire? Quod tan

tum euenire dedecus?
Idē ꝑ Sex. Ro. Amerino, Idē vſu mihi venit in cā optima.
Idem in Ver. Hoc enim ſolet vſu venire ijs, qui in agris redemerunt.
Varro libro. 2. re ruſt. Id quod vſu venit Barberio equiti Romano.
Ibidem. Quod vſu venit memoriæ mandandum.
Aſco. Pedia. hoc ſuo Iure declarat, cū dicit, Vſu veniſſe. i. contigiſſe.
Vitru. Quod in multis ciuitatibus ſolet vſu euenire.
T. L. ab vrb. cond. Quod ad eam diem nunq̄ vſu veniſſet.

Valetudo infirma, infirmitas valetudinis.

VAletudo infirma & infirmitas valetudinis, certo dicē di modo a doctis illius ꝑfecti ſeculi dicitur, qđ vno verbo illiterati nō morbum, ſed, infirmitatem vocant.
Ci. Tironi, Valetudinē iſtā īfirmā (ſi me amas, noli vexare
Eidem, Vix in ipſis tectis, & oppidis frigus infirma valetudine vitatur, nedum in mari.
Idem M. Mario: Si te dolor aliquis corporis, aut infirmitas valetudinis tuę tenuit, quo minus ad ludos venires, fortunę magis tribuo, quàm ſapientiæ tuæ.
Idem pro Aulo Cluentio: Cecidiſſe ex equo dicitur, & homo infirma valetudine latus offendiſſe vehementer.
Idē pro eodem: Erat illo tp̄e infirma valetudine habitus.
Idē de ora. In ei⁹ īfirmiſſima valetudine, affectaq; iā etatę
Idem in Brut. Niſi ſemper infirma, atq; etiam ęgra valetudine fuiſſet.
Idem de leg, Qui cum eſſet infirma valetudine, hic ętatē egit in literis.
Idem de offic. propter infirmitatem valetudinis nō potuit ſimilis eſſe patri.
Paulus de mortis cauſa dona. Mortis cauſa donare licet, non tantum infirmæ valetudinis cauſa, ſed periculi etiā propinquæ mortis.

Firmus, & infirmus.

Ci. Tironi. Te penitus rogo, ne tā longę nauigationi, & vię

per hyemem,nisi bene firmum committas.

Eidem. Ibi te vt firmum offendam mi Tiro effice.

Idem Attico:Sed hominem infirmũ in villam apertam,ac ne rudem quidem,etiam nunc inuitare nolui.

Eidem:Sed confido, si diligentiam, q̃ instituisti adhibueris, cito te firmum fore.

Nota vt firmum,nõ ita,infirmũ dici,sed infirma valetudine,& infirmus homo, Firmus aũt homo nunq̃ dicitur, sed absolute firmus. Firmus.n.integrum, validum,robustum significat. Infirmus vero non ęgrotum(vt illiterati dicunt)sed imbecillem,debilem.

Cic.in Academicis quęstionib. Assidamus inquam si videtur,sanè istud est,inquit, sum enim admodum infirm'.

Vt ne.

ELegantissime particulæ hę binę, Vt ne, idem signant, quod ne particula sola. Sed dicendi modus quo literatissimi illius felicis seculi vtebantur pro ratione est.

Plautus. Nisi vt ne exurirem.

Idem in Aula. Vt ne abstulisse intelligam.

Idẽ ĩ Merc. At ego expurgationẽ habebo, vt ne succẽseat.

Idem in Asina. Licet laudẽ fortunã, tñ vt ne salutẽ culpẽ.

Teren.in Ecira:Nempe ea causa vt ne id fiat palam.

Idem,in Eunu. Vlciscar vt ne impune in nos illuseris.

Ibidem:Itaq; vt ne id videam,misera huc effugi foras.

Idem in Andria:Vt ne pater per me stetisse credat.

Cic.Curioni,Petiui non vt decernatur aliquid noui, quod solet esse difficilius,sed vt ne quid noui decernatur.

Eidem. Sed tamen ita velim vt ne quid properes.

Idem pro Milone;Opera datur,vt iudicia ne fiant.

Ibidem. Si hic illi,vt ne sit impune.

Idem pro P.Sextio;Vt lex Helia,lex Fusia ne valeret.

Idẽ in Ver. Quid arbitrabimini Reginos,q̨ iã ciues Romani sunt,velle, vt ab ijs marmorea Venus illa ne auferaẽ.

Quid Tarẽtinos,vt ne Europã in Tauro sedentẽ amittant?

Ibidem:Impetrant vt ne iurent.

Idem Lentulo, Nõ tam vt te impediret,q̃ vt ne quis pro-

pter exercitus cupiditatem, in Alexandriam vellet ire.
Idem pro Ligario, Nã quid agis aliud, nisi vt occidatur? vt Romæ ne sit? vt domo careat?
Ibidem, Vt ne sine Scaleno in concilium irent.
Idẽ pro Cluẽ. statuit tñ nihil sibi in tantis iniurijs, ac tãto scelere mr̃is grauius faciẽdũ, q̃ vt illa matre ne vteret.
Idem pro T. Annio Milone, Nũqd igitur aliud in iudiciũ venit, nisi vter vtri insidias fecerit? profecto nihil si hic illi, vt ne sit ĩpune, si ille huic, tũ nos scelere soluamur.
Idem Thremo, Operam des quoad fides tua patietur, vt socrus adolescentis rea ne fiat.
Idem ad Brutum, Quare omni studio a te mi Brute contendo, vt Ciceronem meum ne dimittas.
Eidem, Vt eum a magistris ne abducam.
Idem Attico. Tantum igitur nostrum illud solenne seruemus vt nequem istuc euntem sine literis dimittamus.
Idẽ de Officijs, Modo hoc ita faciat, vt ne ipse de se bene existimãs, seseq; diligẽs, hãc causam habeat ad iniuriã.
Idẽ de arte Rhetorica, vt ne alterius defendẽdi causa hũc accusare, sed hũc accusandi causa defẽdere aliũ videat.
Idem pro Cluentio, Me obsecrare cępit, vt ne sese lege defenderem.
Idem pro P. Quintio. Ita possideto, vt Quintio ius ne auferatur.
Idem: Qua populo gratias agit de reditu suo. At de me vt ne valerent, semper senatus flagitauit.
Idem pro domo sua: Vt M Tullius in ciuitate ne sit.
Ibid. Primum vt ne pœna capitis cũ pecunia cõiungatur.
Idem pro Sex. Rosio Ame. Vt ne plane illudamur ab accusatoribus.
Idẽ pro Rabirio Posthumo; Vos obsecro iudices, vt huic optimo viro, quo nemo melior vnquam fuit, nomen equitis Romani, & vsuram huius lucis, & vestrum cõspectum ne eripiatis.
Idẽ pro L. Murena, Obsecro iudices, vt ne hoĩs miseri, & cum corporis morbo, tum animi dolore confecti L. Mu

renæ recentē gratulationē noua lamētatione obruatis.
Idem pro Gn. Rabirio, Vt ne plura de pudicitia dicerem.
Idē pro Aulo Cecin. Secundo vt ne cū tam improbo hoīe Tertio vt cum tam ſtulto haberet.
Var. ī lib. ruſt. rerū, Vt ne plus quarta pars eximat mellis.
Vitruuius, vt ne plus pateant palmum.
Idem, Vt ab aquæ vi ne diſſoluantur.
T. Liuius de bello Macedonico. Id vt ne fiat, vno modo cauendum arbitror.
Modeſtinus de confirmando Tutore, lege; Vt ne de confirmandis quærentibus tutoribus relinquamus.

Venire in mentem illius temporis.

NEgligendus non eſt hic quoque dicendi modus, apud optimos autores celebratus, Dicebant enim, quū mihi in mentem venit illius temporis, quem multi imitari neſcientes immutant, vt rudi ac vulgato modo dicant. Quum mihi illud tempus venit in mentem.
Cicero Mario; Solet venire in mētem illius temporis, quo proxime fuiſſemus vna.
Idem in Ver. Quum illius temporis mihi venit in mentē.
Ibidem. Non dubito quin in tanto tuo periculo, tuorum tibi ſcelerum veniat in mentem.
Ibid. Facito vt vobis triennij totius veniat in mentem.
Ibid. Venit enim mihi fani, loci, religionis illius in mentē.
Idem pro P. Sylla. Sed cum mihi patriæ imaginis, cū veſtrorū periculorū, cum huius verbis, cum illorū delubrorū, atq; templorum, cum puerorum infantiū, cum matronarum ac virginum veniebat in mentem.
Idē pro Sex. Ros. Ame. Venit.n. mihi in mentem oris tui.

VEL.

QVanta gratia, & venuſtate īplēdet hęc particula Vel, modo illo dicendi in lib. perfecti illi ſeculi ita abſtruſa, vt data opera ab diuinis illis viris occultata videatur, quo rimantibus maiori (cum reperiretur) voluptati eſſet. Non enim coniungit aliq̄d, diſiungit aut diſcernit, aut copulat, aut affirmat, vt aliqui dicunt. Sed id proprie

proprie significare videtur, quod interrogantes dicimus. Quid tibi de hoc videtur? aut quid nũc dices? Sed melius ista ex subiectis considerabuntur.

Pla. in Menech. Vel herę illę q̃ pallio me cõprehẽdere, obsecrauerũt, vt te hodie quasi põpã illac præterducerẽ.

Ibidem. Di vestram fidem, vel hic qui nunc insanit, quã valuit pauloprius.

Idem in rudente. Vel papillæ cuiusmodi.

Terentius in And. Vel hoc quis non credat qui te norit, abs te esse ortum?

Idem in Eunu. Vel rex semper maximas mihi gratias agebat, quicquid effeceram, alijs non itidem.

Idem in Hea. Vel me hæc deambulatio, quam non laboriosa ad languorem dedit?

Idem in Ecyra. Vel hic Pamphilus quotiẽs iurabat Bacchidi, quam sancte, vt quiuis facile posset credere, nunquam illa viua ducturum.

Virg. Vel cum se pauidum contra mea iurgia fingit?

Hor. Vel mea cum sęuis agitat fastidia verbis.

Clarius est eius particulę alius sensus, quo significatur etiam.

Cic. Ad Att. Vt vel perire maluerit, quàm perdere omnia.

Ad eundẽ, Occupationũ mearũ vel hoc signũ erit, quod epistola librarij manu est, Et alia hmõi locis ĩnumeris.

Vsque dum.

VSque dum, hæ duæ particulæ cõpositę idẽ significãt, quod vsquequo, vel quoad. Abierũt tamen per incurium a communi sermone fere in desuetudinem.

Cic. in Ver. Fatetur id quod negari non potest, se priuatũ hominem, prędonum duces viuos, atq; incolumes domi suæ, posteaquam Romam redierit, vsque dum per me licuerit tenuisse.

Catul. Hic me grauedo frigida, & frequens tussis quassauit, vsque dum in tuum sinum fugi.

Villa rudis terra rudis.

VIlla rudis, terra rudis, q̃d esset, pauci, (vt opinor) aduerterunt. Est enim quæ prius proscissa nõ fuit, sed intacta

intacta & (vt vulgo dicunt) noua.
Ci. Q. fratri; in villā apertā, ac ne rudē qdē ducere nolui.
Varro de re rust. Terram rudem proscindere oportet.
Ibid. Illud quoq; multum interest, in rudi terra, an in ea seras quæ quotannis sit obsita, quæ vocatur restibilis.
Ouid. in Met. Rudis, indigestaq; moles.
Catu. in Argona. Illa rudē cursu prima ībuit Amphitritē, Quæ simul ac rostro ventosum proscidit æquor.

Vbiuis gentium, quisquam gentium. Vbi sis gentium, vbi terrarum, quid rerum &c.

VNdequaq; patet latinitatem nil aliud esse, quàm certum modum loquendi. Vbiuis gētium, quisquā gentium, vbi sis gentium, vbi terrarum, aliquo terrarum, quoquo gentiū, vbi loci, quid rerum, quo locorū, & huiusmodi præcipua sunt obseruatione dignissima.
Plau. in Mer. vbi nam est is homo gentium?
Ibidem Minime gentinm.
Ibidem. Nusquam gentium.
Ibid. illam quærere quoquo hinc abducta est gentium.
Idem in Pseudolo. Neq; libellę vlla spes sit vsquā gentiū.
Idem in Asinaria. Vnde gentium?
Id. in Aul. Neq; ligna ego vsq̄ gētiū ꝓberi vidi pulchrius.
Idem in milite. Conueniam illum vbi vbi erit gentium.
Id. in Bac. Sequere hac me. Respondet, quo gentium.
Idē in Asina. Perij ego oppido, nisi Litanum inuenio iam vbivbi est gentium.
Ter. in Ecyra. Cui quanto fuerat præstabilius, vbiuis gentiū ætatē agere. Ibid. an quisquā gentiū est ęque miser?
Cic. in Catilinā. O dij immortales, vbi nā gentiū sumus?
Plau. in Amphi. Non ædepol nunc vbi terrarum sim scio.
Idem in Mercatore. Vbi loci res summa nostra publica?
Teren in Phor. Quoquo hinc asportabor terrarum, certum est prosequi, aut perire.
Cic. Atti. Et si mihi nihil erat propositum ad scribendū, quia qd ageres, vbi terrarū esses, ne suspicabar qdem.
Ibid. Neque vbi terrarum sit scio.

Decius Brutus Bruto,& Cassio: Fortunę cedendũ, ex Italia migrandũ Rhodũ, aut aliquo terrarum arbitror.
Idem in Philip. Qui vbi terrarum sit, quid agat, viuat deniq; an mortuus sit, quis aut scit aut curat?
Ibid. Vbicũq; terrarũ sunt, ibi est omne reip. præsidium.
Idem pro Rab. Posthu. Nunc vero quid agimus? vbi terrarum sumus?
Hor. Mitte sectari rosa quo locorum Sera moretur.
T. L. ab vrbe cond. Quo terrarum, velint traijciant.
Idem de bello Puni. Percontatur vbi terrarum esset.
Idem de bello Maced. Se tacitos abire quo terrarum possent in animo habuisse.
Plau. in Rudente. Sed Grippus noster quid rerum gerit?
Catullus. Quid rerum geritis?
Plau. in Aulu. Sed q̃d hoc clamoris oritur hic ex ꝓximo?
Horatius, Quid hoc veneni sæuit in præcordijs?

V S Q V E.

PRæpositio Vsq; obseruatione dignissima est. Cõiungitur.n. plerunq, a ꝑfectis illis viris cũ alijs præpositionibus A, ab, ad, ante, e, ex. Interdũ etiã cum aduerbio pridie, postridie, dum, istinc, magna cum venustate. Quẽ dicendi modum qui non tenent, errorem aut malæ Latinitatis esse, aut scripturæ peruersitatem putant.

Vsque ad.

Cic. Atti. Ibi esse volo vsque ad pridie Calen. Maias.
Ibidem. Nos in Formiano esse volumus vsque ad pridie No. Maias.
Eidẽ de Q. fratre. Nuncij nobis tristes, nec varij venerunt, ex ante diẽ No. Iunij, vsq; ad pridie Calen. septẽbris.
T. L. ab vrbe cõd. Vsq; ante diem quinto Calen. Maias.
Ouid. in Met. Ad vsq; Decolor extremo qua cingitur India Gange:

Vsque a, vsque ab.

Plau. in Rudente: Longe vsque a campis vltimis.
Idem in Trinummo. Vsque ab stirpe.
Id. ĩ Persa: Quas tu attulisti mihi ab hero meo vsq; è Persia.
Idem in Sticho: Vbi perpruriscanus vsq; ex vnguiculis.

Teren. Ex Ethiopia est vsque hæc.

Cic. pro A. Cluentio: Comperi mulierem quandam Larino, atque illam vsque a mari supero Romam proficisci cum magno comitatu.

Idem in Verrem: Hoc illi nauigio ad omnes popu. Rom. hostes, vsque ad Diano, quod in Hispania est, ad Sinopem quæ in ponto est, nauigauerunt.

Idem in Vati. testem. Quod augures omnes vsque a Romulo decreuerunt.

Virg. Vsque a proauis vetus ordinis ætas.

Idem: Siculo prospexit ab vsque Pachinno.

Vsque dum, idest, donec.

Plau. in Menæc. Vsq; dum regnum obtinebit Iuppiter.

Cic. pro P. Quintio, Tacet res in controuersijs isto calumniante biennium vsque dum inueniretur.

Catullus: quæ tibi sine fine seruiat, vsq; dum tremulũ mouens cana tempus anilitas, omnia omnibus annuit.

Vsque, idest tandiu.

Cic. de natura deorum, Vsque eo premere earum capita mordicus, dum captum amitterent.

Idē pro Sex. Rosc. Amerino: Sed vsq; eo quid arguas non habes. *Vsque isthinc.*

Cic. Atti. Nosti sonitus nostros, tanti fuerunt, vt ego breuior sim, quod eos vsque isthinc exauditos putem.

Vacuus a culpa, a periculo, a dolore.

OBseruãdus est hic quoq; dicẽdi modus, quo rari post felix illud doctorũ seculũ vsi sunt. Post quæ tẽpora mira paucitas bonarũ literarum, & apud paucos resedit. Nã quotusquisq; est, qui postea nõ vacuum culpa, vacuum periculo, & vacuũ dolore dicat? Antiqui aũt illi vacuũ a culpa, vacuũ a periculo, & vacuum a dolore, & huiusmodi addita præpositione dicebant.

Cic. in Ver. Nam ipsa Messana, quæ situ, mœnib. portuq; ornata sit, ab ijs rebus, quibus iste delectatur, sanè vacua, ac nuda est.

Idem Attico. Sin eris ab isto periculo vacuus.

Idem

Idem de offi. Adhibenda est vacuitas ab angoribus.
Idē de fi.bo.& mal. Quod is locus ab omni turba id tēporis vacuus esset.
Idem Q.fratri: Sin eris ab isto periculo vacuus, ages scilicet, si quid agi posse de nobis putabis.
Idem de arte Rethorica: Si animus a talibus factis vacu⁹, & integer esse dicetur.
Idem pro lege Manilia: Ita neq; hic locus vacuus vnq̄ ab iis, qui nostram causam defenderent, & meus labor in priuatorum periculis castè, integreq; versat⁹, ex vestro iudicio fructum amplissimum est consecutus.
Idem de prou.consul. Nam quis hoc tempore non sentit omnia alia esse vobis vacua ab omni periculo, atq; etiā ab omni suspitione belli?
Idem pro Deiotaro. Sed tamen quicquid à bellis Po. Ro. vacabat, cum hominibus nostris consuetudines, amicitias, res, rationes iungebat.
Idem ad eqtes Romanus: Profecto istis hora nulla, eiecto M. Tullio vacua à periculo.
Sallust.in Catilinam, Quod si quis ēt à culpa vacu⁹ in amicitiam eius liber inciderat, quotidiano vsu, atq; illecebris facilè par similisq; cæteris efficiebatur.
Tit.L.ab vrbe cond.Ne qn̄ à metu, ac periculis vacarent.

Venire haereditas.

VEnire hęreditas, Latine dicitur id quod multi dicūt, In hæreditatem succedere.
Cic.in Verrem. Cuius filiæ cum à propinquo hęreditas p magna venisset.
Ibidem, Pręsertim cum tibi illo ipso anno è Chelidone venisset hęreditas.
Ibidem: Hic Verres hęreditatem sibi venisse arbitrat⁹ est, quod in eius regnum, ac manus venerat iste.
Ibidem: Quampridem sibi hęreditas venisset, docet.
Ibidem. Omnibus ijs quibus hęreditas venerit, cohęredē prętorem esse oportere.
Ibid. Quid hęc hęreditas quo p̄tore Dionis filio venerat?

In

In eundem. Audiuit Dioni cuidam Siculo ꝑ magnã venisse hęreditaté, & paulo post. Huic hęreditas facile ad sex tertium tricies venit testaméto propinqui sui Heraclij.

Ibidem, Se de hęreditate velle cognoscere, quę eius filio à ꝓpinquo homine Appollodoro Laphicone venisset.

Idem in Philip. Hæreditatem mihi negasti venire.

Idem de arte Rhet. De hęreditate quę venit pupillo.

Idem pro L. Flacco. Tu Tite Vecti, si qua tibi in Africa venerit hęreditas, vsu ammittas.

Ibidem, Quid ab ingenuis mulieribus hęreditates lege non veniunt?

Idem pro Aulo Cecinna. Mihi credite, maior hęreditas venit vnicuiq; nostrum in ijsdem bonis a iure & a legibus, quàm ab ijs, a quibus illa ipsa bona relicta sunt.

Idem pro L. Flacco. Maximas audio tibi. L. Luculle, qd de L. Flacco sententiam laturus es, pro tua eximia liberalitate, maximisq; beneficiis in tuos, venisse hęreditates.

Vicarius.

VIcarium eum esse qui alicuius vices gerat planissimũ est, at quas iis subdam autoritatibus palam fiet, quod multis absconditũ in eo vocabulo fuerat. Est.n. alio sensu Vicarius, seruus qui serui vices gerit. Ab eo (vt arbitror) postea in alios quoq; vis vocabuli transfusa est.

Plau. in Asina. Ex persona Leonidæ serui. Mihi scio Vicarium esse neq; esse seruum in heri ędibus, qui sit pluris quàm ille sit.

Cic. in Verrem, Peculia omnium, vicarijq; retinentur.

Horatius, Siue vicarius est, qui seruo paret, vt est mos vester ait, seu conseruus.

Paul. de nox. act. l. Si in re, Si seruus tuus nauem exercuerit, eiusq; Vicarius seruus, & idem nauta in eadem naui damnum dederit.

Idem de manumissis, l. Si peculium pręlegatum est, & vicarius liber esse iussus sit.

Vlp. de institoria actione, l. Sed & si. Si a seruo tuo operas vicarij eius conduxero.

Quę

QVę cum versum vel versus composita sunt, mirificã in latinitate elegantiam obtinẽt, suntq; vel præcipua obseruatione dignissima.

Quoquo versum, aduerbium ad locum, id est versus quemcunque locum.

Cæsar in cõ Eius ĩperio classem quoquo versum dimittũt

Ib. Quoquo versũ quo pabulãdi mihi adire posse videãt.

Ibidem, Rates duplices quoquo versum pedibus. xxx. e regione Solis collocabat.

Cato de re rustica. Pedes denos quoquo versum habeat.

Quaqua versum, id est per quencunque locum.

Cęsar in Comm. Legatos quaqua versum dimittere.

Aliquo versum. i. versus aliquem locum.

Plau. ĩ Casina, Ego pol istã iã aliquo versũ regulã dedero.

Alio versum. i. versus alium locum, vel per translationem ob aliam causam.

Plaut. ĩ Aulul. Atqui ego istuc Antrax alio versum dixerã.

Vtroque versum, id est, versus vtrunque.

Plau. in Cap. Vtroq, versum rectum est ingenium meum ad te, atq; ad illum.

Deorsum versum. i. versus inferiorem locum.

Var. de lin. latina, Deorsum versum ad singularia pueniũt.

Sursum versum. i. versus superiorem locum.

Cic. in part. orat. Et idẽ quasi sursum versum vtroq; dicat.

Idem de oratore. Cũ gradatim sursum versum redditur.

Cato de re rust. Vites ppages sulcos sursum versum quoad eius facere poteris, vites facito, vti ducas.

Ibidem. Sursum versum semper adducito.

Ibidem, Vicia dicta à vinciendo, quod item capreolos habet, vt vitis, quibus sursum versum serpit.

Paul. de gra. affi. l. Iuriscõsultus, Sursum versum, vel deorsum versum tendens, & subdit. Primo grado cognationis sunt sursum versum duo, pater, & mater, deorsum versum duo, filius, & filia.

Deorsum versum.

Teren. in Adelph. Cliuus deorsũ versum hac te pcipitato

Varro lib. 2. rerum rust. Linulis deorsum versum pressis.

Vspiam.

VSpiã quasi scintilla q̃dã in orõe refulget, cũ à recte cõsiderantibus obseruať. Nec qcq̃ meo iudicio magis sermonẽ illustrat, q̃ paruulę hę clausulę, quę à plerisq; qm̃ sunt omissę, illaudata eorum, ac sordida surgit orõ.
Loco hui⁹ pticulę vspiã, multi inepte, ĩ aliquo loco dicũt.
Cic. Att. Sed tñ hoc me ipse cõsolabar, q; nõ dubitabã, qn te ille aut Dirrachij, aut in istis locis vspiã visurus esset.
Eidẽ, Inde vtrũ ꝯsistere vspiã velit, an mare trãsire nescit.
Idem in Acad. Siue est illa scripta vspiam, siue nusquam.

Vti frui dare, legare, dare praestare, dari fieri, esse bibere, ire agere.

DVo verba, eorumq; infinita, nulla copula coniuncta sępenumero apud antiquos reperiuntur, nulla ratione, sed solo modo loquendi, Vti frui, dare legare, dare prętare, dari fieri, esse bibere, ire agere.

Vti frui.

Caius de ac. rẽ. do. l. acquirit. Habet ius vtendi fruendi.

Dare legare.

Iabolenus de stat. lib. l. Sticum. Titio do lego.
Paulus ad l. fal. l. j. Easq; res quibusq; dare legare volet.

Dare praestare.

Scęuola de stat. lib. l. Sticho: Iubeo det prętet filio, & vxori meæ.

Dare fieri.

Idem de inofficioso testamento. l. Titia. Quę supra dari fieri iussi, & dari fieri volo.

Esse bibere.

Vlp. de actionib. em. & vendit. l. Ex empto: Qui iumenta vendit, solet ita promittere esse bibere, vt oportet.

Ire agere.

Celsus de seruitutib. l. Si cui. Ire agere licebit.
Idem eo. tit. l. Per fundum. Qui plurium ius mihi esse eundi agendi potest.
Pau. eo. ti. l. Seruitutes. Per arcam tuam in domum meam

ire

ire agere cessisti.

Idem eo.ti.l.Si prius ius esset mihi ire agere.

Idem de aqua pluuia arcēda,lege, supra iter. Sed pontem quo possis agere iure extruet.

FEcerūt negotia tū forensia,tū domestica,qb.postea q̃ Romā redij,valde d̄stineor,vt nō singula vt par erat, accurate seduloq; regustauerim,& suo quāq; rē loco di spoluerim,quare legētes q̃ o, vitio mihi ne dēt, si quid præter ordinem aut perperam notatum repererint.

Contendo,& remitto.

NOn ab re , neq; supuacaneū putaui aliqd ēt scribere de modis dicēdi,qbus ,pferunt verba intēdo siue cōtendo,& remitto , q̄ ōria sunt,astringo siue denso,ac re laxo,q̄ item diuersa,sunt, & ōho,ac dilato,similiter cōtraria,q̄ a diuersis diuerso qdē sensu accipiunt . Quare q tot i vnū cōgestas autoritates legerint,dubitare deinceps & variare desistent. Primo de intendo & remitto.

Cic.in Tusc.Vt onera contentis corporib. facilius ferunt, remissis opprimunt,similiter anim⁹ intētione sua præssum depellit omnem ponderum,remissione, autem sic vrgetur,vt se nequeat extollere.

Idē de ora.Oculi sunt,quorū intentione, tū remissione,tū coniectu,tum hilaritate motus animorum significam⁹.

Tit.L.ab vrbe cond. Remisso fune,quo suspensa erat, cataracta magno sonitu cecidit.

De astringo & relaxo.

Cic.de na.deo. Eaq; tum astringitur,tum relaxatur.

Ibi.Quēadmodū aūt reliqę cibi ,ppellant tū astringētib . sę intestinis,tū relaxantib. haud sane difficile dictu est.

Idem Atti. Vellem suscepisses iuuenem regendum,pater enim nimium indulgēs,quicquid ego astrinxi , relaxat.

Idem in Anto. Neq; tamen vos vrget mandatis pluribus, remittit aliquantum & relaxat.

Virg. Densa erant,quę rara modo , & quæ densa,relaxat.

De contraho & dilato.

Cic.de nat. deo. Partes quę sunt infra q̃ id deuoratur di-

latantur, quæ autem supra, contrahuntur.
Ibidem. Pulmones tũ se contrahunt aspirantes, tum spiritu dilatant, vt frequenter ducatur cibus animalis.
Per trãslationem autem dicitur remittere & relaxare animum, hoc est, non semper curis intentum esse.
Cic. i Phi. ij. Tñ si mõ hoĩes sunt, interdũ animis relaxant.
Idem in Bru. Tantam spem attulerat explorata tuą victo ria, vt omnium animi relaxati sint.
Idem de leg. Et tum remittit animos, tum contrahit.
QVod multi inscite quidem, & minus Latine dicunt vsque nunc, vsq; tunc, vsq; ad id tempus, pfecti illi Romani sermonis parentes, etiã nunc, etiã tunc, vel etiam num, etiam tum dicebant. Quod qñq; præter supradicta adhuc, significat. Posteri, vt alia multa, inuerterunt.

Etiam nunc.

Plau. in Aulul. Abscede hinc etiam nunc, etiam ohe.
Idem in Mil. Etiam nunc vale.
Idẽ in Asi. ẽt nũc dico Periphanes Rodi⁹ mercator diues, absente hero sol⁹ mihi talentũ argẽti soli adnumerauit.
Cæsar in com. Atq; hortabat, icerto nũc ẽt exitu victoriæ
Cic. p L. Murena. Hoĩes tam ingeniosos p tot annos etiã nunc statuere non posse, vtrũ diẽ tertiũ dici oporteret.
Idem pro Sex. Ro. Amerino, Salui ętiã nũc esse possum⁹.
Ibidem. Quæritur etiã nunc, quis eum nuntium miserit.
Idẽ de ora. De materia loquor orõnis ẽt nũc, nõ ď genere ipso dicendi.
Idẽ Atti. Vide q̃so ẽt nunc de testamento.
Eidem, Brutus erat in Veside etiam nunc.
Eidem, Etiam nunc si dubitas, fac vt sciamus.
Idem pro l. Agraria. In quibus ille etiã nunc bellũ gerat.
Idẽ de diuinatione, Vt mihi permirum videatur quemq̃ extare, qui etiam nunc credat ijs.
Idem in Verrem: Etiam nunc mihi expectare videmini iudices, quid deinde factum sit.
Idem de arte Rhetorica, De altera patris etiam nunc mortui voluntas plurimum valebat.
Idem pro Clu. Quo de homine, nihil etiam nunc dicere nobis

nobis est necesse.

Idem pro Tito Annio Milone, Cur tñ si metuitur etiam nunc Milo, non tã hec quotidianum crimẽ timemus?

Var. de ling. lat. Quod crepusculum dies etiam nunc sit, an iam nox multis dubium.

Idẽ lib. 3. rerũ rust. Cuius aues hospitales etiã nũc ructor.

Ibidem. Rustici etiam nunc quoq; viam Veham appellãt.

P. Lẽ. Cõsu. Præter. trib. pleb. Senatui, plebiq; Ro. Vt patiẽtiã senatus, & optimi cuiusq; manere ẽt nunc cõsiderẽt.

Oui. de art. amãd. Dũ licet & veros ẽt nunc editis annos.

Idẽ ĩ maiori ope. Nec Telam. ẽt nũc hiscere qcq̃ Audeat.

T. L. de bel. Pun. Quid est Hãno, inquit, etiam nunc pęnitet belli suscepti aduersus Romanos?

Etiam num.

Plautus in Menechmis, Ibo etiam num.

Varro de re rust. Cum etiã num platanus nouella esset.

Etiam tum.

Teren. in He. Me educit foras, narratq; vt virgo ab se integra etiam tum siet.

Cic. de orat. Oẽs etiã tum retinebant illũ Periclis succũ.

Ibidem. Cum etiam tum in lecto Crassus esset.

Var. de re rust. Vineas veteres iterum ocare, & nouellas etiam tertio, si sint etiam tum glebæ.

Iam tum, iam nunc, aliud certe est, significatque id quod ex tunc, ex nunc inepte dicunt.

Cicero pro Aulo Licinio, Ita se iam tum gessisse pro ciue is temporibus quę tu criminaris.

Idẽ ĩ Ver. Iã tũ cũ bello fugitiuorum tota Italia arderet.

Idem pro Cluen. Qui omnes in iudiciis publicis iam tum florente Ro. Po. floruerunt.

Virg. Iam tum religio pauidos terrebat agrestes.

Iam nunc.

Cic. de diuin. Iam nunc mente & cogitatione perspicio q̃ tum studia hominum, qui concursus futuri sint.

Ibidem. Quæ cum cogito, iam nunc timeo.

Virg. in Geor. Et votis iam nunc assuesce vocari.

Propertius, Iam nunc me sacra Dianę suscipere, & Veneri ponere vota iuuat.

Prudens, imprudens legum.

OBseruandus est hic dicendi modus, prudens, imprudens legum, & in legibus iuris &c.

Cic. de arte Rhetor. Imprudentes legis cum exissent, vitulum immolauerunt.

Idē de amicitia. Quia prudēs esse in iure ciuili putabāt.

Habere quęstui, habere honori habere praeda, habere voluptati.

HAbere quęstui, habere honori, habere predæ, habere voluptati, modi dicendi elegantissimi, non solùm intermissi, verum etiam veluti de industria omissi.

Cic. de offi. Habere. n. quęstui remp. non modo turpe est; sed sceleratum etiam, & nefarium.

Salust. in Iugur. Sed incedunt per ora vestra magnifice sacerdotia, & consulatus pars triumphos suos ostentātes, perinde quasi ea honori, non predę habeant.

Idem in eodem, Et alia, quę cæteri miserias vocant, voluptati habuisset.

Certum habere, pro certo habere.

CErtum habere pro certo habere. Certum scire, certo scire, modi sunt loquendi candidissimi.

Cic. ad Atticum. Neq; id ipsum tamen certum habeo.

Idem ad eundem, Quod quęris quandiu hic, paucos dies, sed certum non habeo.

Idē Bru. Neq; nunciabāt quicq̄ qđ pro certo haberemus.

Certum scire, certo scire.

Cic. Bru. Cum certum sciero scribam ad te.

Idem eidē, Nostrę res meliore loco videbantur, scripta. n. ad te certo scio quę gesta sint.

Ad rem pertinet, ad rem facit.

HOc ad rē ptinet, non ptinet, Hoc ad rē facit, nō facit, ꝙ est, nō cōuenit, modus est idē dicēdi, quo iā parum aliqui vtunt, sed pro eo inscite dicunt, Hoc ad ꝓpositū facit, vel ptinet, aut ad ꝓpositū nō facit, vel nō ptinet.

Cic. in epist. Et si quid ad rem ptinet, etiam locupletem.

Ouid.

Ouid. in epist. Ad talem formam non facit iste locus.
Idem, Non facit ad citheras barbiton vlla meas.
Iulianus de verb. oblig. l. Eum qui nec ad rem pertinet.
Papinianus de conditionibus. l. Pater, Nec ad rem pertine re, si portionem filiorum siue substitutionis quęsisset.

Summum, Minimum.

SVmmum, Minimum, modo hoc loquendi significatur, illiterati dicunt, ad maius id, quod ad minus.
Cic. Atti. Scias igitur fortasse cras, summum perendie.
Var. de re rust. Ita fiunt oium pres, minimũ oct. gita vna
Ibid. Harũ genera minimũ i binas species diuidi possunt.
T. L. de bel. Maced. Cum tribus summum militibus.

Maxime omnium, minime omnium.

QVod inscite dicũt, plusquam oës, minus q̃ oës, maxime omnium, minime omnium. antiqui dicebant.
Ci. i Bru. Qui maxime oium nobiliũ Gręcis literis studuit
Idem de Oratore. Quod q.dẽ tu minime oium ignoras.

Hoc *me mouet.*

DIcebant antiqui. Hoc me non mouet, vel hoc me mouet, quando res aliqua non illi cordi erat, vel contra cummaxime vrgebat, aut premebat.
Cęsar Ciceroni, Neq; illud me mouet, quod ij qui à me dimissi sunt, discessisse se dicant.
Cic. Atti. Vnus Pom. me mouet beneficio, non autoritate.
Paulus de Vsu, & vsufructu. l. Sem. Mouet me, quod dies legati huius, siue fideicommissi cesserit.

Verba quaedam modo neutra absoluta, modo Actiua simplicia.

OBseruaui verba nonnulla modo neutra absoluta, modo actiua simplicia in scriptis illorum perfectorum autorum versari, quę non ab re putaui vt visui lectoribus essent literis mandare.
Horatius. Comis garrire libellos.
Idem, Huc appelle trecentos inseris ohe.
Idem, Ne mea sæuus iurgares.
Idem, Fidis enim manare poetica mella. Te solum.
Idem. Syluas & vineta crepat mera.

Idem, Si quid Stertinius veri crepat.
Idem, Et quę pars quadret aceruum.
Idē, Libenter hoc, & oē millitabit bellū, in tuę spē gratiæ.
Idē, Pręterea ne vos titillet gloria, iureiurando obstringā.
Cic. de offi. Hęc est grauium hominum, atq; magnorum, illa quasi assentatorum, populi multitudinis leuitatem & voluptatem quasi titillantium.
Idem de fini. bono. & malo. Si ea voluptas esset, quę quasi titillaret sensus.

Experiens vir.

EXperiēs vir, Arator experiens, corrupto modo dicēdi, id est, quod dicunt, Vir expertus. Arator expertus.
Cic. pro Cluent. Aulus Aurius vir fortis, & experiens.
Idem in Ver. Aliquis experiens arator.
Hora. Et decus, & pretium recte petit experiens vir.

Tangere de coelo.

TAngere de cęlo, negare nemo audeat certo dicendi modo in latinitatem introductum esse, id enim significat, quod peruerse dicunt fulminare.
Cato re rust. Si de cęlo villa tacta siet, de ea re verba diuina vti fiant procuret.
Virg. De cęlo tactas memini prędicere quęrcus.

Dare promissa.

DAre ꝓmissa, Est & hic alius perelegans dicendi mod⁹ distinctus ab eo quē antea notaui, Facere promissa.
Nam hoc pro alio spondere, illud ꝑ se polliceri significat.
Catul. At non hę quondam blando promissa dedisti?
Virg. Non hęc Euandro de te promissa parenti Discedens dederam.

In apertum proferre.

IN apertum proferre, nil est aliud, q̃ (vt dicunt) in publicū vulgare. Sed modus antiquus dicēdi obseruādus est.
Cic. in Para. Hoc tamen opus vt in apertum proferas, nihil postulo.
Hor. In apertum proferet ętas.

FINIS.

HADRIANVS CAR. S. CHRISOGONI,
Ad Aſcanium Cardinalem S. Viti vice Cancel.

VENATIO.

EIA ſurgite, nunquid excitauit
Dudum rauci ſono Diana cornu
Actutum properate, iam parata eſt,
Et ſecum Aſcanius ſuus paratur.
Venatoribus hac die eſt eundum,
Qua ſalaria proſpicit lacunas,
Claras ſulphure Tiburis ſuperbi.
His dictis iuuenum ruunt manipli
De conclauibus omnibus frequentes.
Hic venabula, cuſpides ahenas,
Aerata, validasq; fert bipennes.
Ille haſtilia, ferreas ſecures.
Cruda ſpicula Martis vniuerſi.
Deducunt alij canum phalanges,
Latrantes abeunt ſimul moloſſi,
Mox indaginis vnicæ ſegaces.
Tollunt retia rara Muliones.
Procedit Dea proſequente magna
Caterua, chlamydem recincta pictam,
Ventilantibus aureis capillis.
Suras purpurei tegunt cothurni,
Aurata ex humero ſonat pharetra.
Iungit Aſcanius ſuas cohortes.
Solertisſimus vnus inter omnes.
Sublimes Lybicis equis vehuntur.
Aurora interea thorum relinquens,
Quadrigis roſeis diem vehebat.
Ventum eſt ad iuga, deuiosq; ſaltus,
Conuallis, quibus obſidetur ingens.
Præterlabitur hanc, ſecatq; riuus.
Rauco murmure, leuibus ſalebris,
Limo ſordidus, hinc & inde ripas

Multa tectus harundine, & palustri
Iunco, nec procul albicat salictum
Dextra qua videt Herculis popellum.
Cliui sylua latus tenet sinistri.
Floret perpetuo, viretque iuxta
Vasta planicies feracis agri,
Vt signum Ascanius dedit repente
Sortiti iuuenes vices laborum.
Seruat quisque sui locum negoci.
Hi vallant aditus, nemusq; cogunt.
Hi pervia lustra mussitantes
Vestigare feras docent catello.
Extendunt alij plagas dolosas.
Disponunt alij feros molossos.
Hic sub ilice, & ille sub vetusta
Quercu sternitur, hunc tegit supinum
Grauis iuniperi virentis vmbra.
Densa sub platano & comis opaca,
Quæ de colle leui tumore surgit.
Diua, & Ascanius simul recumbunt,
Omnes soliciti videre, quæ nam
Ex tanto veniat labore præda.
Ecce protinus horridus, feroxq;
Aper spumeus ore, dente frendens,
Voluens trux oculos modo huc, modo illuc,
Dorso horrentibus, hispidisq; setis,
Callosa cute caute duriore,
Excitus canibus per antra fertur
Præceps, vulnificis vtrinque rostris,
Stipatus grege mordicus petentum
Aures & latus omne lancinantium,
Accurrit Dea, nec globus sinebat
Quicquam præter apri videre rictum.
De prompsit pharetra illico sagittam,
Lunauitq; genu potenter arcum,
Et iacit. Volat illa qua videri.

Rictus vix poterat, secansq; hiatus
Per præcordia labitur. Quis vnquam
Vati crederet? vltimos recessus
Caude transabijt, solumq; fixit.
Procumbit quadrupes humi volutus,
Tendens illia: calcibusq; frustra
Alternis vacuas lacessit auras.
Flumen sanguinis vndat ex baratro
Vasti gutturis, hispidaq; cauda.
Dum spectant stupidi feræq; magnos
Artus, grandia & aspera extimescunt
Ossa & ingluuiem capacis alui.
Vmbrosi nemoris fugatus antro
Ceruus, cassibus expeditus ingens
Celsus cornibus arduus ruebat,
Septus puluerea canum corona
Saltu transilit vnico paludem,
Ripaq; vlteriore adhuc veretur
Vertens arborem subinde frontem.
Dum certant properi canes natare,
Summis naribus, & reflant hiantes,
Volans Ascanius læui veredo
Præcatus Triuiæ perenne numen
Inuadit iaculo, diuq; librans
Iecit eminus, hæsit impeditum
Ferrum cornibus, ac sola reflexa
Ne quicquã ante oculos pependit hasta,
Fremens Ascanius rapit, rotatq;
Ensem fulmineum, abscíditq; ab armis
Cum ceruice caput, micat per herbam
Hic corpus, caput hic, rubet cruore
Interfusa palus, ruunt repente
Venantes querula procacitate,
Strataq; obstupere mole cerui.
Ridens Delia; quid stupetis inquit?
Noster Ascanius minora nescit.

Clamor

Clamor interea tumultuantum
Circum retia vertit ora turbæ.
Captam terribilem histricem fremebant.
Quæ rostrum, atque pedes plagis ligata,
Spinis missilibus canes, virosq;
Arcebat procul, & fugabat omnes.
Venator sibi quisq; consulebat.
Multi sub clypeo arborum latebant,
Multos obijce texerat crepido.
Post carecta canes inane latrant.
Densant spicula mutua, & vicissim
Bellantum furit incruentus ardor.
Nam spinæ nequeunt ferire tectos,
Et tecti nequeunt feram ferire,
Tanta duritie cutis rigebat,
Crebris missilibus petita, nullis,
Interpuncta notis. Erat Sicamber
Forte in tam celebri sodalitate,
Audax prælia tanta qui cieret,
Libs cognomine, machine repertor
Mirandæ, horrificæ minacis, atræ:
Qualem nec Steropes, nec ipse fertur
Pater Lemnius inferi cauernis
Informasse Ioui, nec vlla in orbe
Per tot secula cogitauit ætas,
Nam truncum teretem, æneum, cauumq;
Nitro, sulfure, puluere & saligni
Carbonis repletusq; ad vmbilicum.
Includitq; pilam ex liquente plumbo
Superne, tenue oppido foramen
Spirat, hinc iacit igneam fauillam.
Histrix continuo forata fumat.
Non sic fulminis impetus trisulci,
Nec falarica sic rotata fertur,
Sed nec sic Scythico sagitta neruo,
Nec fundis Balearibus lapillus

Mox tanto intonuit fragore cœlum,
Et tanto ingemuit tremore tellus,
Vt quicquid caueis latebat vſquam
Ferarum omne genus, feri leones,
Auriti lepores, lupi voraces,
Et damę timidi, volatilesq:
Cerui, & capreoli leues fugacesque
Apri ſetigeri, doliſque vulpes.
Inſignes, reuerent metu per agros.
Vaſta vt planitie nihil videres
Vſquam præterea, latent ſub illis
Arbuſta omnia, & omnis herba prorſus.
Canes interea, modo has, modo illas
Paſsim cędere, nec locus cadenti eſt.
Denſo in agmine ſtant, feruntque morſus
Immotæ, ſuperambulant moloſſi
Strage incredibili vſque ſæuientes.
Seuitum nimis eſt, Diana clamat,
Quo tantem ruitis? redite in orbem,
Palantes, neque enim expedit ferarum
Omne funditus interire nomen,
Sat noſtro Aſcanio datum, nec vltra
Modeſtisſimus omnium rogaret.
Cornu perſonat aureo, reducens
Triumphalia caſtra, mox recenſent
Plenum ſanguinis agmen interemptum.
Nec tot millia computare poſſunt.
Implent eſſeda, conuehunt quadrigis.
Pars geſtant humeris, ſolove raptant,
Hi ſub ponderibus gemunt iniquis.
Feruet Mulio, corbuloq; feruet.
Rus eſt nō procul hinc penes ſacellum
Deſertæ Cereris loco remoto,
Huc armenta, greges, canum labores,
Et vaſtas nemorum ferunt ruinas.
Hanc cuncti properant tenere metam.

Hic

Hic tandem reduces simul quiescunt,
Ruri subditus hortulus virebat,
Qualis Coricyum senem bearet.
Et qualem Hesperides velint sorores.
H nc inter violas thymum ligustrum,
Narcissos, Hyacinthinosq; flores.
Fons scatens vitreis aquis susurrat.
Hunc pomaria tam beata cingunt,
Ver vt perpetuum colant, & vsq;
Argutis auibus canora vernent.
Regis Alcioni fuisse credas.
Patens area propter ima fontis
Labra tenditur, hanc tengunt corymbis
Pallentes hederæ, & rosas achanti
Flexo vimine textilis obumbrant,
Lentæ lilia subligant genistæ
Sub his floribus apparata mensa est,
Instratusq; thorus tapete picto,
Et Semyramia manu figuris
Distincto varijs. super tapetum
Albet mappula delicatioris
Vili, Barbaricis nota punctis.
De mensis abachus nitens acernis,
Pandit vascula Mentoris vetusta,
Priscorumq; toreumata aulicorum.
Aetate, & facie pares ministri,
Nympharum Triuiæ chorum æmulantes.
Expectant thalamo beatiore
Diuam, & Ascanium labore fessos
Pars sacris adolet focis penates.
Et iam sol medium secabat axem
Flamis omnipotentibus coruscans.
Tandem numine prodeunt secundo.
Felici omine, quicquid est ferarum
Magno Pontifici dicant Iulo
Crines subtilibus rosis coronant

Vnguentis

Vnguentis Megalenſibus madentes,
Cuſtodit ſoleas puer relictas.
Sponda ſe mediam locat Diana.
Gemmis ſplendidulis decora virgo,
Poſt multo Aſcanius coruicus oſtro,
Flexo poplite cernuus miniſter
Dat ſumis digitis aquas odoras
Mox mantilia Nympha ſubminiſtrat,
Apponunt alij nouas figuras
Extructæ Cereris, Dryas caryllum
Fragrantem Ambroſia gerit Dianę.
Poſt hanc ſiderei ferunt ephebi
Lances ordine. Phaſiana prima eſt,
Stat Iunonis auis ſuperba cauda,
Phęnicopterus eminente lingua.
Et criſta Meleagrides rubenti,
Et pluma niuei patent olores,
Hinc albi iecur anſeris tumebat,
Hinc capo Cybeli deæ dicatus,
Perdices ſtrue maxima ferebant,
Et pulpe melioris Attagenes.
At ſturnos inopes, grues, palumbes,
Cunctas cortis aues cocis relinquunt,
Subectant alij ſalariorum
Quicquid ars potuit nouare lauti.
Ac farcimina dant vetuſtiora,
Turget lactea ſuminis papilla,
Campano petaſone gloriantur,
Veſtino quoq; caſeo intumeſcunt,
Non Lucanica, non tomacla deſunt.
Fracto ventre ſuis ſolo ex phaliſco.
Non deeſt oxygarum, offulæ, minutal,
Lyba adorea, candidæq; pultes,
Conchis, glandia, ſpondylli, botelli.
Nec muſtacea lixulæ Sabinæ,
Cerebella auium, ſalaxq; bulbus,

Nec iesculа iesculis odora,
Nec desunt patinæ omnium nepotum.
Exquiruntur & omnibus popinis
Pulmentaria vesca, quæ palatum
Iritare saporibus putentur.
Vincunt fercula cogitationem,
Nec stylus meus explicet, nec vsquam
Maior in pretio fuit culina.
Nusquam prandia sumptuosiora.
Triumphalia erant minora multo.
Nemo Pontificum dapes reponat,
Aut cęnis saliaribus laboret.
Ponunt mox alij maris rapinas,
Mullos Adriaci salis colonos,
Murenas Siculis aquis natantes,
Latum amplissima fert patella rhombum,
Baiana ostrea, murices, luposq;,
Auratas, acipenseres, scarosq;
Structoris manus erudita raptim
Cutello dirimit, secatq; paruo.
Dum cęnat, citharis comatulorum
Et cantu vario, nouoq; plausu
Valles vndiq; concauæ resultant.
Et iam prima epulas quies tenebat,
Cum cellarius eligit ministros,
Bacchi munera læta qui propinent.
Hęc est amphora nectaris beati,
Qua latonia sola proluatur.
Trullam hanc Ascanio dedere Galli
Spumantem bromio Parisiorum.
Misce his tu Dryas falernum.
Tu cape has pateras puer Caleni,
Inger tu hos calices Optimiani.
Vos Setina date his sciphis vetusta,
At vos Cecuba fundite hoc triente,
Momentum dedit hæc heri lagenam.

At

At ſurentum hodie cadum hunc picatum.
Cupa hac conditur Adrianus humor.
Priuernatia congio hoc Sagunti;
Chium hoc vrceolo ſapit rotundo.
Bio hęc ſeriola optimo redundat.
Plena hæc aurea defruto metreta eſt.
Mulſum hæc crinea dulcius recondit.
Tum bellaria largiora ponunt
Menſę delicias deum ſecundæ,
Electiſſima poma porriguntur.
Inter quæ melimella principatum
Malorum facile omnium obtinebant.
Poſt petitia parua, manliana.
Tum ſpadonia Græcula, Appiana,
Lanata, obricula Septiana.
Dant panuncia ſerica, & gemella,
Ad hęc cruſtumiis piris abundant,
Succi plena tument Falerna ciſta,
Et longo pede Dolobelliana,
Pompeiana placent fauore magni,
Et teſtacea de colore teſtæ.
Dant voconia laurea, & volema
Ampulacea prominente collo.
Nardina, & decumana grandiora.
Hæc tum nomina reperit vetuſtas.
Nunc ſeclum inſipiens nouis ineptit.
Adduntur cariotides mariſcis,
Et Codonia coctanis recincta.
Et tuber Libycis madens pruinis,
Nux amygdala, pinea, atq; iuglans.
Laxant caſtaneæ ſuos echinos,
Picenas quoq; porrigunt oliuas.
Ollares etiam dabantur vuę.
Ponunt frigore gratiora rapa.
Plura his & meliora, quę ſilentur,
Redundantibus ingerit caniſtris

Miris munditiis ſecunda menſa.
Exempta procul eſuritione,
Et menſis procul omnibus remotis,
Sic eſt poſt epulum locuta virgo.
Aſcani ducis optimi propago,
Ingens purpurei decus ſenatus,
Vides vt iaceant in orbe cuncta,
Quæ mortalibus eſſe iam ſolebant
Vitæ pręſidium laborioſæ,
Et quibus tenebris operta virtus
Paſſim calcibus improbis teratur
Quid primum quęrat? odiat ve primum?
Cum ſuperſtitio deos putaret,
Id quod quenque ſuus mouebat ardor,
Mundus artibus optimis ſcatebat,
Poſt quam de Solymis deus peruſtis
Veræ religionis imperator,
Noſtra numina vana diſſipauit,
Et totum pedibus ſubegit orbem,
Apportans pereuntibus ſalutem,
Ius, fas, veridicas tulitq; leges,
Et mores docuit bonos, ſuoq;
Culpas ſanguine omnium expiauit.
Vt clauſum ad ſuperos iter pateret,
Fit mutuatio numinum repente.
Certarim proderant, volantq; cuncti,
Et cultus auidi nouos adorant.
Falſi vnum colere, Sed quod ille
Ferre omnes voluit, tulerę pauci.
Nec omnes capiunt, quod omnibus dat.
Vt peruerſa hominũ, malignaq; eſt mens,
Verſa in ſegnitiem fides, & omnis
In quęſtum pietas. Simus ſecuta
Miris illecebris placens voluptas.
Nunquam deliciæ ſupiniores,
Nunquam auaritiæ altior charybdis,

Quando

Quando ita ambitio negotiata est?
Quando nequius, inquinatius ve
Peccatum? Pater Illias malorum
Grandis, fons scelerum scaturientum,
Vel gentes penitissimas reuisit
Quæ vestro sine numine insolescunt,
Bachanturq; magis monente nullo.
Tu vero o genus inclytum senato,
Flamen æthereæ dialis aulæ,
Quo respublica tota gloriatur,
Cuius cardine sustinetur orbis,
Ne mentis propriæ inquilinus erres,
Ab omni popularitate debes
Diuinos animi auocare motus.
Nec plebecula quid misella latret,
Sed quam sit fragilis, caduca, fluxa,
Et quam lubrica vita cogitare,
Causas discere & ęstimare rerum,
Quid nam gigneris, vnde quo feraris.
Spem longam reseces, vides in orbe
Nihil perpetuo tenore verti.
Si fortuna facit pecuniosum,
Nil remordeat esse liberalem.
Scis quantum deceat potentiorem,
Vt comi domus hospitalitate
Ianuis bipatentibus fatiscat.
Laus non vltima, displicere nulli,
Pręstare ingenuum, facillimumq;
Verbis parcere contumeliosis
Seruorum meminisse, qui fideles
Aduersis fuerint, malisq; rebus.
Nouit Ascanius, quid ipsa dicam.
Nec casus memorabimus peractos,
Quis fratrem sine quęstibus reuellat?
Ducem Insubria, quem tremebat audax?
Quis siccis poterit nepotem ocellis

Regem Partenopeium referre?
Aerumnas tibi quis peculiares
Monendo renouet? Satisq; superq;
Deplorauimus ista, dum ruebant.
Et nunc scis quibus erutus ruinis,
Et qui sis modo redditus memento.
Nec tam prrdita, q̃ reperta cures,
Perfer qualiacunq;, non pigebit
Tot pericula ferre, tot tulisse.
Possem pluribus admonere, & vltra
Quę pęnę maneant malos docere,
Et quę pręmia debeantur illis,
Qui non corporeo obliti sepulchro
Perstringunt animi igneum vigorem,
Nec terræ fodiunt datum talentum,
Nec tibi ista domi elegantiora
Nascerentur, & vnicus deorum,
Vestris vatibus omnia explicasset.
  Ad hæc Ascanius refert, Diana.
Syluarum & nemorum patrona virgo,
Seu Proserpina noctibus relucens,
Seu Lucina, Hecate, vel alma Iuno,
Dictynna, vl Triuia expetis vocari,
Te quęcunq; meum leuas laborem,
Semper pectore conditam tenebo.
  Vesper interea exiens olympo,
Nocturnis comitantibus tenebris,
Mergensq; oceano caput ruebat.
Iamque in faucibus atrij ministri
Pęana ad litui sonum canentes,
Expectant in equis heroas ituros,
Lucum Delia fertur in propinquum
Densæ Oreades hinc, & hinc sequuntur.
Stipant Ascanium suę cohortes,
Ardentes animis redire in vrbem.

FINIS.

ITER IVLII II. PONT. MAXIMI,

Per Hadrianum Cardinalem S. Chryſogoni.

AVguſti Memoranda dies vigeſimaſexta,
Pontificem magna Roma dimiſit Iulum,
Penè omni patrum & procerum comitante ſenatu,
Formello pius excepit Iordanus, & vxor
Moribus, ingenio, formaq́;, & nomine Felix.
Poſtera lux Nepete Antiquum, tum proxima Veios
Oſtendit, mox per Cimini montemq́; lacumq́;
Tendimus inſignem per balnea multa Viterbum.
Diſcordes bonus hic ciues paccauit Iulus.
Prębuit hinç celeber mons dulcia vina Faliſcus,
Detinuitq; diem. Veterem poſt vidimus vrbem
Excelſę rupi impoſitam ſine mœnibus vllis.
Hic templum genitrici ingens, cui ſculpta vetuſto
Marmore ſtat facies, ſpirantq́; in marmore vultus.
Carnaiola procul pons hinc ſex milia diſtans,
Cianeas tranſmittit aquas, ſparſasq́; paludes
Per ſata, per ſyluas, ah quantum abſumitur agri.
Plebis ad indomitæ caſtrum peruenimus, inde
Impoſitæ apparent Peruſinis collibus arces,
Caſtellona lacus Traſymenus męnia cingit:
Hunc ratibus læti tranauimus, Inſula lętos
Accipit hoſpicio, Paſianum allabimur, vnde
Proſpicimus campos Romanis oſſibus albos,
Seruat adhuc nomen locus, & de ſanguine fuſo,
Sanguineos campos Peruſini nomine dicunt.
Hic vbi commiſſo fallax certamine pęnus
Flamineumq́; ducem, Mauortiaq; arma ſubegit,
Per colles, ripamq́; lacus, Corclana ſubimus
Męnia, oliuiferis tumulis lętiſſima rura:

Vicina placuit patribus recubare sub vlmo.
Hic simul occurrunt equitum peditumq; cateruę
Vrbinate duce, illo nec melior fuit alter,
Nec pietate prior, sed nec pręstantior armis:
Tot dotes iuueni inuidit lapidosa podagra.
His circumsepti legionibus, ordine longo
Ingredimur Perusinam vrbem, ciuilibus actam
Euersamq; odiis, hanc tu pater optime Iuli
In placida tandem compostam pace relinquis.
Non procul oppidulum est, Fractam cognomine dicunt,
Amnis obit muros cœno, & graueolentibus vndis.
Huc vbi delati montes Eugubia tecta,
Hærentemq; iugis vrbem superauimus, inde
Perpetuos colles Catiani villula findit,
Villula munifico non aspernanda popello.
Hos pręteruecti tumulos plebecula callem
Quę colit angustum, Cali cognomine dicunt,
Occurrit facie obducta: nam tabida fertur
Infecisse lues, celeri pede fugimus omnes.
Hinc ad quas Lanias perreximus, vnde Metaurus
Confusus Gauno Foruli spectacula prębet.
Est operępratium versu describere mirum
Naturæ ludentis opus, stant vertice ad auras
Hinc atq; hinc montes pręrupti, flumine subter
Secretis labente viis, vt fumus ab imis
Surgat aquis, lateq; fluant aspergine cautes.
Rupis ad extremum leua venientis ab vrbe
Porrigitur molis dorsum, qua semita nulla,
Nulli aditus quondam, nec erat via peruia cuiquam:
Cęsar inaccessam patefecit Titus & illam
Quantum acie possunt oculi seruare cauauit,
Inscripsitq; fores, & adhuc vestigia vtrunq;
Limen habet, scabro, & fragili vix cognita topho.
Sunt soliti hac camera multi latitare latrones,
Exceptosq; viatores demergere in amnem:
Repsimus è crypta, atq; angusta fauce viritim

In campos Vbalde tuos, hinc imus in vrbem,
Vrbinum dixere patres tua regia tecta,
Ardua quæ ſaxo colitur macerata vetuſto.
Hinc petitur, vicoq; breui ſuccedimus, inde
Scandimus excelſas nymboſa cacumina pennas
Diue Marine tuas, tumidi hic ſubſidere montes
Incipiunt, ſuperoq; mari conſternere littus
Planitiem ingentem terris, opibusq; ſuperbam
Gallia qua fluuio Rubicone comata pateſcit.
Italię hic finis quondam, nunc omnia miſcet
Effera barbaries, antiquaq; nomina vertit.
Sauignana vocant pinguiſsima rura coloni,
Huc madidi multoq; luto, fesſiq; venimus.
Progreſſi meliore via, cœlo grauiore
Cęſenam intramus, culices auertere ſomnos
Omnibus, & variis vultus maculare figuris,
Pompili, Liuique forum diuertere cogunt:
Terra ferax, populusq; ferox, ac cęde frequenti
Terribilis, ſemperq; furens ciuilibus armis.
Vt ter quinque dies abierunt, Liuia tecta
Linquimus, atq; iterum montes iubet ire per altos
Iulius, & caſtri ad lęuam iuga viſere Cari.
Imus pręcipites per mille pericula rerum,
Turrigeraſq; arces, rupes, & inhoſpita ſaxa.
Appenninicolæ accurrunt, viſoq; ſeuatu,
Reptantes genibus per humum noua numina adorant.
Modiana iacet vaſto depreſſa barathro
Accola torrenti, truncis, ſalebrisq; fragoſo.
Hanc terram pedibus celſo de monte ruentes
Prendimus, & placido curamus corpora ſomno.
Poſtera lux alios ſcopulos, cœloq; propinquas
Nubigenaſq; Alpes aperit, Marradia vulgus
Saxa vocat, ſummum excipiunt magalia Iulum.
Inde Palatiolum ſtatio opportuna labori,
Hoſpitio laſſos refouet, tum fluminis arcta
Prouehimur ripa tenui diſcrimine euntes.

Est locus extremis in montibus asper Hetruscis,
Hunc dictum perhibent à Tussi Tussinianum.
Huc quoque delati montes deuouimus omnes,
Orta dies latos campos,& amęna vireta,
Corneliq; forum,feliciaq; arua reducit.
Hic meus ortus habet sedes Papiensis auitas
Nobilis, & clarum genus alto à sanguine ducit.
Constitit hic pastor,dum prospicit omnia Iulus:
Et belli pacisq; simul dum pondera librat,
Consilioq; patrum rerum moderatur habenas.
Appulit interea Gallorum exercitus ingens,
Conseruitq; manum,& muros circunstetit armis
Felsina docta tuos,volat impiger actus ab vrbe
Nuntius,& Serram exactam pulsumq; tyrannum,
Excussumq; iugum patriæ ceruicibus affert,
Pontificem implorat fessis succurrere rebus.
Hoc oratores certatim ex vrbe frequentes,
Exposcunt,patrięq; patrem properare precantur,
Thura adholet Iulus templis,sacrisque peractis
Tendit iter,gressum celerans,vrbique propinquat.
Vrbs antiqua ingens Hetruscis regia quondam
Felsina,tum Bois fato irrumpentibus impar
Accepisse nouum fertur Boionia nomen.
Verum vbi sunt Boi Romano milite pulsi,
Barbariem excussit,cępitq; Bononia dici,
Subditur ad Boream radicibus Appennini:
Planitie accliui,procumbens solis ad ortus,
Inter aquas Sapinę, & Rheni, quarum vtraque in vrbem
Ducta vehit,reuehitque rates, pistrinaque versat,
Aemiliæ decus, & belli,pacisque patrona,
Diues opum variarum,& nullius indiga cultus,
Musarum domus,atque omnis nutricula iuris.
Iamque dies aderat,mediumque vehebat ad axem
Omnia conspiciens Phębeę lampadis astrum:
Obsedere patres maioris limina portæ,
Qua modo Felsinea pastor requieuerat ęde;

Porticibusq́; amplis expectant numen Iuli.
Tandem de thalamo ſella ſublimis eburna,
Geſtatusq́; hominum ſcapulis,longo agmine prodit:
Cui trabea ex auro,gemmis oſtroque coruſcat,
Tempora conchili fulgent redimita tiara:
Progreditur procerum legio tua Felſina proles:
Aeratæq́ue ruunt acies,clypeataq́; circum
Agmina funduntur,placidos dat Curia greſſus
Aequati ſpatijs omnes,& veſtibus omnes:
Purpureisq; tres tecti capita alta galeris:
Obuia quæque oculis perſtringunt numinis inſtar:
Viſendi ſtudio effuſi iuuenesq́ue ſenesque,
Et matres puerique ſimul tecta omnia complent:
Culminibusque aſtant,portisq́ue & turribus hærent.
Vt vero ad diui venit penetralia Petri
Iulius,aſperſitque patres in limine primo
Rore leui,geminis manibus veneratus ad aras
Effigies,ſacras. Grates quas poſſumus,inquit,
Accipe Chriſte Deus, nam quæ ſat digna queamus
Munera? quas laudes humana voce referre?
Tu nos incolumes per tot diſcrimina vectos
Vrbe hac Felſines ſine cæde,& ſanguine donas.
Da pater omnipotens, rerumq; æterna poteſtas
Sic ſuperos penetrare aditus,verosque triumphos
Terreno inuolucro exutos , vitijsque ſubactis.
Hæc vbi ſupplicibus votis orauit Iulus,
Quisque domum properat,facto quæ hic fine quieſcit.

FINIS.

HADRIANI CARDINALIS
MODI LATINE LOQVENDI,
Ordinate ab Horatio Tuſcanella

In Italicam elocutionem tranſlati.

ABdere ſeſe rus. Andarſi a ſtare in Villa. c.34
Abdere ſe in intimum aliquem locũ. Ritirarſi piu a dentro di qualche luoco, che ſi puo. 34.a
Abdere ſe domum. andarſi in caſa. 34.a
Abdere ſe in proximas ſylvas. Porſi nelle ſelue vicine. 34.a
Ne i quali eſſempi ſi vede da quel marauiglioſo ſecolo eſſere ſtato vſato, abdo, con la accuſatiuo, & per altro, che per naſconderſi.
Abdere ſe tectis. Starſi in caſa. 34. a. Oue quei, che ſeguirono da poi vſarono la ablatiuo.
Ablegare aliquẽ hinc peregre. Fare andare alcuno lontano di qui per torſelo de gli occhi. 28.b
Ablegare aliquem ab aliquo loco. Scacciare alcuno di qualche luoco, come in bando perche ablego, ablegas e vſato da i buoni autori, per cacciar quaſi in bando, & per torſi da gli occhi, o leuarſi dal conſpetto alcuno. 28.b
Ab ineunte ætate. Da fanciullezza. 60.b
Abeſſe bidui. Eſſer lontano per lo ſpacio di due giorni. Qui ſi vede bidui, non biduo, nec per biduum. 39.a
Abeſt q̄d huic homini. Che manca a queſto huomo: & ſta meglio, che dir deficit, deeſt. 39.b
Ab hinc triennium. Gia tre anni. Abhinc, qui è con l'accuſatiuo. 30.a
Abhinc centum annis fuiſſe. Eſſere ſtato gia cento anni. Qui, abhinc, è con l'ablatiuo. 30.a
Acquieſcere in bonis alicuius. Prender ripoſo ne i beni de alcuno. 35.b
Acquieſcere in aliqua arte. Prender piacere di qualche arte. 35.b
Acquieſcere literis alicuius. Vſcir di dubbio per le lettere di alcuno. 35. b. In queſti eſſempi di quei candidi

admo-

Vno

Aeque,

Atq;

Cre-

Qui,

Facere

 adoſſo:

Iterum

Non se-

Pariter

Plus

Quod

Spero,

FINIS.

REGISTRVM.

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ.

Omnes ſunt quaterniones, præter Z. qui eſt duernio.

VENETIIS,
Apud Ioannem Variſcum, & Socios.
MDLXXVIII.

23
142

calibrite
colorchecker CLASSIC
mm